ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਾਗਰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਾਗਰ

ਕਰਤਾ:

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ :

ਭਾ: ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ 1996
ਤੀਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨਵੰਬਰ 2006

ਭੇਟਾ : 150.00 (8ਪੋਂਡ, 15 ਡਾਲਰ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟਰੱਸਟ
ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ,
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- 110001

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਭਾ. ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ
ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਫੋਨ : (0183) 2542346, 2547974, 2557973
ਫੈਕਸ : (0183) 2557973
E-mail : csjs@jla.vsnl.net.in
Visit our Website : www.csjs.com

ਪ੍ਰਿੰਟਰ :
ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, 312 ਈਸਟ ਮੋਹਨ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਫੋਨ : 2705003, 5095774, 3094012

Printed in India

ਸੂਚੀ-ਪੱਤਰ

(ੳ) ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਤੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਨੇ 9

(ਅ) ਤਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਅੰਗ, ਲਯ ਵਰਣਨ, ਦਸ ਪ੍ਰਾਣ, ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਛੇਤੀ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ 12

(ੲ) ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਬਲੇ ਉੱਤੇ ਅੱਖਰ (ਬੋਲ) ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ 18

(ਸ) ਤਬਲੇ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣ (ਸੁਰ ਕਰਨ) ਦਾ ਤਰੀਕਾ 27

(ਹ) ਤਬਲੇ ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ 29

1. ਤਿੰਨਤਾਲ—ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਤਿਹਾਈ ਪਰਨ ਆਦਿ 37
2. ਦਾਦਰਾ 53
3. ਕਹਿਰਵਾ 58
4. ਝਪਤਾਲ 62
5. ਇਕਤਾਲਾ (ਯੱਕਾ) 74
6. ਰੂਪਕ (ਢਾਈ ਤਾਲ) 81
7. ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ) 89
8. ਚੰਚਲ (ਦੀਪਚੰਦੀ) 99
9. ਝੂਮਰਾ 105
10. ਫਰੋਦੱਸਤ 110
11. ਸੂਲਫਾਕ (ਸੁਲਫਾਕਤਾ) 113
12. ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ 119
13. ਸਵਾਰੀ ਪੰਜਤਾਲ 121
14. ਸਵਾਰੀ ਚਾਰਤਾਲ 128

15. ਮੱਤਤਾਲ (9 ਮਾਤ੍ਰੇ) 134
16. ਜੈ ਤਾਲ (13 ਮਾਤ੍ਰੇ) 140
17. ਸ਼ਿਖਰ ਤਾਲ (17 ਮਾਤ੍ਰੇ) 144
18. ਖਟਤਾਲ (18 ਮਾਤ੍ਰੇ) 151
19. ਇੰਦ੍ਰ-ਤਾਲ (19 ਮਾਤ੍ਰੇ) 157
20. ਮੱਲ-ਤਾਲ (21 ਮਾਤ੍ਰੇ) 162
21. ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵੱਡੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ 165

ਖੁੱਲੇ ਬੋਲ (ਪੰਜਾਬ-ਬਾਜ)

ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਬਲੇ ਤੇ ਖੁੱਲੇ ਬੋਲ (ਮ੍ਰਿਦੰਗ) ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ 169
1. ਪਉੜੀ (ਜੋ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਨਾਲ ਬਜਾਈਦੀ ਹੈ) 177
2. ਕਹਿਰਵਾ ਗਤ-ਤੋੜੇ ਆਦਿ 178
3. ਦਾਦਰਾ 181
4. ਤਿੰਨਤਾਲ ਅਤੇ ਠਾਅ, ਦਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ ਆਦਿ 184
5. ਰੂਪਕ (ਢਾਈ ਤਾਲ) 188
6. ਝਪਤਾਲ 191
7. ਚਾਰਤਾਲ 198
8. ਧਮਾਰ 214
9. ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ (9 ਮਾਤ੍ਰੇ) 223
10. ਸਵਾਰੀ ਚਾਰਤਾਲ 228
11. ਸਵਾਰੀ ਪੰਜਤਾਲ 233
12. ਸ਼ਿਖਰ ਤਾਲ (ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ) 240
13. ਖਟਤਾਲ (ਮਤਕੇਸ੍ਰੀ ਤਾਲ) 245

ਸਮਰਪਣ

ਤਾਲ ਵਾਦਯ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸਤਾਦਾਂ ਨੂੰ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇਸ

ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਅਗੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ

ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਏਸੇ ਕਲਮ ਤੋਂ-

੧. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ)

ਇਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਛੌਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਟਿਊਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ੨੭ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭੇਟਾ : ੩੦/-

੨. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਿਆ

ਇਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ ਅਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਠਾਟ, ਜਾਤੀ, ਵਾਦ-ਸੰਵਾਦ, ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਦਿ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਚਲਤ ੩੧ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭੇਟਾ : ੬੦/-

੩. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

ਇਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ, ਠਾਟ ਆਦਿ, ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖ, ਆਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ੨੨੫ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ੨੨ ਪੜਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬਧ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭੇਟਾ : ੧੦੦/-

੪. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਦੂਜਾ)

ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੂਰਛਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਦਸ ਲੱਛਣ, ਠਾਟ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਠਾਟ ਤੋਂ ੪੮੪ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੨੧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖ, ਆਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ੨੩੪ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ੧੩ ਪੜਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਭੇਟਾ : ੧੩੦/-

੫. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਤੀਜਾ)

ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀਯ ਸੰਗੀਤ, ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਅਤੇ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਦਾ ਕਾਰਣ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੨੮ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖ, ਆਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ੨੪੫ ਮਨੋਹਰ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੌਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਗ ਹਿੰਡੋਲ-ਕੇਦਾਰਾ ਵਿਚ ਦੋ ਠੁਮਰੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਭੇਟਾ : ੧੨੦/-

੬. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਚੌਥਾ)

ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ੪੦ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੰਗੀਤ ਪੱਖੋਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਸਤਾਰਾਂ ਤੱਕ ਲਿਖੇ 'ਘਰ' ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੪੦ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਆਦਿ ਅਤੇ ੨੭੪ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ੧੫ ਪੜਤਾਲਾਂ ਅਖੀਰ ਤੇ ਇਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਇੰਜ ਕੁਲ ੨੯੦ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭੇਟਾ : ੧੫੦/-

ਨੋਟ- ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ੩੧ ਰਾਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਰਾਗ ਭੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਜ ੧੦੩ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ੧੦੪੫ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ :- **ਭਾ. ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ**
ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਫੋਨ : 542346, 547974 ਫੈਕਸ : (0183)-542346

ਭੂਮਿਕਾ

ਸੰਗੀਤ ਸਾਸ਼ਤ੍ਰ ਵਿਚ ਤਾਲ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗਾਇਨ, ਵਾਦਨ ਅਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਗੀਤ-ਛੰਦ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਤਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾ ਤਾਲ ਦੇ ਗਾਉਣਾ, ਬਜਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨੱਚਣਾ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਫਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਸੰਗੀਤਕਾਰ) ਨ੍ਰਿਤਕਾਰ ਇਤਿਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਤਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਤਾਲ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਾਨਮ" ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਤਾਲ" ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਾਲ ਦੇਣ ਲਈ ਢੋਲ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ, ਤਬਲਾ, ਛੈਣੇ, ਖੜਤਾਲ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਜਾਂ ਹਥੇਲੀ ਦੀ ਤਾਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤਕਲਾ ਵਿਚ ਸੁਰ ਅਤੇ ਰਾਗ ਲੱਛਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਲ, ਲਯ-ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਬੇਅਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਿਨਾ ਵਿਅਕਰਣ ਦੇ ਬੋਲੀ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ਼ੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾ ਤਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਭੀ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਲ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ।

ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਿਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਛਪੀਆ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਾਂ ਮਿਲ-ਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ) ਵਿਚ ਐਸੀ ਪੁਸਤਕ ਅਜੇ ਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਬਲੇ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਕਣ।

ਮੇਰੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਪੂਜ ਵਿਦਿਆ ਦਾਤਾ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਗਿ: ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਲਗ-ਭਗ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤਕ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲਾ (ਜੋੜੀ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਰੇਲੇ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਨੋਟ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਤਰਤੀਵ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਇਆ ਜਾਏ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅਪਣੀਆਂ ਤੇ ਪੂਜ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤਬਲੇ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਸਬਬ ਨਾਲ ਮਈ 1989 ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਖੋ-ਵਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਬੱਚੇ ਜੋੜੀ ਸਿੱਖਣਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਾਂਭਾ ਦਿਤਾ ਕਿ "ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਗੁਰਬਾਣੀ

ਸੰਗੀਤ, ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਿਆ" ਇਤਿਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਪਰ ਤਬਲੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਲੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਪਵਾਵੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਕੀਏ। ਉਸ ਸੱਜਣ ਦੀ ਇਹ ਵਿਅੰਗ ਭਰੀ ਗਲ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲਗੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ "ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਾਗਰ" ਨਾਮ ਹੇਠ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲਿੱਖੀ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਮਿਦੰਗ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ, ਤਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਅੰਗ, ਦਸ ਪ੍ਰਾਣ, ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਜਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਬਲੇ ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦ, ਤਬਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ, ਵਖੋ-ਵਖ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ-ਪ੍ਰਕਾਰ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਮੁਖੜੇ, ਤਿਹਾਈ, ਰੇਲੇ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਲਿੱਖੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪੂਰਵਾਂਗ ਭਾਗ ਸਮਝੋ। ਬਾਕੀ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਭਾਗ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਉਤੇ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ, ਬੋਲ, ਕਾਇਦੇ, ਰੇਲੇ, ਮੁਖੜੇ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਲਿੱਖੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ "ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ" ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ ਆਦਿ ਲਿੱਖੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਤਾਲ ਵਾਦਯ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੁਰੰਧਰ ਵਜੰਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਰੇਲੇ, ਗਤ-ਤੋੜੇ ਮੁਖੜੇ ਪਰਨ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਪੁਸਤਕ ਲਿੱਖਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਡਾ: ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਗਿ: ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਵਾਨਾ, ਸ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸ: ਹਰਜੀਤ ਸ਼ਾਹ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਭਾਈ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖੜਗ ਸਿੰਘ, (ਯੂ-ਕੇ) ਅਤੇ ਸ: ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ. (ਦਿੱਲੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਦਾਸ ਦਿੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਸ ਹੈ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿੱਥੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੀ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦਾਸ
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁ: ਰਕਾਬ ਗੰਜ,
ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ
13 ਮਾਰਚ 1990

ਤਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ

ਮ੍ਰਿਦੰਗ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਜ਼ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀਯ ਗਾਇਨ ਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਦਿ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ 'ਪੁਸ਼ਕਰ' ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੂੰਹ ਚਮੜੇ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਮੂੰਹ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਉਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਧੜ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਕਹਿਣ ਲਗ ਪਏ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਦ ਇਸ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵ, ਇਸ ਦਾ ਧੜ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਕੜ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਦੋ ਮੂੰਹ ਵਾਲੇ ਸਾਜ਼ (ਵਾਦਯ) ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਇਕ ਪੁਰਾਣਕ ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਇੰਜ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵੇਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟਾ ਟੋਆ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੇ ਚਮੜਾ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦਾ ਸਾਥ ਤਾਲ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਦਯ ਦੇ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ।

ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਈਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦਾ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਪਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਜ਼ (ਜੰਤ੍ਰ) ਪਰਚਲਿਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਧੜ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਪੁੜੀ ਤੇ ਸ਼ਿਆਹੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹਥ ਵਾਲੇ ਪੁੜੇ ਤੇ ਆਟਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਚਮੜੇ ਦੇ ਤਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਕਸ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਠ ਲਕੜ ਦੇ ਗੱਟੇ (ਟੁਕੜੇ) ਵਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਦੀ ਧੀਰ-ਗੰਭੀਰ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਜੈਸੇ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਆਂਸਦਾਰ ਸਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਬਾਜ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਕਠੋਰ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਧ੍ਰੁਰਪਦ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੇਲ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਯਾਲ, ਠੁਮਰੀ, ਤਰਾਨਾ, ਟੱਪਾ, ਗ਼ਜ਼ਲ ਆਦਿ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ, ਕੋਮਲ ਤੇ ਚੰਚਲ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਰਗੇ ਭਰਕਮ ਤੇ ਬਿਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਮੇਲ ਅਟ-ਪਟਾ ਲਗਾ ਸੀ। ਸੋ, ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਐਸੇ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਮੱਧਮ ਤੇ ਮੁਲਾਯਮ ਹੋਵੇ, ਇਥੋਂ ਹੀ ਤਬਲੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਬਲਾ .

ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਖੋ-ਵਖ ਮਤ ਹਨ। ਪੁਰਾਣਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਭਿੰਨ ਭਿਨ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਗਾਰਿਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ (ਸੰਬਲ) ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਤਾਲ-ਵਾਦਯ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਨਰ' ਤੇ 'ਮਾਦਾ' ਦੋ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਤਬਲਾ ਸੰਬਲ ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ ਹੋਵੇ।

ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ 'ਤਬਲ' ਸਾਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲਾ ਉਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਖੁਸ਼ਰੋ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਅਮੀਰ ਖੁਸ਼ਰੋ ਨੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਰਾਗ ਤੇ ਤਾਲ ਬਣਾਏ ਤਿਵੇਂ ਵੀਣਾ ਤੋਂ ਸਿਤਾਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਤੋਂ ਤਬਲਾ ਉਸੇ ਦੀ ਕਾਢ ਹੈ।

ਤਬਲਾ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਕੁਝ ਕਹਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਜ਼ ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ. ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧ੍ਰੁਰਪਦ ਧਮਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖਯਾਲ, ਠੁਮਰੀ, ਤਰਾਨਾ, ਟੱਪਾ ਗ਼ਜ਼ਲ ਆਦਿ ਗਾਇਕੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਮਧੁਰ ਤੇ ਮੁਲਾਯਮ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਅਤੀ ਲੋੜੀ ਸੀ। ਸੋ, ਸਾਡੇ ਵਜੰਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਤੋਂ ਤਬਲਾ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਵ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤਬਲਾ ਵਾਦਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਨੇ

ਤਬਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦਿੱਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸਿਧਾਰ ਖਾਂ ਢਾਢੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰੋਸ਼ਨ ਖਾਂ, ਤੁੱਲਨ ਖਾਂ, ਕੱਲੂ ਖਾਂ ਆਦਿ ਭੀ ਇਸੇ ਘਰਾਨੇ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੈਨ, ਖਲੀਫਾ ਹਫੀਜ਼ ਖਾਂ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦ ਨਿਸਾਰ ਖਾਂ ਇਹ ਸਭ ਦਿੱਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ। ਭਾਵ, ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬਾਜ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਘਰਾਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਗੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਗੋਂ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇੰਜ ਬਜਾਉਣ ਵਿਚ ਥੋੜਾ-ਥੋੜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਵਖੋ-ਵਖ ਘਰਾਨੇ ਬਣ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਅਜਰਾੜਾ ਘਰਾਨਾ, ਬਨਾਰਸ

ਘਰਾਨਾ, ਲਖਨਊ ਘਰਾਨਾ, ਫਰੁੱਖਾਬਾਦ ਆਦਿ ।

ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ (ਪੰਜਾਬ ਘਰਾਨਾ)

ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਖਨਊ ਤਕ ਖਯਾਲ, ਠੁਮਰੀ, ਟਪਾ, ਗਜ਼ਲ ਆਦਿ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਖਯਾਲ, ਠੁਮਰੀ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਪਾ ਸਕੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲੋਂ ਭਗਤੀ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੈਲੀ) ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਭਾਵ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖਯਾਲ, ਠੁਮਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੀ ਉਹ ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਦੇ ਖੁੱਲੇ ਬੋਲ ਜੋੜੀ (ਤਬਲੇ) ਤੇ ਵਜਾਉਣੇ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇੰਜ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਾਜ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਖਾਉਜੀਆਂ ਨੇ ਜੋੜੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਪੁੜੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਕਾਯਮ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਡੁੱਗੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਟੇ ਵਾਲਾ ਧਾਮਾਂ ਵਰਤਿਆ। ਜੋ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਸੀ. ਇੰਜ ਧੁਰਪਦ—ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਂਗ ਤਬਲੇ ਤੇ ਖੁੱਲੇ ਬੋਲ, ਤੋੜੇ, ਗਤ, ਪਰਨਾ ਆਦਿ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿਰਵਾ, ਦਾਦਰਾ, ਚੰਚਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਆਦਿ ਤਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗਤ-ਤੋੜੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ ਪਰਨਾ ਬੰਦ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਇਸ ਬਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸ਼ੈਲੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਤਾਲ (ਲਯ)

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਜੀਅ ਧਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਮੇਲ ਤਾਲ (ਲਯ) ਨਾਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸੌਣਾ, ਉਠਣਾ, ਬੈਠਣਾ, ਚਲਣਾ, ਖਾਣਾ, ਪੀਣਾ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਹਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾੜੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲ ਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਨ ਸਭ ਤਾਲਮਯ ਹਨ। ਸੂਰਜ, ਚੰਦ ਤਾਰੇ ਧਰਤੀ ਸਭ ਤਾਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੀ ਤਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਂ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗਲ-ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੜਦਾ ਜਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਥੋੜਾ-ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖ਼ਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਾਲ (ਲਯ) ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਅੰਗ

ਕਾਲ—ਕਾਲ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਲ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੰਧਨ ਜਾਂ ਮਾਪ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਖ-ਵਖ ਮਾਪ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵਖ ਤਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ 6 ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਾਯਮ ਕਰ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਵਿਚ 7-8-10-12 ਜਾਂ 16 ਇਤਿਆਦਿ।

ਮਾਤ੍ਰਾ—ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਚਾਲ (ਲਯ) ਘੜੀ ਦੀ ਟਕ-ਟਕ ਦੇ ਸਮਾਨ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਨੂੰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਠ ਬਾਰ ਟਕ-ਟਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਾਲ 'ਕਹਿਰਵਾ' ਕਹਾਂਗੇ। ਤਿਵੇਂ-7 ਦਾ ਰੂਪਕ, 10 ਝਪਤਾਲ, 12 ਇਕਤਾਲਾ ਅਤੇ 16 ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਾ ਤਿੰਨਤਾਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਤਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਲਯ ਵਰਣਨ

ਲਯ—ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਚਾਲ ਨੂੰ ਲਯ ਆਖਦ ਹਨ। ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਜੋ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਯ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਚਾਲ ਨੂੰ ਲਯ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਯ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ-ਬਿਲੰਬਿਤ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਦਰੁੱਤ।

ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ—ਬਿਲੰਬਿਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ। ਧੀਮੀਂ ਚਾਲ ਨੂੰ ਬਿਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਬੈਠਵੀਂ ਲਯ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਮੱਧਯ ਲਯ—ਮੱਧ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਿਚਕਾਰਲੀ, ਬਿਲੰਬਿਤ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਦਰੁੱਤ ਤੋਂ ਧੀਮੀਂ ਚਾਲ ਨੂੰ ਮੱਧਯ ਲਯ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਦਰੁਤ ਲਯ—ਦਰੁੱਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਤੇਜ਼ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਤੋਂ ਚੋਗੁਨੀ ਅਠਗੁਨੀ ਲਯ ਨੂੰ ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਕੁਵਾੜੀ, ਆੜੀ ਤੇ ਵਿਯਾੜੀ ਲਯ

ਕੁਵਾੜੀ ਲਯ—ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ $1\frac{1}{4}$ ਸਵਾ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ (ਸਵਾਈ) ਕੁਵਾੜੀ ਲਯ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਆੜੀ ਲਯ—ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ $1\frac{1}{2}$ ਡੂੜ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ (ਡਿਉਢੀ) ਆੜੀ ਲਯ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਵਿਯਾੜੀ ਲਯ—ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ $1\frac{3}{4}$ ਪੌਣੇ ਦੋ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਵਿਯਾੜੀ ਲਯ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਲਯ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦੁਗੁਣ, ਤਿਗੁਣ, ਚੌਗੁਣ । ਦੋ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਾਤ੍ਰਾਂ, ਡਿਉਢੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ 6 ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਮਹਾ ਆੜੀ ਲਯ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਸਵਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਣ ਮਹਾ ਸਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਯਾੜੀ ਲਯ ਦੀ ਦੁਗੁਣ ਮਹਾ ਵਿਯਾੜੀ ਲਯ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ । ਦੋ ਅਣੂ-1 ਦਰੁੱਤ । ਦੋ ਦਰੁੱਤ-1 ਲਘੂ । ਦੋ ਲਘੂ-1 ਗੁਰੂ । ਤਿੰਨ ਗੁਰੂ-1 ਪਲੁਤ । ਅਗੋਂ ਦਸ ਪਲੁਤ, ਨੂੰ ਪਲ ਆਖਦੇ ਸਨ ।

ਲਯ ਦੇ ਗ੍ਰਹ (ਸਮ)

ਲਯ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਰ (ਸਮ) ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ—ਸਮ, ਅਤੀਤ, ਅਨਾਗਤ ਅਤੇ ਵਿਖਮ—

ਸਮ ਗ੍ਰਹ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਗੁਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੇ ਮੁਕਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮ ਗ੍ਰਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹ—ਗੀਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜੇ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਗੁਰ (ਸਮ) ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਗੁਰ ਸਮਝ ਕੇ ਥਾਪ ਲਗਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹ—ਗੀਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਸਮੇਂ । ਭਾਵ, ਗੁਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਗੁਰ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਗੁਰ ਦੀ ਥਾਪ ਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਵਿਖਮ ਗ੍ਰਹ—ਗੀਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਸਮੇਂ । ਭਾਵ, ਗੁਰ ਤੋਂ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਗੁਰ (ਸਮ) ਸਮਝ ਕੇ ਗੁਰ ਦੀ ਥਾਪ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਲਯ ਨਾਲ ਲਯ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਮਿਲਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਖਮ ਗ੍ਰਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਤਾਲ ਅਤੇ ਉਮ ਦੇ ਦਸ (ਪ੍ਰਾਣ) ਖੰਡ

(1) **ਕਾਲ**—ਗਾਉਣ-ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ।

(2) **ਮਾਰਗ**—ਤਾਲ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਮਾਰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ-ਤਾਲ ਕਿੰਨੇ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਿਤਨੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਤਾਲੀ, ਖਾਲੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕਿਤਨੇ-ਕਿਤਨੇ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਗ ਆਖਦੇ ਹਨ।

(3) **ਕ੍ਰਿਆ**—ਤਾਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਉਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਹਨ 'ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਬਦ' ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਤਾਲ ਦੇਣਾ।

(4) **ਅੰਗ**—ਜਿਵੇਂ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ ਅੰਗਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਾਲ ਦੇ ਚਤੁਰ ਪੰਡਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟ: ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ 6 ਅੰਗ ਮੰਨੇ ਹਨ-(1) ਅਣੂਦਰੁਤ (2) ਦਰੁੱਤ (3) ਲਘੁ (4) ਗੁਰੂ (5) ਪਲੁਤ ਅਤੇ (6) ਕਾਕਪਦ।

(5) **ਗ੍ਰਹ**—ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪਿਛੇ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

(6) **ਜਾਤੀ**—ਵਖੋ-ਵਖ ਵਿਭਾਗ (ਖੰਡ) ਦੀਆਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋ ਤਾਲੀ ਦਾ ਵਜਨ ਬਦਲ ਜਾਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਜਾਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ—ਚਤੱਸਤ੍ਰ, ਤਿਸਤ੍ਰ, ਮਿੱਸ੍ਰ, ਖੰਡ, ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਣ। ਭਾਵ, 4-3-7-5-9 ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਤਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ।

(7) **ਕਲਾ**—ਜੋੜੀ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ (ਸ਼ੈਲੀ) ਨੂੰ ਕਲਾ ਆਖਦੇ ਹਨ।

(8) **ਲਯ**—ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭੀ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

(9) **ਯਤੀ**—ਲਯ ਅਤੇ ਗੀਤ ਨਾਪਣੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਯਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

(10) **ਪ੍ਰਸਤਾਰ**—ਜੋੜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਗਤ, ਤੋੜੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਰੇਲੇ, ਪ੍ਰਣ ਆਦਿ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜੋੜੀ (ਤਬਲੇ) ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ

ਤਬਲੇ ਤੇ ਜੋ ਬੋਲ (ਅੱਖਰ) ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਗਾਰਾ ਤੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ—

ਨਗਾਰੇ ਦੇ ਬੋਲ—ਕਿੜਧੀਂ, ਘਿੜਨਗ, ਧਿਨਕ, ਕੜਾਂਨ, ਧਾੜਧਾ, ਕਿੜਧਾ, ਤੱਤ, ਨੜ।

ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੇ ਬੋਲ—ਧਿਰਕਿਟ, ਧਾ, ਥੂੰ ਜਾਂ ਦੂੰ-ਦੀਂ, ਤਿਰ, ਤਾ, ਨਾ, ਨਣ।

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲ—ਗ ਜਾਂ ਘੰ, ਅਤੇ ਕੇ।

ਜੋੜੀ ਦੇ ਦਸ (ਵਰਣ) ਅੱਖਰ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਬਜਣ ਵਾਲੇ—(1) ਤਾ- ਨਾ
(2) ਤਿੰਨ- ਤੀਂ-ਦੀਂ
(3) ਦੂੰ-ਥੂੰ
(4) ਤੂ-(ਮ).
(5) ਤੇ
(6) ਟੇ-ਰੇ-ਲੇ

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਬਜਣ ਵਾਲੇ—(7) ਘੇ-ਗੇ
(8) ਕੇ-(ਕ-ਕਤ)

ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਜਣ ਵਾਲੇ—(9) ਧਾ
(10) ਧੀਂ-ਧਿੰਨ-ਧਿਟ

ਤਬਲਾ ਛੇਤੀ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ :

ਉੱਤਮ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣਾ ਇਕ ਬਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਉਸਤਾਦ ਹੋਣਾ ਦੂਜੀ ਬਾਤ। ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ। ਐਸਾ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਆਪ ਤਾਂ ਸੁੰਦਰ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਕਰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਭਾਵ, ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਛੇਤੀ ਆਪਣੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕੇ। ਐਸਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਲ-ਦੋ ਸਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵੇਰ ਉਸਤਾਦ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਰੀਰਕ ਦੰਡ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਆਤਮਹੀਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ

ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਤੋਂ ਸਹੀ ਸੁਰ ਲਗ ਸਕਣਗ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਬਲਾ-ਮ੍ਰਿਦੰਗੀ ਵਾਦਨ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਲਗੇਗਾ।

ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਜੇ 'ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ' ਬਜਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਦਿਸ (ਟਿਯੂਨ) ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਇਹ ਕਠਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਛੇਤੀ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 'ਤਾ, ਨਾ, ਤਕ, ਧਾ, ਧੀਂ ਤਿਟ ਧਿਟ' ਆਦਿ ਬੋਲ (ਅੱਖਰ) ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਲੇ। ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖਿਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਮੋਹਰਾ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਾਲ ਸਕੇਗਾ।—

ਤਾਗੇ ਤੁਨਾ ਕਿੜਨਗ ਤਾ-ਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਗ ਤਿਰਕਿਟ
\+ 2
ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਗ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ
0 3 +

ਤਬਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਬੋਲ (ਅੱਖਰ) ਤਬਲੇ ਤੇ ਕਢਾਓ। ਜਿਵੇਂ "ਤਾ ਨਾ, ਤੀਂ, ਤਕ, ਧਾ, ਧੀਂ, ਗੇ, ਕੇ, ਤਿਟ, ਧਿਟ, ਨਗ, ਤਗ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ (ਧਾ ਧਿੰ ਨਾ। ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ) ਬਜਾਉਣਾ ਸਿਖਾਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਦਾ ਇਹ ਠੇਕਾ ਛੇਤੀ ਬਜਾਉਣਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ :—

ਧਾ ਧੀਂ ਨਾ ਧਾ ਤੀਂ ਨਾ
\+ 0

ਦਾਦਰ ਤਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੱਤ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ—

ਤੀਂ ਤੀਂ ਨਾ ਧੀਂ ਨਾ ਧੀਂ ਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ।
o 1 2

ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਝਪਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਬਤਾਇਆ ਜਾਵੇ :—

ਧੀਂ ਨਾ ਧੀਂ ਧੀਂ ਨਾ ਤੀ ਨਾ ਧੀਂ ਧੀਂ ਨਾ
\+ 1 0 2

ਉਸਤਾਦ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੇਕਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਸਾਜ਼ ਤੇ ਲਹਰਾ ਵਜਾ ਕੇ ਕਰਾਏ, ਜਾਂ ਆਪ ਦੂਜੇ ਤਬਲੇ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਠੇਕਾ ਵਜਾ-ਵਜਾ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਸਿਖਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀਆਂ ਮਾਤ੍ਰਾਵਾਂ, ਵਿਭਾਗ, ਖਾਲੀ-ਭਰੀ (ਤਾਲੀ) ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਕਰਾਉਂਦਾ ਰਹੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਣਤੀ ਬੋਲ ਕੇ ਫਿਰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ-ਬੋਲ ਕੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਾਦਰਾ, ਰੂਪਕ ਤੇ ਝਪਤਾਲ ਦੇ ਠੇਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਣ

ਲਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ:-

ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ਧਾ	ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤਾ	ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ
X	2	0	3

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਚਾਰੇ ਤਾਲ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਸਿਖ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਲਯ ਅਤੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਇਦੇ ਆਰੰਭ ਕਰਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਸਾਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ।

ਨੋਟ: X ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗੁਰ (ਸਮ) ਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ 1, 2, 3 ਤਾਲੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ ਅਤੇ 0 ਇਹ ਗੋਲ ਬਿੰਦੂ ਖਾਲੀ ਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਤਾਲੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣੀ। ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਗੁਰ ਦੇ ਘ ਇਹੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦਾ ਗੁਰ ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਮ ਤੇ + ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਗੁਰ ਤਾਂ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਲੀ ਖਾਲੀ ਰਹੇਗੀ।

ਪ੍ਰੋ: ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

(ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ)

(ਅਮਰੀਕਾ)

1. ਬੈਠਕ

ਤਬਲੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੈਠਨ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇਕ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣਾ। ਦੂਜਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜਕੇ ਬੀਰਾਸਨ ਬੈਠਣਾ। ਇਸ ਆਸਣ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਤਬਲਾ ਇੰਜ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਥੋੜਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਝੁਕਿਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੱਥ ਤਬਲੇ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪਵੇ।

2. ਨਾ ਜਾਂ ਤਾਂ

ਸੱਜੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਗੁਲਾਈ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਮਾਰੋ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਉਂਗਲ ਸਿੱਧੀ ਤੇ ਥੋੜੀ ਉਠੀ ਰਹੇ। ਤੀਜੀ ਉਂਗਲ ਪੁੜੇ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਟਿਕਾਅ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਚੌਥੀ ਗਜਰੇ ਤੇ ਰਹੇਗੀ।

3. ਤੀਂ ਜਾਂ ਦੀਂ

ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਥੋੜੀ ਉੱਚੀ ਦੂਜੀ ਉਸ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਟਿਕਾਅ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਨੂੰ ਅੰਗੂਠੇ ਵਲੋਂ ਥੋੜਾ ਚੁਕ ਕੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਇੰਜ ਮਾਰੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਪੁੜੇ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਉਤੇ ਲਚਕ ਕੇ (ਝਟਕੇ ਨਾਲ) ਲਗੇ ਅਤੇ ਉਠੀ ਰਹੇ।

4. ਤੇ ਜਾਂ ਤਿੱਤ

ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਤਿੰਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਉਠੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਅੱਖਰ ਨੂੰ 'ਤਿੱਤ-ਤੱਤ' ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸੇ ਨੂੰ 'ਟ ਜਾਂ ੜ' ਵੀ ਬੋਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਸਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਟ–ੜ

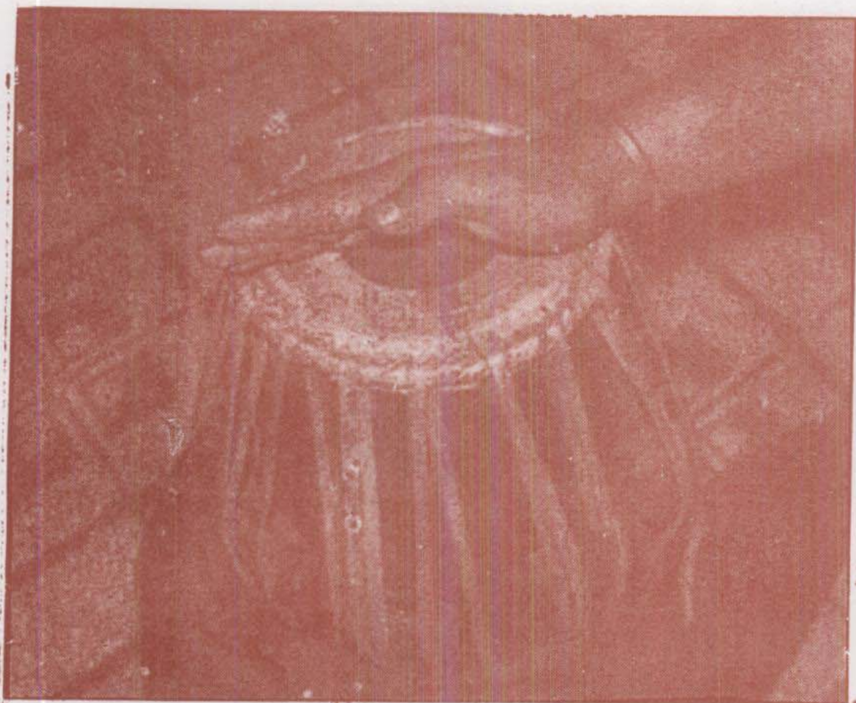
ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਉਠੀ ਰਹੇਗੀ। ਬੋਲ ਦੇ ਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 'ਟੇ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇਤਿ' ਵੀ ਵਜਦਾ ਹੈ।

6. ਰ–ਲ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜੇਗਾ। ਪਰ 'ਰ ਜਾਂ ਲ' ਅਤੇ '[illegible] ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਭਾਵ 'ਟ' ਅੱਖਰ ਵਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਕਸ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਰ–ਲ' ਵੇਲੇ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਪੁੜੇ ਤੇ ਖਿਸਕਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਿਰ ਤਿਰ ਜਾਂ ਧਿਰ ਧਿਰ 'ਰੇਲਾ' ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਹੋ 'ਤੇ–ਟੇ' ਤੋਂ 'ਰ–ਲ' ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

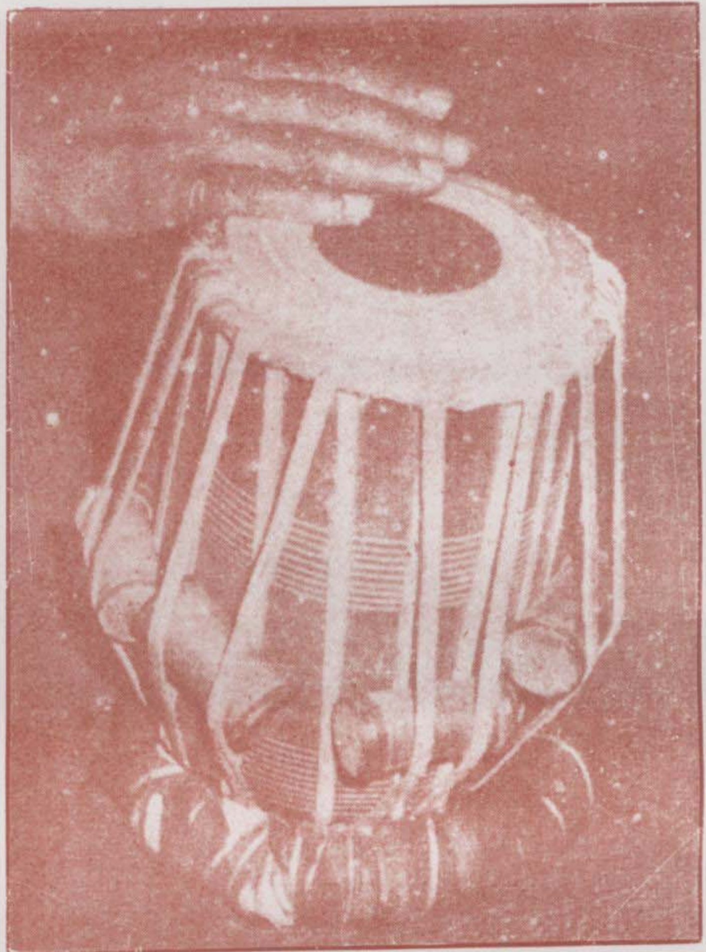
7. ਤਿ–ਤੇ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਥੇਲੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸਾ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਤਿ' ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ।

8. ਰ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਅੰਗੂਠੇ ਵਲੋਂ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਵਜੇਗਾ। ਭਾਵ 'ਤ–ਰ, ਤਿਰ' ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਰ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਹੱਥ ਨੂੰ ਚੁੱਲੂ ਦਾਜ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਰ ਠੀਕ ਵਜ ਸਕਣ। ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣਾ ਥੋੜਾ ਕਠਿਨ ਹੈ।

9. ਤਾ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਥੋੜਾ ਢਿੱਲਾ ਕਰਕੇ ਪੁੜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੰਜ ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਚੀਚੀ ਉਂਗਲ ਹੀ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਲਗੇ। ਭਾਵ, ਚੀਚੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੁੜੇ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਖੁਲ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਥਾਪ ਦਾ 'ਤਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਮੁਕਾਅ (ਸਮ) ਤੇ ਥਾਪ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

10. ਦੂੰ ਜਾ ਥੂੰ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਹੱਥ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੁੜੇ ਦੀ 'ਗੋਟ' ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਥੋੜਾ ਢਿਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰੋ। ਇਸੇ ਨੂੰ 'ਦੂੰ, ਥੂੰ ਜਾਂ ਧੂੰ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬੋਲ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੀ-ਧੀਂ' ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਕੇ ਜਾਂ ਕੱਤ

ਪਹਿਲਾਂ ਡੁੱਗੀ ਦੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਟਿਕਾਓ ਜਿਥੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੰਜ ਡੁੱਗੀ ਤੇ ਕਸਕੇ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਡੁੱਗੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤਕ ਉਂਗਲਾਂ ਜਾ ਕੇ ਲਗਣ। ਅੱਖਰ 'ਕੱਤ' ਢਿਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣਾ ਹੈ।

12 ਘੇ ਜਾਂ ਗੇ

ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਟਿਕਾਓ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਨੂੰ ਇੰਜ ਬਣਾਓ ਜਿਵੇਂ ਫਨੀਅਰ ਸੱਪ ਫਣ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਪੋਰੂਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਾ ਲਵੋ। ਇਸ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕਰਕੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

13. ਧਾ

ਅੱਖਰ 'ਤਾ' ਤੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਅੱਖਰ ਵਜ਼ੇਗਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਰ ਮਿਲਕੇ 'ਧਾ' ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਧਾ' ਵਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਇਕ ਸਾਥ ਮਾਰਨੇ ਹਨ।

14. ਧੀਂ ਜਾਂ ਧਿੰਨ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਤੀਂ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਇਕੋ ਸਾਥ ਵਜਾਉਣ ਨਾਲ। ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਇਕ ਸਾਥ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧੀਂ ਜਾਂ ਧਿੰਨ ਬੋਲ ਵਜਦਾ ਹੈ।

ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਪੁੜੇ ਅਤੇ ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ ਵਖੋ-ਵਖ ਬੋਲ ਕਿਵੇਂ ਬਜਾਉਣੇ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਸਾਂ ਪਿੱਛੇ ਫੋਟੋ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ ਅਤੇ ਜੁੜਵੇਂ ਅੱਖਰ ਕਿਵੇਂ ਬਜਾਉਣੇ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—

ਧਾ—ਇਹ ਅੱਖਰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਜਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾ-ਸੱਜੇ ਹਥ ਵਾਲੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਹਥ ਨਾਲ ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਸ਼ਬਦ ਬਜਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ-ਸੱਜੇ ਹਥ ਨਾਲ ਥਾਪ ਵਾਲਾ 'ਤਾ' ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਡੁੱਗੀ ਉੱਤੇ ਚਾਰੇ ਉਂਗਲਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬੋਲ ਬਜਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹਥ ਇਕ ਸਾਥ ਮਾਰੇ ਜਾਣ। ਭਾਵ,-'ਤਾ ਜਾਂ ਨਾ' ਅੱਖਰ ਨਾਲ 'ਗੇ-ਘੇ' ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਧੀਂ-ਧਿਨ—ਇਹ ਅੱਖਰ 'ਦੀਂ ਜਾਂ ਤੀਂ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਗੇ-ਘੇ' ਡੁੱਗੀ ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਬਜਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਸੱਜੇ ਹਥ ਨਾਲ ਪੁੜੇ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਧੀਂ ਜਾਂ ਧਿਨ' ਬੋਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

ਧਿੰਨਾ—ਇੰਜ ਬਜੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ 'ਧੀਂ' ਜਾਂ ਧਿੰ' ਮਾਰਕੇ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਹਥ ਦੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ 'ਨਾ' ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਬਜੇਗਾ।

ਤਿਟ—ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਤਿ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਜਿਥੇ ਦੂਜੀ ਉਂਗਲ ਲੱਗੀ ਹੈ ਉਸੇ ਥਾਂ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਟ' ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ।

ਧਿਟ-ਧਿਟ—'ਤਿ ਅੱਖਰ ਬਜਾਉਣ ਦ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ 'ਗੇ' ਅੱਖਰ ਬਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ 'ਤਿ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਧਿ' ਅੱਖਰ ਬਜੇਗਾ, ਫਿਰ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਲ 'ਟ' ਮਾਰਨ

ਨਾਲ ਧਿਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਿਟ-ਧਿਟ' ਬੋਲ ਬਜੇਗਾ ।

ਧਿਰ-ਧਿਰ—ਧਿਟ ਧਿਟ ਦੇ ਬੋਲ ਨੂੰ ਨਰਮ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਥੋੜਾ ਖਿਸਕਾ ਕੇ ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਧਿਰ ਧਿਰ' ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਬੋਲ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਭੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਧਿਲਾਂਗ—ਇਸ ਦੀ ਵਿਧੀ ਇੰਜ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰਕੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਥਾਂ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰਕੇ ਉਠਾ ਲਵੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੁੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਖੁਲ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਡੁੱਗੀ ਉਤੇ 'ਗੇ' ਅੱਖਰ ਵੀ ਨਾਲ ਬਜਾਉਣ ਤੇ ਧਿਲਾਂਗ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇਗਾ ।

ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਇਸ ਬੋਲ ਨੂੰ ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ-'ਧਾਗੇਤਿਟ' ਬਜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ

ਕਿੜਾਂਨ : ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਡੁੱਗੀ ਤੇ 'ਕੇ' ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਸ਼ਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਜੋ ਪੁੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਖੁਲ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਉਂਗਲ ਸਿਆਹੀ ਨੂੰ ਛੁਵਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਬੋਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਕਿੜਨਗ—ਖਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ 'ਕੇ' ਮਾਰੋ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਸ਼ਿਆਹੀ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ੜ' ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ 'ਨਾ' ਅਤੇ 'ਗ' ਅੱਖਰ ਬਜਾਓ । ਇੰਜ ਕਿੜਨਗ ਬੋਲ ਬਜੇਗਾ । ਇਸੇ ਦਾ ਉਲਟ 'ਕਿਟਤਕ' ਬੋਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਧੁਮਕਿਟ—ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਕੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਦੂੰ, ਧੂੰ, ਥੂੰ, ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇਗੀ । ਭਾਵ, ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਚੁਕ ਕੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੋਰਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਨੂੰ ਛੁਵਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਇੰਜ 'ਧੁੰਮ' ਬੋਲ ਬਜੇਗਾ, ਫਿਰ ਇਸੇ ਦੇ ਨਾਲ 'ਕਿਟ' ਬੋਲ ਬਜਾਉਣ ਤੇ 'ਧੁੰਮਕਿਟ' ਬੋਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅੱਖਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕਰਕੇ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

ਨੋਟ : ਐਸਾ ਵੇਖਣੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜੈਸਾ ਹੱਥ ਤਬਲੇ ਤੇ ਰਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵੈਸੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੱਥ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਣੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹੱਥ ਰਖਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੱਥ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤਬਲਾ ਸਿਖਣ ਨਾਲ ਹੱਥ ਬੇਢੱਬਾ (ਭੱਦਾ) ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ । ਸੋ, ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਉਸਤਾਦ ਤੋਂ ਤਬਲਾ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵੀ ਸ਼ੁਧ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ ।

ਤਬਲੇ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ

ਤਬਲੇ ਦੇ ਦੋ ਮੁਖ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (1) ਸੱਜਾ ਪੁੜਾ (2) ਖੱਬਾ ਧਾਮਾਂ ਜਾਂ ਡੁੱਗੀ :

(1) **ਚੱਟੂ**—ਪੁੜੇ ਦਾ ਮੁਖ ਸਰੀਰ, ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਛਾ ਚੱਟੂ ਸ਼ੀਸ਼ਮ, ਖੈਰ ਜਾਂ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) **ਪੁੜੀ**—ਚੱਟੂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਜਿਸ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(3) **ਸਿਆਹੀ**—ਪੁੜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਗੋਲਾਈ ਵਿਚ ਮਸਾਲਾ ਲਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(4) **ਚਾਂਟੀ**—ਪੁੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ-ਕਿਨਾਰੇ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਖੱਲ ਦੀ ਪਤਲੀ ਪੱਟੀ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਚਾਂਟੀ ਜਾਂ ਕਿਨਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(5) **ਲਵ**—ਕਿਨਾਰ (ਚਾਂਟੀ) ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ।

(6) **ਗਜਰਾ**—ਪੁੜੀ ਦੇ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਚਮੜੇ ਦਾ ਗੁੰਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਰ, ਜਿਸ ਵਿਚ 16 ਛੇਦ (ਘਰ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਦਰੀ ਪਰੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਉਸਦੇ ਉਤੇ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹਥੋੜੀ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਗਜਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(7) **ਬਦਰੀ**—ਚਮੜੇ ਦੀ ਬਣੀ ਰੱਸੀ (ਡੋਰੀ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਕੜ ਦੇ ਗੱਟੇ ਫਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(8) **ਗੁਡਰੀ**—ਚਮੜੇ ਦੀ ਬਧਰੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਜੋ ਪੁੜੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬਦਰੀ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਪੁੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(9) **ਗੱਟੇ**—ਲੱਕੜ ਦੇ ਅੱਠ ਟੁਕੜੇ, ਜਿਹੜੇ ਬਦਰੀ ਵਿਚ ਫਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉੱਤੇ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਧਾਮਾਂ [ਡੁੱਗੀ] ਦੇ ਭਾਗ

(1) **ਡੱਗਾ**—ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਮਿੱਟੀ, ਪਿੱਤਲ ਜਾਂ

ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਧਾਮੇਂ ਭੀ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(2) **ਸਿਆਹੀ**— ਡੁੱਗੀ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਪੁੜੇ ਵਾਂਗ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਥੋੜੀ ਹਟਵੀਂ ਲਾਈਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਾਲੀ ਜਗਾ ਰਹੇ, ਪਰ ਧਾਮੇਂ ਉੱਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਥਾਂ ਆਟਾ ਲਾਈਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜੋੜੀ ਤੇ ਹੀ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲੇ-ਬੋਲ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਟੇ ਵਾਲਾ ਧਾਮਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ।

(3) **ਡੋਰੀ**—ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਡੁੱਗੀ ਵਿਚ ਸੂਤ ਦੀ ਡੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਛੱਲੇ ਪਾ ਕੇ ਕਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮੇਂ ਵਿਚ ਬਦਰੀ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(4) **ਈਂਡੂ**—ਕਪੜੇ ਦੇ ਬਣੇ ਗੋਲ ਚੱਕਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਬਲਾ ਹਿਲਦਾ-ਡੁਲਦਾ ਨਹੀਂ ।

(5) **ਹਥੌੜੀ**—ਇਸ ਨਾਲ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਿੱਤਲ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਵੱਟੀ ਨਾਲ ਭੀ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਣਾ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਬਜਾਉਣ (ਸੰਗਤਿ ਕਰਨ) ਸਮੇਂ ਤਬਲਾ 'ਖੜਜ ਜਾਂ ਪੰਚ ਮ'ਸੁਰ ਤੇ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਪੰਚਮ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੱਧਮ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੱਟਿਆ ਨੂੰ ਖਿਸਕਾ ਕੇ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਨੀਵਾ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਗੱਟਿਆਂ ਤੇ ਹਥੌੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗਜਰੇ ਦੇ ਉਤੇ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹਥੌੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੜੇ ਨੂੰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।*

ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ— ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਘਰ ਨੂੰ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ, ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘਰ 8 ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 4 ਘਰ ਮਿਲਾਓ ਫਿਰ

---

* : ਛੋਟੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਪੁੜਾ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਲੇ ਸੁਰ ਤਕ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੌੜੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਪੁੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੇ ਪੁੜੇ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਵਧ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਵੀ ਪੁੜਾ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜੇਗਾ, ਸਿਆਹੀ ਘਟ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਚੌੜੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਪੁੜਾ ਵੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਪੁੜਾ ਸੁਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੁਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਬਾਦ ਵਿਚ ਪੁੜਾ ਫਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

12 ਘਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਬਲੇ ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ [ਸੰਕੇਤਿਕ] ਸ਼ਬਦ

(1) **ਠੇਕਾ**—ਕਿਸੀ ਤਾਲ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ ਲਯਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਣ ਯੋਗ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਬੋਲਾ ਨੂੰ ਬੰਨ ਕੇ, ਪੂਰੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਦਾ ਜੋ ਬੋਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ :—

ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ	ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ
+	2	0	3

(2) **ਆਵ੍ਰਿੱਤਿ**—ਕਿਸੀ ਤਾਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੋਲ (ਠੇਕੇ) ਨੂੰ ਗੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰ ਤਕ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਅਵ੍ਰਿੱਤ ਜਾਂ ਆਵਰਤਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਇਕ ਅਵ੍ਰਿਤ 16 ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ 40 ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਝਪਤਾਲ ਦੇ ਚਾਰ ਅਵ੍ਰਿਤ ਹੋਏ।

(3) **ਕਿਸਮ**—ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇ ਬਿਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਸਮ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿਚ 'ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ' ਦੀ ਥਾਂ, ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ਧਾ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਬਤੌਰੇ ਉਦਾਹਰਣ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਹੇਠਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ :—

ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ਧਾ	ਧਾ ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ	ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤਾ	ਧਾ ਧਾ ਧਿੰ ਧਿ
×	2	0	3

(4) **ਟੁਕੜਾ**—ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਤਾਨ ਅਤੇ ਸਿਤਾਰ ਬਜਾਉਣ ਵਿਚ ਤੋੜਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਾ ਭੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਭਾਵ, ਮੋਹਰਾ, ਮੁਖੜਾ, ਗਤ-ਕਾਇਦੇ ਪਰਨ ਆਦਿ ਸਭੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਟੁਕੜਾ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਐਸਾ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਅਰਸੇ (ਅਵ੍ਰਿੱਤ) ਤਕ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਬੋਲ ਬਹੁਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭੀ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਐਸੀ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਨਾਮ (ਪਰਨ, ਗਤ ਆਦਿ) ਦੇਣਾ ਪਵੇ। ਟੁਕੜੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਟੁਕੜਾ ਤਿਹਾਈ (ਤੀਯਾ) ਸਹਿਤ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਭੀ, ਬਤੌਰ ਉਦਾਹਰਣ :—

ਟੁਕੜਾ ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ :

ਧਾਧਾ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤੀਂਧਾ	ਕੜਾsਨ	ਧਾ	ਕੱਤਾ	
+				2				
ਧਾਤਿਰ	ਕਿੜਧਾ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾ	ਕਤਾ	ਧਾ
0				3				×

ਟੁਕੜਾ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾ

ਤੱਕ	ਤਾ	ਧਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	
×				2				
ਘਿੜਨਗ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਧੇ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਧਾ
0				3				×

(5) **ਤਿਹਾਈ**—ਕਿਸੇ ਬੋਲ ਨੂੰ ਹੂਬਹੂ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਜਾ ਕੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਤਿਹਾਈ ਜਾਂ ਤੀਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਿਹਾਈ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (1) ਇਕ ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ,⁄ਜਿਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ (2) ਦੂਜੀ ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਵਾਰ ਥੋੜਾ ਠਹਿਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ :

ਘੇਘੇ	ਤਿਟ	ਧਾਧਾ	ਘੇਘੇ	ਤਿਟ	ਧਾਧਾ	ਘੇਘੇ	ਤਿਟ	ਧਾ
0				3				+

ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ :

ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	s	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	
×				2				
ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	s	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂੰਨਾ	ਧਾ
0				3				×

(6) **ਮੁਖੜਾ**—ਮੁਖੜਾ ਉਸ ਛੋਟੇ ਬੋਲ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਦੇ ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਜਾਣ ਸਮੇਂ, ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਗੁਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਨ੍ਰਿੱਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਤੇ ਉਠਾਨ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਖੜਾ ਬਜਾਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਵੇ,

ਮੁਖੜੇ ਦੇ ਬੋਲ ਉਠਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਨਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਖੜੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਭਾਵ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਚਾਰ, ਅੱਠ, ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ੧੬ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਖੜੇ ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੁਖੜਾ ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ

ਧਾਗੇਤਿਟਤਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟਤਾਗੇਤਿਟ	ਕਿੜਧਾsਤਾsਨੱਧਾs	ਕਿਟਦੀਂsਧਾsਕਿਟ	ਧਾ
3				×

ਮੁਖੜਾ ਤਿਹਾਈ ਸਾਹਿਤ

ਧਿਟਧਿਟਧਾਗੇਤਿਟ	ਕਿੜਧਾਤਿਟਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਨਨਗਿਦੀਗਿਨ	ਨਗਤਿਟਕਤਕਤ	
0				
ਕsਤਾਧਿਕਿਟਕੇs	ਤਾਧਿਕਿਟਧਾਗੇਤਿਟ	ਕੜਧਾsਨਧਾsਕੜਧਾ	sਨਧਾsਕੜਧਾsਨ	ਧਾ
3				×

(7) **ਮੋਹਰਾ**—ਮੋਹਰਾ ਉਸ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਾਦਕ ਗੁਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਾਤ੍ਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਤ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਫੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲਹੀ ਤਬਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ **ਨਾਲ**-ਨਾਲ ਗੁਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੋਹਰਾ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਦੀ ਸੰਗਤ **ਕਰਨ** ਸਮੇਂ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਲਈ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਹਰਾ ਇਕ ਅਰਸੇ **(ਆਵ੍ਰਿੱਤ)** ਤੋਂ ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੜੇ ਖਯਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ½,1,1½,2, ਇਤਿ-**ਆਦਿ**, ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਭੀ ਮੋਹਰੇ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੋਹਰੇ ਅਤੇ ਮੁਖੜੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਲਗ-ਭਗ **ਦੋਵੇਂ** ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੋਹਰੇ ਭੀ ਮੁਖੜੇ ਵਾਂਗ ਤਿਹਾਈ **ਸਹਿਤ** ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੋਹਰਾ ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ :

ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਾ
3				×

ਮੋਹਰਾ ਤਿਹਾਈ ਸਾਹਿਤ :

ਤਾsਤੂੰਨਾ	ਕਿਟਤਕ,ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ	
0				
ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ
3				×

(8) **ਉਠਾਨ**—ਉਠਾਨ ਉਸ ਬੜੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਲ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਠਾਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਅਤੇ ਲਯਕਾਰੀ ਵਿਚ ਬਜਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਭੀ ਉਠਾਨ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਠਾਨ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰੰਭਿਕ ਪਰਨ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਠਾਨ ਦਾ ਸਰੂਪ :—

ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਾ s ਕੜ ਕਤ ਕਤ s ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿੜਧੇ sਨ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ
\+ 2 0 3
ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾ s ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾ s ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ, ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾ
\+ 2 0 3 +

(9) **ਪਰਨ**—ਪਰਨ ਉਸ ਬੜੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਘਟੋ-ਘਟ ਦੋ ਅਰਸੇ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਵਧ 3, 5, 6, 7 ਅਰਸੇ ਦਾ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਬੋਲ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਜਦੇ ਅਤੇ ਲਯ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਪਰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਤੇ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੋਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਨਾਂ ਅਧਿਕਤਰ ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ ਹੁੰਦੀਆ ਹਨ, ਅਤੇ ਲਗ-ਪਗ ਸਭੀ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਨ ਦਾ ਸਰੂਪ

ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ
× 2 0 3
ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ ਧਿਟ ਧਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ
× 2 0 3
ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਗੇ sਨ ਧਾ s ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਗੇ sਨ ਧਾ s ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਗੇ sਨ ਧਾ
× 2 0 3 ×

(10) **ਗਤ**—ਪਰਨ, ਕਾਇਦੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅਲਗ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਗਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਅਧਿਕਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਠਾਅ, ਫਿਰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦਾਰ ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਤ ਤਬਲੇ ਦੀ ਇਕ ਮੁਖ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਪਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ 'ਧਾ' ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਿਹਾਈ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਨਾਰ ਦੇ ਬੋਲ ਹੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਤ ਦਾ ਸਰੂਪ

ਧਾ	ਧਿਨਕ	ਤਕਿਟ	ਧਿਨਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਟ	ਧਿਨਗ	ਦਿਗਨ
×				2			
ਨਗਨ	ਨਗਨ	ਤਕਿਟ	ਧਿਨਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਟ	ਧਿਨਗ	ਦਿਗਨ
0				3			

(11) **ਰੇਲਾ**—ਕਿਸੀ ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪਲਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਲਟੇ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਬਜਾਉਣ ਨੂੰ ਰੇਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਰੇਲ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੇਲਾ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਲੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਬੋਲ-ਸਮੂਹ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਠਾਅ ਦੀ ਲਯ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਤਨੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਬਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੇਲਾ ਅਕਸਰ ਕਾਇਦੇ- ਪਲਟੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਆਦਿ ਬਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੇਲਾ

ਧਾਤ੍ਰਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs	ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs
×			
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ	ਤਿਰਕਿਟਤਾs	ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs
2			
ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs	ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs
0			
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ	ਤਿਰਕਿਤਤਾs	ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾs
3			

(12) **ਲੱਗੀ**—ਲੱਗੀ ਛੋਟੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਜਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਬੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਧਿਕ-ਤਰ ਕਹਿਰਵਾ ਛੰਦ ਦੇ ਬੋਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਡਗ ਮਗਾਉਂਦੀ ਚਾਲ ਤੋਂ ਤਬਲਾ ਬਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਲੱਗੀ ਕਹਿਰਾਵਾ, ਦਾਦਰਾ, ਤਾਲ ਦੀ ਮੁਖ ਚੀਜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਰਵਾ-ਦਾਦਰਾ ਆਦਿ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਠੁਮਰੀ, ਭਜਨ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਲਗੀ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਹਿਰਵੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ (1)

ਧਾਗੇ ਨਾਧੀਂ sਕਧੀਂ ਨਾੜਾ ਤਾਗੇ ਨਾਤੀ sਕਤੀ ਨਾੜਾ ।
× 0

ਲੱਗੀ (2)

ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿੰ sਨ ।
× 0
ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿੰ sਨ ।
× 0

(13) **ਬਾਂਟ**—ਕਹਿਰਵੇ ਦੇ ਪਲਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਬਜਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਂਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਕਾਇਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਲਟੇ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਰਵੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਾਂਟ ਬਜਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਲੱਗੀ ਦੇ ਬੋਲ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕਰ ਕੇ ਬਾਂਟ ਬਣਾਈਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੱਗੀ ਹੀ ਬਜਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਟ ਭੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਲੱਗੀਆ

ਦੀ ਬਾਂਟ ਦਾ ਰੂਪ—

ਨੰ: 1.

ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।
× 0
ਤਾਤਿੰ sਨ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।
× 0

ਨੰ: 2.

ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।
+ 0
ਤਾਤਿੰ sਨ ਤਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿੰ sਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

(1) **ਲੜੀ**—ਲੱਗੀ ਦੇ ਪਲਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬੋਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਕ ਬਜਾਉਣ ਨੂੰ ਲੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਇਦੇ, ਪਲਟੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰੇਲਾ ਦਰੁਤ (ਲਯ) ਵਿਚ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਰਵਾ, ਦਾਦਰਾ ਆਦਿ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਲੱਗੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਲੜੀ ਬਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਤੌਰੇ ਉਦਾਹਰਣ—

ਧਾਤਿੰsਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿੰsਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
+
ਧਾਤਿੰsਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿੰsਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

(14) **ਪੇਸ਼ਕਾਰ**—ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਠਿਨ ਅਤੇ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਕਾਇਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭੀ ਬਾਂਟ-ਪਲਟੇ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨਤਾਲ (ਸੋਲੋ) ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—ਅਪਣੀ ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰੱਖਣਾ, ਯਾਨੀ ਤਬਲੇ ਤੇ ਅਪਣੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਜਾ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ। ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਕਾਇਦੇ ਵਾਂਗ ਤਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ, ਉਸਦਾ ਵਜ਼ਨ (ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਨਹੀਂ ਬਿਗੜਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਕਾਇਦੇ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜੀ ਮੁਸਕਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੀ ਚਾਲ ਅਤੀਅੰਤ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਡਗਮਗਾਂਦੀ ਹੋਈ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ "ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ ਜਾਂ ਧੀਂsਗ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ" ਇਤਿਆਦੀ ਬੋਲ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਘਰਾਨੇ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਸੋਲੋ ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੀ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਤੌਰੇ ਉਦਾਹਰਣ—

ਪੇਸ਼ਕਾਰ (1)

ਧੀਂsਕ	ਧਿੰਨਾ	sਕਤਾ	ਧੀਂsਕ	ਧਿੰਨਾ	sਕਤਾ	ਧਿੰਨਾ	sਕਤਾ।
+				2			
ਤੀਂsਕ	ਤਿੰਨਾ	sਕਤਾ	ਤੀਂsਕ	ਧਿੰਨਾ	sਕਤਾ	ਧਿੰਨਾ	sਕਤਾ।
0				3			

ਪੇਸ਼ਕਾਰ (2)

ਧੀਂsਗ	ਧਾਗਧਾ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਤੀ	ਧੀਂsਗ	ਧਾਗਧਾ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਤੀ।
+				2			
ਤੀਂsਗ	ਤਾਕਤਾ	ਤਿੰਤਾ	ਤਾਤੀ	ਧੀਂsਗ	ਧਾਗਧਾ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਤੀ।
0				3			

(16) **ਕਾਇਦਾ**—ਠੇਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਾਇਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਾਲ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਕਾਇਦੇ ਵਿਚ ਤਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਾਯਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਭਰੀ 'ਤਾਲੀ' ਦੀ ਥਾਂ ਭਰੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਚਾਰ-ਅੱਠ ਅਤੇ ਸੋਲਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਤਕ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਾਇਦੇ ਅਧਿਕਤਰ ਇਕ ਅਰਸੇ ਜਾਂ ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੇ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਇਦੇ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਲਯਾਂ ਵਿਚ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਸੋਲੋ ਬਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਾਇਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟ : ਉੱਤੇ 16 ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਰੂਪ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਕਮਾਲ ਪਰਨ, ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ, ਫਰਮਾਇਸ਼ੀ ਪਰਨ, ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਗਤ, ਤਿਪੱਲੀ ਗਤ, ਚੌਪੱਲੀ ਗਤ, ਚਾਰ ਬਾਗ਼, ਲਾਲ ਕਿਲਾ, ਨੌ ਹੱਕਾ ਇਤਿਆਦਿ। ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਐਸੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਭਾਵ, ਉਹ ਐਸੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋ ਕਲਪਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿੱਖਣ ਦੀ ਵਿੱਥੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਤਬਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ

ਪਿਛੇ ਅਸੀਂ "ਤਬਲਾ ਛੇਤੀ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰ (ਵਰਣ) ਸਿਖਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਤੇ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਬਜਾਉਣ ਲਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹਥਾਂ ਨਾਲ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ ਕਢਾਏ ਜਾਣ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ ਫਿਰ ਰੂਪਕ, ਝਪਤਾਲ, ਕਹਿਰਵਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨਤਾਲ, ਦੇ ਠੇਕੇ ਸਿਖਾਏ ਜਾਣ।

ਇੱਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਤਾਦ (ਗੁਰੂ) ਨੂੰ ਤਬਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਹਥ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਬਲੇ ਤੇ ਹੱਥ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਹੱਥ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਥੋੜੀਆਂ ਗੁਲਾਈ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਤਬਲੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਭੱਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ ਸਗੋਂ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਠੇਕੇ

ਤਾਲ-ਦਾਦਰਾ ਮਾਤ੍ਰਾ 6

ਤਾਲੀ	+			0		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ	1	2	3	4	5	6

ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਢਾਈ ਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰਾ 7

ਤਾਲੀ	⊕			1		2	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ	1	2	3	4	5	6	7

ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਮਾਤ੍ਰਾ 8

ਤਾਲੀ	×				0			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਗੇ	ਨਾ	ਤੀਂ	ਨ	ਕ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ	1	2	3	4	5	6	7	8

ਝਪਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰਾ 10

ਤਾਲੀ	+		2			0		3		
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ਤਿੰਨਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰਾ 16

'ਤਿੰਨਤਾਲ' ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਆਦਿ ਤਾਲ ਜਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਘਰ ਤਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸਾ ਕੋਈ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਇਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਤਿੰਨਤਾਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸੌਖੇ ਕਾਇਦੇ ਪਲਟੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਹਨ :—

ਤਾਲੀ	×	2	0	3
ਠੇਕਾ	ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ	ਤਾ ਧਿੰ ਧਿ ਧਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ	1 2 3 4	5 6 7 8 -	9 10 11 12	13 14 15 16

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1.

×	2	0	3
ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ	ਤਾ ਤਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 1.

ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਤਾ ਤਿ ਟ	ਤਾ ਤਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 2.

ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਧਾ ਧਾ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਤਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਾ ਤਾ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 3.

ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ,
ਤਾ ਤਾ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 4.

ਤਿ ਟ ਧਾ ਧਾ	ਤਿ ਟ ਧਾ ਧਾ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ
ਤਿ ਟ ਤਾ ਤਾ	ਤਿ ਟ ਤਾ ਤਾ	ਧਾ ਧਾ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਧਾ ਤਿੰ ਨਾ,

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 2.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ

ਪਲਟਾ 1.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਧਾ ਗੇ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਾ ਗੇ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ

ਪਲਟਾ 2.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 3.

ਤਿ ਟ ਧਾ ਗੇ	ਤਿ ਟ ਧਾ ਗੇ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਿ ਟ ਤਾ ਗੇ	ਤਿ ਟ ਤਾ ਗੇ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 4.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 5.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਾ ਗੇ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਾ ਗੇ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ,

ਪਲਟਾ 6.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ
ਤਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਧਿੰ ਨਾ ਗਿੰ ਨਾ

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 3.

ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ
ਤਾ ਕੇ ਤਿ ਟ	ਕੇ ਕੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ

ਪਲਟਾ 1.

ਧਾ ਤਿ ਟ ਧਾ	ਤਿ ਟ ਘੇ ਘੇ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ,
ਤਾ ਤਿ ਟ ਤਾ	ਤਿ ਟ ਕੇ ਕੇ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ,

ਪਲਟਾ 2.

ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ
ਕੇ ਕੇ ਤਿ ਟ	ਕੇ ਕੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ

ਪਲਟਾ 3.

ਘੇ ਤਿ ਟ ਘੇ	ਤਿ ਟ ਘੇ ਘੇ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ
ਕੇ ਤਿ ਟ ਕੇ	ਤਿ ਟ ਕੇ ਕੇ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ

ਪਲਟਾ 4.

ਤਿ ਟ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ
ਕਿ ਟ ਕਿ ਟ	ਕੇ ਕੇ ਤਿ ਟ	ਘੇ ਘੇ ਤਿ ਟ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ

ਨੋਟ : ਪਿੱਛੇ ਤ੍ਰਿਨਤਾਲ ਦੇ ਕਾਇਦੇ-ਪਲਟੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਅੱਗੇ ਤ੍ਰਿਨਤਾਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ-ਕਾਇਦੇ ਆਦਿ ਤ੍ਰਿਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ।

ਤ੍ਰਿਨਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਰ

×　　　　　　2　　　　　　0　　　　　　3
ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ । ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।

ਪ੍ਰਕਾਰ

1. ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਤ੍ਰਿਕਿਟ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ । ਤਾ ਤ੍ਰਿਕਿਟ ਧਿੰ ਧਾ ।
2. ਧਾ ਤ੍ਰਿਕਿਟ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਤ੍ਰਿਕਿਟ ਤਿੰ ਤਾ । ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।
3. ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ਧਾ । ਧਾ ਧਾ ਧਿੰ ਧਾ । ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤਾ । ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।
4. ਧਿੰ ਧਾ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਧਾ ਧਿੰ ਧਾ । ਤਿੰ ਤਾ ਤਿੰ ਤਾ । ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।
5. ਧਾ ਧਿੰ ਧਾਧਾ ਧਿੰ । ਧਾਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਤਾ ਤਿੰ ਤਾਤਾ ਤਿੰ । ਤਾਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।
6. ਧਾਧਾ ਧਿੰ ਧਾਧਾ ਧਿੰ । ਧਾਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾਧਾ । ਤਾਤਾ ਤਿੰ ਤਾਤਾ ਤਿੰ । ਤਾਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾਧਾ ।
7. ਧਾਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰ ਧਾ । ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ । ਤਾਤਾ ऽਤ ਤਿੰ ਤਾ । ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ।
8. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਿੰ ਧਾ । ਧਾਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਿੰ ਧਾ । ਤਾਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਤਿੰ ਤਾ ਤਾਤਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਿੰ ਧਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ: 1

+　　　　　　　　2　　　　　　　　0
1. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ऽਤਾ ਤਿੰਤਾ ।
3
ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।
2. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ऽਤਾ ਤੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧੀਂਕੜਾ ਧਿੰਧਾ ।
3. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ऽਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ऽਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ ।
4. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ऽਗਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ऽਕਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।
5. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ਘਿੜਨੰਗ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਘਿੜ ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਘਿੜ ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।
6. ਧਾਘਿੜ ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਿਨ, ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

7. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕ੍ਰਿਧੇ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।
ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ sਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ ।
ਕ੍ਰਿਧੇ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

8. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕ੍ਰਿਧੇ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।
ਧਗਤਿਟ ਘਿੜਾsਨ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕਿਟਤਕ ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ,
ਤਗਤਿਟ ਨਗਤਿਟ । ਤਿਟਘਿੜਾ sਨਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਗਤਿਟ ਘਿੜਾsਕ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ: 2.

\+ 2 0

1. ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਨਾ ਧੀਂ । ਧਾਧਾ ਧੀਂਕ੍ਰ ਧਿੰਧਾ ਧਾ । ਤੀਂ ਤਾਕਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤੀਂ ।
3
ਧਾਧਾ ਧੀਂਕ੍ਰ ਧਿੰਧਾ ਧਾ ।

2. ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਤੀਂ ਤਾਕੱਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ ।
ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।

3. ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ । ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ । ਤੀਂ ਤਾਕੱਤਾ ਤੀਂ ਤਾਕੱਤਾ ।
ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ ।

4. ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ । ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ । ਤੀਂ ਤਾਕਤਾ s ਤਾਕੱਤਾ ।
ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ s ਧਾਗਧਾ ।

5. ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਗਤਿਟ । ਘਿੜਾsਨ ਧਾਧੀ ਧਾਧੀ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂ ਤਾਕੱਤਾ ।
ਤਿੰਤਾ ਤਗਤਿਟ । ਘਿੜਾsਨ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

6. ਧਗਕਿਟ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।
ਧਗਤਿਟ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਤਗਤਿਟ ਕਿਟਕਤ ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ । ਤਾਕ੍ਰ ਤਾਤੀ
ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਗਤਿਟ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।

7. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ
ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ
ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੀਂ ਤਾਕੱਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ । ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਗਤਿਰਕਿਟ
ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧੀਂ ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।

8. ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਤਾਕਤਾ ਤਿੰਤਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ sਤਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ sਤਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ : 1.

× 2 0

1. ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਟ

3

ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ, ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਗੇ ਨਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

4. ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤੀਂ ਤਾਗੇ, ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

5. ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਗੇ । ਤੀਂ ਤਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾਗੇ । ਤੀਂ ਤੀਂ ਤਾਗੇ ਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ।

7. ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਤਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਗੇ । ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਨਕ ਧਿੰਨਾ ।

8. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਾ, ਕਤਾ ਘੇਘੇ । ਨਕ ਧਿੰਨਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

9. ਧਾਤਿਰ ਕਧੀ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਕਤ ਕਧੀ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਤੀ ਨਕ ਤਿਨਾ । ਕਤ ਕਧੀ ਨਕ ਧਿੰਨਾ ।

10. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟ, ਤਾਕੇ ਨਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

11. ਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਿਟ ਧਿਨਾ ਗਿੰਨਾ ਕਿੜਧਾ । ਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

12. ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਕਿੜਧਾ । ਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

13. ਧਾ ਧਿੰਨਾ ਤ੍ਰਿਕ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਾ ਤਿੰਨਾ ਤ੍ਰਿਕ ਤਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

14. ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਿਟ ਕੇਕੇ ਨਕ ਤਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਨਕ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ ।

15. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨ ਗਿੰਨ ਧਾਗੇ ਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ ਕੱਤਾ। ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨ ਕਿਨ ਧਾਗੇ ਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨ ਗਿਨ ਤਿਰਕਿਟ ।

16. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨ ਗਿਨ ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨ ਗਿਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾ ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ । ਨਕ ਧਿੰਨਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨ ਕਿਨ ਤਾਕੇ । ਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨ ਕਿਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ । ਨਕ ਧਿੰਨਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

ਤਿਹਾਈ

+ 2 0

1. **ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਕਤਾ ਤਿਰਕਟ । ਧਾ s, ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਕਤਾ ਤਿਰਕਟ ਧਾ s ।**

3 +

ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਕਤਾ ਤਿਰਕਟ । ਧਾ

2. ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਗਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਟ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾ s, ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾ s, । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾ

3. ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾ s ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਤਿਰਕੜ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾ s । ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2.

×　　　　　　　　2　　　　　　　　0

1. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
3
ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

4. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ sਧਾ ਤਿਟ ਘਿਨਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾ sਤਾ ਤਿਟ ਕਿੰਨਾ ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

5. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿੰਨਾ ਘਿਨ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ।

6. ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

7. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਾਗੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 3. (ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ)

\+ 2 0

1. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਕਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤਾਤਿਰ ।
   3
   ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ ।
2. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਕਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ ।
3. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਂਨ । ਗ,ਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਕਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤੀਂਨ । ਕ,ਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ ।
4. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਂਨ ਗ,ਧੀਂ । ਨਗ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀ ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤੀਂਨ ਕਤੀਂ । ਨਕ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ ।
5. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਨ ਗਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨ ਘਿਨ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀ ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤੀਂਨ ਕਤਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ ਘਿਨਾ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਘਿਨ ।
6. ਧੀਂਨ ਗ,ਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ । ਗਿਨਾ ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਗਿਨ । ਤੀਂਨ ਕ,ਤਾ ਤਿਰਕੜ ਤਿੰਨਾ । ਕਿਨਾ ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ।
7. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਤਿਰਕੜ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਤਿਰਕੜ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧੀਂਨ । ਗ,ਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾਤੀ ਗਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਗ ਤਿਰਕੜ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਗ ਤਿਰਕੜ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧੀਂਨ । ਗ,ਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ।
8. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧਾਗੇ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਗ ਧਾਗੇ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਂਨ । ਗ,ਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਗਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤਾਕੇ । ਤਾਤਿਰ **ਕੜਤੀਂ ਨਕ ਤਾਕੇ ।** **ਤਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ** ਨਗ ਧੀਂਨ । ਗ.ਧੀਂ ਨਗ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ।

ਤਿਹਾਈ

× 2 0

ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਂ । ਧਾ s ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ । ਨਗ ਧੀਂ ਧਾ s ।

3

ਧਾਤਿਰ ਕੜਧੀਂ ਨਗ ਧੀਂ ।

ਕਾਇਦਾ-ਰੇਲਾ

×　　　　　　　　　　　　　　　　　　2
1. ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਕਿੜਨਗ
0　　　　　　　　　　　　　　　　　　3
ਤਗਤਿਟ ਕਤਤਗ ਤਿਟਕਤ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਕਿੜਨਗ।

2. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।
ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

3. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।
ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਟਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

4. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ sਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । sਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।
ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ sਤਿਟ ਕਿੜਨਗ। sਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

5. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ। sਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਟਤਿਟ ਕਿੜਨਗ। sਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਨਾ ਕਿੜਨਗ।

6. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

7. ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ - ਕਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ! ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ! ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ sਤਿਟ ਧਿਰਧਿਰ। ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ sਤਿਟ ਧਿਰਧਿਰ। ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ।

9. ਧਾਤਿਰ ਕਤਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਾਤਿਰ ਕਤਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਕਤਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਤਾਤਿਰ ਕਤਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਰ ਕਤਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਕਤਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ।

ਗਤਾਂ

ਨੋਟ : ਗਤ-ਬਜਾਉਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅਰਸਾ ਠਾਅ, ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੁਗੁਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅਰਸੇ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਈ ਜਾਵੇ ।

×   2   0

1. ਧਿੰ ਧਿੰ ਤਕ ਧਿੰ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਕ ਤਿੰ ।

3

ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਿਨਤਕ ਧਿਨਤਕ ਤਕਧਿਨ ਤਕਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਨਤਕ ਤਿਨਤਕ ਤਕਤਿਨ ਤਕਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ ਕਿੜਨਗ ।

3. ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ ਦਿੜਨਗ । ਦਿੜਨਗ ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ । ਤਗਤਿਟ ਕਤਤਗ ਤਿਟਕਤ ਦਿੜਨਗ । ਦਿੜਨਗ ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ ।

4. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ । ਤਾਗੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ ।

5. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਿਟਕਤ ਧਗਤਿਟ । ਕਤਕਧਿ ਨਕਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ ਤਿਟਕਤ ਤਗਤਿਟ । ਕਤਕਧਿ ਨਕਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

6. ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

7. ਧਿਨਧਿਨ ਧਾਤਿਟ ਧਿਨਗਿਨ ਤਕਤਕ । ਧਿਨਤਕ ਤਗਤਿਟ ਕਿਟਤਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਿਨਤਿਨ ਤਾਤਿਟ ਤਿਨਕਿਨ ਤਕਤਕ । ਧਿਨਤਕ ਕਿਟਤਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

8. ਧਾਗੇਗੇ ਧਾਗੇਗੇ ਦਿਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਾਗੇਗੇ ਤਾਗੇਗੇ ਤਿਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ।

ਟੁਕੜੇ ਤੇ ਮੁਖੜੇ

3   ×

1. .... ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ । ਧਾ

0   3   ×

2. ਤੀਂ ਤੀਧਾ [illegible] ਧਾਗੇ ਤ [illegible] ਤਿਰਕੜ । ਧਾ

3. ਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾਗੇ [illegible] ਤਿਰਕੜ ਧਾਗੇ [illegible] ਤਿਰਕੜ । ਧਾ

0 3 ×
4. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾ

5. ਧਾਗੇ ਤੀਨਾ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

\+ 2 0
6. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਿਰਕੜ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ । ਤਧੇ sਤ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
3 ×
ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

\+ 2 0
7. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ । ਤੀੰਧਾ ਕੜਾਂਨ ਧਾ ਕੱਤ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤੂਨਾ ਕੱਤ ।
3
ਧਾ ਕੱਤ ਧਾ ਕੱਤ ।

× 3
8. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਕਿਰਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ । ਨਗਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ਕਿਰਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ।
0 3
ਕਿਰਧਾਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾ, ਕਿਰਧਾਤਿਟ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾ, ਕਿਰਧਾਤਿਟ ਧਿਟਧਿਤ ।

× 0 2
9. ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕ,ਕੜਾsਨ ਧਾਤ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾs । ਕੱਤਧਾs ਤਿਟਧਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ
3
ਧਾ,ਕੜਾsਨ । ਧਾਕੱਤ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕਿਟਤਕਧਾs ਕੜਾsਨਧਾs । ਕੱਤਧਾs ਘੇਘੇਤਿਰਕਿਟ

ਧਾsਕੜਾਨ ਧਾਕੱਤ ।

ਤਿਹਾਈ-ਮੁਖੜੇ (ਗਤ-ਤੋੜੇ)

\+ 2
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧੀਂ । ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਧਾ ਧੀਂਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
0 3
ਧਾਧਾਕਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾ, ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾ,
ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

×
2. ਧਾਤਿਰ ਕਿੜ,ਧਾ ਗੇ,ਨ ਕੱਤ । ਧਾ ਕਿੜਧਾ sਕਿੜ ਧਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ਕਿੜਨਗ
ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕ ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਧਾ ਕੜਾsਨ । ਧਾ s, ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤੱਕ ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਧਾ ਕੜਾsਨ । ਧਾ s, ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੱਕ ਧਿਰਕਿਟ
ਤਕਧਾ ਕੜsਨ । ਧਾ

×
3. ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ।

ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ - ਗਿੰਨਾ । ਧਾ s, ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾ. ਧਾਗੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ।

×
4. ਧੀਂsਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤੀਂs । ਤਾਕੇਤਿਰਕੜ ਤੀਂsਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜਤਿੰਨਾ ਕਿਟਧੀਂs । ਧਾਤਿਰਕੜ ਧੀਂsਧਾs ਤਿਰਕੜਧੀਂ ਧਾਤਿਰਕੜ । ਧਿੰਨਾਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜਤੀਂ ਤਾਤਿਰਕੜ । ਤੀਂsਤਾs ਤਿਰਕੜਤੀਂ ਤਾਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਕਿਟ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾਗੇsਨ । ਧਾਗੇsਨ ਧਾs, ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਗੇsਨਧਾ । ਗੇsਨਧਾ s,ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾਗੇsਨ ਧਾਗੇsਨ ।

5. ਧੀਂsਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕੜ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤੀਂsਤਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕੜ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂsਧਾs ਤਿਰਕੜਧੀਂs ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧੀਂsਧਾs । ਧਿੰਨਾਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜਾਤੀਂs ਤਾsਤਿਰਕੜ । ਤੀਂsਤਾs ਤਿਰਕੜਤੀਂs ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧਿਨਾਕਿਟ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜs ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇsਟਧਾ । sਗੇsਨs ਧਾsਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾਕੇs ਟਧਾsਗੇ । sਨਧਾs, ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇsਟਧਾ sਗੇsਨ । ਧਾ

ਨੋਟ : ਸਿਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਮਾਸਟਰ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਟਕ ਤਾਟਨ ਵਾਲੇ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ 'ਗਤ-ਤੋੜੇ' ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ :—

× 2 0
1. ਕੇ ਤਿਟ ਕਿੜਤਕ ਤਾsਨ । ਧਿੰਨਾ ਕਿੜਤਕ ਤਾsਨ ਧਿੰਨਾ । ਕਿੜਤਕ ਤਾsਨ ਨਗਧੇ sਨਗ ।
3 × 2
ਧੇ ਧਾsਨ ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ । ਤਾsਨ ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟ । ਧਾsਨ ਧਾs ਨ,ਗੇ sਤਿ ।
0 3 ×
ਟ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾsਨ । ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟ ਧਾsਨ । ਧਾsਨ, ਧਿਰਧਿਰ
2 0 3
ਕਿਟਤਕ ਤਾsਨ । ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ ਤਕੱਤ ਧਾsਨ । ਧਾsਨ, ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾsਨ ।
×
ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟ ਧਾਨ । ਧਾਨ ।

× 2 0
2. ਤਕਤਾ sਤਕ ਤਾ ਦੂੰ । ਦੂੰ ਕਿੜਤਕ ਤਕ sਟ । ਧਿੱਟ sਤ ਕਿਟ ਤਿਕ ।
3 × 2 0
ਤਿਟ ਕਤਾ sਨ ਤਕ । ਧਾ ਤੀਂ ਤਾ ਕਿੜ । ਧਿੰ ਤਾ ਕਿੜ ਧੀਂ । ਕਿੜ ਨਗ ਤਿਟ ਤਿਟ ।
3 + 2
ਗੇਗੇ ਤਿਟ ਕਤੀ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਦੀਂ । ਧਾ ਧਾਦੀ ਧਾ, ਤਿਟ ।

0 3 ×
ਤਿਟ ਗੇਗੇ ਤਿਟ ਕਤੀ । ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਦੀਂ ਧਾ ਧਾਦੀਂ

2 0 3
ਧਾ । ਤਿਟ ਤਿਟ ਗੇਗੇ ਤਿਟ । ਕਤੀ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਦੀਂ

×
ਧਾ ਧਾਦੀਂ । ਧਾ

× 2 0
3. ਧਾ ਕਿੜਤਕ ਤਾ ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿੜਤਕ ਤਾ ਨਗਧੇ sਕਿੜ । ਧੱਤ s ਧਿੰਨਾ ਕਿੜਤਕ ।
ਤਾ ਕੱਤਾ ਕਿੜਤਕ ਤਾ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਿੜਨਗ ਤੱਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਾsਨ ਦਿਨਾ ।
ਕਿੜਤਕ s ਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾ s, ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ । ਤਾsਨ ਦਿਨਾ ਕਿੜਤਕ s ।
ਤੱਕ ਕੜਾsਨ ਧਾ s, । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਾsਨ ਦਿਨਾ । ਕਿੜਤਕ s ਤੱਕ ਕੜਾsਨਾ ।

4. ਘਿੜਨਗ ਤਕ ਘਿੜਨਗ ਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਕ । ਕਿੜਧੇ sਤਾ
ਘਿੜਨਗ ਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਕ । ਕੱਤ ਧਾਨਾ ਨਾਨਾ ਨਾਨਾ ਧਾ ਨਗਧੇ
sਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ, ਨਗਧੇ sਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਨਗਗੇ sਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

\+ 2 0
5. ਧਿਟ ਧਿਟ ਕਿੜਧੇ sਟ । ਗਿ ਦੀ ਗਿੜ ਨਗ । ਧਾ s ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

3 × 2
ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾ s ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ

0 3 +
ਤੱਕ ਕਨਾsਨ । ਧਾ s, ਘੇਤਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾ

\+ 2 0
6. ਧੀਂ ਧਿੰਨਾ ਤਕ ਧਿੰਨਾ । ਤਕ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਕ ਤਕ ।

3 × 2
ਧੀਂ sਧਾ sਤ sਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਤਿਰਕੜ ।

0 3 +
ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ, । ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ

ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀਆਂ ਪਰਨਾ

× 2
1. ਤਿਰਕੜਧਾs ਤਿਰਕੜਤਾs ਤਿਰਕੜਧਾs ਤਿਰਕੜਧਾs । ਨਧਾsਨ ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧਾsਨਧਾ

0 3
sਨਧਾs । ਤਿਰਕੜਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾs, ਤਿਰਕੜਧਾs । ਤਿਰਕੜਤਾs ਤਿਰਕੜਧਾs

× 2
ਤਿਰਕੜਧਾs ਨਾsਨ । ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧਾsਨਧਾ sਨਧਾs ਤਿਰਕੜਧਾs । ਨਧਾsਨ

0
ਧਾs ਤਿਰਕੜ ਧਾs ਤਿਰਕੜਤਾs । ਤਿਰਕੜਧਾs ਤਿਰਕੜਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ।
3
ਧਾsਨਧਾ sਨਧਾs ਤ੍ਰਿਕੜਧਾs ਨਧਾsਨ ।

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿੱਖੀ ਪਰਨ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨੌਂਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਚੁੱਕੋ ।

2. ਧਿੰਨਾਤਕ ਧਿੰਨਾਤਕ ਤਕਧਿੰਨਾ ਤਕਤਕ । ਧਿੰਨਾਤਕ ਤਕਧਿੰਨਾ ਤਕਤਕ ਧਿੰਨਾਤਕ । ਤਿੰਨਾਤਕ ਤਿੰਨਾਤਕ ਤਕਤਿੰਨਾ ਤਕਤਕ । ਤਿੰਨਾਤਕ ਤਕਧਿੰਨਾ ਤਕਤਕ ਧਿੰਨਾਤਕ । ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਤਿਟ ਧਿੰਨਾਤਕ । ਤਿਟਘਿੜਾ sਨਧਾs ਘਿੜਨਗ ਧਿੰਨਾਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਕੱਤਾ । ਧਿਰਕਿਟਤੱਕ ਕੱਤਾ sਧਾ sਤੇ । sਨ sਕ ਧਾs, ਧਿਰਕਿਟਤੱਕ । ਕੱਤਾ sਧਾ sਤੇ sਨਾ । sਕ ਧਾs, ਧਿਰਕਿਟਤੱਕ ਕੱਤਾ । sਧਾ sਤੇ sਨਾ sਕ । ਧਾ

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ-ਪਰਨ

×
1. ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਤਾs । ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਦੀਂs । ।ਦੀਂs sਕ੍ਰਿ ਧਾsਨ ਧਾsਨ, । ਧਾs sਕ੍ਰਿ ਧਾsਨ ਧਾsਨ । ਧਾ s, ਧੇਤ ਧੇਤ । ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਤਾs ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਘੇਘੇ ਦੀਂ sਕ੍ਰਿ ।।ਧਾsਨ ਧਾsਨ ਧਾs sਕ੍ਰਿ । ਧਾsਨ ਧਾsਨ ਧਾs sਕ੍ਰਿ । ਧਾsਨ ਧਾsਨ ਧਾ s, । ਧੇਤ ਧੇਤ ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਤਾs । ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਦੀਂs । ਦੀਂs sਕ੍ਰਿ ਧਾsਨ ਧਾsਨ । ਧਾs sਕ੍ਰਿ ਧਾsਨ ਧਾsਨ । ਧਾs sਕ੍ਰਿ ਧਾsਨ ਧਾsਨ । ਧਾ

2. ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । s ਧਾ s ਦੀਂ । s ਕੱਤ s ਤਕਿੱਟ । ਧਾ s, ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਿੱਟ ਧਾ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਿੱਟ ਧਾ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਿੱਟ ਧਾ s ਧਾ । s ਦੀਂ s ਕੱਤ । s ਤਕਿੱਟ ਧਾ s, । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟ ਧਾ । s ਧਾ s ਦੀ । s ਕੱਤ s ਤਕਿਟ । ਧਾ

ਬੇਦਮ ਫਰਮਾਇਸ਼ੀ ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿੱਖੀ ਪਰਨ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨੌਂਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਚੁੱਕੋ ।

3. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧੇsਤ ਕਿੜਧੇsਤ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾs ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ

ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇsਤ । ਕਿੜਧੇsਤ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾs । ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs । ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾs ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇsਤ ਕਿੜਧੇsਤ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਕਿੜਧਾs । ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਕਿੜਧਾs ਕਿੜਧਾਕੱਤ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾ

ਪੁਰਾਤਨ-ਉਸਤਾਦੀ ਘਰਾਨੇ ਦੀਆਂ ਪਰਨਾ, (ਨੌਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਚੁੱਕੋ)

+

4. ਧੱਤਧੱਤ ਤਿਰਕੜਧੱਤ ਧਣਾsਣ ਧੱਤਧਤ । ਤਿਰਕੜਧਤ ਧਤਧਤ ਧਣਾsਣ ਧਾs । ਧੀਂਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਕੜਾsਨ ਧਾs,ਕੈਤਿਰ ਕੜਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕ । ਕੜਾਨਧਾs, ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾsਨ । ਧਾ s, ਧਤਧਤ ਤਿਰਕੜਧਤ । ਧਣਾsਣ ਧਤਧਤ ਤਿਰਕੜਧਤ ਧਤਧਤ । ਧਣਾsਣ ਧਾs ਧੀਂਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ । ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾsਨ ਧਾs,ਕੈਤਿਰ । ਕੜਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕ ਕੜਾsਨਧਾs. ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾsਨ ਧਾ s, । ਧਤਧਤ ਤਿਰਕੜਧਤ ਧੜਾsਣ ਧਤਧਤ । ਤਿਰਕੜਧਤ ਧਤਧਤ ਧਣਾsਣ ਧਾs । ਧੀਂਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਕੜਾsਨ ਧਾs,ਕੈਤਿਰ ਕੜਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕ । ਕੜਾsਨਧਾs, ਕੈਤਿਰਕੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੜਕੜਾsਨ । ਧਾ

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਪਰਨ, ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ ਚਾਰ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ।

+

5. ਧਾਤੀ sਨਗ ਧੇs ਧਾਤੀ । ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ । ਤਿਰਕਿੜ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਤ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਧਾਤੀ । sਨਗ ਧੇs ਧਾਤੀ ਧਾਤਿਰ । ਕਿੜਤਕ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਿਰਕਿੜ । ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਤ ਤਿਰਕਿੜ । ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਤ ਤਿਰਕਿੜ । ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾs, ਧਾਤੀ sਨਗ । ਧੇs ਧਾਤੀ ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਿਰਕਿੜ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾs ਕਤ ਤਿਰਕਿੜ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾs ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ।

ਧਾऽ ਕਤ ਤਿਰਕੜ ਤਕਧਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ਧਾऽ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾऽ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾ

ਅਤੀ ਉੱਤਮ, ਅੱਠ ਅਰਸੇ ਦੀ ਗਣੇਸ਼ ਪਰਨ

×

6. ਦਿਰਦਿਰਕਿੜਤਕ ਤਕਟ,ਧਾਤ ਕਟਧਾ,ਤਕਟ ਧਾ,ਤਕਟ । ਧਾऽ, ਤਕੇऽਨ ਧਤਧਤ ਤਕੇऽਨ । ਧਾਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਗੇऽਨ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਟਤਿਟ ਧਗऽਨ ਕਾऽਤ,ਧਗ ऽਨਕऽਤ । ਤਧੀਂऽਤਾ ਤਿਟਤਿਟ ਗਿਟਤਤਾਂ ऽਨ,ਧਿਟ । ਤਕੇऽਨ ਧਾਤਦ ਧਾऽ, ਤਿਟਤਿਟ । ਗਿਟਤਤਾ ਧਿਟਤਕ ਗਿਟਤਤਾ ऽਨ,ਧਾ । ਧਾऽ, ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕऽਟਧਾ ਧਾऽਗਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ,ਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕ,ਤੱਕऽਟ ਧਾऽਧਾऽ ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ, ਤੱਕऽਟਧਾ ਧਾऽ, ਦਿਰਦਿਰਕਿੜਤਕ । ਤਕਟ,ਧਾਤ ਕਟਧਾ,ਤਕਟ ਧਾ,ਤਕਟ ਧਾऽ, । ਤਕੇऽਨ **ਧੱਤਧੱਤ** ਤਕੇऽਨ ਧਾਧਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਗੇऽਨ ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਤਿਟ । ਧਗऽਨ ਕਾऽਤ,ਧਗ ऽਨਕਾऽਤ ਤਧੀਂऽਤ । ਤਿਟਤਿਟ ਗਿਟਤਤਾਂ ऽਨਧਿਟ ਤਕੇऽਨ । ਧਾਤੱਦ ਧਾऽ, ਤਿਟਤਿਟ ਗਿਟਤਤਾ । ਧਿਟਤਕ ਗਿਟਤਤਾਂ ऽਨਧਾ ਧਾऽ, । ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕऽਟਧਾ । ਧਾऽਗਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ,ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱਕऽਟ । ਧਾऽਧਾऽ ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕऽਟਧਾ ਧਾऽ, ਦਿਰ'ਦਿਰਕਿੜਤਕ ਤਕਟ,ਧਾਤ । ਕਟਧਾ,ਤਕਟ ਧਾਤਕਟ ਧਾऽ, ਤਕੇऽਨ । ਧੱਤਧੱਤ ਤਕੇऽਨ ਧਾਧਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਗੇऽਨ ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਤਿਟ ਧਗऽਨ । ਕਾऽਤ,ਧਗ ऽਨਕਾऽਤ ਤਧੀਂऽਤਾ ਤਿਟਤਿਟ । ਗਿਟਤਤਾਂ ऽਨ,ਧਿਟ ਤਕੇऽਨ ਧਾਤੱਦ । ਧਾऽ, ਤਿਟਤਿਟ ਗਿਟਤਤਾ ਧਿਟਤਕ । ਗਿਟਤਤਾਂ ऽਨ,ਧਾ ਧਾऽ, ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੱऽਟਧਾ ਧਾऽ,ਗਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱਕऽਟ ਧਾऽਧਾऽ । ਗਿੜਨਗਤਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤ ਤੱਕऽਧਾ । ਧਾ

ਤਾਲ-ਦਾਦਰਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 6

ਇਹ ਤਾਲ ਅਕਸਰ ਗ਼ਜ਼ਲ, ਕੱਵਾਲੀ ਗੀਤ-ਭਜਨ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਭਾਗ, ਇਕ ਖਾਲੀ ਇਕ ਤਾਲੀ (ਭਰੀ) ਅਤੇ ਛੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— ×			0		
ਠੇਕਾ—ਧਾ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧਾ	ਤੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ—1	2	3	4	5	6

ਪ੍ਰਕਾਰ

+				0		
1-ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	।	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਾ
2-ਧਾਧਾ	ਧਿੰ	ਨਗ	।	ਤਾਤਾ	ਤਿੰ	ਨਗ
3-ਧਾਧਾ	ਧਿੰ	ਤਿਰਕੜ	।	ਤਾਤਾ	ਤਿੰ	ਤਿਰਕੜ
4-ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ	।	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਨਾ
5-ਧੀਂ	ਨਾਨਾ	ਤਿਰਕੜ	।	ਤੀਂ	ਨਾਨਾ	ਤਿਰਕੜ
6-ਧੀਂ	ਨਗ	ਤਿਰਕੜ	।	ਤੀਂ	ਨਗ	ਤਿਰਕੜ
7-ਤਿਰਕੜ	ਤੀਂ	ਨਾ	।	ਤਿਰਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾ
8-ਤਿਰਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾਗੇ	।	ਤਿਰਕੜ	ਤੀਂ	ਨਾਗੇ
9-ਧਾਤ੍ਰਕ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਨਾ	।	ਤਾਤ੍ਰਕ	ਤਾਤਾ	ਤਿੰਨਾ
10-ਧਾਗੇਨਧਾ	ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ	ਤ੍ਰਕਧਿੰਨਾ	।	ਤਾਕੇਨਤਾ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ	ਤ੍ਰਕਤਿੰਨਾ

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

\+ 0

1. ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ। ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿੰਨਾ
2. ਧਾਧੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ। ਧਾਤੀ ਧਾਘਾ ਧਿੰਨਾ। ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿੰਨਾ। ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ।
3. ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ। ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ।

4. ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

5. ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

7. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਾਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ ।
ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

8. ਧਾਧਾ ऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨ ਧਾਤੀ ਗਿਨ । ਤਾਤਾ ऽਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਿੰਨ ਧਾਤੀ ਗਿਨ ।

9. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

10. ਧਾਗੇ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਕੇ ਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ
ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 1

\+ 0

1. ਧਾऽਗ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ । ਤਾऽਗ,ਤ ਗਨਤਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ।

2. ਧਾऽਗ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾऽਗ,ਤ ਗਨਤਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾऽਗ,ਧ ਗਨ,ਧਾऽ ਗ,ਧਗਨ । ਧਾਤੀਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾऽਕ,ਤ
ਕਨ,ਤਾऽ ਕ,ਤਕਨ । ਧਾਤੀਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

4. ਧਾऽਗ,ਧਾ ਗਨ,ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾऽਗ,ਧ ਗਨ,ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾऽਕਤ
ਕਨ,ਤਾਤੀ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ । ਧਾऽਗ,ਧ ਗਨ,ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

5. ਧਗਨ,ਧ ਗਨ,ਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ । ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ । ਤਕਨ,ਤ
ਕਨਤਾਤੀ ਤਾਕੇਤਿੰਨਾ । ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ।

6. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ । ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾਤੀਤਾਕੇ
ਤਿੰਨਾਤਾਤੀ ਤਾਕੇਤਿੰਨਾ । ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

7. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਿੰਨਾ ।
ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤੀਤਾਕੇ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਿੰਨਾ ।

8. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾਧਾਤੀ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ।
ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਕੇਤਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾਧਾਤੀ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ।

× 0

9. ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ।

10. ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਨਕਧਿੰਨਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਤਿੰਨਾ ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਨਕਧਿੰਨਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2

× 0

1. ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ।
ਤੀਂऽਤਾਕੇ ऽਨ,ਤਾऽ ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧੀਂਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ ਧੀਂऽਧਾਗੇ । ऽਨਧਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂऽਤਾਕੇ
ऽਨ,ਤਾऽ ਤੀਂऽਤਾਕੇ । ऽਨ,ਤਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂऽਧਾਗੇ । ऽਨ ਧਾऽ ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ । ਤਾਕੇਨਤਾ
ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤੀਂऽਤਾਕੇ । ऽਨ,ਤਾऽ ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ ।

4, ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ । ਤਾਕੇਨੱਤਾ
ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ ।

5. ਧੀਂऽਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਾऽ ਧਾਗੇਧਾਗੇ । ऽਨ ਧਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂऽਤਾਕੇ
ऽਨ,ਤਾऽ ਤਾਕੇਤਾਕੇ । ऽਨ,ਤਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕੱਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ऽਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕੱਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ऽਤਾ,ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ
ऽਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ ।

7. ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਕਤਾ
ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ।
ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ऽਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ ।

8. ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨ ਧਾਗੇਧਾਗੇ । ऽਨ,ਧਿੰਨ ਧਾਗੇਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਿੰਨਾ । ਤਾਕੇਨੱਤਾ
ਤਿਰਕਿਟਤਿੰਨ ਤਾਕੇਤਾਕੇ । ऽਨ,ਧਿੰਨ ਧਾਗੇਧਾਗੇ ऽਨ,ਧਿੰਨ ।

9. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗੇਨਾਧਾऽ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ਗੇਨਾਧਾऽ ਧੀਂऽऽਧਾ ਗੇਨਾਧਾऽ ।
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਕੇਨਾਤਾऽ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । ਕੇਨਾਤਾऽ ਧੀਂऽऽਧਾ ਗੇਨਾਧਾऽ ।

10. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗੇਨਾਧਿੰऽ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ਗੇਨਾਧਿੰऽ ਧਾऽऽਧਾ ਤਿਟਧਿੰਨਾ ।
ਤਾਤਿਰਕਿਤਾ ਕੇਨਾਤਿੰऽ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । ਕੇਨਤਿੰऽ ਧਾऽऽਧਾ ਤਿਟਧਿੰਨਾ ।

ਦੁਗੁਨਾਂ (ਲੜੀ-ਲੱਗੀ)

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੁਗੁਨਾ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਪਰ ਤਬਲੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਵਜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

	×			0		
1.	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ ।	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਨਾ
2.	ਧਾ	ਤੀਂ	ਤੀਂ ।	ਤਕ	ਧਿੰ	ਨਾ
3.	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।	ਤਾਗੇ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
4.	ਧੀਂਗ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।	ਤੀਂਗ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
5.	ਧਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।	ਤਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
6.	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਟ ।	ਤਾਗੇ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿਟ
7.	ਧੀਂ	ਨਾਨਾ	ਤੂਕ ।	ਤੀਂ	ਨਾਨਾ	ਤੂਕ
8.	ਧੀਂ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਤੀਂ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
9.	ਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਤਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
10.	ਧਿੰਨਾ	sਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਤਿੰਨਾ	sਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
11.	ਧਾਧਾ	sਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।
	ਤਾਤਾ	sਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।
12.	ਕਤ	ਕਤ	ਧਾਧਾ ।	sਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।
	ਕਤ	ਕਤ	ਤਾਤਾ ।	sਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ

ਮੁਖੜੇ

× 0 +

1. ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ
2. ਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਾ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।
3. ਕੱਤ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ।
4. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾ ਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾ ਤਕ ਕੜਾsਨ ।

ਤਿਹਾਈ

\+ 0

1. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਰਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
2. ਧਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਾ ਤਿਰਕਿੜ ।
3. ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਧਾ । s s ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਧਾ s s ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਕੜਾsਨ ਧਾ । s s, ਤਿਰਕਿਟ । ਕੜਾsਨ ਧਾ s । s, ਤਿਰਕਿਟ ਕੜਾsਨ ।

5. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਾ ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ।

6. ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਾ, ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਾ s,ਧਾ ਤਿਰਕੜ ।

7. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 8

ਕਹਿਰਾਵਾ ਜਾਂ ਧੁਮਾਲੀ ਦਾ ਠੇਕਾ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਭਾਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਬੰਦੇ ਇਸ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਹਿਰਵੇ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ-ਪੂਰਵਕ ਬਜਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨਾ ਅਤੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਅਜ-ਕਲ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਕਵਾਲੀ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਭਜਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਫ਼ਿਲਮ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕਹਿਰਵਾ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਠ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਹਿਰਵੇ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚਾਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੇ ਅੱਠ ਮਾਤ੍ਰਾ ਭਾਵ, ਅੱਠ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਧੁਮਾਲੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਕਹਿਰਵਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਗਾਇਕ(ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਕਹਿਰਵੇ ਨੂੰ ਤਲਵਾੜਾ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਤਲਵਾੜਾ 16 ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਖਰਾ ਤਾਲ ਹੈ।

ਤਾਲ-ਧੁਮਾਲੀ

ਤਾਲੀ—	+							
ਠੇਕਾ —	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ।	ਧਾ	ਤ੍ਰਿੰ	ਠਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	7	8

ਪ੍ਰਕਾਰ

	+				0			
1.	ਧਾ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧੀਂ।	ਧਾ	ਤੀਂ	ਰਾ	ਤ੍ਰਕ
2.	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤਿੰ।	ਤਕ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਕ
3.	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ।	ਧਾ	ਤ੍ਰਿੰ	ਤ੍ਰਿੰ	ਰਾ
4.	ਧਾ	ਧੀਂ	ਧਾਧਾ	ਤੀਂ।	ਤਾ	ਤੀਂ	ਧਾਧਾ	ਧੀਂ
5.	ਧਾ	ਧੀਂ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ।	ਤਾ	ਤੀਂ	ਤਿੰਨਾ	ਕਤਾ
6.	ਧੀਂ ਧੀਂ	ਧਾਧਾ	ਧੀਂ	ਤਾਤਾ।	ਗਿਨ	ਧਾਗੇ	ਨੱਗਾ	ਤਿਰਕਿਟ
7.	ਧਾਂਗੇ	ਧੀਂਨ	ਧਾਗੇ	ਤੀਂਨ।	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰ[illegible]	[illegible]	[illegible]ਰਕਿਟ
8.	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ।	ਤਾਕੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰ[illegible]	[illegible]

ਠੇਕਾ-ਕਹਿਰਵਾ

ਤਾਲੀ—	+				2			
ਠੇਕਾ—	ਧਾ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੀਂ	ਨ	ਕ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	7	8

ਪ੍ਰਕਾਰ

	+				2			
1.	ਧਾ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੀ ।	ਨਾ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
2.	ਧਾ	ਗੇ	ਨਾ	ਤੀ ।	ਨ	ਕ	ਧਿੰ	ਨਾ
3.	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ	ਨਾ ।	ਤਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿੰ	ਨਾ
4.	ਧਾ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤੀਂ ।	ਤਾ	ਤੀਂ	ਤਾਕੇ	ਧੀਂ
5.	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ ।	ਤਾ	ਤਿਰਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ
6.	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ ।	ਤਾ	ਤਿਰਕੜ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ

ਦੁਗੁਨ (ਲੱਗੀਆਂ)

	+				+			
1.	ਧਾਧਾ	ਧਾਤੀ	ਨਗ	ਧਾਤੀ ।	ਤਾਤਾ	ਤਾਤੀ	ਨਕ	ਧਾਤੀ
2.	ਧਾਗੇ	ਨਾਤੀ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ ।	ਤਾਕੇ	ਤਾਤੀਂ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ
3.	ਧਾ	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ ।	ਤਾ	ਤੀਂਤੀ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ
4.	ਧਾਤ੍ਰ	ਕਧੀਂ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ ।	ਕਤ	ਕਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ
5.	ਤਾਤ੍ਰ	ਕਧੀਂ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ ।	ਕਤ	ਕਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰਨਾ
6.	ਧਾਗੇ	ਤਾਤੀ	ਤਾਗੇ	ਤਾਤੀ ।	ਤਾਤੀ	ਨਾਨਾ	ਧਾਤੀ	ਨਾਨਾ
7.	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ ।	ਧਿਟ	ਨਗ	ਤਿਟ	ਨਗ
8.	ਨਕ	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਕ	ਤੀਂਤੀਂ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਕ	ਤੀਂਤੀਂ	ਨਕ

ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ

\+   ×

1. ਧਗਨਧਿ ਨਕਧੀਂs ਤਗਨਤਿ ਨਕਤੀਂs । ਧਾਧੀਂਧੀਂ ਨਕਧਿੰਨਾ ਤਾਤੀਂਤੀਂ **ਨਕਧਿੰਨਾ** ।
2. ਧਾਗੇਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਤਾਕੇਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ **ਗਿੰਨਾਤਿਰਕੜ ਤਾਕੇਤਿੰਨਾ** ਕਿਨਾਤਿਰਕੜ ।

3. ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਤਾਕੇਤਿਰਕੜ ਤਿੰਨਾਗਿਨਾ। ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ ਤਾਕੇਤਿਰਕੜ।

4. ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾਗੇ ਤਿਨਕਤਿ ਨਕਤਾਕੇ। ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਿਟ ਤਿਨਕਤਿ ਨਕਤਿਟ।

5. ਧਿਟਨਗ ਤਿਟਨਗ ਤਿਟਨਗ ਧਿਟਨਗ। ਧਿਟਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ ਧਿਟਘੇਘੇ।

6. ਧੀਂਧੀਂਨਕ ਤੀਂਤੀਂਨਕ ਤੀਂਤੀਂਨਕ ਧੀਂਧੀਂਨਕ। ਧਾਤੀਨਾੜਾ ਤਾਤੀਨਗ ਤਾਤੀਨਾੜਾ ਧਾਤੀਨਗ।

7. ਧਾਤੀsਤਾ ਤਾਤੀsਤਾ ਤਾਤੀਧਿਨ ਧਾਤੀsਤਾ। ਧਿਨਧਾਤੀ sਧਾਧਿੰਨ ਤਿੰਨਤਾਤੀ sਤਾਤਿੰਨ।

8. ਧਾਗੇਨਧੀਂ sਧੀਂਨਗ ਤਾਕੇਤਾਤੀ sਤੀਨਕ। ਧੀਂਕੜਧਿੰਨਾ sਧਾਧੀਂs ਤੀਂਕੜਤਿੰਤਾ sਤਾਤੀਂs।

ਤਿਹਾਈ

× 0

1. ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ। ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ।

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਟ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ

3. ਕਤਘੇਘੇ ਨਕਧਿੰਨਾ ਧਾ, ਕਤਘੇਘੇ। ਨਕਧਿੰਨਾ ਧਾ, ਕਤਘੇਘੇ ਨਕਧਿੰਨਾ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ, ਧਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ।

ਤਾਲ-ਨਕਟਾ (ਭੰਗੜਾ)

ਨੋਟ : ਇਹ ਕਹਿਰਵੇ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ ਦੇ ਲੋਕ-ਨ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਢੋਲ ਜਾਂ ਢੋਲਕ ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

ਠੇਕਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

× +

1. ਧੀਂsਤ ਕਿੱਤਾ sਤ ਕਿੱਤਾ। ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ sਕ ਧਿੰਨਾ
2. ਧਾs sਗਧਿ ਨਾs ਗਿਨ। ਤਾs sਕਤਿ ਨਾs ਕਿਨ

3. ਧੀਂsਧਿ ਨਾਗਿਨ ਤੀਂsਤਿ ਨਾਗਿਨ । ਧੀਂsਗ ਧਿਟਧਿਟ ਤੀਂsਕ ਤਿਟਤਿਟ

4. ਧਾਧੀsਕ ਨਕਧਿੰਨ ਤਾਤੀsਕ ਨਕਤਿਨ । ਧਾਗੇsਨ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਤਾਕੇsਨ ਤਿੰਨਾਕਿਨਾ ।

ਦੋਹਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ

1. ਧੀਂਤਕ ਤਕਧੀਂ, ਧੀਂਤਕ ਤਕਧੀਂ ; ਤਕਤਕ ਤੀਂਤੀਂ, ਤਕਤਕ ਤੀਂਤੀਂ

2. ਧਿਟਧਿਟ ਧਗਧਗ, ਧਿਟਧਿਟ ਧਗਧਗ । ਤਿਟਤਿਟ ਤਕਤਕ, ਤਿਟਤਿਟ ਤਕਤਕ

3. ਧਗਨਗ ਨਗਧਗ, ਧਗਨਗ ਨਗਧਗ । ਤਿਟਤਕ ਤਕਤਿਟ, ਤਿਟਤਕ ਤਕਤਿਟ

4. ਧੀਂਨਾਨਾ ਤੀਂਨਾਨਾ, ਧੀਂਨਾਨਾ ਤੀਂਨਾਨਾ । ਧਿਟਨਾਨਾ ਤਿਟਨਾਨਾ, ਧਿਟਨਾਨਾ ਤਿਟਨਾਨਾ ।

ਤਿਹਾਈ

	×				+			+
1.	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾ,	ਧਿੰਨਾ ।	ਗਿੰਨਾ	ਧਾ,	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ । ਧਾ
2.	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾ,	ਧਾਗੇ ।	ਤਿਟ	ਧਾ,	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ । ਧਾ
3.	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਧਾ,	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਤਕਤਾ	ਧਾ,	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ ।
4.	ਧਿਰਧਿਰ	ਤੱਕਕੜਾਂsਨ	ਧਾ,	ਧਿਰਧਿਰ ।	ਤੱਕੜਾsਨ	ਧਾ,	ਧਿਰਧਿਰ	ਤੱਕੜਾsਨ

ਝਪਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰ 10

ਇਹ ਇਕ ਐਸਾ ਤਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬੰਦ ਹੱਥ ਨਾਲ ਗਤਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ' ਵਾਂਗ ਖੁਲੇ-ਬੋਲ, ਪਰਨਾ ਆਦਿ ਵੀ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮ ਇਸ ਦਾ ਝੰਪਾਤਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਸ ਨੂੰ ਝਪਤਾਲ ਜਾਂ ਝਬਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਦਸ ਮਾਤ੍ਰੇ, ਚਾਰ ਭਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੱਧਮ ਲਯ ਦਾ ਤਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਖਯਾਲ ਹੀ ਅਕਸਰ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ—	+		2			0		3		
ਠੇਕਾ—	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ਪ੍ਰਕਾਰ

×　　　2　　　　0　　　3

1. ਧੀਂ ਨਾਨਾ। ਧੀਂ ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ। ਤੀਂ ਨਾਨਾ। ਧੀਂ ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ।
2. ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ। ਧੀਂ ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ। ਤੀਂਤੀਂ ਨਾ। ਧੀਂ ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ।
3. ਧੀਂਕ੍ ਧੀਂਧੀਂ। ਨਾਨਾ ਧੀਂ ਨਾ। ਤੀਂਕ੍ ਤੀਂਤੀਂ। ਨਾਨਾ ਧੀਂ ਨਾ।
4. ਧਿੰਨਾ ਨਾਧੀ। ਧਿੰਨਾ ਨਾਧੀ ਧਿੰਨਾ। ਤਿੰਨਾ ਨਾਤੀ। ਧਿੰਨਾ ਨਾਧੀ ਧਿੰਨਾ।
5. ਧੀਂ s। ਨਾਧੀ ਧਿੰਨਾ ਧੀਂ। ਤੀਂ s। ਨਾਧੀ ਧਿੰਨਾ ਧੀਂ
6. ਧਾ ਤਿਰਕੜ। ਧਿੰ ਧਿੰ ਨਾ। ਤਿ ਟ। ਧਿੰ ਧਿੰ ਨਾ
7. ਧਾ ਤਿਰਕੜ। ਧਿੰ ਧਿੰਧਿੰ ਨਾ। ਤਿ ਟ। ਧਿੰ ਧਿੰਧਿੰ ਨਾ
8. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕੜ। ਧਿੰਧਿੰ ਧਿੰਧਿੰ ਨਾ। ਤਿਟ ਤਿਟ। ਧਿੰਧਿੰ ਧਿੰਧਿੰ ਨਾ
9. ਧਾ ਤਿਰਕੜ। ਧਿੰਨਗਿਨ ਧਿੰਨਗਿਨ ਨਾ। ਤਾਗੇ ਤਿਟ। ਧਿੰਨਗਿਨ ਧਿੰਨਗਿਨ ਨਾ।
10. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਿੰ। ਨਾਨਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਨਾ। ਤੀਂਕੜ ਤੀਂਤੀਂ। ਨਾਨਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਨਾ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ: 1

×　　　2　　　　0　　　3

1. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ। ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ। ਤੀਂsਕ ਤਿੰਨਾ। ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ ਕੱਤਾ।

2. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ । sਕਤਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਨਾ । sਕਤਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ ।

3. ਧੀਂ ਤਾਕਤਾ । ਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਤੀਂ ਤਾਕਤਾ । ਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ ।

4. ਧੀਂ ਤਾਕਤਾ । ਧਿੰਨਾ ਧੀਂ ਤਾਕਤਾ । ਤੀਂ ਤਾਕਤਾ । ਧਿੰਨਾ ਧੀਂ ਤਾਕਤਾ ।

5. ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀsਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ ।

6. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਨਾ ।

7. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ ।

8. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ । sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

9. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ । sਤਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ ।

10. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ । ਤਾਤਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

11. ਧਾsਕ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ । ਤਾsਕ ਤਿੰਨਾ । sਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ । ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

12. ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

13. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਗੇ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ੍ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ । ਤਾਕੇ ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਕ੍ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

14. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧੀਂਕ੍ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧੀਂਕ੍ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ: 2

×	2	0	3
1. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ।	ਧਾਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ।	ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ ।	ਧਾਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ।

2. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । sਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ।

3. ਧੀਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

4. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਟ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ।

5. ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

6. ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿਧਾ

7. ਧਾਧਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਾ sਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

8. ਧਾਧਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤ । ਤਾਤਾ sਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

9. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । sਕੜ ਤਿੰਤਾ sਤਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ ।

10. ਧੀਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । sਕੜ ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਟ ।

11. ਤਿਟਘਿੜਾ sਨਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਟਕੜਾ sਨਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ ! ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

12. ਤਿਰਘਿੜ sਨਧਾ । ਨਗਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਟਕਿੜਾ sਨਤਾ । ਨਗਤਿਟ ਕਿੜਾਂਨ ਤਾਤਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 1

× 2 0

1. ਧਿੰਨਾsਧਾ ਤੀਧਾਗੇਨਾ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ ਤਿੰਨਾsਤਾ ਤੀਤਾਕੇਨਾ ।

3

ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਧਿਨ ਧਿਨਗਿਨ ।

2. ਧਿੰਨਾsਧਾ ਤੀਧਾਗੇਨਾ । ਧਿੰਨਾsਧਾ ਤੀਧਾਗੇਨਾ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਿੰਨਾsਤਾ ਤੀਤਾਕੇਨਾ ਧਿੰਨਾsਧਾ ਤੀਧਾਗੇਨਾ ਧਿਨਗਿਨ ।

3. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਟ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ 'ਧਿਨਗਿਨ । ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਨਤਾਤਿਟ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ ।

4. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਤਿਨਕਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ।

5. ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਟਧਾਗੇ । sਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਾਕੇਨਤਾ ਤਿਟਤਾਕੇ । sਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਧਾਗੇ ਧਿਨਧਿਨ ।

6. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਧਿਨ । ਧਾਤੀਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਧਾ ਤਿਟਧਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਿਟਕਿਨ । ਧਾਤੀਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਧਿਨ ।

7. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ । ਨਾਨਾਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਤਿਨਕਿਨ । ਨਾਨਾਕਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ ।

8. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ऽਧਾਤਿਟ। ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਟਧਿਨ ਧਾਤੀਧਿਨ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ऽਤਾਤਿਟ। ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਟਧਿਨ ਧਾਤੀਧਿਨ।

ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ। ਧਿਨਗਿਨ ਧਾ,ਧਿਨ ਗਿਨਧਾਤੀ। ਧਾਗੇਗਿਨ ਗਿਨਧਾ, ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2

×
1. ਧਿਨਗਿਨ ਤੂੱਕਧਿਨ। ਗਿਨਤੂਕ ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ। ਧਗਨ,ਧਾ ਗਿਨ,ਧਾਗੇ। ਤੂਕਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ। ਤਿਨਕਿਨ ਤੂਕਤਿਨ। ਕਿਨਤੂਕ ਤਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ। ਧਗਨ,ਧਾ ਗਿਨ,ਧਾਗੇ। ਤੂਕਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ।

2. ਧਿਨਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ। ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ਤੂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਤੂਕ। ਧਿਨਧਾਗੇ ਧਾਗੇਨਧਾ। ऽਧਾਗੇਨਾ ਤੂਕਧਿਨ ਤਿਨਾਗਿਨ। ਤਿਨਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ। ਤਾਗੇਤਿੰਨਾ ਗਿਨਤੂਕ ਧਿਨਧਾਗੇ। ਧਾਗੇਨਧਾ ਧਾਗੇਨਧਾ। ऽਧਾਗੇਨਾ ਤੂਕਧਿਨ ਤਿਨਾਗਿਨ।

3. ਤੂਕਧਿੰਨ ਗਿਨਤੂਕ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਤੂਕਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ। ਨਧਾऽਧਾ ਤੂਕਧਿੰਨ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨ ਗਿਨਤੂਕ। ਤੂਕਤਿਨ ਕਿਨਤੂਕ। ਤਾਗੇਤਿਟ ਤੂਕਤਿਨ ਕਿਨਤਾਗੇ। ਨਧਾऽਧਾ ਤੂਕਧਿਨ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨ ਗਿਨਤੂਕ।

4. ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ। ਗਿਨਧਾਗੇ ਧਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨ। ਧਿਟਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ। ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ। ਤਾਕੇਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ। ਕਿਨਤਾਕੇ ਨਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਕੇਤਿਨ। ਧਿਟਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ। ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ।

ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ

× 2 0 3
1. ਤ੍ਰਿਕਧਿਨ ਗਿਨਤੂਕ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾ,ਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ। ਤੂਕਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾ,। ਤੂਕਧਿਨ ਗਿਨਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿਟ।

ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ

× 2 0 3

1. ਤਿਟਗਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ । ਤਿਟਗਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਗਿਨ ਧਾ, । ਤਿਟਗਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਤਿਟਗਿਨ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਗਿਨ ਧਾ, ਤਿਟਗਿਨ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਤਿਟਗਿਨ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਧਿਨਧਿਨ ਧਾਤੀਗਿਨ ।

ਆੜੀ ਲਯ ਦੇ ਕਾਇਦੇ

×

1. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ ਤੀਂਕਤਿ । ਨਕਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ sਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ sਤਿ । ਨਕਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । sਕਿ ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । sਕਿ ਤਿਨਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧਿਨਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਾਗਿਨਤਾ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਨਕ ਤਿਨਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਾਗਿਨਤਾ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ।

5. ਧਿਨਧਾ sਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਿਨਤਾ sਤਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

6. ਧਾਗੇਤੀ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਤਾਕੇਤੀ ਨਾਕਿੜਨਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕ ਧੀਂਕਧਿ । ਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਤੋੜਾ (ਆੜੀ ਲਯ)

×
1. ਧਿਨਧਾ ऽਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿ । ਨਾਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਤ ਧਾऽ, । ਧਿਨਧਾ ऽਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿ । ਨਾਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ, ਧਿਨਧਾ । ऽਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ ਰੇਲਾ

× 2 0 3
1. ਕਿੜਨਗ ਤਿਗਕਿਟ । ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਤਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਕਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਕਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਤਤਕ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧੀਂਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

5. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

6. ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ । ਕਿੜਨਗ

ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਧਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟ। ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ।

7. ਧਾਤਿਟ ਕੱਤ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਟ ਕੱਤ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ।

8. ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ। ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ। ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ। ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿੰਨਾ। ਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ। ਧਾS ਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ। ਧਾS ਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ।

ਰੇਲਾ

×

1. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ। ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ। ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ।

2. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ। ਧਿਰਕਿਟਤਕਨਾ ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ। ਧਿਰਕਿਟਤਕਨਾ
ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ।

3. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ। ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ।

4. ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ। ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ। ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ।

5. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

6. ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਕਤ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

7. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਟਤਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

8. ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਧਿਰ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਟਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਰੇਲੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਮੋਹਰੇ

×　　　　　　　　2
1. ਕੜਾਂਨਕਿਟਤਕ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿੱਤਾਕੜਾਨ ਕੜਾਂਨਧਾਧਾ ।
0　　　　　　　　3　　　　　　　　×
ਧਿੱਤਾਕੜਾਨ ਧਾਧਾਧਾS । ਧਿੱਤਾਕੜਾਂਨ ਧਾਧਾਧਾS ਧਿੱਤਾਕੜਾਂਨ ॥ ਧਾS ਨਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਨੋਟ : ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਹਰੇ ਤੋਂ ਰੇਲਾ ਬਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ । ਭਾਵ, ਰੇਲਾ ਬਜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੋਹਰਾ ਲਾਓ ਅਤੇ ਗੁਰ ਦਾ 'ਧਾ' ਲਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਫਿਰ ਰੇਲਾ ਅਰੰਭ ਕਰੋ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੋਹਰੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਜਾਉਣੇ ਹਨ ।

×
2. ਕਿਟਤਕ,ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱਤ । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾSਕਿਟਤਕ ਤਾSਨਧਾS ।
ਕੜਧੀਂSਨ ਘਿਨਤਿਟ । ਕੱਤਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾS ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾ, ਘਿਨਤਿਟ ।
ਕੱਤਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾS ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾ, ਘਿਨਤਿਟ । ਕੱਤਕਿਟਤਕ
ਦੀਂਗੜਧਾS ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

3. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਾSੜ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਾSੜ ਤਕਿੱਟਧਾSੜ ।
ਤਕਿੱਟਧਾSੜ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਧਾS Sੜਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ।

ਧਾsਤਕਿਟ ਧਾsਤਾਕਿੱਟ । ਧਾs,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਤਕਿੱਟ । ਧਾsਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਤਕਿੱਟ ਧਾsਤਕਿੱਟ ।

4. ਕਿਟਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕਤਾ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਧਾs ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਤਾsਧਾs । ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ਧਾs ਤਾsਧਾs । ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ਧਾs, । ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ਧਾsਕੇਧਿਰ ਧਿਰਕਿਟਧਾs । ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ਧਾsਕੇਧਿਰ । ਧਿਰਕਿਟਧਾs ਕੇਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ਧਾsਕੇਧਿਰ । ਧਿਰਕਿਟਧਾ, ਧਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਧਾs,ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਧਾs

×

ਧਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਧਾ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਨਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਗੁਰ (ਸਮ) ਦੇ ਧਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਗੋਂ ਫਿਰ ਰੇਲਾ ਚਾਲੂ...

ਟੁਕੜੇ ਤੇ ਮੁਖੜੇ

-0 3 ×

1. ਧਾਗੇਤਿਰ ਕਿਟਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

2. ਧੀਂਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਤਾਗੇਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਤਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

4. ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਾਗੇ । ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

× 2 0 3

5. ਦੀਂਦੀਂ ਤਿਟਤਿਟ । ਘੇਘੇਤਿਟ ਘੇਘੇਦੀਂ ਦੀਂsਕ੍ । ਧਾਨਧਾਨ ਧਾsਕ੍ । ਧਾਨਧਾਨ ਧਾsਕ੍ ਧਾਨਧਾਨ ।

6. ਧੇsਤਾ ਧਿਟਧਿਟ । ਕ੍ਰਿਧੇsਤਧਾ ਗਿਨਾਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਟਤਕਧਿਰ। ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ਧਾsਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ਧਾsਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ।

7. ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ।

8. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕੜਾਂsਨ ਤੱਕੜਾਂsਨ ਧਾs । ਤੱਕੜਾਂsਨ ਤੱਕੜਾਂsਨ । ਧਾs ਤੱਕੜਾਂsਨ ਤੱਕੜਾਂsਨ ।

9. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਧਾsਕੜਾਂsਨ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਧਾs ਕੜਾਂsਨਧਾ, । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਕੜਾsਨ।

10. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟਧਾs । ਗੇsਤਕੇsਨ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੱਟ। ਧਾsਗੇs ਤਕੇsਨਧਾs । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟਧਾs ਗੇsਤਕੇsਨ । ਧਾ

ਤਿਹਾਈ

\+ 2 0 3

1. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾ s ਧਾਧਾ। ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ। s ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ।

2. ਧਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਧਾ s, ਧਗਤਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਧਾ। s ਧਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਧਾ s ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾ। s ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ।

4. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂsਨ। ਧਾ s ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾ। s ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂsਨ। ਧਾ

ਗਤ-ਤੋੜੇ

×

1. ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਧਾਗੇਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ। ਗਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ। ਧਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਤਾsਤਿਰਕੜ ਤਿੰਨਾਕਿਨਾ। ਤਾਕੇਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ। ਗਿਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇਂ। ਧਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾs,ਧਾ। ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾsਧਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ। ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾs। ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾs,ਧਾ ਗਿੰਨਾਧਾਗੇ। ਧਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ। ਧਿਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾs ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ। ਗਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ। ਧਿੰਨਾs,ਧਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ।

2. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ। ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤਿਟ। ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤਿਟ ਧਿਨਗਿਨ। ਤਾਤੀਤਾਕੇ ਤਿਨਕਿਨ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਕਿਨਤਾਕੇ ਤਿਨਕਿਨ। ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤਿਟ। ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤਿਟ ਧਿਨਗਿਨ। ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕਤ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ, । ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਕਤ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ, ਘੇਘੇ। ਤਿਟ ਕਤ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ। ਧਾ

ਉਠਾਨ

×
ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਂsਕਿੜ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਦੀਂ । ਨਾਨਾਨਾਨਾ ਕੇਤਿਟਧਾ । sਕੱਤ ਧਾ,ਕੱਤ ਧਾ,ਕੱਤ । ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਤ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਕਿੱਟ ਧਾs, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਂsਕਿੜ । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਦੀ । ਨਾਨਾਨਾਨਾ ਕੇਤਿਟਧਾ sਕੱਤ । ਧਾ,ਕੱਤ ਧਾ,ਕੱਤ । ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਂsਕਿੜ । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਦੀਂ । ਨਾਨਾਨਾਨਾ ਕੇਤਿਟਧਾ sਕੱਤ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਕੱਤ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾ,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾ

ਪਰਨਾ

(ਤਬਲਾ-ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਮਿਸ਼ਰਿਤ

+ 2 0 3

1. ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧੱਤਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਘਿੜਾਂsਨ । ਧਾਤ੍ਰਨਾ ਧਾਧਾ ਧਾ, । ਧਾਤ੍ਰਨਾ ਧਾਧਾ । ਧਾ, ਧਾਤ੍ਰਨਾ ਧਾਧਾ ।

2. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਤਗਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕੜਾਂsਨ ਤੱਕੜਾਂsਨ । ਧਾ ਤਕੜਾਂsਨ । ਤਕੜਾਂsਨ ਧਾ ਤੱਕੜਾਂsਨ । ਤਕੜਾਂsਨ ਧਾ । ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕੜਾਂsਨ ਤੱਕੜਾਂsਨ । ਧਾ ਤਕੜਾਂsਨ ਤਕੜਾਂsਨ । ਧਾ ਤਕੜਾsਨ । ਤਕੜਾਂsਨ ਧਾ, ਧਗਤਿਟ । ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾs ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕੜਾਂsਨ ਤਕੜਾਂsਨ ਧਾ । ਤਕੜਾਂsਨ ਤਕੜsਨ । ਧਾ ਤਕੜਾਂsਨ ਤਕੜਾਂsਨ ।

3. ਕੜਾਂsਨ ਤ੍ਰਨਾ । ਕਿੜਨਗ ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ, । ਕੜਾਂsਨ ਤ੍ਰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਕੜਾsਨ । ਤ੍ਰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਤਿਪੱਲੀ ਪਰਨ

ਨੋਟ : ਪਹਿਲਾ ਟੁਕੜਾ ਡੇਉੜੀ ਲਯ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤਿਗੁਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਿਗੁਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ। ਭਾਵ, ਅਖੀਰਲਾ ਭਾਗ ਛੇ ਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਵਜੇਗਾ।

×

1. ਧਾऽਨ ਧਿਕਿਟ। ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਕਿਟ, ਧਾऽਨਧਿਕਿਟ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ, ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ। ਕਤਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨ,ਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ। ਧਾऽ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨ,ਧਾਗੇਨਨਗਿਨ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ ਧਾऽ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ ਧਾ। ਧਾऽਨ ਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ। ਧਿਕਿਟ ਧਾऽਨਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ ਕਤਗਿਦੀਗਨ। ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ। ਧਾऽ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ। ਧਾऽ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਨਗਿਨ ਧਾ, ਧਾऽਨ। ਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ। ਧਿਕਿਟ ਧਾऽਨ,ਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ। ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ ਕਤਗਿਦੀਗਨ। ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨ,ਨਗਿਨਗਿਨ ਧਾऽ । ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨਗਿਨਗਿਨ। ਧਾऽ ਧਾਗੇਨਨਗਿਨਧਾਗੇਨਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾਗਿਨਨਗਿਨਨਗਿਨ । ਧਾ

ਇਕਤਾਲਾ (ਯੱਕਾ) ਮਾਤ੍ਰੇ 12

ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਦਾ ਖਯਾਲ ਗਾਉਂਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਠੇਕਾ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ ਬੈਠਵੀਂ ਲਯ ਵਿਚ ਡੰਡੌਤ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਅਧਿਕਤਰ ਮੱਧਯ ਜਾਂ ਦਰੁਤ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਠੇਕੇ ਦੇ ਛੇ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਦੋ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— × 0 2 0 3 4

ਠੇਕਾ— ਧਿੰ ਧਿੰ। ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ। ਤੂ ਨਾ। ਕੱਤ ਤਾ। ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ। ਧੀਂ ਨਾਨਾ

ਮਾਤ੍ਰਾ— 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ਪ੍ਰਕਾਰ

× 0 2 0 3 4

ਠੇਕਾ— ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾ ਤ੍ਰਕ। ਤੂ ਨਾ। ਕੱਤ ਤਾ। ਧਾ ਤ੍ਰਕ। ਧੀਂ ਨਾ।

(ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ) ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾ ਤ੍ਰਕ। ਧਿੰ ਨਾ। ਕਿਟ ਤਾ। ਧਾ ਤ੍ਰਕ। ਧਿੰ ਨਾ।

ਦਰੁਤ ਲਯ ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ। ਤਿੰ ਨਾ। ਤੀਂ ਤੀਂ। ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ। ਧੀਂ ਨਾ।

ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ। ਤਿੰ ਨਾ। ਕੱਤ ਤਾ। ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ। ਧੀਂ ਨਾ।

ਪੇਸ਼ਕਰ ਨੰ. 1

× 0 2 0 3

1. ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਧੀਂ। ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ। ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤਾਕ੍ਰ ਤਾਤੀਂ। ਤਾਤਾ ਧਿੰਧਾ।
   4
   ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ।

2. ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀਂ। ऽਕ੍ਰ ਧਾਧੀਂ। ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤਾਕ੍ਰ ਤਾਤੀਂ। ऽਕ੍ਰ ਧਾਧੀਂ।
   ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ।

3. ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਧੀਂ। ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ। ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤਾਕ੍ਰ ਤਾਤੀਂ। ਤਿੰਤਾ ऽਧਾ।
   ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ।

4. ਧਾਧਾ ਼ਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀਂ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਤਾ ਼ਤਾ । ਤਿੰਤਾ ' ਧਾਤੀ ।
ਧਾਕ੍ਰ ਧਿੰਧਾ ।

5. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਼ਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤੀ । ਤਾਤਾ ਧਿੰਧਾ ।
਼ਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

6. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ਼ । ਕ੍ਰਿਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾ਼ । ਕ੍ਰਿਤਾ
ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ ।

7 ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਿਨ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕ੍ਰਿਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਨਕਤਿ ਨਕਤਿਨ ।
ਤਾਤਾ ਧਿੰਧਾ । ਕ੍ਰਿਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

8. ਧਾਕ੍ਰ ਧਾ਼ਨ । ਧਾ਼ਨ ਧਾ । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਕ੍ਰ ਤਾ਼ਨ ।
ਤਾ਼ਨ ਧਾ । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਤਕ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ. 2

×	0	2	0	3	4
1. ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ ।	ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ।	ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।	ਤਿੱਤ ਤਾਕਤਾ ।	ਤਿੰਤਾ ਧਾਤੀ ।	ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

2. ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਿੱਤ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿੱਤ ਤਾਕਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਧਿੱਤ ।
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

3. ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ । ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ । ਤਿੱਤ ਤਾਕਤਾ ।
ਤਿੱਤ ਧਾਗਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੱਤ ।
ਤਾਕਤਾ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

5. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੱਤ ।
ਤਾਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੱਤ ਧਾਗਧਾ ।

6. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਼ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੱਤ । ਤਾਕਤਾ ਼ ।
ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

7. ਧਾਗੇ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੱਤ । ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕੇ ਤਾਤੀ । ਤਾਤਾ ਤਿੱਤ ।
ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

8. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀ`s ਧਾਗਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤੀ`s ਤਾਕਤਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 1.

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ ।
ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ
ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਧਾ ਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ ।
ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤੀ`ਕ । ਤਿਨਾ ਕਿਨਾ । ਧਾਤਿਰ
ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ । ਧੀ`ਕ ਧਿੰਨਾ । ਗਿਨਾ ਧਾਤਿਰ ।
ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤੀ`ਕ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ । ਧੀ`ਕ ਧਿੰਨਾ ।
ਗਿਨਾ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧੀ` ਨਕ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧੀ`ਕ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ ।
ਧਿੰਨਾ s । ਕ੍ਰਿਧਿ ਨਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਤੀ`ਕ ਤਿੰਨਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ s । ਕ੍ਰਿਧਿ ਨਕ ।

5. ਧਾਗ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ
ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤੀ`ਕ । ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ ।
ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ । ਤਾਕੇ ਨਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ
ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ।

7. ਧੀ`ਕ ਧਿੰਨਾ । ਕਤਾ ਧਾਗੇ । ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ
ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ । ਤੀ`ਕ ਤਿੰਨਾ । ਕਤਾ ਤਾਕੇ । ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ
ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਕਤਾ ।

8. ਧਿਨ ਕ,ਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀ`ਕ । ਨਾਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ
ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ । ਤਿਨ ਕ,ਤ । ਤਿਰਕਿਟ ਤੀ`ਕ । ਨਾਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧੀ`ਕ । ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ।

ਤਿਹਾਈ

× 0 2 0 3

1. ਧਾ ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਧਾਗੇ । ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਧਾਗੇ ।

×

ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

2. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

3. ਕੱਤ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਕਿਟਤਕ ।
ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 2.

×

1. ਧਗਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਗਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਤਗਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਗਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ ਕੱਤਾ ।

2. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਤਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

3. ਧਗਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਧਗਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਤਗਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਧਗਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

4. ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ । ਤਿਟਕਤ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਤਗਤਿਟ ਕਤਤਗ । ਤਿਟਕਤ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

5. ਧਾਗੇਧਾਗੇ ਧਿੰਨਗਿਨ । ਧਾS ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਗੇਤਾਗੇ ।
ਤਿਨਗਿਨ । ਤਾS ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

6. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।
ਤਾਗੇਤਿਟ ਤਿਨਗਿਨ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਿੰਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

7. ਧਾਗੇਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।
ਤਾਗੇਤਿਨ ਕਿਨਤਾਗੇ । ਤਿਨਕਿਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

8. ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ
ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਤਿਨਾਕੱਤਾ ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਕੱੜਾ ਧਗਤਿਟ । ਕਤਧਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ, ਧਗਤਿਟ । ਕਤਧਗ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾ, ਧਗਤਿਟ । ਕਤਧਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾ s । s, ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਧਾ ।
s s, । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

ਰੇਲਾ

+			
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਤਕ ।
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।
2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।
3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।
4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।
5. ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।	ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ	ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।	ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ	ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ	ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।
6. ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ	ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ।	ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ	ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।	ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ	ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟਘਿੜਨਗ	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।	ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ	ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।

7. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ । ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਤਿਰ ।
ਤਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।

8. ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਕਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ । ਧਾ s । s, ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ।
ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾ । s s, । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ

ਮੁਖੜੇ-ਮੋਹਰੇ

ਨੋਟ : ਇਹ ਦੂਜੀ ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਸਤਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਫੜੋ :—

0 3 4
1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੂਨਾਕਿਟਤਕ । ਧੀਂਧੀਂ ਨਾਨਾ ।

2. ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

3 4
4. ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ।

×
5. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ । ਧਾs sਕੜਧਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ
ਕਤਕਤ । ਧਾ sਕੜਧਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ ।

6. ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧੀਂ । ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਕਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾs ਤੂਨਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਤੂਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਕਤਿਰਕਿਟ ।

ਬੇਦਮ-ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਂsਨ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ਧਾs,ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀਧਾs । ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ।

ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ

+
1. ਤਾsਕਿੜ ਨਗਤਾs । ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾ ਕੱਤ । ਧਾ, ਧਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤੀ ਧਾ । ਕੱਤ ਧਾ, । ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾ ਕੱਤ ।

ਗਤ-ਤੋੜੇ

×
1. ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾs ਨਗਧੇsਕਿੜ । ਧੱਤs ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾsਕੱਤ ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕੱਤਗਿੱਦੀ ਗਿੜਨਗਤੱਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਨਦਿਨਾ । ਕਿਟਤਕs ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾs, ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾsਨਦਿਨਾ ਕਿਟਤਕs । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs, । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਨਦਿਨਾ । ਕਿਟਤਕs ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।

2. ਕੇsਤਿਟ ਕਿੜਤਕਤਾਂsਨ । ਧਿੰਨਾਕਿੜਤਕ ਤਾਂsਨਧਿੰਨਾ । ਕਿੜਤਕਤਾsਨ ਨਗਧੇsਨਗ । ਧੇsਧਾਂsਨ ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਂsਨਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕਤਕੱਟ । ਧਾਂsਨਧਾs ਨਗਧੇsਤਿ । sਟਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ । ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਕਟਧਾsਨ । ਧਾਂsਨਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ । ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟਧਾਂsਨ । ਧਾਂsਨਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ । ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਕੱਟਧਾਂsਨ ।

ਨੋਟ : ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਤਤੋੜੇ ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਬਜਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਇਕ ਅਰਸੇ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗੁਰ ਦਾ 'ਧਾ' ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਜਾਓ ਤਾਂ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਆਵੇਗਾ, ਜੇ ਝਪਤਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦੇ 'ਧਾ' ਸਹਿਤ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਜਾਓ ਤਾਂ ਤਿਨਤਾਲ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਆਵੇਗਾ ।

ਤਾਲ-ਰੂਪਕ (ਢਾਈ ਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰੇ 7

ਇਹ ਠੇਕਾ ਅਕਸਰ ਗਜਲ ਕਵਾਲੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਾਂਗ ਸਤੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ, ਦੋ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਲੀ—0			1		2	
ਠੇਕਾ — ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ — 1	2	3	4	5	6	7

ਪ੍ਰਕਾਰ-ਪੇਸ਼ਕਾਰ

	0			1		2	
1.	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂ	S ।	ਧਾ	ਗੇ
2.	ਤੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ ।	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ
3.	ਧੀਂ	S	ਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂ	S ।	ਧਾ	ਧਾ
4	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ ।	ਧਾ	ਧਾ
5	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਨਾਨਾ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਨਾ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਨਾ
6.	ਤੀਂ	Sਤੀਂ	ਨਾਨਾ	ਧੀਂ	Sਧੀਂ ।	ਨਾਨਾ	ਧੀਂਨਾ
7.	ਤੀਂਤੀਂ	ਨਾਤ੍ਰਕ	ਧੀਂਨਾ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਨਾ
8.	ਤੀਂਤੀਂ	ਨਾਤੀਂ	[illegible] ।	ਧਾਧਾ	Sਧਾ ।	ਧਾਤੀ	ਨਾਨਾ
9.	ਤੀਂਕ	[illegible]	ਨਾਤ੍ਰਕ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਨਾ ।	ਧੀਂਧੀਂ	ਨਾਨਾ

10. ਤਾs ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧੀਂs ਨਾਨਾ

11. ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕੜਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ
ਤਕ ਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਾ

ਗਤ-ਪੇਸ਼ਕਾਰ

⊕

1. ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਿ ਨਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਕ । ਧਿੰਨਾਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿ ਨਕਧਿਨ ।

2. ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਿ ਨਕ,ਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਧਿ । ਨਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਕ । ਤਕ,ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਕ ।

3. ਤੀਂਕਤੀਂਨਾ ਕੱਤ,ਤਾਗੇ ਤਾਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਦੀਂਗਤਿਰਕਿਟ ਦੀਂਗਦੀਂਗ । ਦੀਨਾਕੱਤ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ।

4 ਤਾsਕਿੜ ਨਗ,ਤਿਰਕਿਟ ਦੀ,ਗਦਿੰਨਾ । ਗਿਨਧਾs ਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾਗਿਨ ।

5. ਤਿਰਕਿਟਤਾs ਕਿੜਨਗ ਦੀਂਗਦਿੰਨਾ । ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਘਿੜ । ਤਿਰਕਿਟਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾਗਿਨ ।

6. ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ ਤਾਤਾਕਿਨ ਕਿਨਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਟਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।

7. ਤਿਟਧਾਗੇ ਨਤਾਂਤਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਘਿੜਾਂsਨ ਧਾਧਾsਧਾ । ਤਿਟਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ।

8. ਨਾਨਾਤਿਟ ਕੜਾਂਨਤਿਰਕਿਟ ਤਕੰਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਘੇਘੇਨਕ ਘੇਘੇਨਕ । ਤਿਟਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ।

ਤਿਹਾਈ

⊕ 1 2

1. ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਿ ਨਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਕ । ਧਿੰਨਗਿਨ ਧਾ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਿ

⊕ 1
ਨਕਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿਨਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਿ ਨਕਧਾਤਿਰ ।

2
ਕਿਟਧਿਨਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

⊕
2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਨ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 1.

⊕
1. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

3. ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ sਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

5. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

7. ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਾਤਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

⊕ 1 2 ⊕
ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ
1 2
ਕਿਟਤਕ ਧਾ । ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 2.

⊕ 1 2 ⊕
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ । ਤਿਤਰ ਕਿਟਤਿ ਨਕ ।
1 2
ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਿਨ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ ਨਕ ।
ਤਿਨ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

3. ਧਿਨ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਿਨ ਤਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

4. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ
ਨਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

5. ਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕ ਤਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

6. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

7. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ
ਧਿਨ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕਟਿਤਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ ।
ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ਧਿਨ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਿਟ ਧਾਤਿਰ
ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ ਨਕ ।
ਤਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਧਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਟ ।
ਧਾਤਿਰ ਕਿਤਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

⊕			1	
ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿ	ਨਕਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਿਨਕ ।	ਧਿਟਧਿਟ	ਧਾS ।
2		⊕		
ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿ	ਨਕਤਾਤਿਰ ।	ਕਿਟਧਿਨਕ	ਧਿਟਧਿਟ	ਧਾS ।
1		2		
ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿ	ਨਕਤਾਤਿਰ ।	ਕਿਟਧਿਨਕ	ਧਿਟਧਿਟ ।	

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 3.

⊕			1	
1. ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।	ਧਾਗੇਨੱਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ ।
2		⊕		
ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।	ਤਾਗੇਤਿਟ	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
1		2		
ਧਾਗੇਨੱਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ ।	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।	

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ
ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

3. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ
ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਤਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।
ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ
ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਤਾਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ ।
ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

5. ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ sਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।
ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਤਾਤਿਟ sਕ੍ਰਿਤਾ । ਤਿਟਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

6. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਾਗੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ।
ਤਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਤਾਗੇ ਤਿਟਤਾਗੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 4

⊕			1			2			⊕		
1. ਧਾਤਿ	ਟਤਾ	ਤੂਨਾ ।	ਤਿਟ	ਧਾਤਿ ।		ਟਧਾ	ਤੂਨਾ ।		ਤਾਤਿ	ਟਤਾ	ਤੂਨਾ ।
1		2									
ਤਿਟ	ਧਾਤਿ ।	ਟਿਧਾ	ਤੂਨਾ ।								

2. ਧਾਤਿਟਧਾ ਤੂਨਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟਧਾ । ਤੂਨਾ,ਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਾਤਿਟਤਾ ਤੂਨਾਤਿਟ ਤਾਤਿਟਤਾ । ਤੂਨਾ,ਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ ।

3. ਤਿਟਤਿਟ ਤਿਟਤਿੱਧਾ ਤਿਟਧਾਤਿ । ਟਧਾ,ਤੂਨਾ ਧਾਤਿਟਧਾ । ਤੂਨਾਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਤਿਟ ਤਿਟਤਿੱਤਾ ਤਿਟਧਾਤਿ । ਟਤਾਤੂਨਾ ਧਾਤਿਟਧਾ । ਤੂਨਾਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ ।

4. ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਧਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਤਾਤਿ ਟਤਿਟਤਾ ਤਿਟਤਾਤਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਤਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ ।

5. ਤੂਨਾsਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਤਿਟਧਾਤਿ । ਟਧਾਤੂਨਾ ਧਾਧਾਤੂਨਾ । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ । ਤੂਨਾsਤਾ ਤਿਟਤਿਟ ਤਿਟਤਾਤਿ । ਟਤਾਤੂਨਾ ਧਾਧਾਤੂਨਾ । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ ।

6. ਤਿਟਤਿਟ ਤੂਨਾsਧਾ ਤਿਟਤਿਟ । ਤੂਨਾsਧਾ ਤਿਟਧਾਤਿ । ਟਧਾsਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ । ਤਿਟਤਿਟ ਤੂਨਾsਤਾ ਤਿਟਤਿਟ । ਤੂਨਾsਧਾ ਤਿਟਧਾਤਿ । ਟਧਾsਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ ।

ਤਿਹਾਈ

⊕ 1 2
1. ਧਾਤਿਟਧਾ ਤੂਨਾਧਾਤਿ ਟਧਾਤੂਨਾ । ਧਾਧਾਤੂਨਾ ਧਾssਧਾ । ਤੂਨਾਧਾs sਧਾਤੂਨਾ ।

2. ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ ਧਾਤਿਟਧਾ । sਧਾਤੂਨਾ ਧਾs । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ ਧਾs । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ । ਧਾਤਿਟਧਾ sਧਾਤੂਨਾ ।

ਰੇਲਾ

⊕ 1
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ।

2 ⊕
ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ।

1 2
ਕਿਟਤਕਤਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

⊕
2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ। ਤਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾਕਿਟਤਕ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ-ਤਿਰਕਿਟ। ਤਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ।

ਰੇਲਾ ਤਿਹਾਈ-ਸਹਿਤ

⊕
3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਟਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs। ਧਾsਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਾsਧਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ।

ਨੋਟ : ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਰੇਲੇ ਇਸ ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਜਾਓ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਿਹਾਈ ਲਾਅ ਕੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤਿਹਾਈ

⊕ 1
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ। ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs।
2 ⊕
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs।
1 2
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਤ। ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

⊕
1. ਧਾsਗਧਿ ਨਗਧਾਤਿਰ ਕੇਧਿਨਗ। ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ sਨਕ੍ਰਿਧਾ। ਤਿਟ,ਕ੍ਰਿਧਾ sਨਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾsਘੇਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਧਾsਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ। ਧਾssਤਾ ਧਾs,। ਧਾsਗਧਿ ਨਗ,ਧਾਤਿਰ। ਕੇਧਿਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ sਕ੍ਰਿਧਾ। ਤਿਟ,ਕ੍ਰਿਧਾ sਨਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾsਘੇਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਧਾsਘੇਤਿਰ। ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾssਤਾ ਧਾs,।

ਧਾsਗਧਿ ਨਗ,ਧਾਤਿਰ । ਕੇਧਿਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । sਨਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਕ੍ਰਿਧਾ sਨਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ,ਘੰਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾsਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਧਾsਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾssਤਾ । ਧਾ

ਤਿੰਨ 'ਧਾ' ਦੀ ਪਰਨ

⊕

2. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਕੇਤਿਟਤਾ । ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਦੀਂsਨਗ । ਤਕਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ । ਧਾs ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਾਕਿਟ । ਧਾs ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾs, । ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਤਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਦੀਂsਨਗ । ਤਕਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾs ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ । ਧਾs ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾs, । ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਤਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ । ਦੀਂsਨਗ ਤਕਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ ਧਾs । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ । ਧਾs ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕਿਟ । ਧਾ

ਆੜਾਚੌਤਾਲਾ (ਆੜਾ-ਚਾਰਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰੇ 14

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆੜਾ-ਚਾਰਤਾਲ ਭੀ ਇਕ ਤਾਲ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਧ੍ਰਿਤ-ਤਾਲ ਜਾ ਚਪਕਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆੜਾਚਾਰਤਾਲ ਚੌਦਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਸਭੀ ਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਾਲ-ਢਾਲ ਅਤੇ ਖਾਲੀ-ਭਰੀ ਤਾਲੀ ਕਰਕੇ ਅਲਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਚਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਦਾ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਤਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਸ ਦਾ ਠੇਕਾ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਬੜੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਤੇ ਅਧਿਕਤਰ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਤ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਖਾਲੀ ਅਤੇ 14 ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਵਖੋ-ਵਖ ਮਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ।

ਠੇਕਾ-(ਪੰਜਾਬ)

ਤਾਲੀ— × 2 0 3 0 4 0
ਠੇਕਾ— ਧਾ sਕੜ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾ ਧਾ । ਤਿ ਟ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾ ਧਾਗੇ । ਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ— 1 2 3 4 5 9 7 8 6 10 11 12 13 14

ਠੇਕਾ (ਪੂਰਬ)

ਤਾਲੀ— × 2 0 3 0 4 0
ਠੇਡਾ—ਧੀਂ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂ ਨਾ । ਤੂ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂ । ਨਾ ਧੀਂ । ਧੀਂ ਨਾ
ਮਾਤ੍ਰਾ—1 2 3 2 5 6 7 3 9 10 11 12 13 14

ਪ੍ਰਕਾਰ

× 2 0 3 0 4 0
1. ਧਾ ਤ੍ਰਕ । ਧਾ ਧਾ । ਤੀ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਨਾ ਧਾਗ । ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ

2. ਧੀਂ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਨਾ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਨਾ ਧੀਂ । ਧੀਂ ਨਾ

3. ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਨਾ ਧੀਂ । ਧੀਂ ਨਾ

4. ਧੀਂ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂ ਧਾਗੇ । ਤੀਂ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਧੀਂ ਧੀਂ । ਨਾ ਧੀਂ । ਧੀਂ ਨਾ

5. ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਤੂ ਨਾ । ਕੱ ਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂ । ਨਾ ਧੀਂ । ਧੀਂ ਨਾ

6. ਧੀਂ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨ ਧਾਗੇ । ਤਿਨ ਨਾ । ਕੱਤ ਤਿਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨ । ਨਾਨਾ ਘਿਨ । ਘਿਨ sਨਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ: 1

×　　2　　0　　3　　0
1. ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਾਤੀ । ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ ।
4　　0
ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

2. ਧਾਤੀ ਧੀਂs । ਧਾਧਾ sਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਾਤੀ । ਤੀਂs ਤਾਤਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

3. ਧਾਗੇ ਧਾਤੀ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ । ਧਿਧਾ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਾਕੇ । ਤਾਤੀਂ ਤਿੰਤਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

4. ਧਾਗੇਨਾ ਧਾs । ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕੇਨਾ ਤਾs । ਤਾਕੇਨਾ ਤਾਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ । ਤਾਤਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ sਧਾ । ਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

5. ਧਾਕ ਧਿਨਕ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ ਧਿਨਕ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ ਧਿਨਕ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕ ਤਿਕਨ । ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਤਾਕ ਤਿਨਕ । ਤਾਤਾ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਕ ਧਿਨਕ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

6. ਧੀਂਕੂ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਧਿਨਘੇਘੇ । ਨਕਧਿਨ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ sਕੂ । ਧਾsਨ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੂ ਤਿਤਾ । sਤਾ ਤਿੰਤਾ । sਤਾ ਧਿਨਘੇਘੇ । ਨਕਧਿਨ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ sਕੂ । ਧਾsਨ ਧਿੰਧਾ ।

7. ਧਾਤੀ ਧਾਤਿਟ । ਘੇਘੇਨਕ ਧਿਨਧਾ । ਧਾਤਿਟ ਘੇਘੇਨਕ । ਧਿਨਧਾ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਨਧਧਿਨ ਧਾਤੀ । ਧਾsਕ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਤੀ ਤਾਤਿਟ । ਕੇਕੇਨਕ । ਤਿਨਤਾ । ਤਾਤਿਟ ਕੇਕੇਨਕ । ਧਿਨਧਾ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਨਕਧਿਨ ਧਾਤੀ । ਧਾsਕ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

8. ਧਿਨਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਘੇਘੇਨਕ ਘਘੇਨਕ । ਧਾਕੁਧਾ ਸਨਧਾ ।
ਧਿਨਕ,ਧਿ ਨਕਧਿਨ । ਧਾਧਾ ਤੱਕੜਾਂ । ਸਨਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਨਕੇਕੇ ਨਕਤਿਨ ।
ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਕੇਕੇਨਕ ਕੇਕੇਨਕ । ਧਾਕੁਧਾ ਸਨਧਾ । ਧਿਨਕ,ਧਿ ਨਕਧਿਨ ।
ਧਾਧਾ ਤਕੜਾ । ਸਨਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੰ. 2.

× 2 0 3 0
1. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ ਸਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤੀਂਕੜ । ਤਿੰਤਾ
4 0
ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

2. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਧੀਂਕੜ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਤੀਂਕੜ । ਤਿੰਤਾ ਸਤਾ ।
ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

3. ਧਾਧਾ ਸਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ । ਸਤਾ ਤਿੰਤਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਸਧਾ ਸਕੜ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਾ ਸਤਾ ।
ਸਕੜ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

5. ਧਾਸ ਕੜਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ।
ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਸ ਕੜਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ।
ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਸਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਧਾ

6. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਸਕੜ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਕੜਧਾ ।
ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਸਕੜ ਤਿੰਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤੀ ।
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਸਧਾ ਕੜਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

7. ਧੱਤਧਾ ਸਗਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕੜਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ
ਧਾਤੀ । ਧਾਧ ਧਿੰਧਾ । ਕੜਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੱਤਤਾ ਸਕਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਤਾਤੀ ।
ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਕੜਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਕੜਧਾ ਧਿੰਧਾ।

8. ਧੱਤਧਾ ਸਗਧਾ । ਧੱਤਧਾ ਸਗਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੱਤਧਾ ਸਗਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਕੜ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤੱਤਤਾ ਸਕਤਾ । ਤੱਤਤਾ ਸਕਤਾ ।
ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੱਤਧਾ ਸਗਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਕੜ ਧਾਤੀ ।
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਤਿਟਘਿੜਾਨਧਾ ਧਿੰਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਗਤਿਟਘਿੜਾਨ ਧਾਧਾਧਿੰਧਾ । ਧਾs, ਤਿਟਘਿੜਾਨਧਾ। ਧਿੰਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਗਤਿਟਘਿੜਾਨ । ਧਾਧਾਧਿੰਧਾ ਧਾs, । ਤਿਟਘਿੜਾਨਧਾ ਧਿੰਧਾਤਿਰਕਿਟ। ਧਗਤਿਟਘਿੜਾਨ ਧਾਧਾਧਿੰਧਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 1.

1. ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਕੇਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

2. ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਗਤਿਟ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਤਗਤੂਕ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਗਤਿਟ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਧਿਨ ।

3. ਧਗਤੂਕ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਗਤੂਕ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਗਤੂਕ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ । ਧਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਤਗੇਤਿਟ । ਤਗਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

5. ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਾs । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤਗਤੂਕ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ । ਤਾs ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।

6. ਧਾs ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਗਤਿਟ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਗਤੂਕ ਤਾs । ਤਗਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਧਗਤਿਟ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਗਤੂਕ ।

7 ਧਗਤੂਕ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਤਗਤੂਕ ਤਗਤੂਕ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ ਤਾਗੇਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਗਤੂਕ । ਧਿਨਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

8. ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਾs । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਤਗਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਾਕੇਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ । ਤਾs ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਾs । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।

ਤਿਹਾਈ

ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਗਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾऽ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ
ਧਗਤ੍ਰਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾऽ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਧਗਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗਿਨ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 2.

× 2 0
1. ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ ।
3 0 4
ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ ਕਿਨਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।
0
ਗਿਨਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਿਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ । ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ ।
ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਿੰਨਾ ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।
ਗਿਨਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ । ਧਿਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ।
ਗਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾऽਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨਾ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਿਨਾ ਧਿੰਨਾऽਧਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ । ਗਿਨਾਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ ।
ਗਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਿਨਾ ਕਿਨਾਤਾਕੇ । ਨੱਤਾਤਿਰਕਿਤ ਧਿੰਨਾऽਧਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ ਗਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ।

5. ਧਿਨਗਿਨ ਤਕऽ । ਧਾਤੀ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ
ਤਿਨਕਿਨ । ਤਕऽ ਤਾਤੀ । ਤਿੰਨਾऽਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਗਿਨਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਧਿਨਗਿਨ ਤਕऽ । ਨਿਧਗਿਨ ਤਕऽ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ
ਤਿਨਕਿਨ । ਤਕऽ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਕऽ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ ।

7. ਧਿਨਗਿਨ ਤਕਧਿਨਾ । ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾऽਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ ।
ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਕਤਿੰਨਾ ऽਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ।
ਗਿਨਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

8. ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽਤਕ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਾऽਤਕ ਤਿੰਨਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਿੰਨਾ ऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ, ਧਿੰਨਾऽਧਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ । ਧਿੰਨਾऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨਾ ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

ਰੇਲਾ ਨੰ. 1

×
1. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ ।
ਕਿੜਨਗ ਤਿਨਾ । ਕਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ऽਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ऽਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਟ ।
ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ।
ऽਤਿਟ ਕਿੜਨਗ । ऽਤਿਟ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ।
ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

3. ਧਾऽ ਘਿੜਨਗ । ਤੱਕऽ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕ । ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾऽ ਕਿੜਨਗ ।
ਤਕऽ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਕਿੜ ਨਕਤਕ । ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।
ਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕ । ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

4. ਧਾऽ ਧਿਰਧਿਰਕਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾऽ । ਤਿਰਤਿਰਕਤ ਤਿਰਤਿਰਕਤ ।
ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਘਿੜਨਗਤਕऽ ਘਿੜਨਗਤਕऽ । ਧਾऽ
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਘਿੜਨਗਤਕऽ । ਘਿੜਨਗਤਕऽ ਧਾऽ ।
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਘਿੜਨਗਤਕऽ ਘਿੜਨਗਤਕ ।

ਰੇਲਾ ਨੰ. 2

×
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਨਾਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

3. ਧਿਰਧਿਰਕੱਤs ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰਕੱਤs । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧੇਤਧੇਤ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਕ ਧੇਤਧੇਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੇਤਤੇਤ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧੇਤਧੇਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

×　　　　2　　　　0
ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਰਕਿਟਤਕs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾs, ਧੱਤਧੱਤ ।
3　　　　0　　　　4
ਧਿਰਕਿਟਤਕs ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs, । ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਰਕਿਟਤਕs ।
0
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਮੋਹਰੇ

ਮੋਹਰਾ ਚੌਥੀ ਤਾਲੀ ਤੋਂ　　4　　　　0
1. ਕਤ ਧਾ,ਕ । ਤਧਾ ਕਤ
2. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ,ਤਿਰ । ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ
3. ਕੜਾsਨ ਧਾs । sਕੜਾ sਨਧਾ ss ਕੜਾsਨ
4. ਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs, ਕੱਤ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟ
5. **ਪਹਿਲੀ ਖਾਲੀ ਤੋਂ** ਤੂਨਾ ਤਿਰਕਿਟ

ਧਾਧਾ ਧਾਤੂ । ਨਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ । ਧਾਧਾ ਤੂਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਂਧਾ

ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਤੋਂ—ਧਾਗੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs

sਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਧਾ । ss ਧਾਗੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ

7. ਕਿਟਤਕ ਘੜਾsਨ । ਧਾਧਾ ਧਾs

sਕਿਟ ਤਕਘੜਾ । sਨਧਾ ਧਾਧਾ । ss ਕਿਟਤਕ । ਘੜਾsਨ ਧਾਧਾ

8. **ਸਮ ਤੋਂ ਸਮਤਕ**—ਕੱਤਤਿਰ ਕਿਟਤਗ । ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਨਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਘੜਾsਨ

ਧਾs ਕੱਤਾs । ਧਾs ss । ਕੱਤਾ ਧਾs । ss ਕੱਤਾ

9. ਕਤ ਤਿਟ । ਤਾਗੇ ਤਿਟ । ਕਤ ਧਾs

ਤੱਕ ਕੜਾਂਨ । ਧਾs ਤੱਕ । ਕੜਾਂਨ ਧਾs । ਤੱਕ ਕੜਾਨ

10. ਆਡੀਲਯ— । ਧਾਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟ । ਧਾs, ਧਾਕਿਟ
ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟ ਧਾs, । ਧਾਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟ ।

ਮੁਖੜਾ ਦੂਜੀ ਖਾਲੀ ਤੋਂ

1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

3

2. ਕਤਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੜਾਂਨ । ਧਾs ਕੱਤਾ

3. ਕੱਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਘੜਾਂਨ ਧਾਤਿੱਤ ।

4. **ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਤੋਂ**—ਧਾਤੂ ਨਾਧਾ । ਤੂਨਾ ਧਾਤਾ

ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

5. **ਸਮ ਤੋਂ ਸਮ ਤਕ**—ਧਿਨ ਗਿਨ । ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨ । ਗਿਨ ਧਾਗੇ ।
ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਤਿਟਕਟ ਗ਼ਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿੱਤ ਧਾਤਿੱਤ । ਧਾs ਤਿਟਕਤ । ਗਿਦੀਦਨ ਧਾਤਿੱਤ ।
ਧਾਤਿੱਤ ਧਾs । ਤਿਟਕਤ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿੱਤ ਧਾਤਿੱਤ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾ । sਨਤੱਕ ਕੜਾsਨ । ਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤੱਕਕੜਾ sਨਤਕ । ਕੜਾsਨ ਧਾs, । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾ ।
sਨਤਕ ਕੜਾsਨ ।

3. ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । sਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ sਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । sਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ

ਉਠਾਨ

×
ਤਿਟ ਦੀਂ । ਤਾ ਤਿਟ । ਦੀਂ ਤਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਦੀਂ ਤਾ । ਕ੍ਰਿਧਾ sਕ੍ਰਿ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ; । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

ਸਾਧਾਰਨ-ਪਰਨ

×
1. ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕੜਾਂਨ । ਧਾs, ਧਿੰਨਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਕੜਾਂsਨ ਧਾs । ਧਿੰਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਿਟ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਤਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਪਰਨ

×
2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ [illegible] ਕਿਟਤਕ ਕੱਤਾ ਘਿੜਾ । sਨ ਧਗ । ਨਗ ਦੀਂਗ । ਦੀ [illegible] । ਕੱੜ [illegible] ਕਿੜਨਾ [illegible] ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ । ਧਾ sਧਿਤ । ਕਿਟਤ [illegible] ਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀ ।

ਨਾਲ-ਦੁਗਨ ਦੀ ਪਰਨ

×
3. ਕਿਟਤਕ ਧਾs । [illegible] । ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧਾs ।

ਨ,ਧਾ ਸਨ । ਧਾsਨ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਤਾs ਧਾs । ਕਿਟਤਕਧਾ
ਕਿਟਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕਧਾ। ਕਿਟਤਕਧਾs । ਣਧਾsਧਾ ਧਾsਕਿਟਤਕ । ਧਾsਣਧਾ
sਧਾਧਾs । ਕਿਟਤਕਧਾ sਣਧਾsਧਾ । ਧਾ

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਕਤਕਤ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਦੀਂਗ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾs ।
ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾs ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਤਿਟ
ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਕਤਕਤ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ
ਧਾਗੇਦੀਂਗ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾs ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾs । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ
ਧਾs, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਕਤਕਤ ।
ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਦੀਂਗ ਨਾਗੇਤਿਟ ।
ਧਿਟਧਿਟ ਤਾs । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾs ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ।

×
5. ਤ੍ਰਕਧਿਨ ਤਾਗੇsਨਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾsਨ । ਕਤਾਗੇs ਕਤਾਗੇs । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਘੇਘੇਨਾਨਾ ।
ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਧਾs । ਤਕਿਟਧਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਧਾs ਧਾsਘੇਤਿਰ ।
ਕਿਟਤਕਤਕਿਟਧਾsਧਾs । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਧਾs । ਧਾs, ਤ੍ਰਕਧਿਨ । ਤਾਗੇsਨਾ
ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਾsਨ ਕਤਾਗੇs । ਕਤਾਗੇs ਘੇਘੇਨਾਨਾ । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਕਿਟਧਾs ਤਕਿਟਧਾs । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਧਾs । ਧਾsਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿਟ ।
ਧਾsਧਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਧਾs ਧਾs, । ਤ੍ਰਕਧਿਨ ਤਾਗੇsਨਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ
ਕਤਾsਨ । ਕਤਾਗੇs ਕਤਾਗੇs । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਘੇਘੇਨਾਨਾ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਕਿਟਧਾs । ਤਕਿਟਧਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਧਾs ਧਾsਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿਟ
ਧਾsਧਾs । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਧਾs ।

ਝੂਲਨਾ

×
ਧਾਗਨਾ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਨਾ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾs ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਨਾ ਧਾsਘੇਘੇ ।
ਦੀਂs ਨਾਨਾਨਾਨਾ । ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਗੇsਨਾ ਤਕਧਿਨ ।
ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾs
ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs ।
ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਤਾਲ-ਚੰਚਲ (ਦੀਪਚੰਦੀ) ਮਾਤ੍ਰੇ 14

ਇਸ ਠੇਕੇ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਠੁਮਰੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬ੍ਰਜ ਵਾਸੀ ਇਸ ਤੇ ਹੋਲੀਆਂ ਭੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਢੋਲਕ ਤੇ ਭੀ ਇਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਇਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਦਹ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ—	×			2				0			3			
ਠੇਕਾ—	ਧਾ	ਧੀਂ	s ।	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀਂ	s ।	ਤਾ	ਤੀਂ	s ।	ਧਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	s
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

ਪ੍ਰਕਾਰ

×　　　　2　　　　0　　　　3

1. ਧਾ ਧੀਂ s । ਧਾ ਗੇ ਤੀਂ s । ਤਾ ਤੀਂ s । ਧਾ ਗੇ ਧੀਂ s
2. ਧਾ ਧੀਂ ਨਾ । ਧਾ ਧਾ ਧੀਂ ਨਾ । ਤਾ ਤੀਂ ਨਾ । ਧਾ ਧਾ ਧੀਂ ਨਾ ।
3. ਧਾ ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾ ਧਾ ਤੀਂ ਤੀਂ । ਤਾ ਤੀਂ ਤੀਂ । ਧਾ ਧਾ ਧੀਂ ਧੀਂ ।
4. ਧਾ ਧੀਂ s । ਕੜ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾ ਤੀਂ s । ਕੜ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

×

1. ਧੀਂਕੜ ਧਾਧਾ sਧਾ । ਧੀਂਕੜ ਧਾਧਾ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ । ਤੀਂਕੜ ਤਾਤਾ sਤਾ । ਧੀਂਕੜ ਧਾਧਾ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ।

× 2 0

2. ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧਾ ਤਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ

1

ਤਤਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ।

3. ਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤਾ ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ।
ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ।

4. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ਧਾਗੇਤਿਟ। ਘਿੜਾਂਨ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ
ਤਾਗੇਤਿਟ। ਘਿੜਾਂਨ ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ।

5. ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ। ਤਿਨਕਤਿ
ਨਕਤਾ ਤਿੰਤਾ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ।

6. ਧਿਨਕਧਿ ਨਕਧਾ ਧੀਂਕੜ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ ਨਗਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ। ਤਿਨਕਤਿ
ਨਕਤਾ ਤੀਂਕੜ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਘਿੜਾਨ ਨਗਤਿਟ ਘਿੜਾਂਨ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 1

×

1. ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਤਿੰਨਾ। ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਤਿੰਨਾ ਕਤਾ। ਤਾਤੀ ਕਿਨ ਤਿੰਨਾ।
ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਤਿੰਨਾ ਕਤਾ।

2. ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਧਾਤੀ। ਘਿਨ ਘਿਨ ਧਾਤੀ ਘਿਨ। ਤਾਤੀ ਕਿਨ ਤਾਤੀ।
ਘਿਨ ਘਿਨ ਧਾਤੀ ਘਿਨ।

3. ਘਿਨ ਧਾਤੀ ਘਿਨ। ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਧਾਗੇ ਤਿਨ। ਕਿਨ ਤਾਤੀ ਕਿਨ। ਧਾਤੀ
ਘਿਨ ਧਾਗੇ ਤਿਨ।

4. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਘਿਨ। ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਧਾਗੇ ਤਿਨ। ਤਾਕੇ ਤਿਰਕਿਟ ਕਿਨ।
ਧਾਤੀ ਘਿਨ ਧਾਗੇ ਤਿਨ।

5. ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿਟ। ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਾਕੇ ਤਿਟ ਕਿਟ।
ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

6. ਧਾਗੇ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ। ਤਿਰਕੜ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ। ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾ।
ਤਿਰਕੜ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ।

7. ਧਿਟ ਧਿਨਾ ਧਾ। ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ। ਤਿਟ ਕਿਨਾ ਤਾ। ਧਾਗੇ

ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ।

8. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾ। ਤਿਰਕੜ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ। ਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜ ਤਿਨਾ। ਤਿਰਕੜ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ।

9. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਗਨਗ ਦਿਨਾਗਿਨਾ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਗਦਿਨਾ ਗਿਨਾਧਗ ਦਿਨਾਗਿਨਾ। ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਕਨਤ੍ਰ ਤਿਨਾਕਿਨਾ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਗਦਿਨਾ ਗਿਨਾਧਗ ਦਿਨਾਗਿਨਾ।

10. ਧਗਨਗ ਦਿਨਾਗਿਨ ਧਗਨਗ। ਦਿਨਾਗਿਨਾ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾ ਦਿਨਾਗਿਨਾ। ਤਕਨਕ ਤਿਨਾਕਿਨਾ ਤਕਨਕ। ਦਿਨਾਗਿਨਾ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾ ਦਿਨਾਗਿਨਾ। (ਦਿਨਾਗਿਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਧਿਨਾਗਿਨਾ ਭੀ ਬਜੇਗਾ)

ਤਿਹਾਈ

×

ਧਗਨ,ਧ ਗਨ,ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਕੇਤਿਰਕੜਤਕ ਧਾs ਧਗਨ,ਧ ਗਨ,ਧਾਗੇ। ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਕ ਧਾs। ਧਗਨ,ਧ ਗਨਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਕ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ. 2.

×

1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ। ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਤਿੰਨਾਕਤਾ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾsਕ੍ਰਿਤਾ। ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਤਿੰਨਾਕਤਾ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ sਤਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ। ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs। ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਤਿੰਨਾਕਤਾ। ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs। ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਤਿੰਨਾਕਤਾ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ। ਤਿਟਤਿਟ sਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਤਿਟ

ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । ਤਿਟਤਿਟ sਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

5. ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ਤਿਟਘਿਨ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਾsਕ੍ਰਿਤਾ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । ਤਿਟਘਿਨ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

6. ਧਾਕ੍ਰਿਧਾ sਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ sਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾsਧਾ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਤਾਕ੍ਰਿਤਾ sਤਾਤਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ sਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾsਧਾ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

7. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ sਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

8. ਧਾsਧਾ ਤਿਟਘਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । sਧਾਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਤਾsਤਾ ਤਿਟਕਿਨ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । sਧਾਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ । ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਧਾs, । ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟ । ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

2. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ

ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾS । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾS ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਾS ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।
ਤਾS ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

5. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

6. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧੱਤਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧੱਤਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧੱਤਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਤੱਤਤਿਰਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧੱਤਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧੱਤਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂ । Sਨਕੜ ਧਾS ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਕੜਾਂ Sਨਕੜ ਧਾS । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਤੱਕਕੜਾਂ Sਨਕੜ ।

ਲੜੀ-ਲੱਗੀ

× 2 0
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ ਧਿਨ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ
3
ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ ਧਿਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ

ਨਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ ਨਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

4. ਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤੀਂਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

5. ਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਦੀਂਗ ਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾ ਗਿਨਾ । ਤੀਂਗ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ । ਦੀਂਗ ਦੀਂਗ ਦਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ।

6. ਦੀਂਗ ਦਿਨਾ ਕੱਤ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਦਿਨਾ ਕਤ । ਤੀਂਗ ਤਿੰਨਾ ਕਤ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਦਿੰਨਾ ਕਤ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਤਿਰਕੜ ਧਾ, ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਿਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ਧਾ, । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ ਤਿਰਕੜ ।

3. ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ । ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ਧਾs, ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ । ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ਧਾs, । ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕੜਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇਤਿਰਕੜ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਧਾs ਕੜਧਾsਕੜ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਧਾ । ਕੜਧਾsਕੜ ਧਾsਕੱਤ ਧਾs, । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।ਧਰਕਿਟਧਾs ਕੜਧਾsਕੜ ਧਾsਕੱਤ ।

ਤਾਲ ਝੂਮਰਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 14

ਇਹ ਠੇਕਾ ਅਕਸਰ ਬੜੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਗਾਇਕ ਛੋਟੇ ਖਯਾਲ ਭੀ ਇਸ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਚ 3-4-3-4 ਦੇ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਯ ਝੂਮਦੀ ਹੋਈ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਚੰਚਲ ਤਾਲ ਵਾਂਗ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਤਬਲਾ-ਵਾਦਕ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਟੁਕੜੇ-ਮੁਖੜੇ, ਗਤ, ਪਰਨਾ ਆਦਿ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਤਿਨ-ਤਾਲੀਆਂ ਇਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਦਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ—	×			2				0			3			
ਠੇਕਾ—	ਧੀਂ	ऽਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਤੀਂ	ऽਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

ਪ੍ਰਕਾਰ-ਪੇਸ਼ਕਾਰ

×　　　　2　　　　0

1. ਧੀਂਕ ਧਿਨ ਗਿਨ। ਧੀਂਕ ਧੀਂਕ ਧਿਨ ਗਿਨ। ਤੀਂਕ ਤਿਨ ਕਿਨ।
3
ਧੀਂਕ ਧੀਂਕ ਧਿਨ ਗਿਨ।

2. ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾਤੀ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ।.

3. ਧਾਤਿ ਟਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ **ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ** । ਤਾਤਿ ਟਤਾ ਤਿਟ। ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ।

4. ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ। ਧਾਤਿ ਟਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾ ਤ੍ਰਿਟ। ਤਾਤਾ ਤਿਟ ਤਿਟ। ਧਾਤਿ ਟਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ।

5. ਧਾs ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ। ਧਾਤਿ ਟਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ। ਤਾs ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ। ਧਾਤਿ ਟਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟ।

6. ਘੇਘੇ ਨਕ ਧਿਨ। ਕੇs ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਤਿਟ। ਕੇਕੇ ਨਕ ਤਿਨ। ਕੇs ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਤਿਟ।

7. ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਧਾਤੀ sਧਾ। ਤਾਤੀ sਤਾ ਕਿੜਨਗ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਧਾਤੀ sਧਾ।

8. ਗੱਦੀ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਗੱਦੀ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ। ਕੱਤੀ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਗੱਦੀ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ।

9. ਧਾsਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ। ਧਾsਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਤ੍ਰਨਾਕੱਤਾ। ਤਾsਕੇਕੇ ਨਕਤਿਨ ਤਾਕੇਤ੍ਰਕ। ਧਾsਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਤ੍ਰਨਾਕੱਤਾ।

10. ਧਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਧਾsਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾsਤਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ। ਧਾsਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾsਤਿਰ ਕਿਟਤਕ।

ਕਾਇਦਾ-ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿਟਧਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ। ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਤਿਟ। ਕਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ।

2. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ। ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ।

3. ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਟਧਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ। ਤਿਟਤਿਟ। ਕਿੜਨਗ ਤਿਟਤਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ।

4. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ ਧਾਤੀ sਧਾ + ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਕਿੜਨਗ ਦਿੜਨਗ ਧਾਤੀ sਧਾ।

5. ਧਾਤੀ sਧਾ ਧਿਟਧਿਟ। ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ। ਤਾਤੀ sਤਾ

ਤਿਟਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ।

6. ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ । ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ । ਤਕਤਿਟ ਕਤਤਗ ਤਿਟਕਤ । ਤਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿੰਨਾ ।

7. ਧਾs ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ । ਤਾs ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ ।

8. ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ।
ਘਿੜਨਗ ਧੀਂਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰ । ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ।
ਘਿੜਨਗ ਧੀਂਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

ਤਿਹਾਈ

\+
ਤਿਟਕਤ ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਧਾ, ਤਿਟਕਤ ਦਿੜਨਗ ।
ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਾ । ਤਿਟਕਤ ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।

2. ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾ, ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾ, । ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ।

ਕਾਇਦਾ ਆੜੀਲਯ

\+
1. ਧੀਂsਨ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਤਿਨ । ਧਾਗੇਤਿ ਨਾsਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ।
ਤੀਂsਨ ਤਾਕੇਨਾ ਤਾਤਿਨ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਿ ਨਾsਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ।

2. ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾ,ਤਿਰਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ,ਤਿਰਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਤਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾ,ਤਿਰਕਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ,ਤਿਰਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

3. ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ਧਾ,ਤਿਰਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ ।
ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ ਤਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ਧਾ,ਤਿਰਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧੀਂਨਕ ਧੀਂਨਕ ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕਧਿਨਕ ਧਾਤਿਟ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਘਿੜਨਗਤਿਟ । ਤੀਂਨਕ ਤੀਂਨਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਕਧਿਨਕ ਧਾਤਿਟ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਘਿੜਨਗਤਿਟ ।

ਟੁਕੜੇ-ਮੁਖੜੇ

3
ਗਿਆਰਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਉਠਾਨ :—ਧਾਗੇਤਿਨਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਤਿਟ । ਧਾ

3
2. ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਰਿਰਕਿਟ ।

0 3
3. ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ਧਾsਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀਧਾs ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ । ਧਾ

0 3
4. ਤੀਂsਕਤਿੰਨਾs ਕਿੜਨਗਤਿਨਾ ਤੱਕਕੜਾsਨਕੜ । ਧਾs, ਤੱਕਕੜਾਂsਨ,ਕੜ ਧਾs ਤੱਕਕੜਾsਨਕੜ । ਧਾ

×
5. ਧਿਰਕਿਟਤੱਕs ੜੁਨਾਕਿੜਨਗ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਕਤਕਤ ਧਾs, ਧਿਰਕਿਟਤੱਕs, ੜੁਨਾਕਿੜਨਗ । ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕਤਕਤ ਧਾs, । ਧਿਰਕਿਟਤੱਕs ੜੁਨਾਕਿੜਨਗ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕਤਕਤ । ਧਾ

ਤਿਹਾਈ-ਖੁਲੇ ਬੋਲ

×
6. ਧਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਗ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟਧਾਗੇ ਕੜਾਂਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੜਾਂਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਤਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਕੜਾਂਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਦੀਂs ਘੇਘੇਤਿਟ ਦੀਂs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਦੀਂs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs । ਧਾsਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦ ਗਨਧਾs । ਧਾsਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×

1. ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕ। ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾਧਾ ਦੂੰਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾ। ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾਂ sਨਕਤ । ਧਾs ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾ sਨਕਤ । ਧਾs ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾ । sਨਕਤਾ ਧਾs ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾਧਾ। ਦੂੰਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾ ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾ । sਨਕਤ ਧਾs ਕੇsਤਿਰਕਿਟ। ਧੇਤ੍ਰਾ sਨਕਤ ਧਾs ਕੇsਤਿਰਕਿਟ। ਧੇੱਤ੍ਰਾ sਨਕਤ ਧਾs, । ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਧਾਧਾ ਦੂਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾ । ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇੱਤ੍ਰਾ sਨਕਤ ਧਾs । ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾ sਨਕਤ । ਧਾs ਕੇsਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤ੍ਰਾ sਨਕਤ । ਧਾ

2. ਧਾਗੇਤਿਕ ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਦੀਂਗ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਕੇਤਿਟਤਾ sਨਧਿੱs ਤਾsਤੜ। ਧਿੱsਤਾs ਧੜਾਂਨ ਧਿੱsਤਾs । ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਿਟਧਾs। ਨਧਾsਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਿਟਧਾs । ਨਧਾsਨ ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ। ਧਾਗੇਦੀਂਗ ਨਾਗੇਤਿਟ ਕੇਤਿਟਤਾ । sਨਧਿੱs ਤਾsਤੜ ਧਿੱsਤਾs ਧੜਾਂਨ। ਧਿੱsਤਾ ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ । ਧਾsਤਿਟ ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾsਤਿਟ। ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾs, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਦੀਂਗ ਨਾਗੇਤਿਟ। ਕੇਤਿਟਤਾ sਨਧਿੱs ਤਾsਤੜ। ਧਿੱsਤਾs ਧੜਾਂਨ ਧਿੱsਤਾs ਕਿਟਧਾs। ਨਧਾsਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਿਟਧਾs। ਟਧਾsਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ।

ਨੋਟ :—ਝੂਮਰਾ, ਚੰਚਲ ਛਰੋਦਸਤ ਅਤੇ ਰੂਪਕ ਐਸੇ ਤਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਗਤ-ਤੋੜੇ ਪਰਨ ਆਦਿ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਯ-ਮੁਕਾਅ ਆਦਿ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤਾਲ-ਫ਼ਰੋਦੱਸਤ ਮਾਤ੍ਰੇ 14

ਫ਼ਰੋਦੱਸਤ ਤਾਲ ਬਹੁਤ ਘਟ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸੱਤ ਭਾਗ ਪੰਜ ਤਾਲੀਆਂ ਦੋ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਦਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ) ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾ: ਸਾ: ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਤਾਲੀ— × 0 2 3 4
ਠੇਕਾ— ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ। ਤਿੰ ਨਾ। ਕ ਤੀ। ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ।
5 0
ਨਗ ਧਾਤਿਰ। ਕੜਧਿ ਨਗ

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

× 0 2 3 4
1. ਧਿਤੱਧਾ sਗਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਗੇ। ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਤਿੱਤਤਾ। sਕਤਾ ਤਿੰਤਾ।
5 0
ਧਾ.. ਧਾਤੀ। ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ।

2. ਧਾਗੇ ਧਾਤੀ। ਧਾਗੇ ਧਿੰਧਾ। sਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਧਾਧਾ ਤਾਕੇ। ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ।
ਧਿੰਧਾ sਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ।

3. ਧਾਧਾ sਧਾ। ਧਿੰਧਾਂ ਧਾਗੇ। ਧਾਤੀ sਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਤਾਤਾ। sਤਾ ਤਿੰਤਾ।
ਧਾਗੇ ਧਾਤੀ। sਧਾ ਧਿੰਧਾ।

4. ਧਾsਤ ਧਾਗਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾsਤ ਧਾਗਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਤਾsਤ। ਤਾਕਤਾ
ਤਿਤਾ। ਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਤ। ਧਾਗਧਾ ਧਿੰਧਾ।

5. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਾ
sਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ sਧਾ ।

6. ਧਾs ਧਿਨਕਧੀਂ । ਧਾਧਾ ਧਿਧਾ । ਧਾs ਧਿਨਕਧੀਂ । ਧਾਧਾ ਤਾs । ਤਿਨਕਤੀਂ
ਤਾਤਾ । ਤਿੰਨਾ ਧਾs । ਧਿਨਕਧੀਂ ਧਾਧਾ ।

7. ਧਾਘੇਘੇ ਨਕਧੀਂ । ਧਾਘੇਘੇ ਨਕਧੀਂ । ਧਾs ਧਿਨਕਧਿੰ । ਧਾਧਾ ਤਾਕੇਕੇ । ਨਕਤੀਂ
ਤਾਕੇਕੇ । ਨਕਤੀਂ ਧਾs । ਧਿੰਨਕਧੀਂ ਧਾਧਾ ।

8. ਧਾਧੀਂ ਨਕਧਿਨ । ਧਾਧਾ ਧਾਧੀਂ । ਨਕਧਿਨ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਾਤੀਂ । ਨਕਤਿਨ
ਤਾਤਾ । ਧਾਧੀਂ ਨਕਧਿਨ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

ਕਾਇਦਾ

1. (× ਧਾਤਿਰ, 0 ਤਿਰਕਿਟ, 2 ਧਾਤਿਰ, 3 ਤਾਤਿਰ, 4 ਕਿਟਧਿ, 5 ਤਿਰਕਿਟ, 0 ਕਿਟਧਿ)
ਧਾਤਿਰ ਕਟਧਿ । ਨਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ
ਨਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ
ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟ
sਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

4. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ
ਨਕ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

5. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਦਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ
ਨਕ । ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

6. ਦਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਤਿੜਨਕ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

7. ਦਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਾ ਦਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਾ ।

8. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਦਿੜਨਾਨਾ ਕੜਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਦਿੜ । ਨਾਨਾਕਤ
ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਦਿੜਨਾਨਾ । ਕੜਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਦਿੜ ਨਾਨਾਕਤ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਦਿੜਨਗ । ਧਾ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਦਿੜਨਗ
ਧਾ । ਧਾਤ੍ਰਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਦਿੜਨਗ ।

2. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ
ਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ ।

ਗਤਾ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਿ ਨਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ ।
ਗਿਨ ਧਾਗੇ । ਤਿੰਨਾ ਗਿਨਾ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਿ ਨਕ ।
ਧਾਤ੍ਰਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ । ਗਿਨ ਧਾਗੇ । ਤਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਿ । ਨਕ ਧਿਨ । ਕਤ ਕੇਧਿ । ਨਕ ਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਦਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿ । ਨਕ ਤਿਨ । ਕਤ
ਕੇਤਿ । ਨਕ ਤਕ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਦਿੜਨਗ ਤਿਟਕਤ ।

ਮੁਖੜਾ

×
ਤਿਟਕਤ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾ ਤਿਟਕਤ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । ਧਾਤੀ
ਧਾ । ਤਿਟਕਤ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ ਧਾਤੀ ।

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਕਾਇਦੇ ਪਰਨ ਆਦਿ ਚੌਦਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਦੇ ਭੀ ਵਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਤਾਲ-ਸੂਲਫਾਕ (ਸੂਲਫ਼ਾਕਤਾ) ਮਾਤ੍ਰੇ 10

ਇਹ ਤਾਲ ਧੁਰਪਦ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇਸ ਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਤੇ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰੁੱਤ-ਲਯ (ਚਲੰਤ-ਲਯ) ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿਯੂਨਾ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ ਅਕਸਰ ਚਲੰਤ ਲਯ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾ) ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ-ਤਾਲੀਆਂ, ਦੋ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਦਸ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਠ ਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ—	×		0		2		3		0	
ਠੇਕਾ—	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ।	ਧਿੰ	ਨਾ।	ਕੱਤੀ	ਤੀ।	ਧਾ	ਧਾ।	ਤਿੰ	ਨਾ।
"—	ਧੀਂ	ਧੀਂ ;	ਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ।	ਤੀਂ	ਨਾ।	ਕਤ	ਧੀਂ।	ਧੀਂ	ਨਾ।
ਮਾਤ੍ਰਾ—	1	2	3	4	5	6	2	8	6	10

ਪ੍ਰਕਾਰ

	×		0		2		3		0	
1.	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ।	ਧਿੰ	ਤਾ।	ਕੱਤ	ਤੀ।	ਧਾ	ਧਾ।	ਤਿੰ	ਤਾ।
2.	ਧੀਂ	ਤਕ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ।	ਧਾ	ਤਿੰ।	ਨਾ	ਧੀਂ।	ਧੀਂ	ਧਾ।
3.	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ।	ਧੀਂ	ਤਾ।	ਗਿ	ਦੀ।	ਧਾ	ਧਾ।	ਤਿੰ	ਤਾ।
4.	ਧੀਂ	ਧੀਂ।	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ।	ਧਾ	ਤਿਰਕੜ।	ਤਿੰ	ਨਾ।
5.	ਧੀਂ	ਤਾਕੇ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ।	ਤਾ	ਤੀਂ।	ਤਾਕੇ	ਧੀਂ।	ਧੀਂ	ਤਾ।
6.	ਧੀਂ	ਨਗ।	ਧੀਂ	ਨਗ।	ਤਿਰਕੜ	ਤੀਂ।	ਨਗ	ਤੀਂ।	ਨਗ	ਤਿਰਕੜ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 1

×
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ssਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ । ssਤਿ ਨਕਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

3. ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ssਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਗਿਨ । ssਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ।

4. ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ssਧਿ ਨਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ । । ssਧਿ ਨਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ।

5. ਧਿਨਕ ਧਿਨਕ । ਧਾਤ੍ਰੂਕ ਧਿਨਕ । ਧਿਨਗਿਨਤਾ sਗਿਨਤਾ । ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਿਨਕ ਤਿਨਕ । ਤਾਤ੍ਰੂਕ ਤਿਨਕ । ਤਿਨਕਿਨਤਾ sਗਿਨਤਾ । ਧਿਨਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

6. ਧਿਨਧਾ sਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਤਿਨਤਾ sਤਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ ।

7. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧਿਨਧਾ ssਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਗਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਕ । ਤੀਂਕਤਿ ਨਕਿਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧਿਨਧਾ ssਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਗਨ ।

8. ਧਾਗੇਤਿੰ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਤਾਕੇਤਿੰ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ । ਧੀਂਕਧਿ ਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਕ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਤੋੜਾ

\+
ਧਿਨਧਾ ऽਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਗਨ । ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾऽऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ, ਧਿਨਧਾ । ऽਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਗਨ ਧਾਗੇਤਿ । ਨਾਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾऽऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਤ ਧਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ, । ਧਿਨਧਾ ऽਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਗਨ । ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾऽऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2.

×
1. ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਤਕਧੀंऽ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਨਧਾਤੂੱਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਤਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਤਾऽਨ । ਤਕਤੀंऽ ਤਾਕੇਨਤਾ । ਕਿਟਤਕਤਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਨੱਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਨ ।

×
2. ਤਕਧੀं ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਨੱਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਧਾऽਨ ।

3. ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਗਿਨਤਕ ਤਿੰਨਾ । ਕ੍ਰਿਤਾऽਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਗਿਨਤਕ ।

4. ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਤਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਤਾऽਨ । ਤਾਕੇਨੱਤਾ ਕਿਟਤਕਤਿਨ । ਤਾਕੇਨਤਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ ।

5. ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਤਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਤਾऽਨ । ਤਾਕੇਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਕੇ । ਨਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ ।

6. ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਕ੍ਰਿਧਾऽਨ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ

ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਤਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਤਾsਨ । ਤਾਕੇਨਤਾ ਕਿਟਤਕਤਿਨ । ਕ੍ਰਿਤਾsਨ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿੰਨਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ।

ਤਿਹਾਈ

\+ 0 2
ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
3 0 ×
ਧਾs, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਕਿਟਤਕਧਿਨ ।
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾ

ਮੁਖੜਾ

×
1. ਧੱਤਧੱਤ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾਂsਨ । ਧਾ s । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ । s ਤੱਕਕੜਾਂਨ

2. ਧੱਤਧੱਤ ਤਿਟਤਿਟ । ਘੇਘੇਤਿਟ ਘੇਘੇਦੂੰ । ਦੂੰsਕ੍ਰਿ ਧਾsਨਧਾsਨ । ਧਾsਕ੍ਰਿ ਧਾsਨਧਾsਨ । ਧਾsਕ੍ਰਿ ਧਾsਨਧਾsਨ ।

ਗਤਾਂ

×
1. ਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਟ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ । ਤਿਟ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਘਿੜਾਂਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਧਿਨਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਿਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨ ਗਿਨ । ਧਾਗੇ ਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਗ । ਤ੍ਰਕ ਧਿਨ । ਧਿੰਨਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤ੍ਰਨਾਕਿੜਨਗ ਤ੍ਰਨਾਕਿੜਨਗ । ਤਿਨਗਿਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਤਕ ਤ੍ਰਨਾਕਿੜਨਗ ।

3. ਤਕਧੀਂ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਕਧੀਂ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਕਿਟਤਕਧਿਨ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਗਿਨ ਤ੍ਰਨਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤੀਂ ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ਤਕਤੀਂ

ਤਾਕੇਨੱਤਾ । ਕਿਟਤਕਤਿਨ ਕਿਨਤਾਕੇ । ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਗਿਨ ਤੂਨਾਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਗਤੂਕ ਤੂਨਾਕਿਟ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੂਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ । ਤਕਤੂਕ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਕਤੂਕ ਤੂਨਾਕਿਟ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੂੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਗਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

2. ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧੀਂਕਤਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟਧਿਟਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤੀਂਕਤਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਟਧਿਟਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ।

ਗਤ-ਤੋੜੇ

×
1. ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾਤੀ । ਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕੱਤਘਿੜਾ sਨਧਾ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਧੁਮ । ਤਕਧੁਮ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ ਧਕਧੁਮ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ । ਤਕਧੁਮ ਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਿਤਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਤਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ।

ਪਰਨ

×
ਤਾਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਦੂੰਦੂੰ ਤਿਟਕਤਾ ।

ਗਿਦੀਗਨ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਧੁਮ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕੂਧਾ । sਨਧਾ
ਤਕਿਟ,ਤ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਧਾਧਾ ਥੁੰਗਾsਨ । ਗਿਨਨਗ ਤਿਟਕਤਾ । ਧਾਧਾ
ਘਿੜਾਂsਨ । ਤਗੇਨ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੀਂਧੀਂ ਧੀਂs । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਰਕਿਟ । ਕਤਾsਨ
ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ । ਕਤਾsਨ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ । ਕਤਾsਨ
ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਤਕਧੀਂ ਤਕਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾs ਤਕਿੱਟ । ਧਾs, ਤਕਧੀਂ ।
ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾs । ਤਕਿੱਟ ਧਾs, । ਤਕਧੀਂ ਤਕਧਿਤ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾs ਤਕਿੱਟ ।

ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 16

ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਠੇਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖਯਾਲ ਤੇ ਠੁਮਰੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਠੇਕੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਡੰਡੋਤ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਭੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਥੋੜੀ ਚਲੰਤ ਲਯ ਹੋਣ ਤੇ ਇਸਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਹ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਕਾਇਦੇ ਆਦਿ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤਾਲੀ— ×   2   0
ਠੇਕਾ— ਧਾ ਙਧੀਂ ਙਗ ਧਾ । ਧਾ ਙਧੀਂ ਙਗ ਤਾ । ਤਾ ਙਤੀਂ ਙਗ
3   ×   2
ਧਾ । ਧਾ ਙਧੀਂ ਙਗ ਧਾ । ਦੂ: ਠੇ: "ਧਾ ਕੜਧੀਂ ਙਕੜ ਧੀਂ । ਧਾਗੇ ਨਾਤੀਂ ਙਕੜ ਤੀਂ । ਤਾ ਕੜਤੀਂ ਙਕੜ ਤੀਂ । ਧਾ ਕੜਧੀਂ ਙਕੜ ਧੀਂ ।

ਠੇਕਾ ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ

×   2   0   3
1. ਧਾ ਙਧੀਂ ਙ ਧਾ । ਧਾ ਙਧੀਂ ਙ ਤਾ । ਤਾ ਙਤੀਂ ਙ ਧਾ । ਧਾ ਙਧੀਂਙ ਧਾ ।

ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

×
1. ਧਾ ਕੜਧੀਂ ਙਤ੍ਰਕ ਧੀਂs । ਧਾ ਕੜਧੀਂ ਙਤ੍ਰਕ ਧੀs । ਤਾ ਕੜਤੀਂ ਙਤ੍ਰਕ ਤੀਂs । ਤਾ ਕੜਧੀਂ sਤ੍ਰਕ ਧੀਂs ।

2. ਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਤੀਂ । ਤਾ ਤੀਂਕੜ ਤੀਂਤੀਂ ਤਾਤੀਂ । ਧਾਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਤੀਂ ।

3. ਧਾ ਧੀਂਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਕੜ । ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾ । ਤਾ ਤੀਂਕੜ ਤੀਂਤੀਂ ਤਾਕੜ । ਧੀਂਧੀਂ ਧਾਕੜ ਧੀਂਧੀਂ ਧਾ ।

4. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਕੜ ਧਿੰਧਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਿਨ ਕ,ਧਿਨਕ । ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ sਕੜ ਤਿੰਤਾ । sਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਿਨ ਕ,ਧਿਨਕ ।

ਮੁਖੜਾ

×
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਕਘਿੜਾਨਧਾ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤਕਕਿੜਾਨਤਾ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰਕਿਟਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ ਧਿਟਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਾਘੇਘੇ ਥੂੰਥੂੰ ਨਾਨਾ । ਧਿਰਧਿਰਕਤ ਤਕੜਾਂਨ ਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕਤ । ਤਕੜਾਨ ਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕਤ ਤਕੜਾਂਨ ।

ਸਵਾਰੀ-ਪੰਜਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 15

ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੇਕ ਮਤ ਹਨ. ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਵਾਰੀ, ਛੋਟੀ-ਸਵਾਰੀ ਜਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਭੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲੀ ਤੇ ਇਕ ਖਾਲੀ। ਕੋਈ ਪੰਜ ਭਾਗ ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਇਕ ਖਾਲੀ ਇਤਿਆਦਿ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਪੰਜਤਾਲ, ਜਾਂ ਪੰਜਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਠੇਕੇ ਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ, ਪੰਜ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਦਰਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਸਿਆਣੇ-ਰਾਗ਼ੀ ਸਿੰਘ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— ×   2   3   4

ਠੇਕਾ— ਧੀਂ ऽਤਾ ऽਕ । ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾ ਧਾ । ਤਿ ਟ ਧੀਂ ਧੀਂ । ਧਾ

5

ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਰਕੜ ।

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਤਾਲੀ— ×   2   0

ਠੇਕਾ—ਧੀਂਤਿਰ ਕਿਟਧੀਂ ਨਾऽ ਤਾऽ । ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ,ਧੀਂ ਧੀਂਨਾ । ਤੀਂऽ

3

ਤਿੰਨਾ ਤ੍ਰਕਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਕੱਤਾ ਧੀਂਧੀਂ ਨਾ,ਧੀਂ ਧੀਂਨਾ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ (ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਭੀ ਤਾਲਾਂ ਲਈ)

×

1. ਧਾऽਕ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ । ਧਿਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ

ਧਾਤੀ । ਧਾਕ੍ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾSਕ ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ । ਭਿੰਤਾ
Sਤਾ ਤਿੰਤਾ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ Sਧਾ ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀ ।
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

2. ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ
ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ; ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ਭਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ
ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

3. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਤੀਂਧਾ । ਤੀਂਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ
ਧਾਧਾ Sਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ ਤੀਂਤਾ । ਤੀਂਤਾ
ਤਿਟਕਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ Sਧਾ । ਧਿੰਧਾਂ ਧਾਤੀ ।
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

4. ਘਿੜਾਨ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਟਘਿੜਾ Sਨਧਾ Sਧਾ । ਧਾਤੀ ਧਾਕ੍ਰ
ਧਾਤੀਂ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ Sਧਾ । ਤਿਟਘਿੜਾ Sਨਧਾ । ਕਿੜਾਨ ਤਾਤੀ ਤਾਤਾ ।
ਤਿੰਨਾ ਤਿਟਕਿੜਾ Sਨਧਾ Sਧਾ । ਧਾਤੀਂ ਧਾਕ੍ਰ ਧਾਤੀਂ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ Sਧਾ ।
ਤਿਟਘਿੜਾ Sਨਧਾ ।

5. ਧਾਕੜ ਧਾਤੀ Sਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਕਘਿੜਾ Sਨਧਾ ਤਿੰਨਾ
ਧਾਗੇ । ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਾਕੜ ਤਾਤੀ Sਤਾ । ਤਿੰਤਾ ਧਾਤੀ
ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ । ਤਕਘਿੜਾ Sਨਧਾ ਤਿੰਨਾ ਧਾਗੇ । ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ । ਧਾਧਾ ਧਿੰਧਾ ।

6. ਧੀਂSਨ ਧਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । Sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ Sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂSਨ ਤਿੰਨਾ
ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । Sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂSਨ ਤਿੰਨਾ
ਤਿਰਕਿਟ । Sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ Sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂSਨ ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨਾ । Sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਆਡੀਲਯ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ

×

7. ਧੀਂSS ਧੀਂSS ਧਾਗਧਾ । ਧੀਂSS ਧਾਗਧਾ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ।
ਤੀSS ਤਾਕਤਾ ਧੀSS ਧਾਗਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿੜਨਗਤਾਤਿਰ ।
ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂSS ਤੀਂSS ਤਾਕਤਾ । ਧੀਂSS ਧਾਗਧਾ
ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂSS ਤਾਕਤਾ ਧੀਂSS ਧਾਗਧਾ ।

ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

8. ਧੀ'sਨ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਤਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ ਘਨਾਤ੍ਰ ਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਗੇਤਿ ਰਕਿਟ ਧੀਂਨਕ ਧਾਗੇਨਾ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ । ਘੇਨਾਤ੍ਰ ਨਾਕੱਤਾ । ਤੀsਨ ਤਾਕੇਨਾ ਤਕਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ ਘੇਨਾਤ੍ਰ ਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿ ਰਿਕਿਟ ਧੀਂਨਕ ਧਾਗੇਨਾ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ । ਘੇਨਾਤ੍ਰ ਨਾਕੱਤਾ ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 1.

×

1. ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਂਕ ਧਿਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿਨਾਗਿੰਨਾ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂਕਧਿਨਾ ਗਿਨਾਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਂਕ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਤੀਂਕਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ । ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਕ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

2. ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਧੀਂਕ । ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿਨ ਤਿੰਨਾਕਿਨ । ਤੀਂਕਤਿੰਨਾ ਤੀਂਕਤਿੰਨਾ ਤੀਂਕਤਿੰਨਾ ਤਿੰਨਾਕਿਨ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਧੀਂਕ । ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ।

3. ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧਿਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ । ਤਿਨਾਕਿਨ ਤਿਨਾਕਿਨ ਤਿੰਨਾਕਿਨ । ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿਨ ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿਨਾਕਿਨ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨ ਧਿੰਨਾਗਿਨ । ਧਿਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ।

4. ਧਿਨਗਿਨ ਧਾsਧਿਨ ਗਿਨਧਾs । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿਨਾਗਿੰਨਾ । ਧੀਂਕਧਿਨਾ ਗਿਨਾਧੀਂਕ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਧੀਂਕ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿਨਾਗਿਨਾ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਾsਤਿਨਾ ਕਿਨਤਾs । ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿਨ ਤੀਂਕਤੀਂਕ ਤਿੰਨਾਕਿਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਧੀਂਕ ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਧੀਂਕ । ਧੀਂਕਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾs sਧੀਂਕ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ। ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾਧਾs ss । ਧੀਂਕਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧੀਂਕ । ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ । ਧਾ

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2.

×
1. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿੰਨ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨ। ਗਿੰਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿੰਨ। ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਕਿਟਤਕ। ਤਿਨ ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨ। ਗਿੰਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿੰਨ।

2. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿਨ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਿਨ। ਗਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ। ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਕਿਟਤਨ। ਤਿਨ ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਕਿਟਤਨ। ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਿਨ। ਗਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ।

3. ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਧਾਧਾ। sਧਾ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਧਿਨ। ਗਿਨ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ।। ਤਿੰਨਾ sਤਾ ਤਾਤਾ। sਤਾ ਤਿੰਨ sਤਾ ਤਿਨ। ਕਿਨ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ।

4. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਨ। ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਨ ਧਿਨ। ਗਿਨ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ। ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ ਤਿਨ। ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ ਤਿਨ ਤਿਨ। ਕਿਨ ਧਿੰਨਾ sਧਾ ਕਿਟਤਕ। ਧਿਨ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਨ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 3

×
1. ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ। ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤੀ sਤਾ ਕਿੜਨਗ। ਤਾਤੀ sਤਾ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ। ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ। ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ।

2. ਧਾਤੀ sਧਾ ਧਾਧਾ। sਧਾ ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ। ਧਾਤੀ sਧਾ ਘਿੜਨਗ

ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਤਾਤਾ । ऽਤਾ ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

3. ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

4. ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਧਾਤੀ । ऽਧਾ ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਤਾਤੀ । ऽਤਾ ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

5. ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਨਗਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ਧਾ,ਧਾ । ਤੀਧਾ ਧਾਤੀ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਨਗਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਕਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ਧਾ,ਧਾ । ਤੀਧਾ ਧਾਤੀ ।

6. ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤੀ ਤਾਤੀ ऽਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤੂਨਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ ऽ ऽ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ । ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤੂਨਾ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ ऽ ऽ । ਧਾਤੀ ऽਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤੂਨਾ ਕਿਟਤਕ ।

ਕਾਇਦਾ-ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ।

ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟ ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।

×
2. ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟ ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ।

×
3. ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਕੱssਤ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕੱssਤ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਕੱssਤ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕੱssਤ । ਧਿਰਧਿਰ
ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕੱssਤ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

×
4. ਧਾਤਿਟ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।
ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ
ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਗ । ਤਾਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ
ਕਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ।
ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਕਿੜਨਗ ਧਾs sਧਾ ਤਿਟਘਿੜ । ਨਗਤੂ ਨਾਕਿੜ
ਨਗਧਾ ss । ਧਾਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੂਨਾਕਿਟਤਕ ਧਿਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ
ਤੂਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੂਨਾਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

×
2. ਧਾSਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਗਨ । ਤਾSਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ । ਤਿਰਤਿਰਕੱਤ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ।

ਮੁਖੜਾ

×
ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਧਿਨਾ । ਤਾ ਧੀਂਧਿੰ, ਨਾਧੀਂ ਧਿੰਨਾ । ਕੱਤਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾSਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾSਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਮੁਖੜਾ-ਬੇਦਮ

×
ਧਾSਨ ਧਿਟਿਕ ਧਾਤ੍ਰਕ । ਧਿਕਿਟ ਧੀਕਧਿ ਨਾਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾS ਕੱਤ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ,ਤਕੀਟ ਧਾSਕੱਤ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੀਟਧਾS । ਕੱਤਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ,ਤਕੀਟ ।

ਦਮਦਾਰ

×
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੀSਟਧਾ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕੀSਟਧਾ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੀSਟਧਾ ਤਕੀSਟਧਾ । ਤੱਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾS, ਤੱਕਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾS, । ਤੱਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
ਧਾSਧਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਧਾਘੇਘੇ । ਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾਨਾ ਕਿੜਧੇSਤਾ ਧਾS । ਕਿੜਧੇSਤਾ ਧਾS ਕਿੜਧੇSਤਾ ਧਾSਧਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਧਾਘੇਘੇ । ਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾਨਾ । ਕਿੜਧੇSਤਾ ਧਾS ਕਿੜਧੇSਤਾ । ਧਾS ਕਿੜਧੇSਤਾ ਧਾSਧਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ । ਧਾਧਾਘੇਘੇ ਦੂੰਦੂੰ ਨਾਨਾਨਾਨਾ ਕਿੜਧੇSਤਾ । ਧਾS ਕਿੜਧੇSਤਾ । ਧਾS ਕਿੜਧੇSਤਾ ।

ਸਵਾਰੀ-ਚਾਰਤਾਲ (ਭਾਨੁਮਤੀ ਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰੇ 11

ਇਹ ਧ੍ਰੁਰਪਦ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਵਜਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ-ਕਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਦਕ ਤਬਲੇ ਤੇ ਵੀ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਨੁਮਤੀ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਇਸਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਖਾਲੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਜਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲਗ-ਭਗ ਸਭ ਦਾ ਇਕੋ ਹੈ।

ਤਾਲੀ —	×				2		3		4		
ਠੇਕਾ —	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕੜ ।	ਤਿੰ	ਨਾ ।	ਕੱਤ	ਤੀ ।	ਧਾਗੇ	ਨੱਧਾ	ਤਿਰਕੜ ।
ਮਾਤਾ —	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਤਾਲੀ —	×		2		0		3		4		
ਠੇਕਾ —	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ ।	ਧਾ	ਤ੍ਰ ।	ਨਾ	ਕੱਤ ।	ਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ ।	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ ।

ਕਾਇਦਾ

×
1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ । ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿਨਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਭਾਤ੍ਰਕਤਿ । ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ।

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ

ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ।

3. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾਗੇ ਨਾਗੇਤਿੰਨਾ ਕੱਤਾਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਾਕੇ ਨਾਕੇਤਿੰਨਾ ਕੱਤਾਤਾਤ੍ਰ ਕਤਿਕਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕਤਾ ।

4. ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

5. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾs ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਾs ਤਾਂਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

6. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾ s ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾ s । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾਕੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਤਾ s ਤਾਤ੍ਰਕਤਿ ਕਿਟਤਾਕੇ ਧਾ s । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

7. ਤਾsਕਘੇ ਤਕਧਿਨ ਧਾੜਾਘੇਘੇ ਤਕਧਿਨ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾsਗਧਾਤੀ ਧਾsਗਧਾਤੀ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ

ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾsਕਕੇ ਤਕਤਿਨ ਨਾੜਾਕੇਕੇ ਤਕਤਿਨ ਕਿੜਨਕਤਿਰਕਿਟ ਤੱਕਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾੜੀ ਤਾsਕਤਾਤੀ ਤਾsਕਤਾਤੀ। ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਧਿੰਨਾਕੱਤਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧੱਤਧੱਤ ਧਾ ਤਾ । ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧੱਤਧੱਤ ਧਾ । ਤਾ ਧਾ, ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤਿੰਨਾਕੱਤਾ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧੱਤਧੱਤ । ਧਾ

ਕਾਇਦਾ ਆੜੀ ਲਯ

×
1. ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ । ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ । ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ । ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿਨਾ । ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾsਕ । ਤਿਨਕ ਧਾਤੂਕ । ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ । ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿਨਾ ।

2. ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿਨਾ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿੰ ਨਾਕਿਨਾ । ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਿਨਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾਕੇਤਿ ਨਾਕਿਨਾ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿੰ ਨਾਕਿੰਨਾ ।

3. ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਗਿਨ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿ ਨਾਕਿਨ । ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾਤੂਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤੂਕ ਤਾਕੇਤਿ ਨਾਕਿਨ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਕਿਨ ।

4. ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾਤੂਕ ਧਿਨਗ ਧਾਤੂਕ ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਗੇਧਿ

ਨਾਗਿਨ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗ ਧਾs ਧਾs ਧਿਨਗ ਧਾs ਧਾs ਧਿਨਗ ਧਾs । ਤਾਤ੍ਰਕ ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤ੍ਰਕ ਤਾਤ੍ਰਕ ਤਿਨਕ ਤਾਤ੍ਰਕ ਤਾsਕ ਤਿਨਕ ਤਾਕੇਤਿ ਨਾਕਿਨ । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗ ਧਾs ਧਾs ਧਿਨਗ ਧਾs ਧਾs ਧਿਨਗ ਧਾs ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਨਗ । ਧਾ ਧਿਟ । ਧਾ s, । ਧਾsਗ ਧਿਨਗ ਧਾਤ੍ਰਕ । ਧਿਨਗ ਧਾ ਧਿਟ ਧਾ । s, ਧਾsਗ । ਧਿਨਗ ਧਾਤ੍ਰਕ । ਧਿਨਗ ਧਾ ਧਿਟ । ਧਾ

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਦੀਗਨ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤਕ੍ਰੱsਤ ਧਾs ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕੱsਤ ਧਾs ਤਿਟਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗ ਤਕੱsਤ ਤਾs ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕsਤ ਧਾs ਤਿਟਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਤੀਂਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਘਿੜ ਨਗਤਾ ਤਿਰਕਿੜ ਨਗਤਾ ਕੱਤਧਾ sਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤੀਂਤਾ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਿੜ ਨਗਤਾ ਤਿਰਕਿੜ ਨਗਤਾ ਕੱਤਧਾ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗਘਿੜਾਂsਨ sਧਾ,ਤਿਰਤਿਰ ਤਿਟਕਿੜਨਗਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਕਘਿੜਾsਨਘਿੜ । ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਟਕਿੜਨਗ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਕਿੜਨਗਕਿੜਾਂsਨ sਤਾ,ਤਿਰਤਿਰ ਤਿਟਕਿੜਨਗਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਕਘਿੜਾsਨਘਿੜ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਧਾਤਿਟਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤੱਕ ਕੜਾਨ ਧਾ s, ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤੱਕ ਕੜਾਂਨ ਧਾ s, ਧਾਤਿਰ ਕਿੜਤਕ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਤੱਕ ਕੜਾਂਨ ।

3. ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਾ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ s, ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਾ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾ s, ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਾ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

ਮੁਖੜਾ

×

ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਤਕਿੱਟ ਧਿਟਧਿਟ ਤਕਿੱਟ ਧਾs, ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਕੜਧਾਤਿਟ ਧਾਧਾਧਾs ਕੜਾਂsਨ ਧਾਧਾਧਾs ਕੜਾਂsਨ ਧਾਧਾਧਾs ਕੜਾਂsਨ ।

ਪਰਨ

×

1. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਤੱਕ ਕੜਾਂਨਤੱਕ । ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs, ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਤੱਕ ਕੜਾਂਨਤੱਕ ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs, ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਨਗਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਤੱਕ ਕੜਾਂਨਤੱਕ ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾ

2. ਘੇsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾs ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾs, ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾ

3. ਧਿਰਧਿਰਕਿੱਟਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ਕੱਤ ਤਿਟ ਧਾs ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾs, ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ਕੱਤ ਤਿਟ। ਧਾs ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾs, ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ਕੱਤ ਤਿਟ ਧਾs ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਆਦੇਸ਼ੀ ਆੜ ਪਰਨ

×

ਧਿਨਧਿ ਨਧਿਨ ਧਗਨ ਤਕਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਧਿਨਧਿ ਨਧਿਨ । ਧਗਨ ਤਕਿਟ। ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਧਿਨਧਿ ਨਧਿਨ ਧਗਨ । ਤਕਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs ਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਮੱਤ-ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 9

ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਤੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਭੀ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਚਲੀਆ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌ ਮਾਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਤਾਲੀ — × 2 3
ਠੇਕਾ — ਧੀਂ ਤਿਟਕਿਟ । ਧੀਂ ਧਾ ਤਿ । ਟਾ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟਕਿਟ ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

×
1. ਧੀਕੜ ਧਿੰਧਾ । ऽਧਾ ਧਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ ਧਿੰਠਾ ।
ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ऽਤਾ ਤਿੰਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।

2. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ । ऽਧਾ ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।
ਤੀਂਕੜ ਤਿੰਤਾ । ऽਤਾ ਤਿੰਤਾ ऽਤਾ । ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।

3. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਧਾਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਤਾ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਾਤਾ ऽਤਾ ਤਿੰਤਾ । ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।

4. ਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।
ਤਿਰਕਿਟ ਤਾऽ । ਤਕਤਾ ਕਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਿੰਧਾ ऽਧਾ ਧਾਧਾ ਧਿੰਤਾ ।

5. ਧੀਂऽਕ ਧਿੰਤਾ । ਕਿੜਨਗ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ । ਧੀਂऽਕ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧੀਂऽਕ ।
ਤੀਂऽਕ ਤਿੰਤਾ । ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਤਾ ਕੱਤਾ । ਧੀਂऽਕ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧੀਂऽਕ ।

6. ਧਿੰਤਾ ਕਤਾ । ਧੀਂsਕ ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ । ਧਿੰਤਾ ਕਿੜਨਗ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ।
ਤਿੰਤਾ ਕਤਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ । ਧਿੰਤਾ ਕਿੜਨਗ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ।

7. ਧੀਂsਕ ਧਿੰਤਾ । ਧੀਂsਕ ਧਿੰਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਿੰਤਾ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ ।
ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ । ਤੀਂsਕ ਤਿੰਤਾ ਕਿੜਨਗ । ਧਿੰਤਾ ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ ।

8. ਧੀਂs ਤਾਕਤਾ । ss ਤਾਕਤਾ ਧੀਂs । ਤਾਕਤਾ ਕਿੜਨਗ ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ ।
ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ । ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ । ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਤਾ ।
ਤੀਂs ਤਾਕਤਾ । ss ਤਾਕਤਾ ਤੀਂs । ਤਾਕਤਾ ਕਿੜਨਗ ਤਿੰਤਾ ਤੀਂsਕ ।
ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ । ਧਿੰਤਾ ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ । -ਕੱਤਾ ਧਿੰਤਾ ਧੀਂsਕ ਧਿੰਤਾ ।

ਕਾਇਦਾ

×

1. ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਤੂਕ ਧਿਨ । ਗਿਨ ਧਾਗੇ ਤੁਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਕੇ ਤਿਟ ।
ਤਾਕੇ ਤੂਕ ਧਿਨ । ਗਿਨ ਧਾਗੇ ਤੁਨਾ ਕੱਤਾ ।

ਪਲਟੇ

1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤੂਕ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ
ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੁਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਤੂਕ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਤੂਕ ਧਾਗੇਤਿਟ ।
ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੁਨਾਕੱਤਾ ।

2. ਧਾਗੇਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ
ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੂੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਾਕੇਤਾਕੇ ਤਿਟਤਾਕੇ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ।
ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੂੰਨਾਕੱਤਾ ।

3. ਧਿਨਗਿਨ ਤਕਧਿਨ । ਗਿਨਤਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ
ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੂੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਿਨਕਿਨ ਤਕਤਿਨ । ਕਿਨਤਕ ਤਿਨਕਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ ।
ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੁੰਨਾਕੱਤਾ ।

4. ਤਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਘਿਨ । ਤਿਟਘਿਨ ਤਿਟਘਿਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ
ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੂੰਨਾਕੱਤਾ । ਤਿਟਤਾਕੇ ਤਿਟਕਿਨ । ਤਿਟਕਿਨ ਤਿਟਕਿਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ।
ਧਾਗੇਤੂਕ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤੂਕ ਤੂੰਨਾਕੱਤਾ ।

5. ਧਿਨਤੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ । ਤੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਿਨਤੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ । ਤੱਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਗਿਨ ਤਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ।

6. ਧਿਨਧਿਨ ਤੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਧਿਨ ਤੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਤਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਿਨਤਿਨ ਤੱਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਨਤਿਨ ਤੱਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਿਨਗਿਨ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਤਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ।

7. ਧਿਨਤਧਿ ਨਤਧਾs । ਧਿਨਤਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਤਿਨਕਿਨ । ਤਿਨਤਤਿ ਨਤਤਾs । ਤਿਨਤਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਿਨ ਤੱਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ਧਿਨਗਿਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾs sਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਤਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾ s ਤਿਰਕਿਟਧਿਨ ਤਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਕਾਇਦਾ (ਆੜੀ ਲਯ)

×
1. ਧਾsਨ ਧਿਤਿਟ । ਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿ ਨਘਿਨ । ਧਾਗੇਧਿ ਨਗਿਨ ਧਾਗਤਿ ਨਕਿਨ ।
ਤਾsਨ ਤਿਤਿਟ । ਤਿਤਿਟ ਕਿਨਕਿ ਨਕਿਨ । ਧਾਗੇਧਿ ਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿ ਨਗਿਨ ।

ਪਲਟੇ

×
1. ਧਾsਨਧਾsਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ । ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ । ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਕਿਨ । ਤਾsਨਤਾsਨ ਤਿਤਿਟਤਿਤਿਟ ਕਿਨਕਿਨਕਿਨ । ਤਾਗੇਤਿਨਗਿਨ ਤਾਗੇਤਿਨਗਿਨ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ।

2. ਧਾsਧਾsਧਾs ਧਾsਨਧਾsਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਗਿਨ । ਤਾsਤਾsਤਾs

ਤਾsਨਤਾsਨ ਤਿਤਿਟਤਿਤਿਟ ਕਿਨਕਿਨਕਿਨ ਤਾਕੇਤਿਨਕਿਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ।

3. ਧਾsਨਧਿਤਿਟ ਧਿਤਿਟਧਾsਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਧਾsਨਧਾsਨ ਧਿਟਧਿਟਧਿਟ ਧਾsਨਧਾsਨ ਧਿਟਧਿਟਧਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਗਿਨ । ਤਾsਨਤਿਤਿਟ ਤਿਤਿਟਤਾsਨ ਤਿਤਿਟਤਿਤਿਟ ਤਾsਨਤਾsਨ ਤਿਤਿਟਤਿਤਿਟ ਧਾsਨਧਾsਨ ਧਿਟਧਿਟਧਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ।

4. ਧਾsਨਧਿਤਿਟ ਧਿਤਿਟਘਿਨਘਿ ਨਘਿਨਧਾsਨ ਧਿਤਿਟਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਕਿਨ । ਤਾsਨਤਿਤਿਟ ਤਿਤਿਟਕਿਨਕਿ ਨਕਿਨਤਾsਨ ਤਿਤਿਟਤਿਤਿਟ ਕਿਨਕਿਨਕਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਤਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਧਿਨਗਿਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾsਨਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ਧਾsssss sssਧਾsਨ ਧਿਤਿਟਘਿਨਘਿ ਨਘਿਨਧਾss ssssss ਧਾsਨਧਿਤਿਟ ਘਿਨਘਿਨਘਿਨ ।

ਰੇਲਾ-ਕਾਇਦਾ

×
1. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾ ਕਿਟਤਕ ।

ਪਲਟੇ

×
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੂੰਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿੰਨਾਕਿਟਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsss ssਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾs ssss ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਉਠਾਨ

×
ਧੱਤਧੱਤ ਧੇsਤਾs । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਕੱਤ ਕੇsਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsss ssਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ssss ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਟੁਕੜੇ

×
1. ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsss । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਗਿਨੇsਤਾ ਕਿੜਨਗ ਨਗਧੇsਤਾ ਕੜਾਂsਨ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕsਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤੱਕs ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsss ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs ssss ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਾsਨਧਿਤਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿਤਿਟ । ਕsਤਧਿਤਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾs ਕsਤਧਿਤਿਟ ਕਤਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਤਿਟ ਕਤਗਿਦੀਗਨ ਨਗਨਾਨਾਗਨ । ਧਾsssss sssਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਤਿਟਕਤਗਿ ਦੀਗਨ,ਨਗਨਾ ਨਾਗਨਧਾss । ssssss ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਤਿਟ ਕਤਗਿਦੀਗਨ, ਨਗਨਾਨਾਗਨ ।

ਚਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
1. ਧਿੱਤਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤੀ ਘਿੜਨਗ ਤਕਘਿੜ । ਨਗਤਕ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ

ਤੱਕਕੜਾਂਗ । ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ । ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾs । ss ss, ਧਿੱਤਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤੀ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕ ਘਿੜਨਗ । ਘਿੜਨਗ ਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ । ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ । ਧਾs ss ss, । ਧਿੱਤਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾਤੀ ਘਿੜਨਗ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕ । ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤਕਕੜਾਂਨ । ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾs ਤਕਕੜਾਂਨ ।

2. ਧਾਘਿੜਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs । ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧsss ss,ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ ਕੜਾਂਨਧਿਰਧਿਰ ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾs ssss, ਧਾਘਿੜਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਤੱਕ ssਧਿੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਤੱਕ । ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsss ss,ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤੱਕ ਤੱਕss ਧਿੱਤਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱਕ । ਕੜਾਂਨਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱਕ । ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਨ ਧਾsਤੱਕ । ਕੜਾਂਨਧਾs ssss, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਤੱਕ ssਧਿੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਤੱਕ ਕੜਾਂਨਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।

ਫਰਮਾਇਸ਼ੀ ਪਰਨ

4. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਾs । ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ssਕੜਾਨ ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧsss ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿੱਟਧਾs ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾsss ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsss । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤੱਕ ਕੜਾਂਨss ਕੜਾਂਨss । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਾs ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ । ਧਾsss ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿੱਟਧਾs ssss ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਧਾs ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ssਕੜਾਂਨ । ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ਧਾsss । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿੱਟਧਾs ssਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕਿੱਟ ।

ਜੈਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 13

ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਅਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਐਸੇ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਪਰਥਾ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 7-9-11-13-15-17-19 ਇਤਿਆਦਿ। ਸੋ, ਅਸਾਂ ਤਿਹਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਸਭੀ ਤਾਲਾਂ ਲਈ ਬੋਲ ਪਰਨ ਆਦਿ ਲਿੱਖੇ ਹਨ। ਤਾਲ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਖੋ-ਵੱਖ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ "ਮੱਤ ਵਿਜੈ ਤਾਲ, ਚੰਦ੍-ਚੌਤਾਲ, ਮੰਠਕਾ ਤਾਲ, ਨੀਲਾਂਬੁਜ ਤਾਲ ਅਤੇ ਅਨਿਮਾ ਤਾਲ" ਆਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਜੈਤਾਲ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀਆ ਤੇ ਤਿਹਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ — × 2 3 4

ਠੇਕਾ — ਧੀਂ ਤਿਰਕੜ ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾ। ਤਿ ਟਾ ਕਤ ਧੀਂ। ਧਾ ਧਾਗੇ। ਨਤਾਤਿਰਕੜ

ਸਾਥ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਧਾऽਦੀਂऽ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਿਟਧਿਟ ਧਿਕਿਟਤ ਗੇਨਾਧਿਕਿ ਟਤਗੇਨਾ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਿਕਿਟਤ ਗੇਨਾਧਿਕਿ ਟਤਗੇਨਾ ਧਿਕਿਟਤ । ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਨਾਧਾऽਨ ਧਾऽਤਾ ।

3. ਧਾऽਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇऽਕਿਟ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇऽਕਿਟ ਤਾऽਕੇऽ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇऽਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽਧਾऽ ।

4. ਧਾਕਿਟਤ ਕਿਟਧਾਕਿ ਟਤਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਤੁਨਾਕਤਾ ਧਿਕਿਟਤ ਗੇਨਾਤਿਟ ਧਿਕਿਟਤ । ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਨਾਧਾऽਨ ਧਾऽਤਾ ।

ਰੇਲਾ

×

1. ਧਾਤਿਟ ਕਿਟਧਿਟ ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਕਤਤਿਟ । ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ sਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਕਤਤਿਟ । ਤਿਟਕ੍ਰਿਧਾ sਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟਧਿਟ । ਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਟਧਿਟ ਕਿਧਾsਨ ।

2. ਧਾਤਿਟ ਧਿਨਤਕ ਧਿਨਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾsਤਾs ਤਿਟਘਿਨ ਤਕਤਿਨ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਰ ਕਿਟਤਾs । ਤਾਤਿਟ ਕਿਨਤਕ ਕਿਨਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ ਕਿਨਤਾਕੇ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾsਤਾs ਤਿਟਘਿਨ ਤਕਤਿਨ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਰ ਕਿਟਤਾs ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ

2. ਧਾਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਧਾਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਧਾਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

ਮੁਖੜੇ

×

1. ਧੜਾਂsਨ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs । sਧਿੱਤ ਧਾਧਿੱਤ ਧਾs sਧਿੱਤ । ਧਾਧਿੱਤ ਧਾs । sਧਿੱਤ ਧਾਧਿੱਤ । ਧਾ

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਕੱਤ । ਧਾs, ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਕਤ । ਧਾs ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਕਤ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsss ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱsਤਤੱsਤ ਤਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤੱsਤ । ਤੱsਤਤਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱsਤਤੱsਤ ।

ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਨ

×
1. ਧਿਟਧਿਟ ਕਤਾਂsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਂsਨ ਧਿਟਧਿਟ । ਕਤਾਂsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਂsਨ ਕਤਾਂsਨ । ਕਤਾਂsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਾਂsਨ ਧਿਟਧਿਟ । ਕਤਾਂsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਂsਨ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ । ਕਤਾਂsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਂsਨ ਧਾs, । ਧਿਟਧਿਟ ਕਤਾਂsਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਂsਨ । ਧਾ

2. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਦੂੰsਦੂs । ਤਿਟਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕਤਾsਕ । ਤਾsਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਦੂੰsਦੂੰs ਕੇਤਿਟਕ । ਤ੍ਰਿਟਕਤ ਕੇਤਿਟਕ ਤਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤ । ਘੇਘੇਨਾਘੇ ਘੇਨਾਘੇਘੇ ਧਾsਕੱਤ ਘੇਘੇਨਾਘੇ । ਘੇਨਾਘੇਘੇ ਧਾsਕੱਤ । ਘੇਘੇਨਾਘੇ ਘੇਨਾਘੇਘੇ । ਧਾ

3. ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾs ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾs ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਾs । ਕੱsਤ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਿਟ ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾ ਧਾs ss ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਿਟ । ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾ ਧਾs ss । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਿਟ । ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਿਟ ।

4. ਧਾਤੀsਧਾ ਤੀsਧਾਤੀ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤੱਕ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ 'ਤਰਕਿਟਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਨਨਾਨਨਾ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਨਨਾਨਨਾ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
1. ਧੇਤੱਧੇਤੱ ਤਿਰਕਿਟਧੇਤੱ ਤਗੇsਨ ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ ਧੇਤੱਤਗੇ । sਨਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ,ਧੇਤੱ ਤਗੇsਨ ਧਾs । ਧੇਤੱਧੇਤੱ ਤਿਰਕਿਟਧੇਤੱ । ਤਗੇsਨ ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ । ਧੇਤੱਤਗੇ sਨਧਾ, ਤਿਰਕਿਟ,ਧੇਤ ਤਗੇsਨ ਧਾs । ਧੇਤੱਧੇਤੱ ਤਿਰਕਿਟਧੇਤੱ ਤਗੇsਨ ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ । ਧੇਤੱਤਗੇ sਨਧਾ, । ਤਿਰਕਿਟਧੇਤੱ ਨਗੇsਨ ।

2. ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

×

3. ਕਿੜਧਾs ਧਾsਕਿੜ ਧਾsਕਿੜਾਂ sਨਧਾs ਕਿਟਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਤ੍ਰਕ ਧੇsਤਧੇ । sਤਧੇs ਤਾsਤ੍ਰਕ । ssਤੱਤ sਤਤੇs ।। ਤਾsਤ੍ਰਕ ਧੇsਤਧੇ sਤਧੇs ਧਾs ss, । ਕਿੜਧਾs ਧਾsਕਿੜ ਧਾsਕਿੜਾਂ sਨਧਾs । ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਤ੍ਰਕ ।। ਧੇsਤਧੇ sਤਧੇs ਤਾsਤ੍ਰਕ ssਤੱਤ sਤਤੇs । ਤਾsਤ੍ਰਕ ਧੇsਤਧੇ sਤਧੇs ਧਾs । ss, ਕਿੜਧਾs । ਧਾsਕਿੜ ਧਾsਕਿੜਾਂ ।। sਨਧਾs ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਤ੍ਰਕ । ਧੇsਤਧੇ sਤਧੇs ਤਾsਤ੍ਰਕ ssਤਤ । sਤਤੇs ਤਾsਤ੍ਰਕ । ਧੇsਤਧੇ sਤਧੇs ।।

4. ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾsਘੇ ਨਾsਧਾs ਤ੍ਰsਨਾs । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ ਧਾsਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ । ਤਿਟਧਾਤੀ ਧਾsਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ ਧਾs ss, । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾsਘੇ ਨਾsਧਾs । ਤ੍ਰsਨਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ । ਧਾsਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ ਧਾsਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ ਧਾs । ss, ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾsਘੇ । ਨਾsਧਾs ਤ੍ਰsਨਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ । ਧਾsਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ । ਧਾsਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤੱਕ । ਧਾਤਿਟਧਾ ਤਿਟਧਾਤੀ । ਧਾ

ਨੋਟ :- ਜੈਤਾਲ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਿੱਖੇ ਬੋਲ, ਰੇਲਾ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼ਿਖਰ ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 17

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਤਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਤਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਕੋਕਿਲਾ-ਤਾਲ, ਗਜਲੀਲ ਤਾਲ, ਭਗਵਾਨ ਤਾਲ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਤਾਲ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਜਯੰਤੀ ਤੇ ਠਾਕੁਰ ਵੇਦਮਣੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ 'ਗਾਧੀ ਤਾਲ' ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਾਂ ਇਥੇ ਸ਼ਿਖਰ ਤਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤਾਂ ਕਾਇਦਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਤਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ, ਚਾਰ ਤਾਲੀ, ਇਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਸਤਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ — ×

ਠੇਕਾ — ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ। (0) ਤੂ ਨਾ ਕੱ ਤਾ। (2) ਧੀਂ ਨਾ। (3) ਤਿਰਕਿਟ ਤੂ ਨਾ।

(4) ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂ ਨਾ।

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 1

×

1. ਧੀਂਕ੍ ਧਿੰਨਾ ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ। ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾs ਧਿਨਤਕ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਤਿਨਤਕ। ਤੀਂਕ੍ਰ ਤਿੰਨਾ ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰ ਤਕਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ। ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾs ਧਿਨਤਕ। ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਧਿਨਤਕ।

2. ਘਿੜਨਗ ਤਿਟਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧੀਂਕ੍ਰ। ਧਿੰਨਾ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ। ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ। ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾs ਧਿਨਤਕ। ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਤਿਨਤਕ। ਕਿੜਨਕ ਤਿਟਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤੀਂਕ੍ਰ। ਤਿੰਨਾ ਤਾਕਿਟ ਤਕਤਿਰ

ਤਿਰਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾS ਧਿਨਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਧਿਨਤਕ ।

3. ਤਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਧਿਨਤਕ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਟ ਤਕਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾS ਧਿਨਤਕ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਤਿਨਤਕ । ਤਿਟਕਿੜ ਨਗਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਤਿਨਤਕ । ਕਿੜਨਗ ਤਾਕਿਟ ਤਕਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾS ਧਿਨਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਧਿਨਤਕ ।

4. ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾS ਧਿਨਤਕ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਤਿਨਤਕ । ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧਿਨ । ਤਕਘਿੜ ਨਗਧਾS ਧਿਨਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕ ਧਿਨਤਕ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾSਧਿਨਤਕ । ਧਾSਧਿਨਤਕ ਧਾS, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ । ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾSਧਿਨਤਕ । ਧਾSਧਿਨਤਕ ਧਾS, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾSਧਿਨਤਕ ਧਾSਧਿਨਤਕ । ਧਾ

ਕਾਇਦਾ ਨੰ: 2

×
1. ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਕੇ ਤਿਟ ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

2. ਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿ ਕਿਟ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ । ਕੱਤਾ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਤ੍ਰ ਕਤਿ ਕਿਟ ਤਿਟ । ਤਿਟ ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ ਤੂਨਾ । ਕਤਾ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

3. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ । ਕੱਤਾ ਧਿਟ । ਧਾਤ੍ਰ ਕਧਿ

ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਤੂ ਕਤਿ । ਕਿਟ ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ ਤੂਨਾ । ਕੱਤਾ ਧਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

4 ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਤੂਨਾ ਕਤਾ । ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

5. ਧਾ s ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਧਾਤੂ ਕਧਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ ਕੱਤਾ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾ s ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਤਾਤੂ ਕਤਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ ਕੱਤਾ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

6. ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਧਾ s ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਕੇ ਨਾਕੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾ s ਤਿਟ ਤਿਟ । ਤਾਤੂ ਕਤਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

7. ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਧਾਤੂ ਕਧਿ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾ s । ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਤਾਤੂ ਕਤਿ । ਕਿਟ ਤਾਕੇ ਤਿਟ ਤਿਟ । ਤਾ s । ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

8. ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਕੱਤ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਤੂ ਕਤਿ ਕਿਟ ਤਾਕੇ । ਨਾਕੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ਕੱਤ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਧਾਤੂ ਕਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾਗੇ ਤੂਨਾ ਕੱਤਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×
ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤੂਨਾਕੱਤਾ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ । ਤੂਨਾਕੱਤਾ ਧਾs ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤੂਨਾਕੱਤਾ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ । ਤੂਨਾਕੱਤਾ ਧਾs ਧਾਗੇਨਾਗੇ । ਤੂਨਾਕੱਤਾ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਨਾਗੇ ਤੂਨਾਕੱਤਾ । ਧਾ

ਮੀਡ ਦੀ ਗਤ

×
1. ਧਾਤੀਂ sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਂ । ਧਾ s ਤਿੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ । ਤਿੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਂ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਧਾ ।

ਗਤ-ਪ੍ਸਤਾਰ

×

1. ਧਾਤੀਂsਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਤੀਂsਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ । ਧਾs sਧਾਤਿਰਕਿਟ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ss ਧਾਤੀਂsਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs sਧਾਤੀ । ਧਾs sਧਾਤੀ ਧਾs sਧਾਤੀ । ਤਾਤੀsਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਤੀsਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ । ਧਾs sਧਾਤਿਰਕਿਟ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ss ਧਾਤੀਂsਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs sਧਾਤੀ । ਧਾs sਧਾਤੀ ਧਾs sਧਾਤੀ ।

2. ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਧਾਤੀਧਾs ਤਿਰਕਿਟਧਾs ss । ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਧਾਤੀਧਾs ਤਿਟਕਿਟਧਾs ਧਾਤੀਧਾs । sਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । sਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟਤਾs ਤਾਤੀਤਾs ਤਿਰਕਿਟਤਾs ss । ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਧਾਤੀਧਾs ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਧਾਤੀਧਾs । sਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । sਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾ ss । ਧਾਤੀ ਧਾs ss ਧਾਤੀ । ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾ । sਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾ ss । ਧਾਤੀ ਧਾs ss ਧਾਤੀ ।

4 ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਧਾ ss ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ss ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ss । ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਤ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤ੍ਰਿੱਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਤ੍ਰਿੱਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ss ਤ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ss ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ss । ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ਤ੍ਰਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ।

ਦਿਵਪਤਵਾਹੀ-ਗਤ

×

1. ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ।

ਗਤ-ਪ੍ਰਸਤਾਰ

×
1. ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧੇਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧੇਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਿਰਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਘਿੜ । ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ।

2. ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ ਕਿੜਨਕ ਤੂਨਾ । ਧੇਤਿਟ ਘਿੜਨਗ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧੇਤਿਟ । ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਿਰਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਘਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਾਘਿੜ । ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ ਧਾਕਿੜ । ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਾਘਿੜ । ਨਗਧਾ ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ ਧਾਕਿੜ । ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਾਘਿੜ । ਨਗਧਾ ਤਾਕਿੜ । ਨਕਤਾ ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਾ sਘਿੜ ਨਗਧਾ ।

3. ਧੇਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧੇਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਿਰਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂੰਨਾ । ਤੇਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਤੇਤਿਟ ਕਿੜਨਗ ਕਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਧਿਰਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ ।

4. ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । sਘਿੜ ਨਗਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ sਘਿੜ । ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਕ । ਤਾਕਿੜ ਨਕਤਿਰ ਤਿਰਤਿਰ ਕਿੜਨਕ । sਘਿੜ ਨਗਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ sਘਿੜ । ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ

ਘਿੜਨਗ s । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ । ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ s । ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗ ।

ਤੋੜਾ

×
ਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧੇਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾ । ਧਿਰਧਿਰ ਧਿਰਧਿਰ । ਘਿਨੜਗ ਧਿਰਧਿਰ ਧਾਧਾ । ਤਿਰਤਿਰ ਤਾਤਾ ਧਿਰਧਿਰ ਧਾਧਾ । ਧਾ

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਾs ਧਾsਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਕਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਿਰਕਿੜਨਕ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਧਾs ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਘਿੜਨਗਤਿਰ ਕਿਟਘਿੜਨਗਤਿਰ ਕਿਟਘਿੜਨਗਤਿਰ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ ਕਿੜਕਿੜਨਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਕਿੜਨਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs । ਧਾਤਿਰਕਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟਘਿੜ ਨਗਤਿਰਕਿਟਘਿੜ ਨਗਧਿਰਧਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਧਤੀ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾsਧਾਤੀ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਾਤੀ । ਧਾ

2. ਧਿਟਧਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾsਧਿਨਤਕ । ਧਾsਧਿਨਤਕ

ਧਾs, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ । ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾsਧਿਨਤਕ । ਧਾsਧਿਨਤਕ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਘਿੜ ਨਗਤਕਧਿਨਤਕ ਧਾsਧਿਨਤਕ ਧਾsਧਿਨਤਕ । ਧਾ

ਟੁਕੜਾ

×
ਕੱਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਕੇਤਿ ਟਧਾ । sਧਾ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾਤਿੱਤ । ਧਾ

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਬੇਦਮ ਪਰਨ

×
ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ ਧਾਘਿੜਨਗਧਾ । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ । ਧਾsਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿੱਤਧਾs । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ ਧਾs,ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿੱਤਧਾਘਿੜ ਨਗਧਾਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿੱਤਧਾs ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ । ਧਾsਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿੱਤਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ ਧਾਘਿੜਨਗਧਾ । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ ਧਾsਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿੱਤਧਾs ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿੱਤ ।

ਆੜੀ ਲਯ ਦੀ ਪਰਨ

×
ਧਾsਨਧਾsਨ ਧੇਤਿਟਤਾsਨ ਤਿਟਧਿਟਧਿਟ ਧੇਤਿਟਤਾsਨ । ਧੇਤਿਟਤਾsਨ ਧਿਟਧਿਟਧਿਟ ਧੇਤਿਟਤਾsਨ ਧਿਟਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਤ੍ਰੂਕਧੇਤਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾssਧਾਤ੍ਰੂਕ ਧੇਤਿਟਧਾਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾss ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾ,ਧਿਰਕਿ ਟਤਕਧਾ,ਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾs sਧਾਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾss ਧਾਤ੍ਰੂਕਧੇਤਿਟ । ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾssਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਿਰਕਿ,ਟਤਕਧਾ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾ ss । ਧਾਕਿਟਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾssਧਾਤ੍ਰੂਕ ਧੇਤਿਟਧਾਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾss ਧਿਰਕਿਟਤਕ,ਧਾਧਿਰਕਿ ਟਤਕਧਾਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾ

ਖਟ ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 18

ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਾਮਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਸਵਤੀ ਤਾਲ, ਲਛਮੀ ਤਾਲ, ਬਸੰਤ ਤਾਲ, ਕੌਸ਼ਿਕ ਤਾਲ, ਮਤਕੇਸ੍ਵਰੀ ਤਾਲ, ਮੱਤ-ਤਾਲ ਅਤੇ ਖਟ-ਤਾਲ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਤਕੇਸ੍ਵਰੀ, ਮੱਤ ਅਤੇ ਖਟ, ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਟ ਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ-ਪੂਰਵ ਦੇ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਮਤਕੇਸ੍ਵਰੀ ਜਾਂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਮੱਤ ਜਾਂ ਖਟ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨੌ ਭਾਗ, ਛੇਅ ਤਾਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ, ਤਿੰਨ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਤੇ ਬਜਣ ਵਾਲਾ ਤਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਕੁਝ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਲਗ ਪਏ ਹਨ । ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਤਾਲ ਦੀਆ ਗਤਾਂ-ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਦਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿੱਖੇ ਹਨ ।

ਤਾਲੀ—	×	0	2	3	0	4
ਠੇਕਾ —	ਧਾ ਧਿਟ ।	ਧਿਟ ਧਾ ।	ऽ ਧਾ ।	ਦੀਂ ਤਾ ।	ਕੇ ਤਿ ।	ਟ ਧਾਗੇ ।
	5	6	0			
	ਦੂੰ ਤਾਗੇ ।	ਤਿਟ ਕੱਤਾ ।	ਗਿਦੀ ਗਨ ।			

ਗਤ

	×	0	2	3	0
1.	ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ।	ਤਿਟ ਧਾਗੇ ।	ਨੱਧਾ ਤਿਟ ।	ਧਾਧਾ ਤਿਟ ।	ਧਿਨ ਗਿਨ ।
	4	5	6	0	
	ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ।	ਤਿਟ ਧਾਧਾ ।	ਤਿਟ ਧਾਗੇ ।	ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ।	

ਗਤ-ਪ੍ਰਸਤਾਰ

×
1. ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨ ਗਿਨ

ਧਾਗੇ sਧਾ ਤਿਟ। ਤਾਕੇ ਨਤਾ ਤਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਿਨ ਗਿਨ ਧਾਗੇਂ sਧਾ ਤਿਟ।

2. ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਾਤਾ ਤਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

4. sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ। sਤਾ ਤਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ॥

5. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿਟ sਤਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤ੍ਰਿਟ sਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

6. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਤਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

7. ਧਾs ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾs ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਾs ਤਿਟ sਤਾ ਤਿਟ ਧਾs ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ sਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਧਾਧਾ sਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

8. ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾs ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾs ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾs ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਤਾs ਤਿਟ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਧਾs ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿਨਾ ਗਿਨਾ ਧਾs ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

9. ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ। ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ।

10. ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ। ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਤਾਕੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ।

11. ਧਾਗੇ ਧਾਗੇ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ

ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਤਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

12. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਨਧਾ ਨਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ । ਤਾਕੇ ਨੱਤਾ ਤਿਟ ਤਾਕੇ ਨਤਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਤਿਟ ਨਧਾ ਨਧਾ ਨਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾ ਗਿਨਾ।

ਤੋੜਾ

×
ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਨਧਾ ਤਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾ, ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ਧਾ, ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾ ।

ਗਤ-ਪ੍ਰਕਾਰ (ਆੜੀ ਲਯ)

×
1. ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਧਾਤਿ ਟਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾ ਗੇਨਧਾ ਤਿਟਧਿ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇS ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਗਿੰਨਾ। ਤਾਕੇਨ ਤਾਤਿਟ ਤਾਕੇਨ ਤਾਤਿਟ ਧਾਧਾਤਿ ਟਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾ ਗੇਨਧਾ ਤਿਟਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇS ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਗੇਨਾ, ਧਾਗੇਨਾ, ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾਕੇਨ, ਤਾਕੇਨ, ਤਾਕੇਤਿੰ ਨਾਕਿੰਨਾ ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।

3. ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾ ਤਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।

4. ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਤਾਤਿਟ ਤਾਕੇਨਾ ਤਾSS ਤਾਕੇਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSS ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨਾ ਧਾSਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।

ਤੇਕਾ

×
ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਿੰਨਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾਗੇਗਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਿੰਨਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।
ਧਿੰਨਧਿੰ ਨਧਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾਧਾ ਗੇਧਿੰਨਾ । ਗਿੰਨਾਧਾ sਧਾਗੇ । ਧਿੰਨਾਗਿੰ ਨਾਧਾs ।
ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾ

ਤਿਹਾਈ (ਤਿਗੁਨ) ਦੂਜੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ

×
1. * ਧਾਗੇਨ । ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿਨਾ । ਧਾs, ਧਾਗੇਨ ।
ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਧਿ ਨਾਗਿੰਨਾ । ਧਾs, ਧਾਗੇਨ । ਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਟ ।
ਧਾਗੇਧਿੰ ਨਾਗਿੰਨਾ ।

2. ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ । ਤਿਟ ਧਾਧਾ । ਤਿਟ ਧਾs । sਧਾ ਗੇਨ । ਧਾਤੀ sਧਾ । ਧਾਤੀ
sਧਾ । ss ਧਾਗੇ । ਨਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ ।

3. ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਟਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾਗੇ । ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ਧਾs । ssਧਾਧਾ
ਤਿਟਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ ਗਿੰਨਾਧਾs । ss ਧਾਧਾਤਿਟ ।
ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਟਧਾਧਾ । ਤਿਟਧਾਗੇ ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ ।

ਤੀਜੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ

×
4. * * ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਟਧਾਧਾ ਤਿਟਨਾਗੇ । ਧਿੰਨਗਿੰਨ ਧਾsਧਾਧਾ ।
ਤਿਟਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਧਿਨ । ਗਿਨਧਾs ਧਾਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ
ਤਿਟਧਾਧਾ । ਤਿਟਧਾਗੇ ਧਿਨਗਿਨ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾsਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਕੇsਕਿਟ ਧਾsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ
ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾsਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾs ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾs ਤਿਰਕਿਟ

ਤਕਦੁਮ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾs ਧਾsਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾs ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਕਿਟਧਾ ਕਿਟਧਾਧਾ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਤਕਿਟਤਾ ਕਿਟਤਾਤਾ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਕੇਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਕੱਤਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×

ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾs ss,ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾsਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾs ss, ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਧਾ sਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਪਰਨ

×

1. ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕੇ,ਤਿਰਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾssਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs ਕੇ,ਤਿਰਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾssਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs, ਕੇ,ਤਿਰਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾssਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ।

2. ਕ੍ਰਿਧੇsਤ ਧੇਤਧੇਤ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਘੇਘੇਦੂੰs ਦੂੰs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਕੜਾsਨਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਗੜ ਧਾs, ਕੜਾsਨਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਗੜ ਧਾs, ਕੜਾsਨਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਗੜ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ ਘੇਘੇਦੂੰs sssਧਾ ਧਿੰsਤਾs ਕੱਤਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਾs ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ

ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇsਧਿ ਕਿਟਕ੍ਰਿਧੇ sਧਿਕਿਟ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਅਨਾਗਤ ਦੇ ਤੋੜੇ

ਨੋਟ :— ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਪਖਾਉਜੀ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਲੇਖ ਨਾਲ ਗੁਰ ਦਿਖਾਵੇ ਜਾਂ ਗੁਰ ਦੀ ਥਾਪ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ "ਅਨਾਗਤ ਜਾਂ ਅਨਾਘਾਤ ਗ੍ਰਹ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

×

1. ਕਤ ਤੂਨਾ । ਕਿੜਨਗ ਤਾਤਿਰ । ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤਕ sਧਾ । ਧਿਨਕ ਧਿਨਧਾ । sਧਾ ਧਿਨਕ । ਧਿਨਧਾ sਧਾ । ਧਿਨਕ ਧਿਨਧਾ । ਧਾ

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਕਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਘੇsਤਰਾ । sਨਧਾ ਧਾਧਾ । ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ । ਘੇsਤਰਾ sਨਧਾ । ਧਾਧਾ ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ ਘੇsਤਰਾ sਨਧਾ ਧਾਧਾ ।

3. ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਥੁੰsਧਾਗੇ ਨਾਗੇਧਿਨ ਗਿਨਧਿਟ ਤਿਟਘਿੜ ਨਗਤਕ ਘਿਨਤਕ ਧਿਨਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ਤਿਰਕਿਟਧਾs ਕੜਾਂਨਧਾs ਕੜਾਂsਨਧਾs sssਧਾ ਕੜਾਂsਧਾs ਕੜਾਂsਧਾs sssਧਾ ਕੜਾਂsਧਾs ਕੜਾਂsਨਧਾs ।

4. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਟਤਿਟ ਘਿੜਨਗ ਕਿੜਧਾsਕਿੜ ਧਾsਕੱਤ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ ਧਾs, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾ ।

5. ਥੁੰਥੁੰਤਕ ਥੁੰਥੁੰਧਾs ਤੂਕਧਿਟ ਕਿਟਤਕ ਥੁੰਥੁੰਧਾs ਤੂਕਧਿਟ ਕਿਟਤਕ ਗਿੱਦੀ ਗਨਧਾs ਕੜਾਂਨਧਾ ਧਿਨਕ ਧਿਨਧਾs sਧਾ ਧਿਨਕ ਧਿਨਧਾ sਧਾ ਧਿਨਕ ਧਿਨਧਾ । ਧਾ

6. ਧੇsਤਾ ਤੂਕਧੇsਤ । ਧਿਟਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਗਿੱਦੀ ਤਾsਤਿਰਕਿਟ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਕਿਟਧਾ । ਤਕਿਟਧਾ ਤਕਿਟਧਾ । ss, ਤਕਿਟਧਾ । ਤਕਿਟਧਾ ਤਕਿਟਧਾ । ss, ਤਕਿਟਧਾ । ਤਕਿਟਧਾ ਤਕਿਟਧਾ । ਧਾ

ਇੰਦ੍ਰ-ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 19

ਇਸ ਸਮੇਂ ਉੱਨ੍ਹੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਈ ਤਾਲ ਸੰਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੇਸ਼ਤਾਲ, ਸੈਨਕ੍ਰੀੜਾ-ਤਾਲ, ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ, ਲੋਕਮਾਤਾ, ਨਿਧੀ, ਪੂਰਣ-ਤਾਲ ਆਦਿ। ਇਹ ਸਭ ਉੱਨ੍ਹੀ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਤਾਲ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਲ-ਠੇਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਤਾਲ ਹੋਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਦ੍ਰ-ਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਤ ਭਾਗ, ਛੇਅ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਉੱਨ੍ਹੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਤੇ ਬੰਦ ਹਥ ਨਾਲ ਵੀ ਧਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੀ। ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ ਗਤਾਂ ਆਦਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿੱਖੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— × 2 3 4
ਠੇਕਾ — ਧੀਂ sਤਾ sਕ। ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾ ਧਾ। ਤਿ ਟ ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾ ਧੀਂ ਧੀਂ ਧਾ।
5 6
ਧੀਂ ਧਾਗੇ। ਨਧਾ ਤਿਰਕੜ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

×
1. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤੀ ਕੜਤਿੰ। ਤਾs ਤਾਤਿੰ ਤਾsਧਾ ਤੀਂਧਾ। ਤੀਂਧਾ ਧਾਧਿੰ। ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ।

2. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ਧਾਧਾ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀਂ sਧਾ ਤੀਂs। ਧਾਤੀ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤੀਂ ਕੜਤੀਂ। ਤਾਤਾ ਤਾਤੀਂ ਤਾਧਾ ਤੀਂs। ਧਾਤੀ sਧਾ। ਤੀਧਾ ਤਿਰਕਿਟ।

3. ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ sਕੜ। ਧਿੰਧਾ ਧਾਤੀ sਧਾ ਧਿੰਧਾ। ਧਾਤੀਂ ਧਾਧੀਂ ਕੜਤੀਂ ਕੜਤੀਂ। ਤਾs ਕੜਤੀਂ ਤਾਧਾ ਤੀs। ਧਾਧਿੰ ਧਾਧਾ। ਤੀਧਾ ਧੀਂਕੜ।

4. ਧੀਕੜ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ। ਧੀਂਕੜ ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂਕੜ। ਧਿੰਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਂ ਕੜਤੀਂ। ਤਾੜਿਰ ਕਿਟਤੀਂ ਕੜਤੀਂ ਤਾਤਿਰ। ਕਿਟਧੀ ਕੜਧੀਂ। ਧਾੜਿਰ ਕਿਟਧਾ।

ਕਾਇਦਾ

×

1. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਗੇਨਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਗੇਧਿਨ ਗਿਨਧਾਤੀ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿਨ । ਗਿਨਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

2. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਨੱਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਧਿੰਨਗਿਨ ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਗੇਨਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਕੇਨਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿਨ । ਗਿਨਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿਨ । ਗਿਨਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਾਕੇਨਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਾऽ ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ, ਧਿਨਗਿਨ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

4. ਧਾਤੀਧਾਧਾ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਧਾऽ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਧਿਨਗਿਨ ਧਾਤੀऽਧਾ ਤਿਰਕਿਟਤਾਤੀ ਤਤਾऽਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਕੇ ਨਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤਾऽਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽਧਾਤੀ ਧਾਗੇਧਿਨ । ਗਿਨਧਾਤੀ ऽਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

5. ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਗਤਗਤਿਰਕਿਟ । ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤੀऽਧਾ ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਗਤਗ ਤਿਰਕਿਟਨਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਧਾਤੀ ऽਧਾਘਿੜਨਗ ।

6. ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾऽਤਿਰਤਿਰ ਕੱਤਤਿਰਤਿਰ । ਕੱਤਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਿਰਧਿਰ ਕੱਤਧਿਰਧਿਰ । ਕੱਤਧਾਤੀ ਧਾਗੇਨੱਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਗਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾऽ ।

ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ

×

1. ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ

ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ । ਕੱਤਧਾਤੀ ਧਾਗੇਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਧਾs ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ

×

2. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤੀਧਾਗ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾ s, । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ ਧਾਤੀਧਾਗੇ । ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾ s, ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ । ਧਾਤੀਧਾਗੇ ਨਧਾਤਿਰਕਿਟ ।

ਰੇਲਾ (ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ)

×

ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿੜਨਗਤਾਤਿਰ । ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਕਿੜਨਗਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗਤੂਨਾ । ਕਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ ਧਾsਕੜ ਧਾsਕੜ ਧਾs,ਧਾਤਿਰ । ਘਿੜਨਗਧਾਤਿਰ ਘਿੜਨਗਧਿਰਧਿਰ ਘਿੜਨਗਤੂਨਾ ਕਿੜਨਗਧਾs । ਕੜਧਾs ਕੜਧਾs ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ ਧਾਤਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤੂਨਾਕਿੜਨਗ । ਧਾsਕੜ ਧਾsਕੜ ।

ਟੁਕੜੇ ਤੇ ਮੁਖੜੇ

×

1. ਧਗ ਤਿਟ ਤਗ । ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ ਕਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਤਗਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਨਗਤਿਟ ss । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs, ਘੇਘੇਨਾਨਾ । ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾs, । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

2, ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਨਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਕੇਤਿਟਕੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਤਿਟ ਤੜਾsਨ ਧਾsਧਾs ਧਾsਤਿਰ । ਕਿਟਧਾs ਨ,ਧਾsਨ, ਧਾsਤਿਰ ਕਿਟਤਾs । ਨਤਾsਨ, ਤਾsਤਿਰ । ਕਿਟਧਾs ਨਧਾsਨ ।

3. ਧਾਘਿੜਨਗ ਦੂੰਘਿੜਨਗ ਤਕਤਕਤਕ । ਦੂੰਘਿੜਨਗ ਦੂੰਘਿੜਨਗ ਧਾਘਿੜਨਗ ਧਿਰਘਿੜਨਗ । ਧਿਰਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾਧਾ । ਧਾsਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾਧਾ । ਧਾsਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਧਾਧਾ ।

4. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕੇsਤਿਟ । ਘੇਘੇਤਿਟ ਧਾsਕੜਾਂ sਨਧਾs ਦੂੰsਤਾs । ਕsਤਾs ਕੇਤਿਟ,ਕੇ ਤਿਟਕਤ ਧਾsਕੱਤ । ਧਾss, ਕੇਤਿਟ,ਕੇ ਤਿਟਕਤ ਧਾsਕੱਤ । ਧਾss ਕੇਤਿਟ,ਕੇ । ਤਿਟਕਤ ਧਾsਕਤ ।

ਪਰਨ

×
1. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕੇਤੁਕਧਿ ਕਿਟਤਗ ਕੇਤੁਕਧਿ । ਕਿਟਤਕ ਕੇਤੁਕਧਿ । ਕਿਟਕੇਤੁ ਕਧਿਕਿਟ । ਕਤਕਤ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇsਨ । ਕੇਤਿਟਤਾ sਨਧਿs ਤਾsਨਧਿੱ sਤਾsਨ, । ਧਾsਤਿਟ ਕਤਕਤ ਕੇਤਿਟਤਾ sਨਧਿੱs । ਤਾsਨਧਿੱ sਤਾsਨ ਧਾsਤਿਟ ਕਤਕਤ । ਕੇਤਿਟਤਾ sਨਧਿੱs । ਤਾsਨਧਿੱ sਤਾsਨ ।

2. ਧਾਤੂਕ ਧਾਗੇਨ ਧਾਤੂਕ । ਧਾਗੇਨ ਧਾsਕੁ ਧਾਤਿਟ ਧਾਤੂਕ । ਧਾਗੇਨ ਧਿਟਧਿ ਟਧਿਟ ਧਾਤੂਕ । ਧਾਗੇਨ ਧਿਟਧਾ sਧਿਟ ਧਾsਧਾ । sਧਾs ਧਿਟਧਿ । ਟਧਿਟ ਧਾਤਿਟ । ਧਾsਨ ਧਾਦੀਂਤਾ ਕੱsਤ । ਧਾਦੀਂਤਾ ਕੱsਤ ਧਾਦੀਂਤਾ ਕsਤ । ਧਾsਕੁ ਧਾsਨ ਧਾsਨ ਧਾsਨ । ਧਾsਕੁ ਤਾsਨ ਤਾsਨ ਤਾsਨ । ਤਾsਕੁ ਧਾsਨ । ਧਾsਨ ਧਾsਨ ।

3. ਧਾsਨ ਧਿਕਿਟ ਧਾਤੂਕ । ਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿ ਟਧਾਗੇ ਦੀਗਨ । ਨਾsਨ ਧਨਨ ਧਾਗੇਨ ਦੀsਗ । ਦੀਗਨ ਧਿਟਧਿ ਟਧਿਟ ਧਾਤਿਟ । ਧਾsਨ ਤਕਿਟ । ਧਿਕਿਟ ਧੇsਤ । ਤਾsਨ ਧਾss sss । ਧਿਟਧਿ ਟਧਿਟ ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨ । ਧਾss ਤਾss ਧਿਟਧਿ ਟਧਿਟ । ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨ ਧਾss ਤਾss । ਧਿਟਧਿ ਟਧਿਟ । ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨ ।

4. ਤਕਧਿਲਾਂ sਗਧਾs ਤਾਤਾਕਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ss । ਤਕਧਿਲਾਂ sਗਧਾs ਤਾਤਾਕਿਟ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ss ਤਕਧਿਲਾਂ । sਗਧਾs ਤਾਤਾਕਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਕਤਾs ਤਿਰਕਿਟ ਕਤਾsਕ । ਤਿਟਕਿਟ ਤਕਤਾs ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕ । ਤਾਕਿਟਤਕ ਧਿਲਾਂsਗ ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਧਿਲਾਂsਗ ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs. ਧਿਲਾਂsਗ । ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

ਨੋਟ :—ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਥ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
1. ਕਿਟਤਕਤੇਤ ਕਿਟਤਕਤੇਤ ssਕਿਟਤਕ । ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾsss ssss ssਕਿਟਤਕ । ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾsss ssss ssਕਿਟਤਕ । ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾsss, ਕਿਟਤਕਤੇਤ ਕਿਟਤਕਤੇਤ । ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾsss ssss । ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾss, । ssss ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ ਧਾss । ਕਿਟਤਕਤੇਤ ਕਿਟਤਕਤੇਤ ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ । ਧਾsss ssss ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ । ਧਾsss ssss । ssਕਿਟਤਕ ਤੇsਤਕਿਟ ।

2. ਧੇsਤਧੇsਤ ਤਾsss ਧੇsਤਧੇsਤ । ਤਾsss ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss, ਧੇsਤਧੇsਤ ਤਾsss । ਧੇsਤਧੇsਤ ਤਾsss । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsss ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsss ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss, । ਧੇsਤਧੇsਤ ਤਾsss ਧੇsਤਧੇsਤ ਤਾsss । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsss । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾਂਨ ।

ਮੱਲ-ਤਾਲ (ਅੱਸ਼ਠ ਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰੇ 21

ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਵਖੋ-ਵੱਖ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ — ਸ਼ਰਭਲੀਲਾ-ਤਾਲ, ਹੈਮਵਤੀ, ਸੁਵਣ ਨੀਲ, ਦਾਕਛਾਮਣ ਆਦਿ । ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਲ ਤਾਲ ਜਾਂ ਅੱਸਠ ਤਾਲ (ਗਣੇਸ਼ ਤਾਲ) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਤ ਭਾਗ, ਸੱਤ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕੀਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— × 2 3 4
ਠੇਕਾ — ਧਾ ਕੜਧਾ ਤਨ ਧੇ। ਤਾ ऽ । ਗਿ ਦੀ ਗ ਨ ਕੜਧਾ। ऽਨ ਤਿਟ।
5 6 7
ਕਤ ਕਤ ਤਾ । ऽ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ।

ਸਾਥ

×
1. ਧਾਤਿਟ ਕਤਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਨਾ। ਧਾਤਿਟ ਕਤਧਾ। ਤਿਟਕਤ ਧਾਧਾ ਤਿਟਕਤ ਧਾਤਿੰ ਨਾਤਾ।
ਤਿਟਕਤ ਤਾऽ। ਤਾਤੀ ਨਧਾ ਤਿਟਕਤ। ਧਾਤਿਟ ਕਤਧਾ। ਧਾਤਿਟ ਕਤਧਾ ਤਿੰਨਾ।

2. ਕੱਤਧਾ ऽਧਾ ਧਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ। ਕੱਤਧਾ ऽਧਾ। ਧਿੰਨਾ ਤਿਟਕਤ ਧਾਧਾ ਤਿਟਕਤ ਧਾਤੀ।
ਕੱਤਤਾ ऽਤਾ। ਤਿਨਾ ਧਾਤਿਟ ਕੱਤਧਾ । ਤਿਟਕਤ ਧਾਧਾ । ऽਧਾ ਧਿੰਨਾ ਧਾਤੀ।

3. ਧਾਤਿਟ ਕਤਧਾ ਤਿਟਕਤ ਧਿੰਨਾ। ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ। ਤਿਟਕਤ ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ਤਿਟਕਤ।
ਤਾਤਿਟ ਕਤਤਾ। ਤਿਟਕਤ ਧਿੰਨਾ ਧਾਗੇ। ਨੱਧਾ ਤਿਟਕਤ। ਧਾਤੀ ਧਾਧਾ ਧਿੰਨਾ ।

4. ਧਾਤੀ ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ । ਨੱਧਾ ਤਿੰਨਾ। ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿੰਨਾ
ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਨੱਧਾ। ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ

ਨੱਧਾ ਤਿੰਨਾ । ਤਾਤੀ ਨੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤੀ । ਨੱਤਾ ਤਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ ਤਿੰਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿੰਨਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਨੱਧਾ । ਤਿਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤੀ ਨੱਧਾ ਤਿੰਨਾ ।

ਮੁਖੜਾ

×

1. ਧਾSੜ ਘਿਨਾ ਕੱਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਨਾੜਾ । ਨਾੜਾ ਕਿਟਤਕ ਧਿਨਕਿਟ ਤਕਧਿੰਨਾ ਧਾਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾS, ਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾS, । ਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।

2. ਧਿਨ ਤਾ ਧਿਨ ਤਾ । ਧਿਨ ਧਾਗੇ । ਨੱਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਨਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਕਤਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ਧਾS, । ਕਤਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ । ਧਾS, ਕਤਘੇਘੇ ਨਕਧਿਨ ।

ਪਰਨ

×

1. ਧੇSਤ ਧੇSਤ ਤ੍ਰਕਧੇ Sਤ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਾS । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇਨਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ । ਕੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ । ਥੂੰਗਧਾS ਤਕਤਕਘਿੜਾਨ ਧਾS, । ਥੂੰਗਧਾS ਤਕਤਕਘਿੜਾਂਨ । ਧਾS, ਥੂੰਗਧਾS ਤਕਤਕਘਿੜਾਨ ।

2. ਨਾਨਾ ਨਾਨਾ ਕਤਕਤ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕਕੜਾਂਨ ਕੱਤ ਘੇਘੇਤਿਟ ਨਾਨਾਤਿਟ ਘੇਘੇਨਾਨਾ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤਾਕੱਤ । ਧਾS, ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਤਕਕੜਾਂਨ । ਤਾਕੱਤ ਧਾS, । ਘੇਘੇਨਾਨਾ ਤਕਕੜਾਂਨ ਤਾਕੱਤ ।

3. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕਤਾSਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਘਿੜਾਂSਨ । ਥੂੰਗਨ ਗਿਨਧੇੱਤ ਤਕਿਟ,ਤ ਕਿਟਤਗ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਤਾ ਧਾS । ਤਕਿਟਤਾ ਧਾS ਤਕਿਟਤਾ ਘੇਤਿਰਕ੍ਰਿਟਤਕ ਧਾS, । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾS ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ।

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ਤਕਤਕ । ਤਕਿੱਟਧੇ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਾS ਧਿਰਕਿਟਤਾS ਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਕਾਂSਨ ।

ਕਤਾਂਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਕਾਂऽਨ ਧਾऽਤਾऽ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾਧਾ । ਤਕਤਕਾਂऽਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਰਧਿਰਕੱਤ । ਧਤਾऽਨ ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨ । ਧਾੜਧਾ ਧਿੰਨ । ਕੱਤ ਧਾऽ, ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨ । ਧਾੜਧਾ ਧਿੰਨ । ਕੱਤ ਧਾऽ, ਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿੰਨ । ਧਾੜਧਾ ਧਿੰਨ ਕੱਤ ।

ਨੋਟ:— ਮੱਲਤਾਲ ਦੇ ਸਾਥ, ਬੋਲ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਇਕੀਹ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਬਜਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵੱਡੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ

ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 17, ਤਾਲੀ 7, ਖਾਲੀ 2)

× 2 0 3 4
1. ਧਾ ਕਿਟ ਧਾ। ਧੁਮ ਕਿਟ । ਤਕ ਧਿਨ ਨਕ। ਧੇ ਧਿਨ। ਨਕ ਧਾ।

0 5 6
ਗੇ ਤਿਟ। ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

ਬਸੰਤ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 18, ਤਾਲੀ 6)

× 2 3 4 5 6
2. ਧੁ ਮ। ਕਿ ਟ। ਧੁ ਮ। ਕਿ ਟ ਤ ਕ। ਧੁ ਮ ਕਿ ਟ। ਤ ਕ ਧਾ ਤਾ।

ਵਰੁਣ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 19, ਤਾਲੀ 6, ਖਾਲੀ 2)

× 0 2 0 3
3. ਧਾ ਗੇ ਤਿ ਟ। ਕ ਤ ਧਾ। S ਦਿਨ ਤਾ। S ਕੱਤ। ਧਾ S।

4 5 6
ਧਾਗੇ ਤਿਟ। ਕਤ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

ਅਰਜੁਨ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 20, ਤਾਲੀ 7)

× 2 3 4 5 6
4. ਧਾ S ਧਿ ਨ। ਨ ਕ। ਧੇ S ਧਿ ਨ। ਨ ਕ। ਧੇ S। ਧਾ S

7
ਧਿ ਨ। ਨ ਕ।

ਧ੍ਰੁਵ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 21, ਤਾਲੀ 9)

× 2 3 4 5 6 7

5. ਧਾ । s ਤਿ ਟ । ਕ ਤ ਗਿ । ਦੀ । ਗ ਨ ਧੁ । ਮ ਤਿ ਟ । ਕ

8 9

ਤ ਗਿ ਦੀ । ਗ ਨ ਤਾ ।

ਅਸ਼ਟਮੰਗਲ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 22 ਤਾਲੀ 8)

× 2 3 4 5

6. ਧਾ s ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧੁ ਮ ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧੇ s ਤਾ s ।

6 7 8

ਤ ਕ । ਧਾ ਦੀ । ਗ ਨ ।

ਮੋਹਿਨੀ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 23 ਤਾਲੀ 9, ਖਾਲੀ 2)

× 2 0 3 4 5

7. ਧਾ ਤ੍ਰਕ । ਧਿਨ ਨਕ । ਧੇ ਧੇ । ਧਿਨ ਨਕ । ਧਾ ਕਿਟ । ਧਾ ਦੀਂ ।

0 6 7 8 9

ਤਾ ਧਾ ਕੇ ਧਿ । ਤਾ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਧਿਕਿ । ਟਧਾ । sਨ ਤਿਟ ।

ਅਠ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 24, ਤਾਲੀ 8)

× 2 3 4 5 6

8. ਧਾ s । ਕਿ ੜਾ । s ਨ ਧੁ ਮ । ਕਿ ਟ । ਤ ਕ ਧੇਂ s । ਤਾ s

7 8

ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧਾ ਦੀ ਗ ਨ ।

ਇੰਦ੍ਰ-ਤਾਲ ਜਾਂ ਪਦਮਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 25, ਤਾਲੀ 17)

× 2 3 4 5 6 7 8 9

9. ਧਾ । ਤ੍ਰਕ ਧਿਨ ਨਕ । ਧੇਂs । ਧੇਂs । ਧਿਨ । ਨਕ ਧੇਂs । ਧੇਂs ਧਿਨ । ਨਕ । ਤ੍ਰਕ ।

10 11 12 13 14 15 16 17

ਧਿਕਿ ਟਧਾ । sਨ । ਧਾs । ਦੀਂ । ਤਾ ਕੱਤ । ਧਾਗੇਂ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਸਾਲਵੰਠ ਜਾਂ ਦੇਵੀ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 26, ਤਾਲੀ 8. ਖਾਲੀ 5)

× 2 0 3 4 5 0
10. ਧਾ ਗੇ । ਧਾ ਦੀਂ । ਤਾ ਗੇ । ਕਿ ਟ । ਕਿੜ ਧਾ । ਕਿਟ ਤਕ । ਤਾ ਗੇ ।

6 0 7 0 8 0
ਧਿਨ ਕਧਿ । ਨਕ ਧਾ । ਦੀਂ ਤਾ । ਧਾ ਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦਾਂ ਗਨ ।

ਨਟਵਰ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 27, ਤਾਲੀ 9, ਖਾਲੀ 3)

× 2 0 3 4
11. ਧਾ ਦੀਂ । ਤਾ ਤਿਟ ਦੀਂ । ਤਾ ਤਿਟ । ਕਤ ਧਿਨ ਨਕ । ਧਾ ਦੀਂ ਤਾ ।

5 6 7 0 8 9 0
ਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿ । ਟਧਾ ਨ । ਧਾ s । ਦੀਂ ਤਾ । ਧਾ ਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਬ੍ਰਹਮ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 28, ਤਾਲੀ 10)

× 2 3 4 5 6
12. ਧਾ s ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧੁ ਮ ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧੇ s । ਤਾ s ਧੇ s ।

7 8 9 10
ਤਾ s । ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧਾ ਦੀ ਗ ਨ ।

ਪਰਮਾਨੰਦ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 29, ਤਾਲੀ 9 ਖਾਲੀ 6)

× 0 2 0 3 0 4 5
13. ਧਾ ਕਿ । ਟ ਧਿ । ਨ ਕ । ਧਿ ਨ । ਨ ਕ । ਧਾ ਗੇ । ਤਿ ਟ । ਧਾ ।

0 6 7 0 8 0 9
ਧਾ s । ਦਿ ਨ । ਤਾ s । ਧਾ ਗੇ । s । ਤਿ ਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਚੂੜਾਮਣੀ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 30, ਤਾਲੀ 9)

× 2 3 4 5
14. ਧਾ ਗੇ । ਧਾ ਗੇ । ਦੀਂ ਤਾ । ਧਾ ਗੇ ਧਿ ਨ ਨ । ਕ ਦੀਂ s

6 7 8 9
ਤਾ s । ਧਾ ਗੇ । ਧਾ ਦੀ ਗ ਨ । ਧਿ ਨ ਨ ਧਿ ਨ । ਨ ਤ ਕ ਤਾ s ।

ਮੁਚੁਕੁੰਦ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 34, ਤਾਲੀ 13, ਖਾਲੀ 4)

× 2 3 0 4 5 6

15. ਧਾ ਦੀਂ । ਤਾ ਧਾ । ਧਾ ਦੀਂ । ਤਾ ਤ੍ਰਕ । ਧਾ ਦੀਂ । ਤਾ ਧਾ । ਕਿ ਟ ।

0 7 8 9 0 10 11

ਧਾ ਕੇ । ਧਿ ਟ । ਧਾ ਗੇ । ਤਾ ਗੇ । ਦੀ ਗ । ਤਾ ਗੇ । ਤਿਰ ਕਿਟ ।

12 13 0

ਤਕ ਤਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਲਛਮੀ-ਤਾਲ (ਮਾਤ੍ਰੇ 36, ਤਾਲੀ 18)

× 2 3 4 5 6 7

16. ਧਾ ऽ ਕਿ ਟ । ਤ ਕ । ਧੁ ਮ । ਕਿ ਟ ਤ ਕ । ਧੇ । ऽ । ਤਾ ऽ ।

8 9 10 11 12 13 14 15

ਕਿ ਟ ਤ ਕ । ਧਿ ਨ । ਨ ਕ । ਧੇ । ऽ । ਤਾ ऽ । ਕਿ । ਟ ।

16 17 18

ਤ ਕ । ਧਾ ਦੀ । ਗ ਨ ।

ਖਾਸ ਨੋਟ :—ਹੁਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਦਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ, ਗਤ-ਤੋੜੇ, ਪਰਨ ਆਦਿ ਬਜਾਉਂਦੇ ਸਨ । ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਬਜਾਉਂਦੇ ਸਨ । ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਖਯਾਲ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਬਜਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਣ ਵਜੰਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਉਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ । ਸੋ ਅਜ-ਕਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖਦਾ-ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ।

ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲ

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤਾਲ ਵਾਦਯ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨਕਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀਯ ਗਾਇਨ ਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਖਯਾਲ ਗਾਇਕੀ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੇ ਹੀ ਦੋ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਤਬਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ) ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਗਤ-ਤੋੜੇ ਪਰਨਾ ਆਦਿ, ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਤੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ (ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ) ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਅੱਗੇ ਵਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਸਿੱਖਦੇ ਰਹਿਣ।

1. ਬੈਠਕ

ਤਬਲੇ ਉੱਤੇ ਖੁੱਲੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਮਾਂ ਤੇ ਪੁੜਾ ਦੋਵੇਂ ਲਗ-ਭਗ ਸਿੱਧਿ ਅਤੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਜਾ ਸਕਣ ਨਾਲ ਦੇ ਚਿੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ।

2. ਤਾ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਥੋੜਾ ਢਿੱਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪੁੜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਰਫ ਚੀਚੀਂ ਉਂਗਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਾ ਵਲੋਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੁੜੇ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਖੁਲ ਜਾਵੇ, ਇਸੇ ਨੂੰ 'ਥਾਪ' ਦਾ 'ਤਾ' ਆਖਦੇ ਹਨ, ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ 'ਤਾ' ਅਕਸਰ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਸੁਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹੋ 'ਤਾ' ਮਾਰ ਕੇ ਸੁਰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

3. ਦੀਂ ਦੂੰ

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਧੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ 'ਗੋਟ' ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ "ਦੀਂ-ਦੀ, ਦੂੰ-ਥੂੰ ਦਿਨ ਤੇ ਧੂੰ" ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਖਰ ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਜਣਗੇ।

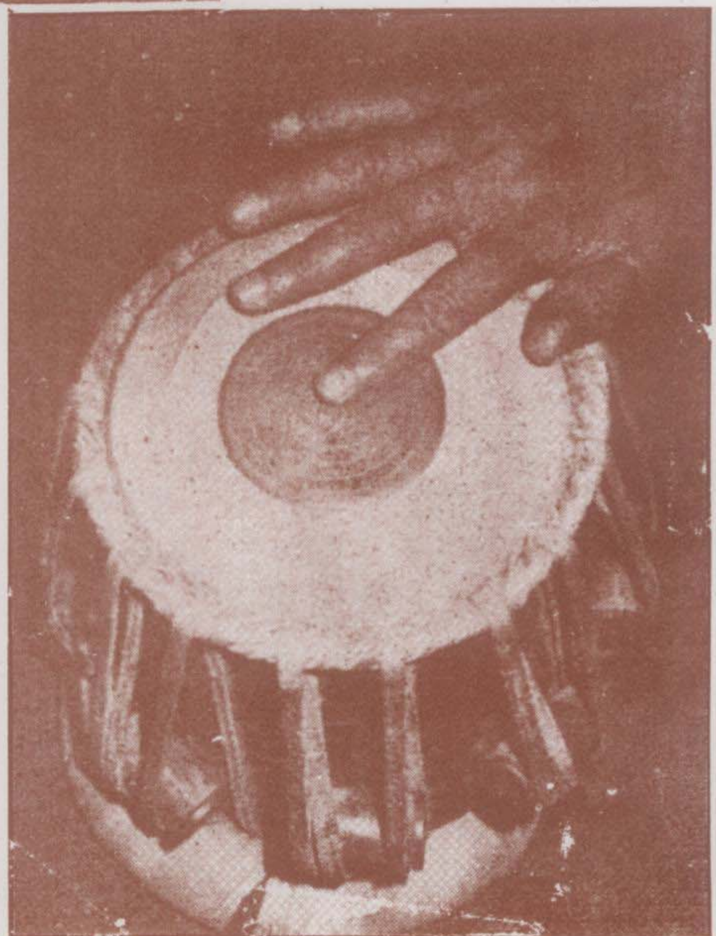
4. ਤਿ-ਤੇ

ਇਹ ਅਖਰ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ, ਤਿੰਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮਿਲਾਕੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਵਜੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਥੋੜੀ ਉਠੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਸੇ ਨੂੰ "ਤਿ-ਤੇ -ਤੀ-ਤਿਤ-ਤਕ" ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਬੋਲ ਅਨੁਸਾਰ 'ਟ' ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਟ–ਟੇ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਪਹਿਲੀ ਉੱਗਲ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉੱਗਲ ਉਠਾ ਕੇ ਰੱਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਬੋਲ ਦੇ ਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਉੱਗਲ ਨਾਲ 'ਟੌ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਤਿ–ਤੇ' ਅੱਖਰ ਵੀ ਵਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਹੱਥ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਖਰ ਅਦਲ–ਬਦਲ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

6. ਰ–ਲ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਉੱਗਲ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜਦਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਟ–ਟ ਜਾਂ ੜ' ਅੱਖਰ ਵੇਲੇ ਉੱਗਲ ਕਸਕੇ ਮਾਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਰ–ਲ' ਵੇਲੇ ਉੱਗਲ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਖਿਸਕਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਿਰ–ਤਿਰ ਜਾਂ ਧਿਰ–ਧਿਰ ਬੋਲ ਵਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

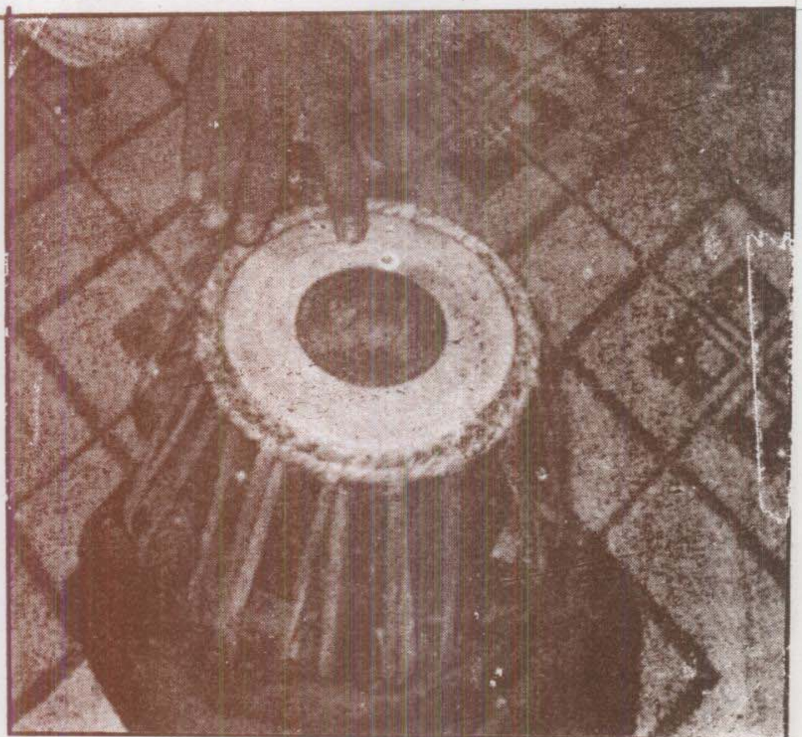

7. ੜ

ਇਹ ਅੱਖਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਟ–ਤ, ਰ–ਲ ਜਾਂ ੜ" ਅੱਖਰ ਅਕਸਰ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜਾਈਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਖੁੱਲੇ ਬੋਲ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੋਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਥਾਪ ਵਾਲਾ 'ਤਾ' ਮਾਰਨਾ ਹੁਵੇ ਜਿਵੇਂ "ਤਿਰਤਕੜਤਾ" ਇੱਥੇ 'ੜ' ਗੂਠੇ ਨਾਲ ਵਜੇਗਾ। ਪਰ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ' ਬੋਲ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜੇਗਾ।

8. ਨ–ਨਾ

ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਖਰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਾ ਕੇ ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ 'ਗੋਟ' ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਹੀ ਮਾਰਨੀ ਹੈ। ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਇਹੋ ਵਜਾਈਦਾ ਹੈ।

9. ਗੇ–ਘੇ

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਅੱਧੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਧਾਮੇਂ (ਡੁੱਗੀ) ਦੀ ਕਿਨਾਰ (ਗੋਟ) ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇਹੋ ਰੂਪ ਰਹੇਗਾ।

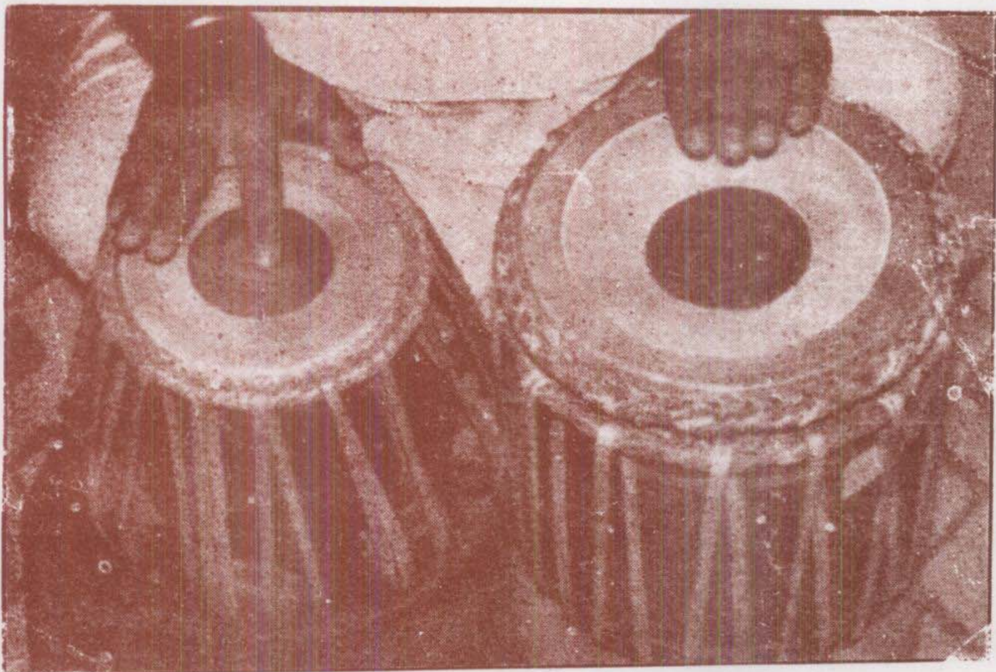
10. ਕੇ–ਕੱਤ

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਕੇ ਧਾਮੇਂ ਤੇ ਇੰਜ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਜੋ, ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਉਂਗਲਾਂ ਧਾਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਲੱਗਣ। ਭਾਵ 'ਗੇ–ਘੇ' ਸਮੇਂ ਧਾਮੇਂ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਖੁਲੇਗਾ ਅਤੇ 'ਕੇ–ਕੱਤ' ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਧਾ

ਅੱਖਰ 'ਤਾ' ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਰ ਮਿਲ ਕੇ 'ਧਾ' ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਥ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਅੱਖਰ ਵਜਦਾ ਹੈ।

12. ਧੇ

ਖੁੱਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ 'ਤੇ-ਤੀ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਇਕੋ ਸਾਥ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ। ਪਰ 'ਧੇ' ਕਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਵਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਜੁੜਵੇਂ ਅੱਖਰ (ਬੋਲ) ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੇ ਸਤ ਜਾਂ ਦਸ ਅੱਖਰ (ਵਰਣ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬੋਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਿੱਤ-ਤਿੱਤ– ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਉਂਗਲਾਂ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬੋਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਨੂੰ "ਦਿੱਤ-ਤਿੱਤ ਜਾਂ ਤੱਤ" ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਕੜਾਂਨ– ਖੱਬੇ ਤੋਂ 'ਕੇ' ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਤੋਂ 'ਤਾਂਨ' ਮਿਲਕੇ ਵਜੇਗਾ। ਭਾਵ, ਧਾਮੇਂ ਤੇ 'ਕੇ' ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੜੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਪੁੜੇ ਨੂੰ ਛੂਆ ਕੇ ਉਠਾ ਲਵੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ।

ਘੜਾਂਨ– ਖੱਬੇ ਤੋਂ 'ਘੇ' ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਤੋਂ 'ਤਾਂਨ' ਮਿਲਕੇ ਵਜੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਧੜਾਨ' ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਤੋਂ 'ਤਾਂਨ' ਅੱਖਰ ਵਜੇਗਾ।

ਕਿੜਧਾਨ– ਕਿਟਧਾਨ, ਕਿੜਧਾਨ, ਕ੍ਰਿਧਾਨ ਅਤੇ ਤਿਟਧਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਤਿਟ' ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਆਹੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਛੁਆਉਣ ਨਾਲ! ਦੂਜਾ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਕੇ' ਸੱਜੇ ਨਾਲ 'ੜ' ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਧਾ' ਮਾਰਨਾ ਹੈ।

ਤਿਟਕਿਟ– ਤਿਟਕਿਟ, ਤਿਰਕਿਟ ਜਾਂ ਤਿਰਕਿੜ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਬੋਲ ਇੰਜ ਵਜਣਗੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਹੀ ਤੇ 'ਤਿਟ' ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਧਾਮੇਂ ਤੇ 'ਕੇ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ।

ਤਕਤਾ– ਤਕਤਾ ਜਾਂ ਤਿਕਤਾ– ਸੱਜੇ ਨਾਲ 'ਤਿ' ਬੰਦ, ਖੱਬੇ ਨਾਲ 'ਕ' ਬੰਦ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਥਾਪ ਵਾਲੀ 'ਤਾ' ਮਾਰਨਾ ਹੈ।

ਧਾਕਿਟ– ਧਾਕਿਟ ਜਾਂ ਤਾਕਿਟ– ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਖੱਬੇ ਨਾਲ 'ਕਿ' ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਨਾਲ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ 'ਟ' ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਾਕਿਟ' ਵਜੇਗਾ। ਜੇ ਇਸ ਦੇ 'ਧਾ' ਨੂੰ 'ਤਾ' ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਬੰਦ ਰਹੇਗਾ।

ਕਿੜਤਿਕਤਾ–ਕਿਟਤਿਕਤਾ ਜਾਂ ਕਿੜਤਕਤਾ– ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਕਿ' ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਟ' ਤੇ 'ਤਿ' ਬੰਦ, ਫਿਰ ਖੱਬੇ ਨਾਲ 'ਕ' ਵਜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਾਪ ਵਾਲਾ 'ਤਾ' ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬੋਲ ਵਜੇਗਾ।

ਨਟਤੱਤਾ– ਪੁੜੇ ਦੀ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਮਾਰੋ, ਫ਼ਿਰ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 'ਟ-ਤਿ' ਬੰਦ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਾਪ ਵਾਲਾ 'ਤਾ' ਮਾਰਨਾ ਹੈ।

ਧਿਟਤੱਤਾ– ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲਾਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਘੇ' ਮਾਰੋ ਤਾਂ 'ਧਿ' ਵਜੇਗਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੈਂ' ਅਤੇ ਥਾਪ ਵਾਲਾ 'ਤਾ' ਮਾਰਨਾ ਹੈ।

ਧੇ-ਧੇ— ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰਨ ਸਮੇਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ 'ਗੇ ਜਾਂ ਘੇ' ਵਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਧੇ' ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਧੇ-ਧੇ ਬੋਲ ਵਜੇਗਾ।

ਧਿਟਧਿਟ– ਧਿਟਧਿਟ ਜਾਂ ਧਿਰਧਿਰ–ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮਾਰਨ ਸਮੇਂ ਖੱਬੇ ਨਾਲ 'ਘ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ 'ਟ' ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਿਟ' ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਿਟਧਿਟ' ਬੋਲ ਵਜੇਗਾ। ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਖਿਸਕਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹੋ 'ਧਿਰਧਿਰ' ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਿਦੀਗਨ-- ਖੱਬੇ ਨਾਲ 'ਗੇ' ਸੱਜੇ ਨਾਲ 'ਦੀਂ-ਦੂੰ' ਫਿਰ 'ਗੇ' ਅਤੇ ਮੁੜ ਪੁੜੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬੋਲ ਵਜੇਗਾ।

ਪਉੜੀ ਮਾਤ੍ਰੇ 4

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਜਣ ਵਾਲੀ ਗਤ ਨੂੰ ਪਉੜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਤ ਚਾਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆੜੀ ਕਰ ਕੇ ਛੇਅ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ — ×
ਠੇਕਾ — ਗੇ ਤਿਟ ੜਾ ਕੜਾ।
,, — ਕਤਾ ਘੇ ਘੇ ਤਿਟ।
,, — ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗੇ ਗਿਦੀ।

ਤੋੜੇ

1. ਧਾ sਕੇ sਨ ਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਧਾ ਤਿਰਕੜ ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ ਧਾ, ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾ, ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ ।

4. ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਧਿ ਟਤ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ਧਾ, ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾ, ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾ ਧਾ, ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾ ਧਾ, ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਤਿਟਕਤਾ ਘੇsਤਿਟ ਕਤਾਘੇs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਤਿਟ ਕਤਾਘੇs ਤਿਟਕਤਾ । ਘੇsਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs, ਤਿਟਕਤਾ । ਘੇsਤਿਟ ਕਤਾਘੇs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 8

ਗਤਾਂ

×   0
1. ਧੀਂ ਤਕ ਤਾ ਕਤਾ । ਤੀਂ ਤਕ ਤਾ ਕਤਾ ।
2. ਧਾ ਗੇ ਨਾ ਤੀ । ਨ ਕ ਧਿੰ ਨ ।
3. ਧਾ ਤਿਨ ਨਾਨਾ ਤਿਟ । ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਨਗ ਧਿਨ ।
4. ਨਾਨਾ ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਘਿਨ । ਤਿਟ ਘੇਘੇ ਨਾਨਾ ਤਿਰਕਿਟ ।
5. ਧੀਂਤਾ sਤਾ ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕ । ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕ ਧਿਨ ਗਿਨ ।
6. ਧਾਗੇ ਕੇਧਿ ਨਕ ਧਿਨ । ਨਾਨਾ ਧਾਤ੍ਰਿ ਕੱਧੀ ਨਕ ।
7. ਧਾਧਾ ਗੇਗੇ ਤਿਟ ਧਿਨ । ਨਾਨਾ ਗੇਗੇ ਤਿਟ ਘਿਨ ।
8. ਤਿਟ ਗੇਗੇ ਨਾਨਾ sਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਗੇ ਨੱਧਾ ਗਿਨ ।
9. ਕਤ ਘੇਘੇ ਨਗ ਧਿਨ । sਧਾ ਧਿਨ ਧਿਨ ਨਾਨਾ ।
10. ਨਾਤੀ ਨਾਤੀ ਨਾਨਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀ ਨਾਨਾ ਗਿਨਾ ।

ਤੋੜੇ

×   0
1. ਧਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਘਿਦੀ । ਨਤ ਕੜਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਤਕ ਟ,ਧਿ ਟਤ ਘਿਦੀ । ਨਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਾਕਿ ਟਤਾ ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਤਕੇ ਙਨਾ ਧਾ ਤਕੇ । ਙਨਾ ਧਾ ਤਕੇ ਙਨਾ ।

7. ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
ਧੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

8. ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਟ ਤਿਟ ਘਿਧੇ । ਨਤ ਕਿੜ ਧਿੱ ਤਾ ।
ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਤਟ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

9. ਨਾਦ੍ਰਿ ਕਿੜਤਕ ਤਾ ਤਿਤਕੜ । ਤਧੀਂ ਙਤਾ ਕਿਟ ਤਕ ।
ਤਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

10. ਨਾਤਿਰ ਕਿਰਣਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਤਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ ।
ਧਾਦੀਂ ਙਤਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੀ ਤੋੜੇ (ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ)

×
1. ਧਿਕਿਟ ਤਗਨ ਧਿਕਿਟ ਤਗਨ । ਧਾਙਗੇ ਦਿਗਨ ਧਾਙਗੇ ਦਿਗਨ ।

2. ਕੇਤਿਟ ਧਾਙ ਤਾਙਨ ਧਾਙ । ਧਿਕਿਟ ਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟ ।
ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟ ਧਾਙ । ਗਿਦੀਗਨਧਾਙ ਧਾਙਗਿਦੀਗਨ ਧਾਙਗਿਦੀਗਨ
ਧਾਙਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਿਨਕ ਧਿਨਕ ਤਾਙਨ ਧਿਨਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਙਨਧਾਙ ਕੱਤਕ੍ਰਿਧਾ ਙਨਧਾਙ ।
ਕੱਤਧਾਙ ਕਿਟਤਕਦਿਗਨ ਧਾਙ ਕੱਤਧਾਙ । ਕਿਟਤਕਦਿਗਨ ਧਾਙ ਕਤਧਾਙ
ਕਿਟਤਕਦਿਗਨ ।

ਧਾਤ੍ਰਕ ਧਿਨਕ ਤ੍ਰਿਕਤਾ ਧਿਨਕ । ਕੇਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਙ ਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਙਨ ।

ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਧਾਕਿਟਤਕਧਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ।

ਪਰਨ

1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾ ਧਾਧਾ । ਧਾs ਕੱਤ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾ ਧਾਧਾ ਧਾs ਕੱਤ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਾ ਧਾਧਾ ।

2. ਧਾsਨਧਿ ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ, ਧਾs, ਧਾsਨਧਿ । ਕਿਟਧਾ sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ sਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਾsਨਧਿ ਕਿਟਧਾ । sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ sਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ sਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਾਲ-ਦਾਦਰਾ ਮਾਤ੍ਰੇ 6

ਤਾਲੀ — ×　　　　0

ਠੇਕਾ — ਧਾ ਕਿਟ ਧਾ । s ਗਿਦੀ ਗਨ ।

,, — ਧਾਗੇ ਧਾ ਦੂੰ । ਤਾ ਤਿਟ ਤਕ ।

,, — ਧਾ ਧਿਟ ਧਾ । ਧਾ ਤਿਟ ਕਤ ।

ਤੋੜੇ

×　　　　0

1. ਧਾ ਤਿਰ ਤਿਰ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
2. ਤਕ ਟਧਿ ਟਤ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
3. ਕੇ ਤਿਰ ਤਿਰ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
4. ਧਾ ਕਿੜਧੇ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
5. ਧਾਕਿ ਟਦਿ ਗਨ । ਧਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
6. ਕੇਤਿਰ ਕਿਟਧਿ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟ . ਤਕਤਾ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਤਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿਟ । ਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿੜ ਤਿਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾ, ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਧਾ ਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੀ ਤੋੜੇ (ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ)

×
1. ਧਾsਗ ਧਗਨ ਧਾਤਿਰਕੜ । ਧਿਟਤ ਕੇਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤ । ਦੂੰਗਟ ਨਟਤ ਧਾsਦੀ । ਕੇsਨ ਧਾsਦੀ ਕੇsਨ ।

2. ਧਾsਦੂ ਨਟਤ ਕੇਤਿਰਕੜ । ਧਿਟਤ ਦੂੰਗਟ ਦੂੰਗਟ । ਧਾsਦੀ ਕੇsਨ ਧਾsਦੀ । ਕੇsਨ ਧਾsਦੀ ਕੇsਨ ।

3. ਤਕਟ ਧਿਟਤ ਕੇਤਿਰਕੜ । ਧਿਟਤ ਕੇਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤ । ਧਾsਗਿ ਦੀਗਨ ਧਾsਗਿ । ਦੀਗਨ ਧਾsਗਿ ਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤ ਧਾsਕਿ । ਟ,ਤਕ ਤਕਟ ਧਿਟਤ । ਘੇਘੇਂਕ ਟਤਕ ਧਾsਗਿ । ਦੀਗਨ ਧਾsਗਿ ਦੀਗਨ ।

5. ਧਾਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤ ਕੇਤਿਰਕੜ । ਧਿਟਤ ਦੂੰਗਟ ਦੂੰਗਨ । ਧਾਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤ ਧਾsਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਧਾਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕ । ਧੁਮਕਿਟਤਕ ਧਾਦੀਂਤਾ ਧਾਦਿਗਨ । ਧਾs ਧਾਦੀਂਤਾ ਧਾਦਿਗਨ । ਧਾs ਧਾਦੀਂਤਾ ਧਾਦਿਗਨ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਧੁਮਕਿਟਤਕਤਕ । ਧੁਮਕਿਟਤਕਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕੜਾਂਨਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs sਧਾਦੂੰਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਕਿਟਤਕਿਟਤ ਕਿਟਤਕਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤਕਿਟਤਾs । ਤਟਤਕਧਮਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਧਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਧਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਪਰਨ

×

1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਦੂੰs । ਨਾਗੇਤਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤੁਕਤਾ ਕੇਤਿਟਤ । ਗਿਨਤਾਕੇ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਦੀਂਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਧਾ । ਦੀਂਗਨ ਧਾਕਿਟਧਾ sਨਧਾ । ਕੱਤਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਥੁੰਗਾ ਤੱਕੜਾਂsਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs ਤੱਕੜਾਂsਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs ਤਕੜਾਂsਨਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਧਾsਤੀ ਧਾਧਾsਤੀ । ਧਾsਧਾs, ਤੱਕੜਾਂsਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ । ਧਾਧਾsਤੀ ਧਾsਧਾs ਤੱਕੜਾਂsਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਧਾsਤੀ ਧਾsਧਾs । ਤੱਕੜਾਂsਨਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾਧਾsਤੀ ।

ਤਿੰਨਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 16

ਤਾਲੀ — × 2 0

ਠੇਕਾ — ਧਾ ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾ । s ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾ । ਕੇ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾ ।

3

ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਗਤ-ਵਿਸਥਾਰ

×

1. ਧਾਕਿਟ ਧਾਦੀਂ ਤਾsਕ੍ਰਿ ਧੀਤਾ । ਤਕਧਾ ਕਿਟਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਦੀਂਤਾ । sਧਾ sਕ੍ਰਿ ਧਾਦੀਂ ਤਾਧਾ । ਕਿਟਧਾ ਕੱਤਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕਿਟਧਾ ਕਿਟ ਧਾਕਿ ਟਧਾ । ਦੀਂਤਾ ਧਿੱਤਾ ਧਾਕਿ ਟਧਾ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧਾ ਦੀਂਤਾ ਕੱਤਧਾ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਧਾ ਦੀਂਤਾ sਧਾ ਕਿਟਧਾ । ਧਿੱਤਾ ਧਾਦੀਂ ਤਾਧਾ sਧਾ । ਧਾਧਾ ਕਤਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ ਧਾਕੱਤ । ਧਿਕਿਤਧਾ sਨਧਾs ਕੱਤਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ ।

4. ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੱਕੜਾsਨ sਧਾ ਕਿਟਧਾ ਕਿਟਧਾ । ਤੇsਟ ਕੱਤਧੇsਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧਾ sਧਾਦੀਂਤਾ । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾ sਧਾsਧਾ ।

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਧਿਟ ਤੇਤਾ ਕਿਟ ਧਿਟ । ਤੱਤਾ ਕਿਟ ਧਿਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜ । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਘਿਦੀ ਨਤ ਘਿਦੀ ਨਤ । ਕਿਟ ਤਿਕ ਤਾs ਤਿਟ । ਤਿਟ ਤਿਕ ਤਾs ਤਿਟ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਦੂੰਗ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾ । ਤਕੇ sਤਾ ਤਿਟ ਤਿਟ । ਤਕ ਟਧਿ ਟਤ ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਦੂੰਗ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਧਾs ਗਧਾ ਗਨ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਧਾਦੀਂ । ਤਾਘੇ ਘੇਧਾ ਦੀਂਤਾ ਘੇਘੇ ।

8. ਕੇs ਤਿਟ ਤ੍ਰਿਟ ਤਾਕੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

9. ਕਿੜਧਾ ਕਿੜਧੇ ਦੂੰ ਦੂੰ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ ਧਾਦੀਂ । ਤਾਘੇ ਘੇਧਾ ਦੀਂਤਾ ਘੇਘੇ ।

10. ਕਿੜਧਾ ਤਾs ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾਦੀਂ । ਤਾs ਟਧਾ ਦੀਤਾ sਟ ।

ਬੋਲ (ਠਾਅ-ਦੁਗੁਨ ਮਿਸ਼ਰਿਤ)

1. ਕੇs ਤਿਰਕੜ ਧਿੱ ਤਾ । ਘਿਧੀ ਗਨ ਧਿੱ ਤਾ । ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਘੇਘੇ ਨਣਨਣ ਦੂੰsਦੂੰs । ਧਾਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕੜਾਂਨ ਕੜਾਂਨ ਤਾਧੇ sਤਾ । ਘਿਧੀਗਨ ਤਿਟਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਘਿਧੀਗਨ ਘਨਣਨ ਕੇਧਾ ਗੇਕੇ । ਦੀਂਗੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਗਧੀsਨ ਕਿਟਤਕ ਤਕਟਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਘੇਘੇਦੂੰs ਧਿਟਤਾਕੇ

ਤ੍ਰਿਤਾਦੂੰਦੂੰ । ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕਟਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਗਦੂੰs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਘਿਧੀਨਤ ਘਿਧੀਨਤ ਕਿੜਤਿਕ ਤਿੱਟੇ । ਘਿਧੀਤਿੱ ਟੇਕਿੜ ਤਿਕਤਿੱ ਟੇs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਧੇs ਤਾs ਤਕਟ,ਧਿ ਕਟਧਾਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਕਟ,ਧਿ । ਕਟਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਕਟ,ਧਿ ਕਟ,ਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰਾ sਨਧੇs ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਿੱਤਾ ਕੇsਧਾs । ਦੀੱਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਧਿੱਤਾ ਕੇsਧਾs । ਦੀੱਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਧਿੱਤਾ ਕੇsਧਾs । ਦੀੱsਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੀ ਬੋਲ [ਪਰਨ]

1. ਧਿਕਿਟ ਤਗਨ ਧਿਕਿਟ ਤਗਨ । ਕੇਤ੍ਰਕ ਧਿਕਿਟ ਕੇਤਿਟ ਤਗਨ । ਧਗਨ ਤਗਨ ਨਗਨ ਨਗਨ । ਨਗਤਿ ਟਕਤ ਕਤਗਿ ਦੀਗਨ । ਧਗਨ ਕsਤ ਧਗਨ ਕsਤ । ਧਾsਗਿ ਦੀਗਨ ਨਗਨ ਕੇਤ੍ਰਕ । ਧਿਕਿਟ ਕੇਤਿਟ ਤਗਨ ਧਾsਨ । ਧਾs ਧਾsਨ ਧਾs ਧਾsਨ ।

ਚਾਰ ਅੱਖਰੀ ਪਰਨ

×

2. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧੁਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧੇsਤਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਿਤਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਗਿਦੀਗਨਧਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਤਿਟਕਤ

ਗਿਦੀਗਨਧਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤਾ ।

੫. ਕੱਤੇऽਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕਤਕਤ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਕੇਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕੇਤ੍ਰ ਕਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਗਨਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਨਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਘੇਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਕ੍ਰਧਾ ਤਿਟਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਘੇਘੇਦੂੰऽ ਨਣਨਣ । ਧਿੜਨਧਿ ਕਿਟਘੇਘੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਕਿਟਤ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਦਿਗਨਾਗੇ ਕਿਟਤਕ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕੇਤ੍ਰ ਕਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧੇਤਧੇਤ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤੜਾਂਨ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਘੇਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਤੜ ਧਾऽਤਾ ਧਾऽ । ਕਤਕਧਿ ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ ਘੇऽਧਿਰਕਿਟ ਧੇऽਤਾ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ, ਕਿਟਤੜ ਧਾऽਤਾ । ਧਾऽ ਕਤਕਧਿ ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ ਘੇऽਧਿਰਕਿਟ । ਧੇऽਤਾ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ, ਕਿਟਤੜ । ਧਾऽਤਾ ਧਾऽ ਕਤਕਧਿ ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ । ਘੇऽਧਿਰਕਿਟ ਧੇऽਤਾ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ।
×
ਧਾ

ਨੋਟ—ਇਸ ਪਰਨ ਦਾ ਅਖੀਰ ਤੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਦਾ 'ਧਾ' ਬਾਦ ਵਿਚ ਲਗੇਗਾ ।

ਤਾਲ-ਰੂਪਕ (ਢਾਈ ਤਾਲ) ਮਾਤ੍ਰੇ 7

ਤਾਲੀ—⊕ 1 2
ਠੇਕਾ—ਧਾ ਦੂੰ ਤਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।
,, —ਧਾ ਕਿਟ ਤਾ । ਧਿੱ ਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਦੇ ਬੋਲ

⊕
1. ਧਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਦੂੰਮ ਕਿਟ । ਧਾਦੀ ਗਿਨ ।

2. ਧਾ ਧਿਨ ਨਕ । ਧਾਧਾ ਧਿਨ । ਨਕ ਤਾਗੇ । ਨਾਗੇ ਧਿਨ ਨਕ । ਤਿਨ ਕਤਿ ਨਕ ਤਕ ।

3. ਧਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਧਾਦੀਂ ਗਿਨ । ਦੂੰਮ ਕਿਟ । ਤਕ ਧਾਦੀਂ ऽਤਾ । ਕਿਟ ਤਕ । ਧਾਦੀਂ ਗਿਨ ।

4. ਧਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਦੂੰਮ ਕਿਟ । ਤਕ ਧਾਦੀਂ । ऽਤਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਧਾਦੀਂ ऽਤਾ । ਧਾਦੀ ਗਿਨ ।

5. ਧਾ ਕਿਟ ਤਕ । ਧਾ ਦੂੰ । ਧਾ ਕਿਟ । ਤਕ ਧੇऽ ਤਾऽ । ਕਿਟ ਤਕ । ਧਾਦੀ ਗਿਨ ।

6. ਤਕ ਤਕ ਤਕ । ਧੇऽ ਤਾऽ । ਧੇऽ ਤਾऽ । ਧੇऽ ਧੇऽ ਤਾऽ । ਧੇऽ ਤਾऽ । ਧਾਦੀ ਗਿਨ ।

ਟੁਕੜੇ ਤੇ ਮੁਖੜੇ (ਤਿਹਾਈ)

⊕
1. ਨਟ ਤੱਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾ, । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ਧਾ, । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਗਿਨੀ ਗਨ ।

2. ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ। ਗਨ ਧਾ,। ਤਿਟ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ ਧਾ,। ਤਿਟ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

3. ਗਿਦੀ ਗਨ ਧਾ। ਧਾ ਤਿਟ। ਕਤਾ ਗਿਦੀ। ਗਨ ਧਾ ਧਾ। ਤਿਟ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

4. ਤਕ ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,। ਤਕ ਧੁਮ। ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,। ਤਕ ਧੁਮ। ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

⊕

1. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ। ਧਾ ਕਤਾ। ਘੇਘੇ ਤਿਟ। ਤਾਕ ਟਧਿ ਟਤ। ਧਾ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ। ਧਾਗੇ ਨਟ। ਤਤਾ ਤਿਰਕੜ। ਤਿਕਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

3. ਤਿਰਕੜ ਤਿਕ ਤਕ। ਤਿਟ ਗਿਦੀ। ਨਤ ਕਿੜ। ਤਿਕ ਤਾ ਤਿਟ। ਤਿਟ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

4. ਤਕ ਟਧਿ ਟਤ। ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਦੂੰਗ। ਦੂੰਗ ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

5. ਕੇS ਤਿਟ ਤਿਟ। ਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜ। ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ। ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ ਨਾਧਿ। ਟਤ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

6. ਧਾਕਿਟ ਤਕਦੂੰਮ ਕਿਟਤਕ। ਧਾਦੀSਤਾਂ ਦੀਂਦੀਂਕਿਟ। ਦੂੰਮਕਿਟ ਤਕਦੂੰਮ। ਕਿਟਤਕ ਧੇSਤਾ ਧਿਲਾਂSਗ। ਤਕਤਕ ਦੁਮਕਿਟ। ਕਿਟਤਕ ਧਾਦੀਗਨ।

7. ਧਾਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਧਾS SSਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS। ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ' ਧਾS। ਤਾਕਟਧਿ ਟਤਧਾS। SSਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

8. ਘਿਦੀਨਤ ਕਿੜਤਿਕ ਤਾਕਟ,ਧਿ। ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਕਿੜਧਾ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ। ਤਕੇSਨ ਧਾ,ਤਕੇ। Sਨਧਾ, ਤਕੇSਨ।

ਮੋਹਰਾ

⊕ 1 2
1. ਤਕਦੂੰਮ ਕਿਟਤਕ ਦੂੰਮਕਿਟ । ਤਕਦੂੰਮ ਕਿਟਤਕ । ਦੂੰਮਕਿਟ ਧਾਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ (ਪਰਨ)

⊕
1. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾs । ਧਾਧਾਤਿਟ ਕਿਟਕੱਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾਤਿਟ ਕਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾਤਿਟ । ਕਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾਕੇਧਿਟ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਤਾਕੇsਨ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਕੇsਨ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਤਕੇsਨ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ, ਧਾs । ਤਕੇsਨ ਗਿਦੀਗਨੇ । ਧਾਧਾ
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਕੇsਨਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਤਕਿਟ,ਤ ਕਿਟਤਕ ਤਾs । ਧਾਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕ । ਧਾਕਿਟਤ ਧਾs ।
sਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕ । ਧਾs sਕਿਟਤਕ । ਧਾਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਤਕ ।

5. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ
ਧਾsਕੱਤ । ਧਾs, ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ।
ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤਾ । ਧਾs, ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ।
ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤ ।

ਝਪਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 10

ਤਾਲੀ—× 2 0 3

ਠੇਕਾ—ਧੀਂ ਨਗ । ਧੀਂ ਧੀਂ ਨਗ । ਕੱ ਤਾ । ਧੀਂ ਧੀਂ ਨਗ ।

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

× 2 0 3

1. ਧਾ ਗੇਗੇ । ਤਾ ਗੇਗੇ ਦੂੰ । ਧਾ ਗੇਗੇ । ਤਾ ਗੇਗੇ ਦੂੰ ।

2. ਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਕੇ ਤਿਟ । ਘਘੇ ਤਿਟ ਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧਾ ਘੇਘੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਰਿ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਿੱ ਤਾ । ਕਿਟ ਤਿਕ ਤਾ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਨਟ ਤਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ । ਨਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

8. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

9. ਤਿਰਤਾ ਦੂੰਦੂੰ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

10. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

11. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਗੇ ਨਟ । ਤੱਧਾ ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

12. ਧਾ ਦੂੰਗ । ਨਟ ਤ,ਤਿ ਟਧਿ । ਟਧਿ ਟਧਾ । ਗਿਦੀ ਕੱਤਾ ਕੇS । ਤਿਰਕੜ

ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਦੀ ਕਿਟ ।

13. ਧਾ ਘੇਘੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ
ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟ,ਧਿ ਟਤ । ਤਿਰਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

ਦੋ ਅਰਸੇ ਦਾ ਮੁਖੜਾ (ਦੁਗੁਨ ਇਕ ਅਰਸੇ ਦਾ)

×
1. ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਤਿਤਾsਕ ਧਾਦੀਂ । ਤਾਕੱਨਾ ਧਾs, । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ ।
ਤਿਤਾsਕ ਧਾਦੀਂ । ਤਾਕੱਨਾ ਧਾs, ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਤਿਤਾsਕ ਧਾਦੀਂ ਤਾਕੱਨਾ ।

ਦੁਗਨ ਦੇ ਬੋਲ

×
1. ਧਿੱਤਾਕਿੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਟ ਗਿਦੀਨਤ । ਕੱਤਾਘੇs ਘੇsਤਿਟ ।
ਘੇsਘੇs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧੇsਧੇs ਤਿਰਕੜਧੇs । ਤਾਕੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇਦੀਂs । ਗਿਨਨਗ ਕਿੜਧੇਤਿਟ ।
ਕਿਰਨਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾsਦੀ sਨਧਿੱ । ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧੇs ਤ੍ਰਕੇsਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਕਟ,ਧਿ ।
ਟਤ,ਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾsਦੀ sਨਧਿੱ । ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧੇs ਤਕਟਧਿ । ਟਤਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿਟਤ ।
ਕੇਤਿਰਕੜ,ਧਿ ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਧਾsਤ੍ਰਾ sਨਧਿੱ । ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧਿs ਤਾsਕਿੜਤਿਕ । ਤਾsਧਿੱs ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ।
ਤਾsਧਿs ਤਾsਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਧਾਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਧਾਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਰਕੜ ਧਿਟਤੱਤਾ ।
ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕਟਧਿ । ਟਤਧਾs ਤਿਟਧਾਦੀਂ sਨਟਤ ।

7. ਧਾsਦੁੰਗ ਨਟਤੱਤਾ । ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕਟs । ਧਾਗੇsਨ
ਟਤਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿਟਤ ਧਿਟਤਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਧਿਟ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਤਿਰਤਾਦੁੰਦੁੰ ਨਟਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ
ਤਾਕਟਧਿ । ਟਤਕਿੜਧੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

9. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਤਿੰਰਕਤਾ ਦੂੰਗਦੂੰਗ ਨਟਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਧਾs ।
ਕਤਾਗੇs ਕਤਾਗੇs ਗਿਦੀਗਨ ।

10. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਧਿਟ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਨ,ਧਿ ।
ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

11. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਕਤਾs,ਕ ਤਾsਧੇs ਤਾਕਟਧਿ । ਟਤਗਿਦੀ ਨਤਕਿੜ ।
ਤਿਕਤਾਕੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

12. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਕਤਾsਕ ਤਾsਕਤਾ ਧੇsਤਾs । ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ।
ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

13. ਧੇsਤ੍ਰਾ sਨਕੇ । ਤਿਟਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਾਕਟਧਿ । ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ ।
ਘੇਘੇਦੂੰਗ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

14. ਤ੍ਰਾsਨ ਕੱਤਧਾਗੇ । ਤਿਟਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਾਕਟਧਿ । ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ ।
ਘੇਘੇਦੂੰਗ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

15. ਧਾsਗੇ ਦ੍ਰਾਨਧਾਗੇ । ਤਿਟਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਾਕਿਟਧਿ । ਟਿਤਕਤਾ ਘੇਘੇਧਾs ।
ਕਤਾਘੇਘੇ ਧਾsਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

16. ਧਾsਗੇ ਤਿਟਕਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਕਿਟ । ਕਤਾਘੇਘੇ ਧਾs ।
ਕਤਾਘੇਘੇ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

ਗਤ-ਤੋੜੇ

×　　　　　　2　　　　　　0
1. ਧਾsਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ।
3
ਧਾs ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ।

2. ਧਾsਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਤਿਟਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਧਿਟਤ ਤਾਕੇਧਾਦੀਂ । sਤਾਕਟ
ਤਾਕੇਧਾਦੀਂ । sਤਾਕਟ ਤਾਕੇਧਾਦੀਂ sਤਾਕਟ ।

3. ਧਿਟਤੱਤਾ ਕਿਟਧਿਟ । ਤੱਤਾਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs,ਤਿਰਕੜ
ਤਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ । ਤਾਕਟਧਿ ਟਤ,ਕੱਤਾ ਘੇਘੇਤਧੇ । sਤਕਿਟ ਧਾs,ਤਧੇ । sਤਕਿਟ ਧਾs,ਤਧੇ sਤਕਿਟ ।

5. ਤਿਰਟਤੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ । ਤਾਕਟਧਿ ਟਤ,ਧਾਦੀ ਕੇsਧਾਦੀ । ਧਾs, ਧਾਦੀਕੇs । ਧਾਦੀਧਾs ss,ਧਾਦੀ ਕੇsਧਾਦੀ ।

6. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ ਧਾਤਿਰਕੜਧਿ । ਟਤ,ਕਿੜਧਾ ਤਿਟਧਾs, । ਤਿਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ । ਕੇਤਿਰਕੜ,ਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਨੋਟ :—ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋੜਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਭੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।

ਮੁਖੜੇ

× 2 0 3

1. ਤਕੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਕੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਾਕੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਤਕੇsਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਕੇsਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਕੇsਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਕੇsਨ ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕੇsਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਿਰਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਕੇsਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਤਕੇsਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਕੇsਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਕੇsਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ

× 2 0 3

1. ਤਾ,ਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਧਾs, ਤਾ,ਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਧਾs, ਤਾ,ਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਟਧਾ । sਟਧਾ ਧਾs, । ਤਾਕੜ

ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਟਧਾ। sਟਧਾ ਧਾs, ਤਾਕੜ। ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਟਧਾ sਟਧਾ।

3. ਧਾਦੀਂ ਤਾਕੜ। ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs ਧਾs। ਧਾਦੀਂ ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs ਧਾs, ਧਾਦੀਂ। ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs।

4. ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ। ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਧਾਗੇ ਨਟਤਧਾ। sਟਧਾ ਧਾs,। ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ। ਟਤ,ਧਾਗੇ ਨਟਤਧਾ। sਟਧਾ ਧਾs, ਕਿੜਧਾਤਿਟ। ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕੇਟਿਰਕੜਧਿ। ਟਤ,ਧਾਗੇ ਨਟਤਧਾ sਟਧਾ।

ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਦੇ ਬੋਲ (ਆੜੀਲਯ)

×

1. ਕਿੜਤਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੂੰs। ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇ,ਤਾsਨਧੇ। ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੂੰ,ਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ।

2. ਤਕਟਧਿਟਤਕਿਟ ਧੇ,ਤੂੰsਧੇ। ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ। ਦੰsਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ।

3. ਧਾਦੀਂਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਧਾs,ਧਾਦੀਂ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs। ਧਾਦੀਂਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs।

4. ਦੂੰਗਦੂੰਗ ਨਟਤੱਤਾ। ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਧਾਦੂੰਤਕਟਕੇ ਧਾਦੂੰਤਕਿਟਕੇ। ਧਾsਧਾਦੂੰ ਤਕਟਕੇਧਾਦੂੰ। ਤਕਟਕੇਧਾs, ਧਾਦੂਤਕਟਕੇ ਧਾਦੂੰਤਕਟਕੇ।

ਦੋ ਅਰਸੇ ਦਾ ਮੁਖੜਾ

×

1. ਤਕੇsਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨਧਾs। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,। ਤਕੇsਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਕੇsਨਧਾs। ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ

ਤੋੜੇ (ਚੌਗੁਨ ਲਯ)

×
1. ਘਿਧੀਨਤਘਿਧੀਨਤ ਕਿੜਤਿਕਤਾਤਿਟ । ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਕੜਧਾs । ਗੇsਤਕੇsਨ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾਕੜ । ਧਾsਗੇs ਤਕੇsਨਧਾs । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਕੜਧਾs ਗੇsਤਕੇsਨ ।

3. ਕੇਤਿਟਧਿਕਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਕੇਤਿਟਧਿਕਿਟਧਾਗੇ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀ ਧਾ । s, ਕੇਤਿਟਧਿਕਿਟਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਿੱਤਾਧੇਤਾ ਕਿੜਧੇਤਾਕਿੜ । ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਧਿਤਾ ਧੇਤਾਕਿੜਧੇ । ਤਾਕਿੜਧੇਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਧਿੱਤਾਧੇਤਾ ਕਿੜਧੇਤਾਕਿੜ ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਤੋੜਾ ਨੌ-ਧਾ

5. ਤਕੇsਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨਧਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਤਕੇsਨ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs, । ਤਕੇsਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਪਰਨ

×
1. ਧਿਟਤਾਕੇ ssਤਾਕੇ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਧਿਟਤਾਕੇ । ssਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ । ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । s, ਧਿਟਤਾਕੇ ssਤਾਕੇ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਟਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਿਟਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਧਿਟ ਕਿੜਧਾsਕਿੜ ਧਾsਤਿਟ । ਧਿਟਤ,ਧਿ ਟਤਧਾਗੇ । ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਧਾsਕਤਾ ਗੇਗੇਧਾs । ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਧਾs, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ

ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਿਟਕਿੜਧਾ ਤਿਟਧਿਟ । ਕਿੜਧਾsਕਿੜ ਧਾsਤਿਟ । ਧਿਟਤ,ਧਿ ਟਤਧਾਗੇ ਕੱਤਾਗੇਗੇ । ਧਾsਕਤਾ ਗੇਗੇਧਾs । ਕਤਾਗੇਗੇ ਧਾs, ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਧਿਟਕਿੜਧਾ ਤਿਟਧਿਟ । ਕਿੜਧਾsਕਿੜ ਧਾsਤਿਟ ਧਿਟਤਧਿ । ਤਟਧਾਗੇ ਕੱਤਾਗੇਗੇ । ਧਾsਕੱਤਾ ਗੇਗੇਧਾs ਕੱਤਾਗੇਗੇ ।

3. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਖਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ਨਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕ਼ਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ss, ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ss, ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਥੂੰਗ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਧੁਮਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨਧਾਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਧਾਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਥੂੰਗ ਤਕ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਧੁਮਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧੁਮਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨਧਾਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । s, ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਥੂੰਗ । ਤਕ ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਧੁਮਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧੁਮਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨਧਾਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ।

ਨੋਟ :—ਦਸ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਭੀ ਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਚਾਰ-ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 12

ਤਬਲੇ ਤੇ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨਤਾਲ ਆਪਣਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਪਖਾਵਜ) ਤੇ ਬਜਣ ਵਾਲੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰਤਾਲ ਇਕ ਐਸਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਧਰੁਪਦ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ ਤਾਂ ਗਾਇਕ ਵਾਦਕ ਇਸ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰੁਪਦ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਛੇ ਭਾਗ ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ, ਦੋ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— × 0 2 0 3 4
ਠੇਕਾ— ਧਾ ਧਾ। ਦੂੰ ਤਾ। ਕਿਟ ਧਾ। ਦੂੰ ਤਾ। ਤਿਟ ਕੱਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।
"— ਧਾ ਧਿਟ। ਧਿਟ ਧਾ। ਤਾ ਧਿਟ। ਧਿਟ ਧਾ। ਕਿਟ ਤਕ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

× 0 2 0 3 4
1. ਧਾs ਘੇਘੇ। ਧਾਘੇ ਘੇਧਾ। ਘੇਘੇ ਧਾs। ਘੇਘੇ ਧਾs। ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ। ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ।

2. ਧਾs ਦੂੰਦੂੰ। ਤਾs ਦੂੰਦੂੰ। ਧਾs ਧਾs। ਧਾs ਦੂੰਦੂੰ। ਤਿਟ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

3. ਧਿਟ ਧਿਟ। ਧਾਧਾ ਤਿਟ। ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਗਿਦੀ। ਗਨ ਧਾs। ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ। ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ। ਧਾs ਘੇਘੇ। ਧਾਘੇ ਘੇਧਾ। ਘੇਘੇ ਧਾs। ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ। ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ।

4. ਧਿੱ ਤਾs। ਕਿੜ ਤਿਕ। ਤਾs ਤਿਟ। ਤਿਟ ਗਿਦੀ। ਨਤ ਕਤਾ। ਗਿਦੀ ਗਨ।

5. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ। ਨਟ ਤੱਤਾ। ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਧਾਦੂੰ। ਤਾs ਟਧਾ। ਦੂੰਤਾ sਟ।

6. ਧਾs ਦੂੰਦੂੰ। ਨਟ ਤੱਤਾ। ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ। ਟਤ ਧਾਦੀ। ਤਾਘੇ ਘੇਧਾ। ਦੀਤਾ ਘੇਘੇ।

7. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਦੀ । ਤਾਘੇ ਘੇਧਾ । ਦੀਤਾ ਘੇਘੇ ।

8. ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕਿੜ ਤਿਕ । ਤਾs ਤਿਟ । ਤਿਟ ਗਿਧੀ । ਨਤ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਗਿਧੀ ਨਤ । ਕਿੜ ਤਿਕ । ਤਾs ਤਿਟ । ਤਿਟ ਗਿਧੀ । ਨਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

9. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਗੇ । ਨਟ ਤ,ਧਾ । ਗੇਨ ਟਤ ! ਤਿਰਤਾ ਢੂੰਢੂੰ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ ।

10. ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕੇ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਤਿਰਤਾs ਢੂੰਢੂੰ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਧਾਦੀ । ਤਾਘੇ ਘੇਧਾ । ਦੀਤਾ ਘੇਘੇ ।

11. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

12. ਧਿਟ ਧਿਟ ! ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ ।

13. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ ।

14. ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਰਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਧਾਘੇ । ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ ।

ਠਾਅ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ

×	0	2	0	3			
1. ਗੇਗੇ ਤਿਟ ।	ਕਿੜਨਗ ਤਿਟ ।	ਕਿਟਤਕ ਤਾs ।	ਧਿਟ ਤ,ਧਾ ।	ਗੇ,ਨ ਟਤ ।			
4	×						
ਧਾਦੀ ਕੇsਨ ।	ਧਾs ਗਿਦੀ ।	ਕਤਾ ਗੇਗੇ ।	ਤਿਰਕਿਟ ਤਕੜਾ ।	sਗੇ sਨ			

ਧਾs, ਗਿਦੀ। ਕਤਾ ਗੇਗੇ। ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ। sਗੇ sਨ। ਧਾs, ਗਿਦੀ।
ਕਤਾ ਗੇਗੇ। ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ। sਗੇ sਨ।

2. ਨਟ ਤਧਾ। ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟ। ਤੱਤਾ ਕੇਧਾ। sਧਾ ਦੀਂਤ। ਕੇsਨ ਧਾs।
ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟ। ਤੱਤਾ ਕੇਧਾ। ਦੀਂਤਾ ਕੇਧਾ। ਦੀਂਤਾ ਕੇsਨ। ਧਾs,
ਤਿਰਕਿਟ। ਧਿਟ ਤੱਤਾ। ਕੇਧਾ ਦੀਂਤਾ। ਕੇਧਾ ਦੀਂਤਾ। ਕੇsਨ ਧਾs,।
ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਟ। ਤੱਤਾ ਕੇਧਾ। ਦੀਂਤਾ ਕੇਧਾ। ਦੀਂਤਾ ਕੇsਨ।

3. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ। ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ। ਕੇਤਿਰ ਕੜ,ਧਿ। ਟਤ ਧਾਗੇ। ਦੂੰਗ ਨਟ।
ਤ,ਧਾ sਟ। ਧਾਦੀਂ ਗਿਨਾ। ਨਟ ਤੱਤਾ। ਕੇਕੇ ਤਿਰਕੜਧੇ। ਤਿਟ ਕਤਾ।
ਕੇਕੇ ਤਿਰਕੜਧੇ। ਤਿਟ ਕਤਾ। sਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾਂ ਗਿਦੀਗਨ।
ਧਾ,ਤਿਰਕਿੜ ਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾ,ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ।
ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

ਪੰਜ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ

×
4. ਤਿਰਕੜ ਤਿਕ। ਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜ। ਤਿਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟ ਗਿਦੀ। ਕਤਾ ਕੇਤਿਰ।
ਕੜ,ਧਿ ਟਤ। ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ। ਗਨ ਧਾs। ਤਿਟ ਕੱਤਾ। ਕੇਧਾ ਦੀਂਧਾ।
ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ। ਤਿਟ ਧਾs। ਗੇਗੇ ਧਾs। ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ। ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ। ਧਾs,
ਤਿਟ। ਕੱਤਾ ਕੇਧਾ। ਦੀਂਧਾ ਕੱਤਾ। ਗੇਗੇ ਤਿਟ। ਧਾs ਗੇਗੇ। ਧਾs ਗੇਗੇ।
ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ। ਗੇਗੇ ਧਾs,। ਤਿਟ ਕੱਤਾ। ਕੇਧਾ ਦੀਂਧਾ। ਕਤਾ ਗੇਗੇ। ਤਿਟ
ਧਾs। ਗੇਗੇ ਧਾs। ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ। ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ।

ਮੁਖੜਾ

× ਧਿਟਧਾਦੀ sਨਟਤ। 0 ਕ੍ਰਿਨਾਗਿਦੀ ਗਿਨਾਨਟ। 2 ਤ,ਦੀsਗ ਧਿੱsਤਾs। 0 ਕਿੜਧਾਦੀਂs
ਕਿੜਧਾਦੀਂs। 3 ਕਿੜਧਾsਟ ਧਾਧਾ। 4 ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। × ਧਾ

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

(ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣੇ ਹਨ)

×
1. ਕੇs ਤਿਟ। ਤਿਟ ਤਾਕੇ। ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ। ਕੇਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ। ਤਾਕੇ ਨਧਿ।

ਟਤ ਕਿਟ । ਧਿਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਕੇs ਤਿਟ । ਤਿਟ ਤਾਕੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ sਨ । ਧਾs, ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ । sਨ ਧਾs, । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ sਨ ।

3. ਕੇs ਤਿਟ । ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤ । ਕਤਾ sਕ । ਤਾs ਕਤਾ । ਧੇs ਤਾs । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਕੇs ਤਿਟ । ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕਿੜਧਾ: ਤਿਟ ! ਦੁੰs ਨਾs । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਾਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਕਿੜ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ । ਧਾਦੀ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਕੇs ਤਿਟ । ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕਿਟ ਤਿਕ । ਤਕ ਨਣ । ਨਣ ਧਾਗੇ । ਦੁੰਗ ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕ । ਤਕ ਤਿਰਕੜ । ਧਾਦੀ ਕੇਤਾ । sਟ ਕੇs । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕਿਟ । ਧਿਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕੇ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕੇs । ਤਿਰਕੜ ਧਿਟ । ਤ,ਤਾ sਟ । ਧਿਟ ਤ,ਤਾ । sਟ ਧਿਟ । ਤ,ਤਾ sਟ ।

8. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾsਨ ਧਾਗੇ । ਧਿਟ ਕਿਟ । ਤਾsਨ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਤਿਰਤਾ ਦੁੰਦੁੰ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

9. ਧਿਟ ਕਿਟ । ਧਿਟ ਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

10. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਕੇ sਨ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਕੇ sਨ । ਧਿਟ ਤਕੇ । sਨ ਧਿਟ । ਤਕੇ sਨ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

11. ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਧਿ । ਟਤ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਧਿਟ ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਤਾਗੇ ਧਾਦੀ । sਤਾ ਕਿਟ ।

12. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਕਤਾ । sਕ ਤਾs । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾs । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

13. ਤਿਟ ਤਿਟ । ਕਿਟ ਤਾਕੜ । ਤਕਤਾ ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਘੇਘੇ । ਤਿਟ ਘੇਘੇ । ਦੂੰs ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਤਿਟ । ਤਾਕੜ ਤਕਤਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਤਾਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

14. ਨਾਦਿਰ ਗੀs । ਨਾਦਿਰ ਗੀs । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਨਣ । ਨਣ ਦੂੰs । ਦੂੰs ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

15. ਧਾs ਦੀਂਦੀਂ । ਧਾs ਦੀਂਦੀਂ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕਿੜਤਿਕ । ਤਕੇ sਨ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਤਕੇ sਨ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਤਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਹੱਥ ਰਵਾ (ਤਿਆਰ) ਕਰਨ ਲਈ ਪਲਟੇ :--

× 0 3

1. ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਕ ... । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ

4 ×

ਧਾਤਿਰ । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਤਿਰ । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਕ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਕ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਤਿਰ । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ ।

ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਕ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ ।
ਗੇਗੇ ਧਾਤਿਰ । ਕੜ,ਤਿਕ ਤਕ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕੜ,ਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ, । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੜ ਧਾs । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

ਗਤ-ਤੋੜੇ (ਇਹ ਸਭ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਬਜਣਗੇ)

× 0. 2 0 3
1. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕੇਤਿਰ ਕੜ,ਧਿ । ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ।

4 ×
ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

2. ਧਿੱਤ ਤਾs । ਕਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾ s, । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾ । s, ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਧੇs ਧੇs । ਤਿਰਕੜ ਧੇs । ਤਾਕੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਕਿੜਧੇ ਦੀਂ । ਕਿਰ ਟਾs । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs ਧਾs, । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs ਧਾs, । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧੇs ਤਿਰਕੜ । ਧੇs ਤਾਕੇ । ਤਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਕਿੜਧੇ । ਦੀਂ ਗਿਨ । ਨਗ

. ਕਿੜਧੇ । ਤਿਟ ਕਿਰ । ਨਾs ਤਿਟ । ਕਤਾ ਘੇਘੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਕੇs ਧਾਦੀ
sਤ ਕਿਟ ।

5. ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਧਾਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ ।
ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਗਨ । ਧਾs ਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਗਨ । ਧਾs
ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ । ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਦੂੰਗ । ਟ,ਨ ਟਤ । ਤਿਟ
ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਧੀ । ਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟ ਕਤਾ
ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕਿਟ ਤਿਕ । ਤਕ ਟ,ਧਿ । ਟਤ ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ ।
ਗਿਧੀ ਗਨ । ਧਾs, ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਗਨ । ਧਾs, ਘੇਘੇ ।
ਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਗਨ ।

×	0	2	0
8. ਧਾs ਗੇਗੇ ।	ਤਿਟ ਕੇs ।	ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ !	ਧਾs

3	+	+
ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ।	ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।	ਧਾ

ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੇ ਤੋੜੇ

×
1. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਕਤ । ਕਤਾsਕ ਤਾsਕਤਾ ।
ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ
ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

×
2. ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀ ।
ਕੇsਨਧਾਦੀ ਕੇsਨਧਾਦੀ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀ । ਕੇsਨਧਾਦੀ ਕੇsਨਧਾਦੀ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾsਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀ । ਕੇsਨਧਾਦੀ ਕੇsਨਧਾਦੀ ।

3. ਧਿੱsਤਾs ਧਾਤਿਰਕੜਧਿ । ਟਤਧਾਦੀ ਧਾsਘੇਘੇ । ਤਿਟਘੇਘੇ ਨਣਕਿਣ ।

ਧਾਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਘੇਘੇ। ਤਿਟਘੇਘ ਦੀਂsਦੀਂs। ਧਿਟਤਦੀ sਨਧਾਦੀ। ਧਾsਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਤਿਰਕੜ ਧਿੱਤਾਕੱਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs,। ਤਿਰਕੜਧਿੱਤਾ ਕੱਤਾਗਿਦੀ। ਗਨਧਾs ਧਾs,ਤਿਰਕੜ। ਧਿੱਤਾਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

4. ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧਿਟਕਿੜਤਿਕ। ਤਾsਧਿਟ ਧਿਟਤਾਕੇ। ਧਿਟਤਾਕੇ ਧੇਧੇਤਿਰਕੜ। ਤਿਰਕਤਾਧੇs ਕਿੜਧੇsਤਕੇ। sਨਕਿੜਧੇ sਤਕੇsਨ। ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤ,ਕਤਾ। ਘਿਧੀਗਨ ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਕ। ਤਿਰਕਤਾਧੇs ਤਕੇsਨ। ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤਕਤਾ। ਘਿਧੀਗਨ ਧਾsਘਿਧੀ। ਗਨਧਾs ਘਿਧੀਗਨ।

5. ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤ,ਧਾs। ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ। ਟਤ,ਧਿਟ ਤ,ਧਿਟ। ਧਾਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧੇਦੀਂs। ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ। ਟਤਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਕਿੜਤਿਕ। ਦੂੰsਧੇs ਤਾsਘਿਧੀ। ਗਨਧਾs ਘੇਘੇਤਧੇ। sਤਕਿਟ ਧਾs,ਘੇਘੇ। ਤਧੇsਤ ਕਿਟਧਾs,। ਘੇਘੇਤਧੇ sਤਕਿਟ।

ਦੋ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ (ਉਸਤਾਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ)

×

1. ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਾਕੇਨੱਧਾ ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ। ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਧਿਟ। ਤ,ਧਿਟਤ ਧਾਧਾਤਿਟ। ਕਿੜਧਾsਕਿੜ ਧਾsਦੀਂਦੀਂ। ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਕੇsਨ ਕਿੜਤਿਕਤਾs। ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧਾsਗਿਦੀ। ਗਨਧਾs, ਗੇਗੇ,ਧਾਗੇ। ਗੇ,ਧਾਗੇਗੇ ਧਾsਗੇਗੇ। ਧਾਗੇਗੇਧਾ ਗੇਗੇਧਾs। ਗੇਗੇਧਾਗੇ ਗੇਧਾਗੇਗੇ।

2. ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਾਕੇਤਿਟ ਗਿਦੀਕਤਾ। ਕੇਤਿਰਕੜਧਿ ਟਤ,ਕੱਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs। ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੱਤਾਧੇs। ਤਾsਕਤਾ ਧੇsਤਾs। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਤਿਰਕੜ। ਤਕਤਾਕੱਤਾ ਧੇsਤਾs। ਕਤਾਧੇs ਤਾsਗਿਦੀ। ਗਨਧਾs, ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ। ਕੱਤਾਧੇs ਤਾsਕੱਤਾ। ਧੇsਤਾs ਗਿਦੀਗਨ।

3. ਧਾsਦੂੰs ਧਿੱsਤਾs। ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧਿੱsਤਾs। ਕਿੜਤਿਕਤਾਧੇ sਤਾਕਿੜਤਿਕ। ਤਾਧੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਨਟਤ,ਦੂੰ sਨਕਿੜਤਿਕ। ਤਾਧੇsਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs,ਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾਧਾ। ਤਿਟਧਾਦੀ sਨਟਤ। ਧਾs,ਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾਧਾ। ਤਿਟਧਾਦੀ sਨਟਤ। ਧਾs,ਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾਧਾ। ਤਿਟਧਾਦੀ sਨਟਤ।

4. ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ। ਤਕੇsਨ ਨਟਤੱਤਾ। ਗਿਦੀਕੇs ਨਟਤੱਤਾ। ਨਟਤੱਤਾ ਨਟਤਿਟ। ਧਿਟਤੱਤਾ ਕਿਟਤਧਿ। ਟ,ਧਿਟਧਾ ਨਟਤੱਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਦੀsਕੇ। sਟਧਾਦੀ ਧਾs,ਨਟ। ਤੱਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਦੀ। sਕੇsਟ ਧਾਦੀਧਾs,। ਨਟਤੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾਦੀsਕੇ sਟਧਾਦੀ।

5. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ। ਝਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕਤਾ।
ਗੇsਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾsਧਾਦੀ ਧਾsਤਿਟ । ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਤਿਟਕੱਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ
ਤਿਟਕੱਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs,ਤਿਟ
ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾਗੇਗੇ
ਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs.ਤਿਟ । ਕਤਾਗੇਗੇ ਤਿਟਕਤਾ। ਗੇਗੇਤਿਟ ਤਿਟਕਤਾ।
ਗੇਗੇਤਿਰਕੜ ਤਕਤਾਗੇਗੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

ਤਿਹਾਈ (ਵਖੋ-ਵਖ ਰੂਪ)

×
1. ਧਾsਕੱਤਾ ਘੇsਕੱਤਾ । ਘੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਕਨ, । ਧਾsਕੱਤਾ ਘੇsਕੱਤਾ । ਘੇsਕੱਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਕੱਤਾ ਘੇsਕੱਤਾ । ਘੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

2. ਧਾsਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ। ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ। ਤਿਟਕੱਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਘੇਘੇ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।

3. ਧਾsਤਿਟ ਕੱਤਾਘੇਘੇ। ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਤਿਟ ਕੱਤਾਘੇਘੇ। ਤਿਟਕੱਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਤਿਟ ਕੱਤਾਘੇਘੇ। ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

(ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਿਹਾਈਆਂ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਬਜਣਗੀਆਂ)

4. ਧਾਘੇ ਘੇਤਿਟ। ਕੇਤਿਟ ਕਿੜਤਕ । ਤਾਕੇ ਤਿਟਧਾ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾਘੇ
ਘੇਤਿਟ। ਕੇਤਿਟ ਕਿੜਤਕ। ਤਾਕੇ ਤਿਟਧਾ। ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾਘੇ ਘੇਤਿਟ।
ਕੇਤਿਟ ਕਿੜਤਕ। ਤਾਕੇ ਤਿਟਧਾ। ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ।

5. ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ।
ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ।
ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ।

6. ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗੇs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।
ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗੇs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।
ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ। ਕਿੜਤਕ ਤਾਕੇ। ਤਿਟਕਤਾ ਗੇs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।

7. ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ। ਧਿੱਤਾ ਕਿੜਤਕ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।
ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ। ਧਿੱਤਾ ਕਿੜਤਕ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।
ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ। ਧਿੱਤਾ ਕਿੜਤਕ । ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, ।

8. ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

9. ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ, ।
ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ, ।
ਧਾs ਕਿੜਤਕਤਾs । ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ, ।

ਆੜੀ ਲਯ ਦੇ ਬੋਲ

× 0 2 0
1. ਤਕਟ ਧਿਟਤ । ਧਾਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿਟਤ । ਤਕਤ ਥੁੰਗਟ । ਨਗਨ ਧਾਕਿਟ ।
3 4
ਧਾsਨ ਧਾਕਿਟ । ਧਾsਨ ਧਾਕਿਟ ।

×
2. ਧਾਧਾਧਾ ਦੀਂਦੀਂਦੀਂ । ਕੇਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾਧਾ ਦੀਂਦੀਂਦੀਂ । ਕੇਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਕੇਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਤਕਟਧਿੱਟਤ ਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾਧਾ ਦੀਂਦੀਂਦੀਂ । ਕੇਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾਧਾ ਦੀਂਦੀਂਦੀਂ । ਕੇਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿਰਤਿਰ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ, ।

3. ਧਾsਨ ਨਟਤ । ਧਾਤਿਰਕੜ ਧਿੱਟਤ । ਧਾਟਿਤ ਧਾਦੀ,ਨ । ਟਤਕ੍ਰਿ ਨਾ,ਤਿਟ । ਤਾਕਿਟਤਕ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕ । ਤਕਟ ਧਿੱਟਤ । ਕੱਤਾਗਿ ਦੀਗਨ । ਧਾਧਾਧਾ ਧਾss । ਦੀਂsਕੱ ਤਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾss, ਤਾਕਿਟਤਕ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕ ਤਕਟਧਿਟਤ । ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾਧਾ । ਧਾss ਦੀਂsਕ । ਤਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾss, । ਤਾਕਿਟਤਕ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕ । ਤਕਟਧਿਟਤ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾਧਾ ਧਾss । ਦੀਂsਕ ਤਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਕਿਟ ਧਾਕਿਟ । ਤਾਕਿਟ ਤਾਗਨ । ਕਤਕ ਧਿਕਿਟ । ਤਾਗਨ ਨਗਨ । ਨਗਨ ਨਾਨਾਨਾ । ਦੀਗਨ ਤਾsਨ । ਕਤਕ ਧਿਕਿਟ । ਤਕਿਟ ਧਾਤਿਟ । ਧਾਕਿਟ ਧਾsਨ । ਧਾss ਧਾਕਿਟ । ਧਾsਨ ਧਾss । ਧਾਕਿਟ ਧਾsਨ ।

ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੀਂs । ਟੇsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਦੀਂ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾਦੀ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀਂ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ, ।

2. ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੂੰs । ਟੇsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਦੀਂ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਕਿੜਤਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੂੰs । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤ੍ਰਕੜ । ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਤਕਟਧਿਟਤਕਿੜ ਧੇsਤ੍ਾਨਧੇਂs । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤਾਕੇ ਧਾਦੀਕਿੜ । ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਿੱਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਘਿਧੀਨਤ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਿਦ ਗੇs । ਤਾਕੇ ਤਿਟਤਿਟ । ਘਿਧਨਤ ਕਿਰਣਕ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਕਾਣਾਨਗ ਕਾਣਾਨਗ । ਗੜਗਿਨ ਧਾsਧਾਦੀ । ਕਿੜ,ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾਦੀ ਕਿੜ,ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀ । ਕਿੜ,ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਕਿੜਤਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੀਂs । ਟੇsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਦੀ । ਧਾsਕੱਤਾ ਕਿੜਤਕਤਾs । ਧਿੱਤਾਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧਿੱਤਾ । ਗਿਰਗਿਨ ਗਿਰਗਿਨ । ਤਾs ਧਾs । ਕੱਤਾ ਕੱਤਾ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਧੇsਤ । ਲਾਂsਗ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਗਿਦੀਨਤਕੱਤਾ ਗਿਦਗਿਦਗੇs । ਤਾਕੇਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਤ੍ਰਕੜ

ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਗਿੜੀਗਨਧਾs ਕਾਨਾਨਗ । ਕਾਨਾਨਗ ਕ੍ਰਿਨਾsਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗੇਗੇ ਦੀਂsਕ੍ਰਿਨਾ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕੜਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗੇਗੇ ਦੀਂsਕ੍ਰਿਨਾ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕੜਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗੇਗੇ ਦੀਂsਕ੍ਰਿਨਾ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

•

ਤਿਹਾਈ ਅਤੇ ਤੋੜੇ

\+

1. ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਕਿੜਤਕ । ਦੀਂsਗਦੇ sਗੇਦੂੰਮ, । ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਕਿੜਟਕ । ਦੀਂsਗਦੇ sਗੇਦੂੰਮ । ਧਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਕਿੜਤਕ । ਦੀਂsਗਦੇ sਗੇਦੂੰਮ ।

3. ਧਾsਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾsਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾsਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾsਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ।

ਅਚਾਨਕ (ਉਖੜੇ)

×

1. ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤ,ਗੇਗੇ । ਨਾਨਕੱਧਾ ਦੀਂਤਿਕਿਟ । ਧਾsਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਾ । ਤਾsਨਕਿੜ ਧਾsਤਿਟ । ਕੱਤਾਗੀs ਕੇs । ਗੇਗੇਧਾs ਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਗੇਗੇ । ਧਿੰਨਨਾਨਾ ਗੇਗੇਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਕਤਾ,ਧਾsਗ ਧਗਨਧਾਤ੍ਰਿਕੜ । ਧਿਟਤਕਤਾਗਿ ਦੀਗਨਕਿੜਨਗ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਤੱਕਕੜਾਂਨਧਾ,ਤੱਕ ਕੜਾਂਨਧਾਤਕਕੜਾਂਨ ।

3. ਨਟਤਘੁੰਗਘੁੰਗ,ਤ ਟਤਘੁੰਗਘੁੰਗਤ੍ਰਗ । ਧ੍ਰਿਗਤਲਾਤਗ ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਤ੍ਰਗਧ੍ਰਿਗ,ਤ । ਲਾਤਗਧੇਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧੇਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾ,ਤ੍ਰਗ ਧ੍ਰਿਗਤਲਾਤਗ । ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਟੁਕੜਾ

×

1. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਾਧਾ । sਕੇ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਾਧਾ । sਕੇ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਾਧਾ । sਕੇ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਿਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ, । ਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਿਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ, । ਗਿਦਗਿਦ ਗੇs । ਗਿਦੇsਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਾs ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

ਦੋ-ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ

×

1. ਨਾਦਰਗੀs ਨਾਦਰਗੀs । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤ,ਧੇs ਤਾsਨਨ । ਨਨਦੀਂs ਦੀਂsਨਨ । ਨਨਧੇs ਤਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ, ।

2. ਧੱਤਧੱਤ ਤੱਕਕੜਾਂਨਤਕ । ਧੇsਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ,ਕੇਤਿਰ ਤਿਰਕਿੜਧਿਟ । ਗ੍ਰਿਗੀਂsਨਗ ਧੇsਤਕਧਾ । ਧਾਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਦੀ । ਧਾsਗੇਗੇ ਤਕ,ਗਿ । ਦੀ,ਗ ਨ,ਗਿਦੀ । ਗਨ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । s,ਗਿ ਦੀ,ਗ । ਨ,ਗਿਦੀ ਗਨ,ਗਿਦੀਗਨ, ।

3. ਕੜਿਤਿਕਤਾs ਕਿੜਤਿਕਦੀਂs । ਟੇs ਕਿੜਤਿਕਤਾs । ਧਾsਦੀਂs ਧਾsਕਤਾ । ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧੇsਤਾs । ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧੇsਤਾs । ਗਿਰਗੀਂsਨ ਗਿਰਗੀਂsਨ । ਤਾs ਧਾs । ਕੱਤਾ ਧਾsਕੱਤਾ । sਤਕਟਧਿ ਟਤ,ਧੇਤਲਾਂਗ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs s,ਤਕਟਧਿ । ਟਤਧੇਤਲਾਂਗ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । s,ਤਕਟਧਿ ਟਤਧੇਤਲਾਂਗ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਕਿੜਤਕਤਾs ਤਿਰਤਿਰਕਿੜਤਕ । ਤਾsਕਿੜਤਕ ਤਾsਧੇਤ੍ਰਾ । sਨਧੇਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਿੱਤਾ ਕੇਧਾਦੀਂਗੜ । ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾਧਾ । sਕਿੜਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾਧਾ । ਧਾs,ਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕਿੜਧਾ । ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਿਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਧਾ । sਕਿੜਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾਧਾ ਧਾs,ਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿੜਧਾ । ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਧਾ । sਕਿੜਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾਧਾ । ਧਾs,ਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕਿੜਧਾ । ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕਿੜਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਧਾ । sਕਿੜਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾਧਾ ।

ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਤੋੜੇ, ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣੇ ਹਨ

×

1. ਧਾਦੀਂਗ ਧਿੱਤਾ । ਕਿੜਤਿਕਤਾ ਧੇs । ਤਕੇsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਕਟਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਕੇsਨ ਧਾsਤਕੇ । sਨਧਾs ਤਕੇsਨ । ਧਾs, ਤਕੇsਨ । ਧਾsਤਕੇ sਨਧਾs । ਤਕੇsਨ ਧਾs, । ਤਕੇsਨ ਧਾsਤਕੇ । sਨਧਾs ਤਕੇsਨ ।

2. ਧਾsਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਧਾs,ਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਧਾs,ਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਧਾ

3. ਧਾsਕੇs ਤਿਟਕਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੇs ਤਿਟਕਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੇs ਤਿਟਕਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਤਿਟ ਕਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

ਪਰਨ

×

1. ਧੇs ਕਿੜਦਗ । ਦੂੰs ਧੇs । ਗਿੜਦਗ ਦੂੰs । ਧੇਤ੍ਰਾ sਨਧੇ । ਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾ ਕੇਧਾ । ਦੂੰਕਿੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਕਿੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਕਿੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਘੇਘੇ । ਤਿਰਕਿੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s, । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾ,ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਕੱਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਧਾs ਗੇ,ਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਿਕਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾ,ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਕੱਤਾ । ਗੇਗੇਤ੍ਰਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਧਾs ਗੇ,ਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਿਕਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾ,ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਕੱਤਾ । ਗੇਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਧਾs ਗੇ,ਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਿਕਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧੇsਧੇs ਧਿਟਧਿਟ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਿਟਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾsਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾs ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਾsਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀਗਨਧਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਰਕੜਤਿਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ssਤਿਰਕੜ । ਤਿਕਤਾਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀਗਨਧਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਕੇਤਿਟਤ । ਗੇਨਾ,ਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਕੱਤਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਿਟ ਕਤਧਾs । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਤਿਟ । ਕਤਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾਕਿਟ । ਤਕ,ਦੀਂਗੜਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾs ssਤਿਟ । ਕਤਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਿਟ ਕਤਧਾs । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਤਿਟ । ਕਤਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾਕਿਟ । ਤਕਦੀਂਗੜਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

ਧਾS SSਤਿਟ । ਕਤਧਾS ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾSਤਿਟ ਕਤਧਾS । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾSਤਿਟ । ਕਤਧਾS ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾSਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾਕਿਟ । ਤਕਦੀਂਗੜਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

ਨੋਟ.;—ਬਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਸਭੀ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਤਾਲ-ਧਮਾਰ ਮਾਤ੍ਰੇ 14

ਚੌਦਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵਖੋ-ਵਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਤਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਮਾਰ ਅਪਣੀ ਇਕ ਵਖਰੀ ਵਿਸ਼ਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਧਮਾਰ ਇਕ ਕਠਿਨ ਤਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਜ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਛੇ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੀ ਖਾਲੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵੀਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਤ੍ਰਾ ਮਾਤ੍ਰੇ ਅਧਿਕ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ।

ਤਾਲੀ— × 2 0 3

ਠੇਕਾ— ਕੇ ਧਿ ਟ ਧਿ ਟ। ਧਾ s। ਗੰ ਤਿ ਟ। ਤਿ ਟ ਤਾ s।

× 2 0

ਬੰਦ ਹੱਥ :— ਤਾ ਧੀਂ sਕੜ ਧੀਂ ਧੀਂ। ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ। ਧਾਗੇ ਤੀਂ ਕੜ।

3

ਤੀਂ ਤੀਂ ਤਾ ਤ੍ਰਿਕੜ।

ਪ੍ਰਕਾਰ

× 2 0 3

1. ਕੇ ਧਿ ਟ ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਕੇ ਤਿ ਟ । ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਗੇ ਤਿਟ।

2. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾ ਧਿਟ ਧਿਟ। ਧਾਗੇ ਤਿਟ। ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾ। ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ।

3. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਧਿਟ। ਧਾ ss। ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਗੇ । ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾ ss।

4. ਕੇ ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਤ੍ਰਿਰ ਕਿਟ । ਧਾ ss । ਤਾ ਤਿਟ ਤਿਟ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟ ਤਾ ss।

ਠਾਅ ਲਯ ਦੇ ਬੋਲ

× 2 0 3

1. ਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ। ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ।

2. ਕੇ ਤਿਰ ਕਤਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾ ਤਿਰ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

3. ਕੇ ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾਧਾ । ਤਿਟ ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਾ ਤਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ । ਤਾਕੇ ਤਧੇ sਤ ਕਿਟ ।

6. ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਧਾਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾਗੇ ਨਟ । ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ ਕਿੜਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

8. ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ । ਨਧਿ ਟਤ । ਗੇਗੇ ਤਿਟ ਗੇਗੇ । ਦੂੰ ਗੇਗੇ ਨਣ ਗੇਗੇ ।

9. ਕੇs ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਤਿਟ ਧਾs । ਕੇs ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾs ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾs । ਕੇs ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਿਕ ਤਕ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾs, ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾs, ਗਿਦੀ ਗਨ ।

10. ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ ਟਤ । ਧਾ, ਤਿਰਕੱਤਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ, ਤ੍ਰਿਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾ, ਤ੍ਰਿਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਕੇ,ਤਿਟ ਗੇਗੇਤਿਟ ਕਤਾsਧੇ ਤਾsਧੇ ਤਾsਤਿਟ । ਧਿਟਤਕਿਟ ਧਿਟਤੱਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਗੇs । ਤਕੇsਨ ਧਾs,ਤਕੇ sਨਧਾs ਤਕੇsਨ ।

2. ਕੇ,ਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਿੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਗੇਗੇ ਨਣਨਣ ।

ਦੂੰਦੂੰ ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਿਟ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਧਾ, ਤਕੇsਨ ਤਿਟਤਿਟ ਤ ਕਟਧਿ ; ਟਤਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ।
ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤ.ਕੇਤਾ । ਗਗੇਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾsਤ੍ਰਾ sਨਧੇs ਤਾsਕਿਤੜਿਕ ਤਾsਧੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਕਟ,ਧਿ ।
ਟਤ,ਕੇਤ੍ਰ ਕੜਾਂਧਟਤ ਕੇਤ੍ਰਕੜਤਿਕ ਤਾਕਟਧਿ ਟਤਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਕੇsਤ੍ਰਿਟ ਗੇਗੇਤਿਟ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕਤ ਕਤਕੇਤ । ਧਿੱਤਾ ਕਿੜਤਿਕਤਾs ।
ਧਿੱਤਾ ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧੇs । ਤਕਟਧਿ ਟਤਗs -ਕੇsਨ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਕੇsਤਿਟ ਤ੍ਰਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਕਟਧਿ । ਟਤਧਾਗੇ
ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾਗੇ
ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਨਟਤੱਤਾ ਧਿਟਤੱਤਾ ਗੇਗੇਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿਟਤੱਤਾ ਗੇਗੇਤ੍ਰਿਕੜ । ਧਿਟਤੱਤਾ
ਕਿੜਤਕ,ਤਕ । ਟ,ਧਿਟਤ ਤ੍ਰਿਕੜਧਿਟ ਤੇਤਾਕੜਤਕ । ਤਕਟਧਿ ਟਤ,ਗਿਦੀ
ਨਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਤ੍ਰਿਤਾsਨ ਦੂੰਗਦੂੰਗ ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤ,ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ ।
ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ ਧਾs, ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ । ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ ਧਾs, ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕਤਾਗੇਗੇ ।

9. ਧਾਗੇਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤ,ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ
ਧਾs, । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤ,ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿਟ ਟਤ,ਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

10. ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਧਿਟ ਧਿਟਧਾਧਾ ਤਿਟਧਾਤ੍ਰਿ ਕੜਧਿਟਤ । ਕੱਤਾਕੇs ਧਾਦੂੰਤਾਕੇ ।
ਧਾs,ਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਕੇsਧਾਦੂੰ । ਤਾਕੇਧਾs. ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਤਾਕੇs ਧਾਦੂੰਤਾਕੇ ।

11. ਧਿਕਿਟਤ ਗੇਨਧਿਕਿ ਟਤਗੇਨ ਧਿਟਧਿਟ ਧਿਕਿਟਤ । ਗੇਨਧਿਕਿ ਟਤਗੇਨ ।
ਧਿਟਧਿਟ ਧਿਕਿਟਤ ਗੇਨਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਕਧਾਕਿ ਟਧਾs ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਕੇਤਿ ।
ਟਤਗੇਨ ਕਤਕਤ ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਕੇਤਿ ਟਤਗੇਨ । ਟਕਨਣ ਕੇਤਿਟਤ । ਗੇਨਧਾਗੇ
ਤ੍ਰਕਧਾਕਿ ਟਧਾsਨ । ਕੜਧਾsਨ ਧਾsਕੜਧਾ sਨਾs ਕੜਧਾsਨ ।

12. ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ । ਕਤਕਤ ਤਿਟਤਿਟ ।
ਤਗਤਿਟ ਧਗਤਿਟ ਤਗਤਿਟ । ਕਤਧਗ ਤਿਟਕਤ ਕਤਕਤ ਤਿਟਤਿਟ ।

धगतिट तिटधग तिटकत गिदीगन धाs । धगतिट तिटधग । तिटकत गिदीगन धाs । धगतिट तिटधग तिटकत गिदीगन ।

13. धागेतिट धागेतिट तागेतिट तागेतिट क्रिधातिट । धागेतिट गिदीगन । नागेतिट केतिटता गेनधागे । तिटकत गिदीगन धागेतिट गिदीगन । नागेतिट गिदीगन तिटकत गिदीगन धाsकॅत । धाs ss,तिट । कतगिदी गनधाs कॅतधाs । ss. तिटकत गिदीगन धाsकॅत ।

14. धॅतधॅत धिटधिट धॅतधॅत धिटधिट धिटतागे । धिटताग धिटक्रिधा । तिटधागे धिटधिट धिटधागे । तिटक्रिधा तिटधागे धागेsत किटतक । धेsताs गिदीगन कड़धाsन दीsताs कॅतघि । ताsन धॅतधॅत । ताsतिरकिट धॅतधॅत ताsतिरकिट । ssके धिटधिट धाsग दूंदूं । ताsकेधि ट,धिट धाsग दीsता कॅताs । तिटकता गिदीगन । धाsतिट कतागिदी गनधाs । तिटकता गिदीगन धाs तिटकता । गिदीगन धाsतिट कतागिदी गनधाs तिटकता । गिदीगन धाs, । तिटकता गिदीगन धाsतिट । कतागिदी गनधाs तिटकता गिदीगन ।

तिगुन दे बोल

×

1. तकटधि टतकिट धेsत्रान धेsताकड़ तिकतकतिटकता । गिधीगन,धेता केधादीकिड़ । तिकतकताकड़ तिटतकतिटकता गिदीगनधाधा । तिटकतागिदीगन धाsतिटकता गिदीगनधाs तिटटतागिदीगन ।

2. किड़तिकताs किड़तकदूंs टs, किड़तकताs धादीताकड़ । तिकतकतिटकता गिदीगन,धेत्रा । sनधे,ताकड़ तिकतकतिटकता घेघेधाधा । तिटकतागिदीगन धाsतिटकता गिदीगनधाs तिटकतागिदीगन ।

3. ताकड़तिकतक तिटकतागिदीगन धेsत्रानधे ताकड़तिकतक त्रिकतागेगे । ताकतागिदीगन धाs, । ताकड़तिकतक त्रिकतागेगे ताकतागिदीगन । धाs, ताकड़तिकतक त्रिकतागेगे ताकतागिदीगन ।

4. धा,किड़तक धागेतिरकड़ तिकतकतिटकता गिदीगनधाधा sकिड़धाs । कॅता,तिकता गिदीगनगेs । तकेsनगेs तकेsनगिदीगन गेsतकेsन । गेsतकेsन गिदीगनगेs तकेsनगेs तकेsनगिदीगन ।

5. ਤਾਕੜਤਿ ਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਿੱਤਾਕੇs ਧਾsਦੀਂਗੜ। ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾਧਾ। sਕਿੜਧਾਧਾ sਕਿੜਧਾs, ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ।

6. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ ਧੁਮਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ। ਤਾਕਿਟਤਕੇਕਿਟ ਤਕਿਟਕੇ,ਧੁਮ। ਕਿਟਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾਦੀਂਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ। ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ ਤਕਿਟਕੇ,ਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ।

7. ਧਾਦੀਂਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਤਕਥੁੰਗਾs ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ ਤਕਥੁੰਗਾs। ਤਕਤਕਥੁੰsਗਾs ਤਕਿਟਧਿਕਿਟਧੁਮ। ਕਿਟਤਕਥੁੰsਗਾs ਧਾਦੀਂਤਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ। ਤਕਿਟਥੁੰਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਥੁੰਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ।

8. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ। ਕਿਟਤਕਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ। ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ। ਤਕਿਟਤਕੇ,ਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕਧੁਮਕਿਟ। ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਤਕਤਕਧੁਮਕਿਟ ਧਾਦੀਂ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ। ਕਿਟਤਕ ਤਕਿਟਤ। ਕੇsਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ। ਧਾਦੀਂਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਧਿੱਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ਧਾs,। ਧਿੱਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ਧਾs,। ਧਿੱਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਗੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs।

2. ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਧਾs,। ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਧਾs,। ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ ਤੱਕਕੜਾਂsਨ।

3. ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ। ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ।

4. ਤਕਿਟਤਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨਧਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,। ਤਕਿਟਤਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ। ਗਿਦੀਗਨਧਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਤਕਿਟਤਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨਧਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾਗਿਦੀਗਨ।

ਉਠਾਨ

×
1. ਧਾਤ੍ਰਕ,ਧੇ ਤਿਟ,ਤਾਤ੍ਰ ਕਧੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕੱsਤ । ਕਿਟਧਾs ਧਿਟਧਿਟ । ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤਕੀਟਧਾ s,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾ,ਘੇ sਤ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾ,ਘੇ । sਤ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾ,ਘੇ sਤ ਧਾਧਾ ।

ਮੁਖੜਾ

×
1. ਧਾਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਗਨਧਾ ਕਿਟਤਕਾਧਿਨ ਗਿਨਤ੍ਰਕ । ਧਿਨਗਿਨ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕੇ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕੇ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ।

×
2. ਧੇਂਤਧੇਂਤ ਤਗੇsਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧੇsਤੜਾ । sਨਕਤ ਘੇਘੇsਤਾ । ਘੇਘੇਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਕੱਤ ਘੇਘੇsਤਾ । ਘੇਘੇਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਕੱਤ ਘੇਘੇsਤਾ ਘੇਘੇਤਿਰਕਿਟ ।

ਰੇਲਾ

×
1. ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾ,ਤਕੀਟ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਗ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਾ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾ,ਤਕੀਟ । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਗ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕਿਟਤਕਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤੀਧਾs ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ । sਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤੀਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਾਂਤੀਤਾs । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਾ sਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤੀਧਾs ।

ਤਿਹਾਈ

×
1. ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾssਘੇ sਨਧਾs ਕੱਤ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ

ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾssਘੇ sਟਧਾs ਕੱਤ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾssਘੇ sਨਧਾs ।

ਟੁਕੜਾ

×

1. ਕੱਤਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾs,ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs, ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧੇsਤ ਕਿਟਤਕਦੀਂs । ਦੀਂsਤਗੇ sਨਧਾs ਧਾsਤਿਟ । ਕਿਟਤਕਤਗੇ sਨਧਾ ਧਾsਕੱਤ ਧਾs,ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾs,ਧਾs sਘੇ sਤ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾs,ਧਾs । sਘੇ sਤ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾs,ਧਾs sਘੇ sਤ ।

2. ਧਿਟਧਿਟ ਕਤਘੇs ਤਤਾsਨ ਧਾsਨਧਾ sਨਧਾs । ਧਾsਕਿਟ ਕਿਟਤਕਤਰਕਿਟ । ਧਾssਘੇ sਤ ਧਾ,ਧਾ । sਕੱਤ ਧਾsਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾsਤਿਟ । ਕੱਤਧਾs ਨਧਾsਨ ਧਾsਕੱਤ ਧ,ਧਾ ਧਾs । ਕੱਤਧਾs ਨਧਾsਨ । ਧਾਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ ਧਾs । ਕੱਤਧਾ sਨਧਾsਨ ਧਾsਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ ।

3. ਧਿਟਧਿਟ ਕਤਧੇਤ ਤਗੇsਨ ਧਾ,ਧਾ ਧਿਟਧਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧੇਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕਿਟਤਕ,ਤਗੇ sਨਧਾs । ਧਾsਧਿਟ ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇsਤ । ਕਤਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਧਾsਕ੍ਰਿਧੇ sਤਕਤ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਧਾ ਕ੍ਰਿਧੇsਤ ਕਤਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ।

×

4. ਧਾਗੇਤ੍ਰਕ ਧਿਨਤ੍ਰਕ ਤ੍ਰਕਧਿਨ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕਤ,ਤਕਿ ਟਧਾsਨ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੀਟ ਧਾsਤਿਟ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾsਨ ਧਾsਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਧਾ,sਨ ਧਾ,sਨ ਧਾs । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਧਾ,sਨ ਧਾsਨ । ਧਾ

ਪਰਨ

ਨੋਟ :—ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਨਾ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣਾ ਹੈ । ਭਾਵ, ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੀ ਪਰਨ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅਰਸੇ ਦੀ ਦੋ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ ।

×

1. ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ s । ਥੁੰਗਾ ਧਾਥੂੰ ਗਾਧਾ ਥੂੰਗਾ । ਧਾ s ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਥੁੰਗਾ ਧਾ । ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਥੁੰਗਾ । ਧਾ ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਥੁੰਗਾ ।

2. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ਤਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਨਗਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ s । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । s s ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s s ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਧੁਮ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ - ਧਾਦੀਂ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਾਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧੇੱਤਾ ਧੁਮਕਿਟ । ਕ੍ਰਿਧੇsਧੇ ਧੇੱਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਕ੍ਰਿਧੇsਧੇ ਧੇੱਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਕ੍ਰਿਧੇsਧੇ ਧੇੱਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਟਧਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਟਧਾ । sਨਧਾs ਧਿਟਧਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕੇਤਿਟਤ ਗੇsਟਧਾs । ਧਾsਧਿਟ ਧਿਟਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਕਤ ਧਾਧਾ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟ,ਤ ਘੇsਤਾ ਧਾਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ ਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟ,ਤ ਘੇsਤਾ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ ਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟ,ਤ ਘੇsਤਾ ਧਾsਕੱਤ ਧਾ,ਧਾ ।

5. ਧਿੱਤਾ ਗੇਗੇ ਦੀਂਦੀਂ ਕੇਕੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ ਤਿਰਕੜ । ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, । ਧਿੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਦੀਂਦੀਂ ਕੇਕੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, । ਧਿੱਤਾ ਗੇਗੇ ਦੀਂਦੀਂ ਕੇਕੇ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦਗਨ ਧਾ । ਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਧਾਕੱਤਾ ਗਿੱਦੀ ਨਟਤਿੱਤਾ ਗਿੱਦੀ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਧਾs, ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਧਾਕੱਤਾ ਗਿੱਦੀ । ਨਟਤੱਤਾ ਗਿੱਦੀ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਧਾਕੱਤਾ . ਗਿੱਦੀ ਨਟਤੱਤਾ ਗਿੱਦੀ । ਕੇਤ੍ਰਕੜਧਿ ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ

ਧਾs, । ਕੇੜ੍ਹਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ਧਾs, । ਕੜ੍ਹਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ **ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ।**

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
7. ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਤਤਕਤ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਧਾਧਾ । ਧਿਟਧਿਟ ਕੱਤ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ । ਧਾsਧਿਟ ਧਿਟਕਤ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੇਟ,ਧਾ ! ਧਿਟਧਿਟ ਕੱਤ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ ਧਾs ਕੱਤ । ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਤਤਕਤ ਧਾ,ਧਾ ਧਿਟਧਿਟ ਕੱਤ,ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ ਧਾsਧਿਟ ਧਿਟਕਤ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੇਟ'ਧਾ । ਧਿਟਧਿਟ ਕਤ,ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ ਧਾs ਕੱਤ । ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕਤਕਤ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕਤਕਤ ਧਾ,ਧਾ ਧਿਟਧਿਟ ਕੱਤ,ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ ਧਾsਧਿਟ । ਧਿਟਕਤ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕੇਟ,ਧਾ । ਧਿਟਧਿਟ ਕਤ,ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਕੇਟ ਧਾs । ਧਾ

ਆਦੇਸ਼ੀ ਤਾਲ-ਪਰਨ (ਦੁਗੁਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਠਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਚਕੋ)

×
8. ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਧਾ । ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਾs ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਤਾs । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾ s, । ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਧਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਾ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਾs ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾ । s, ਕੇਤਿਟਤ । ਗੇਨਾਤਾਗੇ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟਧਾ ਗੇਨਾਧਾਗੇ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਤਾs । ਧਾ ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਾs ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾ

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਲਿੱਖੇ ਬੋਲ, ਟੁਕੜੇ ਪਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਚੋਦਾਂ ਮਾਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਬਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 9

ਤਾਲੀ— × 2 3

ਠੇਕਾ— ਧਾ ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਧੀ ਗਨ ਤਾ

"—ਧਾ ਧਿੰਨ ਨਕ ਧਿੰਨ । ਨਕ ਤਿਟ । ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਧਾ, ਘੇਘੇ ਧਾਗੇ ਘੇਧਾ । ਘੇਘੇ ਧਾs । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ

2. ਧਾ, ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਕਤਾ । ਘੇਘੇ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

3. ਕੇ, ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

4. ਧਿੱਤਾ ਕਿਟ ਤਿਕ ਤਾs । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਿਟ ਤਾਕੇ s, ਧਿਟ । ਤਾਕੇ s, । ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾਕੇ ।
ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ ਧਾ, । ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ । ਧਾ, ਕੱਤਾ ਘੇਘੇ ।

6. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ।
ਗਨ ਧਾ, ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾ, । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਕੇ, ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ।
ਕਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ਧਾ; । ਗਿਦੀ ਗਨ । ਧਾ, ਗਿਦੀ ਗਨ ।

8. ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕੇ ਤਿਟ ਕੱਤਾ ।

ਘਾਘੇ ਧਾਘੇ ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘੇਘੇ । ਧਾਘੇ ਘੇਧਾ ਘੇਘੇ ।

9. ਧਿਤਤਾ ਦੂੰਦੂੰ ਨਟ ਕੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ।
ਗਨ ਧਾ, ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨ ਧਾ, । ਕੱਤਾ ਗਦੀ ਗਨ ।

10. ਧਾs ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਧਾs । ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਧਾ ਧਾ sਨ । ਧਾ sਨ ਤਿਟ
ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾ । sਕ੍ਰ ਧਾ sਨ । ਤਾs ਤਿਟ ਕੱਤਾ ਤਾs । ਤਿਟ ਕੱਤਾ ।
ਤਾ ਤਾ sਨ । ਧਾ sਨ ਤਿਟ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾ । sਕਿ ਧਾ sਨ ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×
1. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਧਿਟ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਤਾਦੂੰਦੂੰ । ਨਟਤੱਤਾ
ਤ੍ਰਿਕੜਤਕੱਤਾ ਗਦੀਗਨ ।

2. ਧਿਟਤਾਕੇ ssਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ
ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਿੱਤਾਕਿਤ ਤਿਰਤਕ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਕੱਤਾਘੇs ਘੇsਤਿਟ । ਘੇsਘੇs
ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧੇsਧੇs ਤ੍ਰਿਕੜਧੇs ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇਦੀs । ਗਿਨਨਗ ਕਿੜਧੇਤਿਟ । ਕਿਰਨਾs
ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਕੇ,ਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕੜਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਤਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾ,ਗਿਦੀ ਗਨਧਾ, ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਕੇsਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕਤਾsਕ ਤਾsਕਤਾ। ਧੇsਤਾs ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ
ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਟ ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਕਤਾsਕ ਤਾsਕਤਾ ।
ਧੇsਤਾs ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਧਿਟਤੱਤਾ ਕਿਟਧਿਟ ਤੱਤਾਧਾਗੇ ਨਟਤੱਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਕਤਾ
ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

9. ਧਾsਦੂੰਦੂੰ ਨਟਤੱਤਾ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਧਾऽਗਿਦੀ ਗਨਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ ।

10. ਕਿੜਧੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇਦੀਂऽ ਕਾਣਾਨਗ ਕਾਣਾਨਗ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕੜਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽਗਿਦੀ ਗਨਧਾ, ਗਿਦੀਗਨ ।

ਮੁਖੜੇ

×

1. ਧਾਕਿਟਧੇ ਨਕਧੇਨ ਨਕ,ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨਧਾ ऽਧਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽਧਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾ ऽਧਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਕੇऽਨ ਧੇਂਤਧੇਂਤ ਤਕੇऽਨ ਧੇਂਤਧੇਂਤ । ਤਿਰਕਿਟ ਧੀਂਧੀਂ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਿਰਕਿਟ ਕਤਾਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ, ਧਿਰਕਿਟ ਕਤਾਕ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ, । ਧਿਰਕਿਟ ਕਤਾਕ ਤਿਰਕਿਟ ।

3. ਕਿਟਤਕ ਘੁੰਘੁੰ ਤਕਘੁੰ ਘੁੰਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਘੁੰ ਘੁੰਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾऽ, । ਤਕਧੁਮ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾऽ, ਤਕਧੁਮ ਤਿਰਕਿਟ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ਧਾ,ਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾऽ । ऽਧਾ, ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ ਘਿੜਾਂਨ, । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ਘਿੜਾਂਨ, ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ਘਿੜਾਨ ।

3. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਤੱਕਕੜਾऽਨ ਧਾ,ਤੱਕ । ਕੜਾऽਨਧਾ, ਤੱਕਕੜਾਂऽਨ । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਤੱਕਕੜਾਂऽਨ । ਧਾ,ਤਕ ਕੜਾਂऽਨਧਾ, ਤੱਕਕੜਾऽਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਤੱਕਕੜਾऽਨ । ਧਾ,ਤੱਕ ਕੜਾਂऽਨਧਾ ਤਕਕੜਾਂऽਨ ।

ਪਰਨ

×
1. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS ਗਿਦੀਗਨ, ਧਾਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ। ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾS ਗਿਦੀਗਨ, । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇ,ਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧਾ ਕੜਾਂਨ । ਧਾ, ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ ਕੜਾਂਨ ਧਾ. । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧਾ ਕੜਾਂਨ ।

3. ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧੇSਤਾS ਤਾ,ਧੇS । SSਤਾ ਧਾਧਾ ਕਿਟਤਕ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨ,ਗਨ ਧੇSਤ, ਧੇਤੜਾ, Sਨਧਾ । ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ਧਾSਕ੍ਰਿਧਾ । Sਨਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ਧਾS, । ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ਧਾSਕ੍ਰਿਧਾ Sਨਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾSਨ । ਧਾS, ਕ੍ਰਿਧਾSਨ । ਧਾSਕ੍ਰਿਧਾ Sਨਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾSਨ ।

ਤਾਲ ਪਰਨ

×
4. ਤਾSਨਤ ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ, ਤਾSਨਤ । ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ, । ਤਾSਨਤ ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਟਧਾS ਨਧਾSਨ ।

ਆਦੇਸ਼ੀ ਪਰਨ

×
5. ਧੱSਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਟਕ੍ਰਿਧੇ । Sਤਕੱਤ ਤਿਟਤਿਟ ।

ਤ੍ਰਗੇsਨ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਲਾਂsਗ । ਧਾ,ਧਿਲਾਂ sਗਧਾ, ਧਿਲਾਂsਗ, ਧੱsਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਟਕ੍ਰਿਧੇ sਤਕਤ ਤਿਟਤਿਟ । ਤਗੇsਨ ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਲਾਂsਗ ਧਾ,ਧਿਲਾਂ । sਗਧਾ, ਧਿਲਾਂsਗ, । ਧੱsਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਿਟਕ੍ਰਿਧੇ sਤਕਤ ਤਿਟਤਿਟ ਤਗੇsਨ । ਨਗਤਿਰਕਿਟਤਕ ਧਿਲਾਂsਗ । ਧਾ,ਧਿਲਾਂ sਗਧਾ ਧਿਲਾਂsਗ ।

ਨੋਟ :—ਬਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੋਲ ਨੂੰ ਤਿਨ ਵਾਰ ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ ਨੌ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਜਾਂ ਦੋ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ 'ਖਟ ਤਾਲ' ਅਠਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਬਜਾਉਣ ਨਾਲ ਇਕ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਆਵੇਗਾ ।

ਸਵਾਰੀ ਚਾਰਤਾਲ (ਭਾਨ-ਮਤੀ) ਮਾਤ੍ਰੇ 11

ਤਾਲੀ— × 2 3 4
ਠੇਕਾ— ਧਾ ਤਿਟ ਧਿੰ ਨਗ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

× 2 3 4

1. ਧਾs ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs । ਗੇਗੇ ਧਾs । ਗੇਗੇ ਧਾਦੂੰ ਤਾਕੇ ।
2. ਧਾs ਗੇਗੇ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੈਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਦੂੰ ਤਾਕੇ ।
3. ਤ੍ਰਿਤਾ ਦੂੰਗ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੈਤਿਰ ਕੜਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਦੂੰ ਤਾਕੇ ।
4. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾ । ਧਾਦੂੰ ਤਾs । ਟਧਾ ਦੂੰਤਾ sਟ
5. ਧਿੱਤਾ ਕਿਟ ਤਿਕ ਤਾਕੇ । ਤਿਟ ਤਿਟ । ਗਿਦੀ ਨਤ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
6. ਕੇs ਤਿਟ ਤਿਟ ਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਨਤ । ਕੱਤਾ ਗਿਦੀ ਗਨ ।
7. ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾਕਿ ਟਧਾ । ਕਿੜਧਾ ਤ੍ਰਿਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾs, । ਤ੍ਰਿਕੱਤਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs, । ਤ੍ਰਿਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।
8. ਧਿਟ ਤਾਕੇ ਧਿਟ ਤਾਕੇ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਤਾਕੇ ਤਿਟ । ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ ਧਾs । ਗੇਗੇ ਧਾs, ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾs ਗੇਗੇ । ਧਾs, ਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾs ਗੇਗ ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਧਾਕਿਟ ਤਗੇsਨ ਧਾਧਾਕਿਟ ਤਗੇsਨ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਤਗੇsਨ । ਧੁਮਕਿਟ ਧੇsਤਾs । ਤਗੇsਨ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਟਧਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਨਗਤਿਟ । ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਕਤਘਿੜਾ sਨਧਾ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਘੇਘੇਤਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਿਕਿਟਤਕ ਥੁੰਗਥੁੰਗ । ਤਿਟਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਗੇਨੱਧਾ ਤਿਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾ,sਦੂ sਨਧਿs ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧੇs । ਤਕੇsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਕੇsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਤ੍ਰਿਕੜ । ਧੇsਤਿਟ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕਿੜਧਾਤਿਟ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਧਾਗੇ ਨਟਤੱਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਧਾsਦੂੰs ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾ ਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਤਿਰਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਤਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਤਿਟ । ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਧਾ,ਗੇਗੇ । ਧਾ s, । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਧਾ,ਗੇਗੇ ਧਾ । s, ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾਕੇਤਿਟ ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਧਾ,ਗੇਗੇ ।

2. ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s ।

ਧਾਤ੍ਰਿਕਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ । s,
ਧਾਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਤਟਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s,
ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ ।
s, ਕੇsਤਿਟ । ਤਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧੱਤਧੱਤ ਤਕੇsਨ । ਧੱਤਧੱਤ ਤਕੇsਨ । ਧਾ s, ।
ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧੱਤਧੱਤ । ਤਕੇsਨ ਧੱਤਧੱਤ ਤਕੇsਨ ਧਾ । s,
ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਧੱਤਧੱਤ । ਤਕੇsਨ ਧੱਤਧੱਤ ਤਕੇsਨ ।

ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ (ਤੋੜੇ)

×

1. ਤਕੇਨਧਿਟਤਕਿਟ ਧੇ,ਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤਾ,ਕੇsਧਾ
ਦੂੰsਕਿੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ, ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ।
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇsਤਾ,ਕੇsਧਾ, । ਦੂੰsਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾsਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਘਿੜੀਨਤਕੱਤਾ ਗਿਦਗਿਦਗੇs ਤਾਕੇ,ਤਿਟਤਿਟ ਘਿੜੀਨਤਕ੍ਰਿਰਨਕ ।
ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs,ਤਿਟਕਤਾ
ਗਿਦੀਗਨਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4, ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਧਾs,ਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ
ਧਾsਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਕ
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਕਿੜਤਿਕਦੂੰs ਤਾਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤਾ,ਕੇsਧਾ,
ਦੂੰsਕਿੜਤਿਕਤਕ। ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗੇਗੇ ਤਿਟਕਤਾਗੇਗੇ
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਤਿਟਕਤਾਗੇਗੇ ਤਕੇsਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗੇਗੇ

ਤਕੇsਨਧਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਕਤਾਗੇਗੇ ਤਕੇsਨਧਾ
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਾਲ ਪਰਨ

×
1. ਤਾ,ਨਤ ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ
ਤਿਟਧਾ । sਨਧਾsਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨਧਾ । sਨਧਾ ਤਿਟਧਾ sਨਧਾsਨ ਧਾs, ।
ਤਾ,ਨਤ ਕਿਟਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਤਿਟਧਾ sਨਧਾsਨ ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨਧਾ । sਨਧਾ ਤਿਟਧਾ । sਨਧਾsਨ ਧਾs, ।
ਤਾ,ਨਤ ਕਿਟਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਤਿਟਧਾ sਨਧਾsਨ । ਧਾਤਿਟ ਧਾsਨਧਾ । sਨਧਾ ਤਿਟਧਾ sਨਧਾsਨ ।

2. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਨਧਿ ਕਿਟਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤਿਟ ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤਿਟ
ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾs, । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਨਧਿ
ਕਿਟਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਕੱਤਧਾ, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾਤਿਟ
ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧsਨ । ਧਾਤਿਟ ਕੱਤਧਾ, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾs, । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ
ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਨਧਿ । ਕਿਟਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
ਕੱਤਧਾ, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾਤਿਟ । ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾਤਿਟ ਕੱਤਧਾ, ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
3. ਧੱਤਧੱਤ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ
ਟਧਾsਨ । ਧਾ,ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ । ਧਾ,ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ ਧਾs, । ਧੱਤਧੱਤ
ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ । ਟਧਾsਨ
ਧਾ,ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ । ਧਾ,ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ । ਟਧਾsਨ ਧਾs, । ਧੱਤਧੱਤ
ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਾਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ । ਟਧਾsਨ
ਧਾ,ਧਾਗੇ । ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ । ਧਾ,ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਕਧਿਕਿ ਟਧਾsਨ ।

4. ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧੇsਤਧਿ ਕਿਟਕ੍ਰਿਧੇ ।
sਤਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕੇsਤਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਡ । ਧਾs ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ

ਕਿਟਕਤ ਧਾऽ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਤ । ਧਾऽ ऽऽ, । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇऽਤਧਿ ਕਿਟਕ੍ਰਿਧੇ ऽਤਧਿਕਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਗੇऽਤ੍ਰਿਟ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਤ । ਧਾऽ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਤ । ਧਾऽ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਤ ਧਾऽ । ऽऽ, ਧਿਟਧਿਟ ।ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇऽਤਧਿ ਕਟਕ੍ਰਿਧੇ । ऽਤਧਿਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਗੇऽਤਿਟ ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ । ਕਿਟਕਤ ਧਾऽ । ਧਾਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਕਤ । ਧਾऽ ਧਾਤ੍ਰਧਿ ਕਿਟਕਤ ।

ਨੋਟ :—ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਬੋਲ ਪਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬਾਖੂਬੀ ਬਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਸਵਾਰੀ ਪੰਜਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 15

ਤਾਲੀ— ×　　　　　2　　　　　　3
ਠੇਕਾ— ਧਾ ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾ s ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾ ਧਿਨ ਨਕ ਧਾਗੇ ।
4　　　5
ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ

×　　　　　2　　　　　　3
1. ਧਾ, ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ, ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ, ।
4　　　5
ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

2. ਤ੍ਰਿਤਾ ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ । ਤ੍ਰਿਤਾ ਦੂੰਗ ਨਟ ਤੱਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਧਿ ਟਤ ਧਾ ।
ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

3. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ ਦੂੰਗ । ਦੂੰਗ ਨਟ ਤੱਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਧਿ ਟਤ ਕਤਾ
ਗੇਗੇ । ਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾ ਗੇਗੇ ।

4. ਧਿਟ ਧਿਟ ਤਾਗੇ । ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਧਾ ਕੇਤਿ ਟਤਾ ।
ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

5. ਧਾਕਿ ਟਧਾ ਕਿਟ । ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ । ਕਿਟ ਧਾ ਦੂੰ ਤਾ ।
ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

6. ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਤਾਗੇ । ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਗਿਦੀ ਗਨ ਤਾਗੇ ।
ਤਿਟ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਧਾ, ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਤਿਰਕਤਾ ਗੇਗੇ ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ, ਧਾ । ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ । ਤ੍ਰਿਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਕੱਤਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ, ਧਾ ਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ, ਤ੍ਰਿਕੜਾ ਗੇਗੇ ਕੱਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

8. ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ ਨਟ । ਤੱਤਾ ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਕਤਾ ਕੇਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇ ਨਧਿ ਟਤ । ਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਤ੍ਰਿਕਤਾ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾ, ਤ੍ਰਿਕੜਾ ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ਧਾ ਤ੍ਰਿਕਤਾ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗੇਧਾ ਗੇਗੇ ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਕੱਤਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, ਕੱਤਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, । ਕੱਤਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2, ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਤਿਟਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ । ਕਿਟਕਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀ । ਗਨਧਾ. ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ, । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਤਗਨ,ਧ ਗਨ,ਦਿਗ ਨਨਗਨ । ਕੇਤਿਟ,ਤ ਗਨਦਿਗ ਨਨਗਨ ਕੇਤਿਟਧਿ । ਕਿਟਤਕ ਕਤਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਧਾ,ਕਤ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾ, । ਕਤਗਿਦੀ ਗਨਧਾ ।

5. ਧਾਗੇਤਿਟ ਦਿਗਤਾਗੇ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਕਤਕੇਧਿ ਕਿਟਕਤ ਕੇਧਿਕਿਟ । ਕਤਕਤ ਕੇਤਿਟਤ ਗੇਨਤਾਗੇ . ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਕੇ,ਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕਿਟ ਧਿਟਤੱਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ਤਟਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ ।

7. ਧਾ,sਦੂੰ sਨਧਿੱ ਤਾsਕਿੜਤਿਕ । ਤਾsਧੇs ਤਕੇsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਕੇsਨ ।

ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਕੇਨਧਿ ਟਤਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ ।

8. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਾਗੇਤ੍ਰਿਕੜ ਧੇsਤਿਟ ਕੇsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿਟਤੱਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ । ਧਾ,ਗੇs ਤਕੇsਨ ।

9. ਧੇsਧੇs ਤ੍ਰਿਕੜਧੇs ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਿੜਧੇਦੀਂ ਕਾਣਾਨਗ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ, ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs ਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

10. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾਕੇਤ੍ਰਿਕੜ ਧੇsਤਿਟ ਕੇsਤ੍ਰਿਕੜ ਧਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਗਿੜਗਿਨ ਗਿੜਗਨ ਗਿਨਧਾਦੀ । ਕੱਤਾਧਾs ਕਿੜਧਾਤਿਟ । ਘੇਘੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਤਿਟ ਕੱਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ਧਾsਤਿਟ । ਕੱਤਾਗੇਗੇ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਧਾsਤਿਟ ਕੱਤਾਗੇਗੇ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਰੇਲਾ

×

1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
2. ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇs । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇs ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
3. ਧਾsਦੂੰ ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
4. ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।
5. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਧੇsਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਤਿਟਕਤਾ ਧਾਧਾ ਕੜਾਂਨ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਿ ਟਤਕੇs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
6. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਾਤਾ ਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਤਿਰਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ।

ਮੁਖੜਾ

×
1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕ ਧਿਰਕਿਟ । ਤਕ ਥੂੰ ਥੂੰ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾਗੇ ਤਿਟ ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾ । s ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਾ ਤਾ । ਧਾ s ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾ ਤਾ ਧਾ s । ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਾ ਤਾ ।

2. ਕਿਟਤਕ ਧੇੱਤ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਘੇਘੇ ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ sਨ ਧਾਗੇ । ਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ । ਤਿਟ ਕਿਟਤਕ । ਧੇੱਤ ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾ ਧਾ ਕਿਟਤਕ ਧੇੱਤ । ਧਿਟ ਧਿਟ ਧਾ ਧਾ । ਕਿਟਤਕ ਧੇੱਤ । ਧਿਟ ਧਿਟ ।

3. ਧਾਕਿਟ ਧਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧੇਤਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧੇਤਾ ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਧੇਤਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ s ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ s । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×
1. ਗਿੜਦਗਦੂੰs ਗਿੜਦਗਦੂੰs ਤਾਕੇਨਧਿਟਤਕਿਟ । ਧੇsਤ੍ਰਾਂਨਧੇs ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਾਕੇਨਧਿਟਤਕਿਟ ਧੇsਤ੍ਰਾਂਨਧੇs ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਾਕੇ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਾਕੇ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਤਾਕੇ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਕਿੜਤਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੂੰs ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇsਤ੍ਰਾਂਨਧੇs ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾ, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧੇs, ਗਿੜਦਗਦੂੰs ਧੇsਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਕਤਾਕੱਤਾ ਧੇਤਾਕੱਤਾ ਧੇsਤਾਕੜ

ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧੇऽ ਤਾਕੇਧਾਦੀਂ ਕਿੜ,ਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਾऽ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਗਿੜਦਗਦੂੰऽ ਗਿੜਦਗਦੂੰऽ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇऽਤ੍ਰਾਂਨਧੇऽ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨਧਾऽ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ

×

1. ਧਾऽਦੂੰऽ ਧੇਤਾਕਿੜਤਿਕ ਤਾऽਧੇਤਾ । ਕਿੜਤਿਕਤਾऽ ਧੇਤਾਕਿੜਤਿਕ ਤਾऽਧੇਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਟਤਦੂੰ ऽਨ,ਕਿੜਤਿਕ ਤਾऽਧੇਤਾ ਕਿੜਤਿਕਤਾऽ । ਧੇਤਾਧੇਤਾ ਤਾऽਧੇਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ । ਧਾऽ, ਕਿੜਤਿਕਤਾऽ ਧੇਤਾਕਿੜਤਿਕ । ਤਾऽਧੇਤਾ ਧੇਤਾਤਾऽ ਧੇਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾ । ਧਾਧਾ ऽ,ਕਿੜਤਿਕ ਤਾऽਧੇਤਾ ਕਿੜਤਿਕਤਾऽ। ਧੇਤਾਧੇਤਾ ਤਾऽਧੇਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਧਾ ।

2. ਦੂੰऽ, ਦੂੰਤ੍ਰਿਕੜ ਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾ ਗੇਗੇ ਤਿਟਕਿਟ ਦੂੰਗਦੂੰਗ। ਤਕਤਕਾਂ ऽਗਧੇऽ ਤਾ,ਨਗਤਿਟ ਗੇਗੇਤਿਟਗੇ । ਗੇਦੀਂਗੇਗੇ ਨਣਨਣਗੇਗੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਨਗਤਿਟ ਗੇਗੇਤਿਟਗੇ । ਗੇਦੀਂਗੇਗੇ ਨਣਨਣਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਨਗਤਿਟ ਗੇਗੇਤਿਟਗੇ ਗੇਦੀਂਗੇਗੇ । ਨਣਨਣਗੇਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ (ਬੇਦਮ)

×

1. ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਿਕਤਾ ਕੇऽਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ. ਧਾऽ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ, ਤ੍ਰਿਕੜ । ਤਿਕਤਾ ਕੇऽਤਿਰ । ਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ, ਤ੍ਰਿਕੜ ਤਿਕਤਾ । ਕੇऽਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ (ਦਮਦਾਰ)

×
2. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ । ਤਾਕੇਤ੍ਰਿਕੜ ਧੇ਽ਤਾ਽ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ ऽ ऽ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਤ੍ਰਿਕੜ ।
ਧੇऽਤਾऽ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ ਟਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ ऽ ऽ । ਧਿਟਤਾਕੇ
ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਤ੍ਰਿਕੜ । ਧੇऽਤਾऽ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਧਿ । ਟਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹ ਦੀ ਪਰਨ

×
1. ਘੇਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਾਗੇਤਿਟ ਦੂੰਗਦੂੰਗ । ਨਟਤੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਗੇਤਿਟ
ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਟਤਿਟ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤਿ ਟਧਾਕਿਟ ।
ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕੱਤਧਾऽ । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ ਧਾ,ਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗਧਾऽ
ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ ਧਾऽ । ਕੱਤਧਾ, ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ ਧਾ.ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗਧਾऽ ।
ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ ਧਾऽ ਕੱਤਧਾऽ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ । ਧਾ,ਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗਧਾऽ ।
ਕਿਟਤਕਦੀਂਗ ਧਾऽਕੱਤ ।

ਹਨੂਮਤ ਪਰਨ

×
2. ਧਿਰਕਿਟਧੇऽਤ ਧਿਰਕਿਟਧੇऽਤ ਧਿਟਤਿਟ । ਧਾਕਿਟਧਾ ਗਿਨਧਾਗੇ ਦਿਗਤਾਗੇ
ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਤਿਰਕਿਟਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਂਤਿਰਕਿਟ
ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ
ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ।
ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ।
ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ, ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×
3. ਧੇਤਧੇਤ ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇਤਦੀਂ ਗਨਦੀਂऽ ਤੜਾਂਨ ।
ਘੇਘੇਤਿਟ ਕੇਤ੍ਰਕਧਿ ਕਿਟਤਕ ਧਾऽ । ऽऽ ਕੇਤ੍ਰਕਧਿ । ਕਿਟਤਕ ਧਾऽ । ऽऽ

ਕੇਤੁਕਧਿ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ss ss, ਧੇਤਧੇਤ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇਤਦੀਂ । ਗਨਦੀਂs ਤੜਾਂਨ । ਘੇਘੇਤਿਟ ਕੇਤੁਕਧਿ । ਕਿਟਤਕ ਧਾs ss । ਕੇਤੁਕਧਿ ਕਿਟਤਕ ਧਾs ss । ਕੇਤੁਕਧਿ ਕਿਟਤਕ ਧਾ ss । ss ਧੇਤਧੇਤ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧੇਤਦੀਂ ਗਨਦੀਂs । ਤੜਾਂਨ ਘੇਘੇਤਿਟ ਕੇਤ੍ਰਿਕਧਿ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ss ਕੇਤ੍ਰਿਕਧਿ ਕਿਟਤਕ । ਧਾs ss । ਕੇਤੁਕਧਿ ਕਿਟਤਕ ।

ਆਦੇਸ਼ੀ ਪਰਨ

×

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਤਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾs ਘੜਾਂਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs । ਘੜਾਨ ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs । ਘੜਾਂਨ ਧਾs ਧਾਕ੍ਰਧਾ sਨਕੱਤ, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਘੜਾਂਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾs ਘੜਾਂਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ . ਧਾs । ਘੜਾਨ ਧਾs ਧਾਕ੍ਰਧਾ sਨਕੱਤ, । ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ, । ਤਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ । ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਘੜਾਂਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾs ਘੜਾਂਨ । ਧਾs ਧਾਗੇਤਿਟ । ਧਾs ਘੜਾਂਨ ।

5. ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ । ਤਨਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਘੇਘੇ । ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਘੇਘੇ ਧਾs ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਘੇਘੇ ਧਾsਤ ਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ, । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘੇਘੇ । ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਘੇਘੇ ਧਾs ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ । ਧਾs ਘਘੇ । ਘੇਘੇ ਘੇਘੇ ।

ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾsਧਾs ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾsਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ
ਤਕਟਿਤ ਕੇsਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ।
ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ।

3. ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਨਾਗੇਤਿਟ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਕਤ । ਗਿਦੀਗਨ
ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਧਾਗੇ । ਤਿਟਗਿਦੀ ਗਨਧਾs ਕੱਤਧਾs ।
ਧਾਗੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤ ।

4. ਕੱਤਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾs, ।
ਕੱਤਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾs,
ਕੱਤਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

ਰੇਲਾ

×

1. ਘਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਧੁਮ
ਕਿਟਤਕ ਗ਼ਿਦੀਗਨ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਕਿਟ ।
ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਗੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਤਾਗੇ ਤਿਟਤਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਕ੍ਰਿਧਾਕਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਨਾਗੇ । ਤਿਟਨਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ
ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾ ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਧਿਰਧਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਰਧਿਰ
ਕਿਟਤਕ ਧਾs । ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਧਿਰ । ਕਿਟਤਕ
ਧਿਰਧਿਰ . ਕਿਟਤਕ ।

4. ਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਤਕ ਧੁਮਕਿਟ
ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧੁਮਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ
ਕਿਟਤਕ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇS । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ਧਾS, । ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ ਕੇS । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾS, ਧਾਕਿਟ ਤਕਿਟਤ । ਕੇS ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ । ਧਾSਕੜਾਂਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ ਧਾS । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ । ਧਾSਕੜਾਂਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ । ਧਾS ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾSਕੜਾਂਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ ਧਾSਕੜਾਂਨ ।

3. ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਧਾ । ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧਾS, । ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਧਾ । ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ । ਧਾS, ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਟਧਿਰਕਿਟ । ਧਾਕਿਟਧਾ ਕਿਟਧਿਰਕਿਟ ਧੱਤਧੱਤਧਿਰਕਿਟ ।

4. ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾSਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਗਿਦੀਗਨ ਧਾS, । ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾSਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਗਿਦੀਗਨ । ਧਾS, ਘਿੜਨਗਤਿਰਕਿਟ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਗਿਦੀਗਨ ਧਾSਗਿਦੀਗਨ ।

ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ (ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੀ)

×

1. ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧਿੱਤਾ ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਾ । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ ਧਾS, । ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਧਿੱਤਾ ਤਗੇSਨ । ਧਿੱਤਾ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਾS । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਾS, ਧਾSਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧਿੱਤਾ ਤਗੇSਨ । ਧਿੱਤਾ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਾS । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਾS ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇSਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇSਨ । ਧਾ

ਆਡੀ ਲਯ ਦੀ ਚੱਕ੍ਰਦਾਰ ਪਰਨ

×

2. ਧਾsਨਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ ਤਕਥੁੰsਗਾ, । ਧਗਨਕੱਤ ਦਿਗਦਿਗਨ ਤਿਰਤਾਂsਨ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ ਤੱਕ੍ਰਧਾਂsਨ । ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ । ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ ਧਾਦੂੰਤਾ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਾss, । ਧਾsਨਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਤ੍ਰਿਟਧਿਕਿਟ ਤਕਥੁੰsਗਾ, ਧਗਨਕੱਤ ਦਿਗਦਿਗਨ । ਤਿਰਤਾਂsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ । ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ । ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ ਧਾਦੂੰਤਾ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਾss, ਧਾsਨਧਿਕਿਟ ਧਾਤਿਰਕਿਟਧਿਕਿਟ । ਤਕਥੁੰsਗਾ, ਧਗਨਕੱਤ ਦਿਗਦਿਗਨ । ਤਿਰਤਾਂsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਤਾਂsਨ । ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ । ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ । ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਾss ਤੱਕ੍ਰਧਾsਨ । ਧਾਦੂੰਤਾ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ਧਿਰਕਿਟਤਕਧਾsਨ ।

ਖਟਤਾਲ ਮਾਤ੍ਰੇ 18

ਤਾਲੀ— x 0 2 3 0 4
ਠੇਕਾ— ਧਾ ਧਿਟ । ਧਿਟ ਧਾ । ऽ ਧਾ । ਦੂੰ ਤਾ । ਕੇ ਤਿ । ਟ ਧਾਗੇ ।
5 6 0
ਦੂੰ ਤਾਗੇ । ਤਿਟ ਕਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

ਠਾਅ ਦੇ ਬੋਲ (ਪ੍ਰਸਤਾਰ)

x

1. ਧਾਕਿ ਟਧਾ । ਕਿਟ ਧਾਧਾ । ਕਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾ । ਕਿਟ ਧਾਕਿ । ਟਤ ਕਿਟ । ਦੂੰਗ ਦੂੰਗ । ਤਕਿ ਟਧਿ । ਕਿਟ ਧਾऽ । ऽਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਧਾऽ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾऽ ਧਾਕਿ । ਟਧਾ ਕਿਟ । ਧਾਧਾ ਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਤਕਿਟਤ ਕਿਟਤਕ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਕਿ ਟਧਾ । ऽਧਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾऽਕਿਟ ਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧਾਗੇ । ਦੀਂऽ ऽਨ । ਤਿਟ ਧਾऽ । ਕਿਟ ਧਾਕਿ । ਟਧਾ ऽਨ । ਧਾऽ ऽਧਾ । ऽਨ ਧਾऽ । ऽਧਾ ऽਨ ।

4. ਧਾऽ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਤਿਟ । ਕਿਟ ਧਾਗੇ । ਦੂੰऽ ਤਾऽ । ਕ੍ਰਿਧੇ ऽਤਾ ਧੇऽ ਤਧੇ । ऽਤ ਧਿੱਤ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਧਾऽ ਗੇਗੇ । ਧਾਗੇ ਗੇਧਾ । ਗੇਗੇ ਧਾऽ । ਗੇਗੇ ਧਾਗੇ । ਗਧਾ ਗੇਗੇ । ਧਾऽ ਗੇਗੇ । ਧਾऽ ਗੇਗੇ । ਧਾऽ ਧਾਗੇ । ਧਾਦੂੰ ਤਾਕਿਟ ।

6. ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਿਟ ਧਿਟ । ਧਾਧਾ ਤਿਟ । ਧਾਤਿਰ ਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ । ਗੇऽ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

7. ਕਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਕ੍ਰਿੜਧਾ ਤਿਟ । ਤਿਰਤਾ ਦੂੰਦੂੰ । ਨਟ ਤਤਾ । ਕੇਤਿਰ ਕੜਤਿਕ ।

ਤਾਕੇ ਨਧਿ । ਟਤ ਕਤਾ । ਗੇਸ ਕੱਤਾ । ਗਿਦੀ ਗਨ ।

8. ਧਾs ਦੂੰਦੂੰ । ਧਾs ਧਾs । ਧਾs ਦੂੰਦੂੰ । ਧਾਗੇ ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।
ਧਾs, ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਤਿਰਕੜ । ਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਦੁਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×
1. ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਤਿਟਤਿਟ । ਧਾਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕੇਤਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ।
ਧਾssਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ । ਧਾs, ਕੇਤਿਟਧਾ । ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾssਧਾ ।
ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ਧਾs, । ਕੇਤਿਟਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ । ਧਾssਧਾ ਤਿਰਕਿਟਧਾਤੀ ।

2. ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਧੇਤਧੇਤ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਘੇਘੇਦੀਂs ਦੀਂs । ਘੇਤ੍ਰਿਕਿਟਤਕ
ਤਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਕੜਾਂਨਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾs, ਕੜਾਂਨਧਾ ।
ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾs, । ਕੜਾਂਨਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

3. ਧਿਟਧਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਧਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧਾਤਿਟ
ਧਗਤਿਟ । ਕ੍ਰਿਧੇsਧਿ ਕਿਟਕ੍ਰਿਧੇ । sਧਿਕਿਟ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਤਿਟ ।
ਕਤਾਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਧਾਤ੍ਰਿਕਿਟਤਕ ਤਗਤਿਟ । ਕਤਕਤ ਘੇਘੇਦੀਂ । sਧਾ ਦੀਂਤਾ । ਕੱਤਧਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਕਤਾs । ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs । ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ
ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਾs । ਕ੍ਰਿਧੇsਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਧਾssਦੁ sਨਧਿs । ਤਾsਕਿੜਤਿਕ ਤਾsਧੇs । ਤਕੇsਨ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਕੇsਨ
ਧਾਗੇਤਿਟ । ਤਕੇਨਧਿ ਟਤਕਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੱਤਾ ਗੇsਕੱਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕਿਟ ।
ਧਿਟਤੱਤਾ ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੱਤਾ
ਗੇsਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਧਿਟਤਾਕੇ ਧਿਟਤਾਕੇ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਗੇਤ੍ਰਿਕੜ । ਧੇsਤਿਟ ਕੇsਤਿਰਕੜ । ਧਿਟਤੱਤਾ
ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੱਤਾ ਗੇsਕੱਤਾ ।
ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤਾ । ਗੇsਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਧੇsਧੇs ਤ੍ਰਿਕੜਧੇs । ਤਾਕੇਤਿਟ ਧਾਗੇਤਿਟ । ਕਿੜਧੇਦੀਂs ਕਾਣਾਨਾs । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ

ਗਿਦੀਗਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs ।

9. ਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਕਤਿਟ । ਧਾsਦੀਂs ਕਿਟਤਕ । ਤਕਟਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧs, ਤਕਟਧਿ । ਟਤਕਿੜਧਾ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਕਟਧਿ ਟਤਕਿੜਧਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

10. ਧਿਟਧਿਟ ਤਾਕੇਧਿਟ । ਧਿਟਤਾਕੇ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ । ਤਾਕੇਨਧਿ ਟਤਕੱਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਕੇਤ੍ਰਿਕੜਤਿਕ ਤਾਕੇਨਧਿ । ਟਤਕੱਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

ਟੁਕੜੇ ਤਿਹਾਈ ਸਹਿਤ

×

1. ਧਾਧਾ ਤਿਰਕਿਟ । ਧੁੰs ਘਿਨਤਿਟ । ਧਾਗੇਤਿਟ ਤ੍ਰਿਕਿਟਤਕ । ਧੂੰਗ ਗਿਦੀਗਨ । ਤਾs ਧੇsਤਾs । ਧਾs, ਗਿਦੀਗਨ । ਤਾs ਧੇsਤਾs । ਧਾs, ਗਿਦੀਗਨ । ਤਾs ਧੇsਤਾs ।

2. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਘੇਘੇ । ਤਿਟਘੇਘੇ ਦੀਂਦੀਂ । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾs ਕ੍ਰਿਧਾsਨ । ਧਾs, ਕ੍ਰਿਧਾਨs । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ ਨਧਾs, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾs, । ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ । sਨਧਾs ਕ੍ਰਿਧਾsਨ ।

3. ਧਾsਧਾ ਧਾ,ਤਿਰਕਿਟ । ਧੇਤਧੇਤ ਘੇਘੇਤ੍ਰਿਕਿਟ । ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਕੱਤ । ਘੇਘੇਨਨ ਘੇਤ੍ਰਿਕਿਟਤਗ । ਧਾs, ਕੱssਤ । ਗਿਦੀਗਨਧਾ,ਗਿਦੀ ਗਨਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਗਿਦੀਗਨਧਾ,ਗਿਦੀ । ਗਨਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਗਿਦੀਗਨਧਾ,ਗਿਦੀ ਗਨਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਿਹਾਈ

×

1. ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ, । ਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ

ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇsਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇ sਤਿਟ ਤਿਟਤਾਕੇ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾਕੇ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾ,ਗਿਦੀਗਨ ।

ਦੋ ਅਰਸੇ ਦੀ ਲਗ

×

1. ਧਾਗੇਤਿਟ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਧਗਨਧ ਗਨਧਾਗੇ । ਦੂੰਗਦੂੰਗ ਨਟਤੱਤਾ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs ਕੱਤਾਗਿਦੀ । ਗਨਧਾਗੇ ਤਿਟਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਕ੍ਰਿਧੇsਦੀਂ । ਗਨਧੇs ਤੜਾਂsਨ । ਤਿਟਤਿਟ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਿਟਤਿਟ । ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਗਿਦੀ ਗਨਧਾs । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਿਟਤਿਟ ਤ੍ਰਿਕੜਤਕਤਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਗਿਦੀ । ਗਨਧਾs ਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਕੜਾਂsਨ ਕਿਟਤਾਗੇ । ਤਾਗੇਤਿਟ ਘੜਾਂsਨ । ਕਿਟਤਾਗੇ ਤਾਗੇਤਿਟ । ਕੜਾਂsਨ ਕੱਤਘੜਾਂ । sਨਕੱਤ ਧਾsਕਿਟ । ਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗੜ ਦੀਂਗੜ । ਧਾsਤਾs ਧਾsਧਾs । ਤਾsਧਾs ਧਾsਤਾs । ਧਾsਤ੍ਰਕ ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ ਤਿਟਕੜਾ । ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਧੁਮਕਿਟ । ਤਕਿਟਤ ਕੇsਕਿਟ । ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਧਾsਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨ,ਨਗ ਧੇsਤਾs । ssਤਿਰਕਿਟ ਧੇsਤਾs । ਧੇssਤ ਤਾs, । ਧਾsਕਿਟ ਧਿਲਾਂsਗ । ਧੁਮਕਿਟ ਧਿਲਾਂsਗ । ਤਕਧਿਲਾਂ sਗਧੁਮ । ਕਿਟਤਕ ਧਿਲਾਂsਗ । ਧਿੱਤਤਗੇ sਨਧਿੱਤ । ਤਗੇsਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇsਨ ਧਾsਧਾs । ਧਾs, ਧਿੱਤਤਗੇ । sਨਧਿੱਤ ਤਗੇsਨ । ਧਿੱਤਧਿੱਤ ਤਗੇsਨ । ਧਾsਧਾs ਧਾs, । ਧਿੱਤਤਗੇ sਨਧਿੱਤ । ਤਗੇsਨ ਧਿੱਤਧਿੱਤ । ਤਗੇsਨ ਧਾsਧਾs ।

4. ਧਾਗੇਤਿਟ ਕਤਾਗਿਦੀ । ਗਨ,ਨਗ ਧੇssਤ । ssਧਾs ਦੀਂsਤਾs । ਕੱssਤ ਤੇsਤੇs । ਘੇਘੇਤਿਟ ਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਤਿਟ ਕੜਾਂsਨ । ਕ੍ਰਿਧੇsਦੀ ਗਨਥੂੰਗ । ਤੜਾਂsਨ ਕੱssਤ । ਤਕਿਟਥੂੰ ਕਿਟਗਿਦਾ । sਨਤਾਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਕੱਤ । ਧਾs, ਤਕਿਟਥੂੰ । ਕਿਟਗਿਦਾ sਨਤਾਧਾ । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਕੱਤ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾs, । ਤਕਿਟਥੂੰ ਕਿਟਗਿਦਾ । sਨਤਾਧਾ ਕਿਟਤਕਦੀਗਾਂੜ । ਧਾsਕੱਤ ਧਾsਕੱਤ ।

ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਬੋਲ

×

1. ਕਿੜਤਿਕਤਾs ਕਿੜਤਿਕਦੂੰs । ਧੇsਤਿਰਕਿੜ ਤਕਤਾਕੱਤਾ । ਧੇਤਾਕੱਤਾ ਧੇਤਾ ਕਿੜਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsss । ss,ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ssss, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤੱਕਕਿੜਤਕਤਾ ਤੱਕਕਿੜਤਕਤਾ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsss, ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsss, । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

3. ਗਿੜਦਗਦੂੰs ਗਿੜਦਗਦੂੰs । ਧੇsਤਿਰਕੜ ਤਿਕਤਾਕੱਤਾ । ਧੇਤਾਕੱਤਾ ਧੇਤਾਕਿੜਤਿਕਤਾ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾss । ss,ਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ssss, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

4. ਘਿਧਨਤਕੱਤਾ ਗਿਦਗਿਦਗੇs । ਤਾਕੇਤਿਟਤਿਟ ਘਿਧਨਤਕਿਰਨਕ । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਧਾs, ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਧਾs, । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

5. ਕਿੜਤਕਤਾs ਕਿੜਤਕਦੂੰs । ਟੇs, ਕਿੜਤਕਤਾs । ਧਾਦੀਤਾਕੜ ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ । ਘਿਧੀਗਨਧੇs ਤਾsਨਧੇਤਾਕੜ । ਤਿਕਤਕਤਿਟਕਤਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾs । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

6. ਤਾਕਿੜਤਕਤਾs ਕੇs, । ਤਾਕਿੜਤਕਤਾs ਕੇs, । ਤ੍ਰਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਧੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਾਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾ ਧਾsਧਾ, ਤਾਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਧਾsਧਾ, ਤਾਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

7. ਤਕੇsਨ,ਘਿੱਧੀ ਕਿੜਤਿਕਤਾs । ਤਕੇਨਧਿਟਤਕਿਟ ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ । ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇਤਾਕੇਧਾ ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, ।

ਤਾਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs, ਤਾਕੱਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਾs,ਗਿਦੀਗਨ ਧਾs, । ਤਾਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧਾs,ਗਿਦੀਗਨ ।

8. ਧੇsਗਿੜਦਗ ਦੂੰsਧੇs । ਗਿੜਦਗਦੂੰs ਧੇsਤਿਰਕਤ । ਤਕਤਾਕੱਤਾ ਧੇਤਾਕੱਤਾ । ਧੇਤਾਕਿੜਤਿਕਤਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਧੇsਤ੍ਰਾsਨਧੇ ਤਾਕੜਤਿਕਤਕ । ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ਧੇਤਾਕੇਧਾ । ਦੀਂਕਿੜਤਿਕਤਕ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ। ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।ਧਾs, ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ ।

ਗਤ-ਪਰਨ

×

1. ਧਾsਕ੍ਰਿਧਾ sਨਧਿਟ । ਧਾਕਟਕਤਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਾਕਿਟਧਾ । ਦਿਗਨਦਿ ਗੀਗਨ । ਧਿਟਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs ਧਿਟਧਾਕਿਟ । ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ sਧਾਗਿਦੀਗਨ । ਧਿਟਧਾਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਗਿਦੀਗਨਧਾs sਧਾਗਿਦੀਗਨ ।

2. ਤਕਿਟਤਕੇਕਿਟ ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਥੂੰਗਾ ਤਿਟਕਤਾਗਿਦੀਗਨ । ਨਗਨਗਨਗਤਿਟ ਕਤਕਤਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਤਾsਨਧਾ ਗਿਦੀਗਨਧਾਤੀ । ਤਕਿਟਤਕੇਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਧਾsਕੱਤ, ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ਧਾsਕੱਤ, । ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ ।

ਤਾਲ ਪਰਨ

×

3. ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਧਿਟਧਿਟ । ਧਗਨਧਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ । ਦੀਂsਦੀਂs ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਦੀਂsਦੀਂs ਕੇਤਿਟਤਾ । sਨਕੱਤ ਦੀਂsਦੀਂs । ਕਤ,ਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਕਤ, । ਕੱਤਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗੜਧਾs ਕਤ,ਕੱਤ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾs, ਧਾਕਿਟਧਾ । ਦੀਂsਦੀs ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ । ਧਿਟਧਿਟ ਧਗਨਧਾ । ਗਿਦੀਗਨ ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿ । ਕਿਟਧਾਗੇ ਦੀਂsਦੀਂs । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਦੀਂsਦੀਂs । ਕੇਤਿਟਤ, sਨਕੱਤ । ਦੀਂsਦੀਂs ਕਤ,ਕੱਤ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ । ਧਾsਕੱਤ ਕੱਤਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਕਿਟਤਕ ਦੀਂਗੜਧਾs । ਕਤ,ਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ । ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾs, । ਧਾਕਿਟਧਾ ਦੀਂsਦੀਂs । ਤਕਧੁਮਕਿਟਤਕ ਧਿਟਧਿਟ ।

ਧਗ਼ਾਨਧਾ ਗਿਦੀਗਨ । ਕੇਤਿਰਕਿਟਧਿ ਕਿਟਧਾਗੇ । ਦੀਂsਦੀਂs ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ।
ਦੀਂsਦੀਂs ਕੇਤਿਟਤਾ । sਨਕਤ ਦੀਂsਦੀਂs । ਕਤ,ਕੱਤ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ।
ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ਧਾsਕਤ । ਕੱਤਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਕਿਟਤਕ । ਦੀਂਗੜਧਾs
ਕਤ,ਕੱਤ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਾ ਕਿਟਤਕਦੀਂਗੜ ।

4. ਕੜਾਂਨਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਘੜਾਂਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ
ਕੜਾਂਨਤਕਘੜਾਂ । sਨਤਕਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।
ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।
ਧਾs ਕੜਾਂਨ । ਧਾsਧਾs, ਕੜਾਂਨਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਘੜਾਂਨ ।
ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ । ਕੜਾਂਨਤਕਘੜਾਂ sਨਤਕਧਾs । ਤੱਕਕੜਾਂਨ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਕੱਤ ।
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsਕੱਤ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs । ਕੜਾਂਨ ਧਾs ਧਾs, ।
ਕੜਾਂਨਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਘੜਾਂਨ ਧਾਕਿਟਤਕਧੁਮ । ਕਿਟਤਕਗਿਦੀਗਨ
ਕੜਾਂਨਤਕਘੜਾਂ । sਨਤਕਧਾs ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤਕਕੜਾਂਨ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾsਕਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ ਤਕਕੜਾਂਨ ।
ਤਕਕੜਾਂਨ ਧਾsਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਤਕਕੜਾਂਨ ।

ਗੋਪੁੱਛਾ

×

5. ਧਾਕਿ ਟਧਾ । sਦੀਂ ਗਨ । ਧਾs ਕੇਤਿ । ਟਧਾ sਤ । ਗਨ ਧਾs । ਕੜਾਂਨ
ਕੇਤਿ । ਨਾਘੇ ਘੇਤਿਰ । ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ
ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।
ਧਾ,ਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ,ਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ
ਧਾs, ਕੇਤਿ । ਟਤਾ ਧਾਕਿ । ਟਧਾ sਦੀਂ । ਗਨ ਧਾs । ਕੇਤਿ ਟਧਾ ।
sਤ ਗਨ । ਧਾs ਕੜਾਂਨ । ਕੇਤਿ ਨਾਘੇ । ਘੇਤਿਰ ਕਿਟਤਕ । ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ ।
ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ।
ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ,ਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾ,ਕੱਤ
ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾs । ਕੇਤਿ ਟਤਾ । ਧਾਕਿ ਟਧਾ । sਦੀਂ ਗਨ ।
ਧਾs ਕੇਤਿ । ਟਧਾ sਤ । ਗਨ ਧਾs । ਕੜਾਂਨ ਕੇਤਿ । ਨਾਘੇ ਘੇਤਿਰ ।
ਕਿਟਤਕ ਤਿਰਕਿਟਤਕਤਿਰ । ਕਿਟਤਕਤਾਤਿਰ ਕਿਟਤਕਤਿਰਕਿਟ । ਤਕਤਾਤਿਰਕਿਟ

ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ । ਧਾ,ਕੱਤ ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ । ਤੱਕਕੜਾਂਨ ਧਾ,ਕੱਤ । ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ ਤੱਕਕੜਾਂਨ ।

ਨੋਟ :—ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਬੋਲ, ਟੁਕੜੇ, ਤਿਹਾਈ ਪਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ‿ ਤ ਵਿਚ ਭੀ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਕਤਰ ਐਸੇ ਤਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਾਲੀ-ਭਰੀ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਇਦੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਤਿਹਾਈ ਪਰਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਧ-ਘਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਬਜਾਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ।